

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra žurnalistiky

Diplomová práce

2018

Tomáš Lichnovský

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra žurnalistiky

Sportovní interview a jeho specifika

se zaměřením na praxi v českých audiovizuálních médiích

*Diplomová práce
(magisterská)*

Autor práce:	Bc. Tomáš Lichnovský
Studijní program:	Mediální a komunikační studia
Vedoucí práce:	Mgr. Robert Záruba
Rok obhajoby:	2018

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 1. 5. 2018

Bc. Tomáš Lichnovský

Bibliografický záznam

LICHNOVSKÝ, Tomáš. *Sportovní interview a jeho specifika: se zaměřením na praxi v českých audiovizuálních médiích*. Praha, 2018. 215 s. Diplomová práce (Mgr.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky, Katedra žurnalistiky. Vedoucí diplomové práce: Mgr. Robert Záruba

Rozsah práce: 209 652 znaků (včetně mezer), tj. 116 normostran

Abstrakt

Interview je jednou ze základních *metod* novináře, což platí i pro oblast žurnalistiky sportovní. Prostřednictvím rozhovorů se sportovci získává redaktor informace, které následně sdílí se čtenáři, posluchači nebo diváky. Standardním *žánrem* interview se pak pořízený materiál stává tehdy, pokud se jej autor rozhodne zveřejnit v původní dialogické formě. Jak by měl v tomto ohledu vypadat ideální sportovní rozhovor? Jaké schopnosti by měl mít dobrý sportovní novinář? A jak se sportovce zeptat, aby neodpověděl „*tak určitě*“? Jakýkoliv výklad k tomuto tématu dosud v české akademické sféře neexistoval. Diplomová práce *Sportovní interview a jeho specifika* se na předešlé otázky snaží jako první nalézt fundované odpovědi.

Prostřednictvím čtyř výkladových kapitol uvádí čtenáře do problematiky mediálních dialogů s osobami ze sportovního prostředí, přičemž důraz klade na oblast českých audiovizuálních médií, kde sportovní interview nabývá nejvíce podob. Kromě rešerše příbuzné literatury a autorovy praxe sportovního redaktora je práce založena na rozhovorech s předními českými sportovními žurnalisty. Jejich postřehy a rady jsou nezbytnou součástí sepsané teorie. A co si myslí o sportovních redaktorech a komunikaci s nimi samotní respondenti? Součástí textu jsou rovněž glosy čtyř českých sportovců světového formátu. Přepisy všech výzkumných rozhovorů jsou navíc k dispozici k individuálnímu prostudování v rozsáhlé přílohové části.

Klíčová slova

Interview, rozhovor, sport, redaktor, reportér, novinář, televize, rozhlas, web, otázka, odpověď, respondent, příprava, citace, dialog, příběh

Abstract

The *interview* is one of the journalist's basic methods and that statement also applies to the field of sport journalism. Through talking with athletes, the journalist gets information he afterwards shares with readers, listeners or viewers. When author decides to publish acquired material in the original dialogical form, it becomes of the interview genre. How would an ideal sport interview look like in this respect? What skills should a good sports journalist have? And how to ask the athlete not to answer „*obviously*“? The explanation on this topic has not existed in the Czech academic sphere yet. For the first time, the diploma thesis *Sport interview and Its Specifics* has tried to find the supported answers to the previous questions.

In four explanatory chapters, the reader is introduced to the issue of media dialogues with persons from the sports environment. The emphasis is laid on Czech audiovisual media area where the sport interview takes many forms. Besides a literature research and the author's sports journalist practice, the thesis is based on interviews with leading Czech sports journalists. Their comments and tips are an essential part of the written theory. And what do the respondents think about sports journalists and the communication with them? A few notes of four Czech famous athletes are included. Additionally, the transcripts of all the research interviews are available for individual study in the extensive attachment section.

Keywords

Interview, sport, journalist, editor, reporter, television, radio, web, question, answer, respondent, preparation, citation, dialogue, story

Title

Sports Interview and Its Specifics: with Focus on Czech Audio-Visual Media Practice

Poděkování

- Alter ego: Tomáši, máte skoro hotovo. Asi budete chtít někomu poděkovat...
- TL: Tak určitě. Nejdřív jsem se snažil dobře zvolit strategii, to si myslím, že se mi povedlo, první půle byla těžší, než jsem se do toho dostal, ale potom jsem chytil tempo a jsem rád, že to dobře dopadlo.
- Alter ego: Tomu rozumím. Ale komu tedy patří váš dík?
- TL: Tak já bych nerad na někoho zapomněl, ale určitě bych chtěl v první řadě poděkovat rodičům a partnerce Veronice, že mě vždycky podporovali, i v tomhle zápase, a že mi drží palce, abych ten ročník dokončil a vybojoval titul.
- Alter ego: Vy už jeden titul máte. Jak těžké je zopakovat takový úspěch?
- TL: Jak říkáte... Určitě to není jednoduché, ten tlak je velký, hlavně ze strany známých. Ale snažím se to nevnímat a doufám, že tenhle výkon mě nakopl správným směrem.
- Alter ego: Kdybyste to měl zhodnotit, tak kdo vám nejvíc pomohl?
- TL: Tak je těžké něco hodnotit tahle brzo v emocích, ale pokusím se. Chtěl bych určitě poděkovat sedmičce sportovních redaktorů – Tomáši Jílkovi, Darině Vymětalíkové, Renatě Kukové, Michalu Petrákovi, Aleši Procházkovi, Tomáši Kohoutovi a Milanu Radostovi, kteří mi dali spoustu kvalitních rad, bez nichž bych tohohle výsledku nedosáhl. Za cenné postřehy děkuju rovněž sportovcům Romanovi Šebrlemu, Miroslavě Topinkové Knapkové, Jiřímu Welschovi a Jaroslavu Bednářovi a sportovnímu psychologovi Jiřímu Šlédrovi. A už během přípravy mi hodně pomohl můj vedoucí Mgr. Robert Záruba, se kterým jsme si jasně stanovili cíl a se kterým jsme průběžně ladili formu.
- Alter ego: Dobře. Chtěl byste ještě něco říct na závěr?
- TL: Asi ne. Nebo možná... Sportovnímu interview zdar!
- Alter ego: Nazdar!

OBSAH

ÚVOD	8
1. METODIKA	13
1.1 <i>Zařazení práce z pohledu výzkumu médií</i>	13
1.2 <i>Strategie typu Grounded Theory</i>	14
1.3 <i>Metody: pozorování a rozhovory</i>	17
1.4 <i>Organizace dat a prezentace výsledků</i>	19
2. SPORTOVNÍ INTERVIEW	21
2.1 <i>Metoda, nebo žánr?</i>	23
2.2 <i>V rádiu, televizi, na webu</i>	26
2.3 <i>Redaktoři a sportovci</i>	33
2.4 <i>O jazyce</i>	43
3. OTÁZKY A ODPOVĚDI	50
3.1 <i>Druhy otázek</i>	53
3.2 <i>Výběr respondenta</i>	58
3.3 <i>Příprava</i>	64
3.4 <i>Zeptat se, či nezeptat?</i>	69
4. UPLATNĚNÍ VE VYSÍLÁNÍ	79
4.1 <i>Citace vs. dialog</i>	82
4.2 <i>Ohlasy k výkonu</i>	85
4.3 <i>Pravý rozhovor</i>	96
4.4 <i>Ostatní formáty</i>	102
5. TRENDY	105
5.1 <i>Rychle, stručně, živě</i>	107
5.2 <i>Příběhy</i>	109
5.3 <i>Redaktor all-in-one</i>	112
5.4 <i>Profesionalizace komunikace</i>	114
ZÁVĚR	117
SUMMARY	118
POUŽITÉ PRAMENY A LITERATURA	119
REJSTŘÍK	124
TEZE DIPLOMOVÉ PRÁCE	126
SEZNAM PŘÍLOH	131
PŘÍLOHY	132

Úvod

Sport patří neodmyslitelně k charakteristice současné společnosti. Tato lidská aktivita je populární napříč všemi kulturami a pro mnohé se stala nejen zábavou, či dokonce životním stylem,¹ ale hluboce zakořenila například také v byznysu.² Samotné označení – sport – je anglosaského původu a je odvozeno od původního „disport“, což znamená rozptýlení, obveselení, povyražení, kratochvíli či obecně útěk od práce.³ Rozmach tohoto fenoménu, který se vyvinul ve starověku zřejmě z armádního výcviku, nastal v 19. století a souvisel s technickou revolucí, během níž se zvýšilo množství volného času občanů. Zájem veřejnosti o výkony sportovců se ovšem výrazně prohloubil až ve 20. století, a to díky rozvoji prostředků masové komunikace. Sportovní zpravodajství a publicistika se prosadily do programu vysílání audiovizuálních médií krátce po jejich vzniku také v českých zemích.⁴

„Význam sportu je dnes umocňován svým nesporným dopadem v rovině sociální, ekonomické i kulturní. Je ztělesněním obdivovaných hodnot radosti z pohybu, výkonu, zdraví a krásy.“⁵ Tuto ideu objevili už starověcí Řekové a jejím nejvýraznějším odkazem jsou dodnes olympijské hry. Žurnalisté však zajišťují čtenářům, posluchačům či divákům informační servis častěji než jednou za čtyři roky. Utkání, závody a další soutěže se na sportovištích odehrávají téměř každodenně. Redaktoři se proto pravidelně vydávají tzv. do terénu, aby zaznamenali to nejdůležitější z výkonů sportovců a sportovních družstev. Kromě pečlivého sledování sportovních akcí jim k získání aktuálních informací slouží také jeden základní žurnalistický nástroj – *interview*.

Specifický typ mediálního dialogu – se zaměřením na sport – dosud nebyl v české odborné literatuře pevně ukotven. Publikace související se zkoumaným tématem se buď věnují obecnému výkladu rozhovoru, nebo se naopak zabývají pouze popisem sportovně-mediálního prostředí. Cílem výzkumného projektu, jehož výsledkem jsou

---

¹ Srov. SEKOT, A. Sociologie sportu. Brno: Masarykova univerzita, 2013. s. 43

² Srov. BOYLE, R. Sport Journalism: Context and issues. London: Sage Publications, 2006. s. 112

³ Srov. KOHOUTEK, R. Disport. Slovník cizích slov [online]. 2016 [cit. 2018-01-18]. Dostupné z: <<http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/disport>>

⁴ Srov. DĚKANOVSKÝ, J. Sport, média a mýty. Praha: Dokořán, 2008. s. 22–25

⁵ Srov. SEKOT, A. Sociologie sportu. Brno: Masarykova univerzita, 2013. (anotace)

níže prezentované kapitoly, se tak stalo vytvoření ucelené teorie *sportovního interview*, která začínajícím sportovním redaktorům usnadní základní orientaci v této problematice. Hlavní důraz byl kladen na zachycení praxe v českých audiovizuálních médiích, jelikož právě zde je možné sledovat největší rozmanitost sportovních rozhovorů. Z hlediska *metodiky* (kapitola č. 1) je realizovaný kvalitativní výzkum založen zejména na autorově vlastním pozorování a na *rozhovorech se sedmi předními českými redaktory, čtyřmi sportovci a jedním sportovním psychologem*. (viz níže) Jejich postřehy jsou nezbytnou součástí výsledného výkladového textu.

Přestože teorie *sportovního interview* (kapitola č. 2) vychází z obecných pravidel žurnalistického žánru interview, rozhovory se sportovci jsou v mnohém specifické. Tato specifická je determinována například už vztahem, který mezi sebou pěstují redaktoři a jim známí sportovci. Přístup k respondentovi je přitom jiný, pokud má být výsledkem dialogu psaný text, anebo naopak audiovizuální příspěvek. Kvalitu komunikace pak lze hodnotit například z pohledu použití konkrétní jazykové vrstvy. *Otázky a odpovědi* (kapitola č. 3) mohou být formulovány různými způsoby. Jak položit otázku, aby zazněla nejlepší možná odpověď? A lze danou taktiku uplatnit v každé situaci a na všechny typy sportovců? Po výběru respondenta je klíčový také proces přípravy, která podle některých redaktorů tvoří až 60 % úspěšného zvládnutí interview. Už během ní novinář plánuje, jestli bude probírat nekonfliktní témata, nebo jestli v zájmu sportovní veřejnosti zvolí náročnější konfrontační styl.

Rozhovory s respondenty ze sportovního prostředí lze zkoumat také z pohledu jejich *uplatnění ve vysílání*. (kapitola č. 4) Přestože interview je ve své podstatě založeno na vzájemné interakci osob, v rádiu, televizi i na webu bývá tato dialogičnost často potlačena. Citace výpovědí sportovců bez zahrnutí otázek žurnalisty se používají zejména u rychlých rozhovorů po výkonu – u tzv. ohlasů. Naopak na klasickém dialogu jsou založeny spíše delší formáty, které lze jednotně označit za „pravé rozhovory“. Pokud se v rámci sportovní žurnalistiky zaměříme na vývoj metody, respektive žánru interview, můžeme zde pozorovat několik dlouhodobých *trendů*. (kapitola č. 5) Mezi ty nejviditelnější patří rychlost a stručnost, sledování příběhů, rozvoj všestranného redaktorství a profesionalizace komunikace se sportovci.

Osobnosti, které se podílely na vzniku teorie sportovního interview:

Tomáš Jílek (redaktor, Česká televize)⁶

V roce 2002 vystudoval masovou komunikaci na Fakultě sociálních věd Univerzity Karlovy. Od roku 2000 externě spolupracoval se sportovní redakcí České televize, kde od roku 2006 pracuje na plný úvazek. Specializuje se na hokej a cyklistiku. V letech 2004–2012 působil jako reportér na světových šampionátech v hokeji. Od roku 2008 se věnuje také komentování přímých přenosů hokejových a cyklistických soutěží.

Darina Vymětalíková (redaktorka, Česká televize)⁷

Se sportovní novinářinou začínala v roce 1997 v regionální příloze Mladé fronty Dnes. Během studia žurnalistiky na Fakultě sociálních věd Univerzity Karlovy začala v roce 2000 externě spolupracovat s Českou televizí, kde je na stálo zaměstnána od roku 2007. Její současnou specializací je lední hokej. Při extraligových utkáních působí jako reportérka a v této roli se pravidelně účastní také světových šampionátů. Moderuje pořad Hokej den poté.

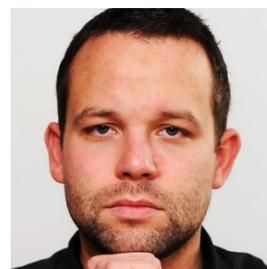
Renata Kuková (redaktorka, Rádio Impuls)⁸

Studovala pedagogickou fakultu a v oblasti sportovní žurnalistiky působí od roku 1992. První reportérské zkušenosti sbírala v regionálních brněnských rádiích, např. v rádiu Krokodýl. V letech 1995–2004 pracovala pro stanici Frekvence 1. V 90. letech si vyzkoušela také komerční televizní žurnalistiku, když spolupracovala např. s TV Nova. Od roku 2004 se naplno věnuje rozhlasové činnosti jako reportérka Rádia Impuls.

Michal Petrák (redaktor, iSport TV)⁹

Specializuje se na fotbal. Jako sportovní novinář začínal v časopise Hattrick, kde působil v letech 1999–2009. Poté se stal reportérem Deníku Sport, v jehož redakci od konce roku 2012 vede oddělení videoobsahu iSport TV. Zúčastnil se fotbalových MS 2006, 2010, ME 2008, 2012 a je autorem rozhovorů s fotbalovými osobnostmi, jakými jsou například Joachim Löw nebo Stefan Effenberg. Na FSV UK vystudoval žurnalistiku a mediální studia.

⁶ LICHNOVSKÝ, T. Interview s Tomášem JÍLKEM, nar. 1977, sportovní redaktor. Praha, 24.11.2017. (příloha č. 1)

⁷ LICHNOVSKÝ, T. Interview s Darinou VYMĚTALÍKOVOU, nar. 1980, sportovní redaktorka. Praha, 06.12.2017. (příloha č. 2)

⁸ LICHNOVSKÝ, T. Interview s Renatou KUKOVOU, nar. 1970, sportovní redaktorka. Praha, 14.12.2017. (příloha č. 3)

⁹ LICHNOVSKÝ, T. Interview s Michalem PETRÁKEM, nar. 1981, sportovní redaktor. Praha, 02.01.2018. (příloha č. 4)

Aleš Procházka (redaktor, Český rozhlas)¹⁰

Je stálíci redakce Českého (dříve Československého) rozhlasu. Pro tuto instituci pracuje nepřetržitě od roku 1969, tedy téměř 50 let. Specializuje se na lední hokej. Jako rozhlasový reportér a komentátor se zúčastnil téměř dvou desítek hokejových mistrovství světa a šesti olympijských her. V roce 2014 získal Cenu Oty Pavla za celoživotní propagaci sportu a olympijských ideálů v publicistice. Vydával časopis Školní sport.

Tomáš Kohout (redaktor, Český rozhlas)¹¹

V roce 1998 začínal jako píšící novinář ve sportovní redakci deníku Právo. Během studií žurnalistiky na Karlově univerzitě nastoupil do Českého rozhlasu, kde od roku 1999 působí dodnes. Jako rozhlasový reportér se zúčastnil řady světových šampionátů v klasickém lyžování, biatlonu, skocích na lyžích či atletice. Byl pravidelným účastníkem cyklistické Tour de France. V září 2017 sportovní redakci opustil a stal se koordinátorem newsroomu.

Milan Radosta (redaktor, iDnes.cz)¹²

Patří k prvním all-in-one sportovním reportérům v českých médiích. Absolvoval Vyšší odbornou školu publicistiky v Praze a studuje marketingovou komunikaci na Univerzitě Karlově. Od roku 2011 působí převážně jako videoreportér vydavatelství Mafra a své rozhovory a reportáže publikuje na webovém portálu iDNES.cz. Specializuje se na českou nejvyšší hokejovou a fotbalovou soutěž. V roce 2016 se pracovní zúčastnil letní olympiády v Riu de Janeiro.

Roman Šebrle (atletický vícebojař)¹³

Patří k historicky nejúspěšnějším českým sportovcům. Jako atletický vícebojař se zúčastnil osmi mistrovství světa a čtyř olympijských her. Nejvíce se věnoval desetiboji. Má zlatou medaili z LOH v Aténách (2004) a z MS v Ósace (2007). V roce 2001 se na mýtinku v rakouském Götzisu stal prvním desetibojařem na světě, který překonal hranici devíti tisíc bodů – 9026. Na jedenáct let tak stanovil nový světový rekord. Sportovní kariéru ukončil v roce 2013.

¹⁰ LICHNOVSKÝ, T. Interview s Alešem PROCHÁZKOU, nar. 1950, sportovní redaktor. Praha, 03.01.2018. (příloha č. 5)

¹¹ LICHNOVSKÝ, T. Interview s Tomášem KOHOUTEM, nar. 1979, sportovní redaktor. Praha, 19.01.2018. (příloha č. 6)

¹² LICHNOVSKÝ, T. Interview s Milanem RADOSTOU, nar. 1989, sportovní redaktor. Praha, 23.01.2018. (příloha č. 7)

¹³ LICHNOVSKÝ, T. Interview s Romanem ŠEBRLEM, nar. 1974, atletický vícebojař. Praha (telefonicky), 06.04.2018. (příloha č. 8)

Miroslava Topinková Knapková (veslařka)¹⁴

Během své kariéry se stala nejúspěšnější českou veslařkou. Závodí v kategorii skif, ve které získala všechny prestižní mezinárodní tituly. V letech 2002–2015 pětikrát vyhrála Mistrovství Evropy a dvakrát Světový pohár. Vrcholem její kariéry byly roky 2011 a 2012. Nejdříve se stala šampionkou na Mistrovství světa ve Slovinsku a poté vybojovala zlatou medaili na LOH v Londýně. Po mateřské dovolené se na začátku roku 2018 opět zapojila do tréninku.

Jiří Welsch (basketbalista)¹⁵

Působil v americké NBA, což se dosud povedlo pouze čtyřem českým basketbalistům. V zámoří odehrál v letech 2002–2006 celkem 247 utkání. V týmu Cleveland Cavaliers nastupoval společně s nejlepším basketbalistou světa LeBronem Jamesem. Za národní tým odehrál pět evropských šampionátů. Po svém návratu ze zahraničních angažmá získal pět titulů v dresu Nymburka. Na podzim roku 2017 přestoupil do rodných Pardubic.

Jaroslav Bednář (hokejista)¹⁶

Vypracoval se mezi nejlepší české hokejisty své generace. Je odchovancem pražské Slavie, se kterou získal v sezoně 2007/2008 extraligový titul. V letech 2001–2004 odehrál 105 utkání v NHL za Los Angeles a Floridu. Na mistrovství světa v roce 2006 vybojoval s národním týmem stříbrné medaile. S celkovými 303 góly v domácí lize a reprezentaci je členem Klubu hokejových střelců. Po třech ročnících v Hradci Králové ukončil v roce 2018 kariéru.

Jiří Šlédr (sportovní psycholog)¹⁷

Patří k předním českým psychologům, kteří se zaměřují na oblast výkonnostního a vrcholového sportu. Během své praxe spolupracoval například s biatlonovou, tenisovou nebo curlingovou reprezentací. Kromě přednáškové činnosti se od roku 1982 věnuje soukromému psychologickému poradenství. Doktorát v oboru pedagogika-psychologie získal na Filosofické fakultě Univerzity Karlovy. Aktuálně se specializuje na tenis, který sám závodě hrál.

---

¹⁴ LICHNOVSKÝ, T. Interview s Miroslavou TOPINKOVOU KNAPKOVOU, nar. 1980, veslařka. Kutná Hora (telefonicky), 23.04.2018. (příloha č. 9)

¹⁵ LICHNOVSKÝ, T. Interview s Jiřím WELSCEM, nar. 1980, basketbalista. Praha (telefonicky), 24.04.2018. (příloha č. 10)

¹⁶ LICHNOVSKÝ, T. Interview s Jaroslavem BEDNÁŘEM, nar. 1976, hokejista. Kutná Hora (telefonicky), 25.04.2018. (příloha č. 11)

¹⁷ LICHNOVSKÝ, T. Interview s Jiřím ŠLÉDREM, nar. 1957, sportovní psycholog. Praha, 19.03.2018. (příloha č. 12)

Tato kapitola je metodickým představením projektu. Zařazuje jej do systému výzkumu médií, obhájí zvolenou strategii, popisuje hlavní použité metody a vysvětluje způsob organizace, analýzy a prezentace dat. Pro ucelený výkladový text, který vznikl na základě provedeného výzkumu, nalistujte kapitolou č. 2 – Sportovní interview.

1. Metodika

Vytvoření uceleného výkladu, který je založen na výzkumné činnosti, vyžaduje vždy autorovu pečlivou přípravu. Nejen u akademických prací hovoříme o tzv. *strategii* nebo *designu*¹⁸ výzkumu. Těmito termíny bývá označován určitý specifický koncept řešení výzkumného úkolu, jež zahrnuje řadu teoretických, metodologických, ale i organizačních aspektů.¹⁹ Čím složitější je realizace výzkumného projektu, tím podrobněji by měl jeho autor či celý výzkumný tým rozpracovat svou strategii. V případě závěrečných prací vysokoškolských studentů, jakou je i následující text, tuto funkci plní do značné míry *teze*²⁰ diplomové práce (viz *Teze diplomové práce*). Kromě zařazení práce z pohledu výzkumu médií, charakteristiky vybraného tématu a určení cíle výzkumu je rovněž nezbytné během metodologické části správně formulovat výzkumné otázky, vybrat vhodné výzkumné metody, a pokud to typ výzkumu vyžaduje, stanovit také jeho počáteční hypotézu. Jednotlivé metody a způsob organizace tohoto výzkumu, provedeného za účelem sepsání teorie *sportovního interview*²¹, jsou představeny v dalších podkapitolách.

1.1 Zařazení práce z pohledu výzkumu médií

Studie v oblasti médií se může zabývat různými fázemi či složkami komunikačního procesu. Základní tři přístupy k mediálním výzkumům jsou založeny na tvrzení amerického teoretika komunikace Harolda Lasswella, který v roce 1948 formuloval tezi,

---

¹⁸ REICHEL, J. Kapitoly metodologie sociálních výzkumů. Praha: Grada Publishing, 2009. s. 46

¹⁹ Srov. LINDEROVÁ, I. A kol. Úvod do metodiky výzkumu. Jihlava: Vysoká škola polytechnická Jihlava, 2016. s. 11

²⁰ BEDNAŘÍK, P. Bakalářské a magisterské závěrečné práce (průvodce zpracováním). [online] 8.10.2017 [cit. 2017-10-28] Dostupné z: https://iksz.fsv.cuni.cz/IKSZFSV-38-version1-pruvodce_zpracovanim_bak_a_mag_10_2017.pdf

²¹ *se zaměřením na praxi v českých audiovizuálních médiích*

že chceme-li poznat komunikaci, musíme si umět odpovědět na tyto základní otázky: „Kdo? Říká co? Jakým kanálem? Komu? S jakým účinkem?“²² Z těchto otázek vyplývají tři základní oblasti zkoumání mediální komunikace. První část „kdo“ představuje podavatele informace, tedy *mediální organizace*. Další část „říká co“ symbolizuje jádro komunikace, tedy *mediální sdělení*. Závěrečná pasáž výroku „komu, s jakým účinkem“ se pak vztahuje k analýzám chování *mediálních příjemců a účinků* na ně.²³

Řada výzkumů pomyslnou hranici mezi mediálními organizacemi, sděleními a příjemci překračuje a zkoumá více oblastí najednou.²⁴ Příkladem je i zaměření této práce. Studium *sportovního interview*, komunikace mezi redaktorem a sportovcem, lze zařadit minimálně do prvních dvou uvedených kategorií. Redaktor je totiž členem nějakého média, tedy zástupcem mediální organizace. Sportovec je jeho partnerem v komunikaci, přičemž vzniká mediální sdělení žurnalistického žánru interview, nebo materiál pro další zpracování. Ačkoliv cílem této práce není přímo sledovat, jak na posluchače či diváky působí sportovní interview, této kategorie se výsledný text rovněž dotýká. Žurnalista by totiž měl vždy přemýšlet nad tím, jaký účinek má jeho příspěvek na příjemce.

1.2 Strategie typu *Grounded Theory*

Vzhledem k cílům výzkumu a jeho celkové charakteristice byly zvoleny kvalitativní výzkumné metody. Zatímco kvantitativní metody vycházejí především z otázky „Kolik?“, použité kvalitativní metody hledají odpověď na otázku „Jak?“.²⁵ Že se jedná skutečně o *kvalitativní typ výzkumu*, dokazuje znění hlavní výzkumné otázky (HO) „*Jaké jsou náležitosti sportovního interview?*“ i upřesňující podotázky (O1) „*Jaká je podoba sportovního interview v českých audiovizuálních médiích?*“. Kvalitativní výzkum používá induktivní logiku a jeho cílem je nové porozumění, vytváření nové teorie.²⁶ Cílem tohoto výzkumu je zejména porozumění sportovnímu interview jako

---

²² TRAMPOTA, T., VOJTĚCHOVSKÁ, M. *Metody výzkumu médií*. Praha: Portál, 2010. s. 14–15

²³ Srov. TRAMPOTA, T., VOJTĚCHOVSKÁ, M. *Metody výzkumu médií*. Praha: Portál, 2010. s. 14–15

²⁴ Srov. tamtéž.

²⁵ Srov. TRAMPOTA, T., VOJTĚCHOVSKÁ, M. *Metody výzkumu médií*. Praha: Portál, 2010. s. 16–19

²⁶ Srov. DISMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Praha: Karolinum, 2011. s. 286–287

specifickému druhu žánru interview, porozumění obvyklostem jednání sportovních novinářů se sportovci a následné vytvoření dosud neexistující teorie.

Nejběžnějšími technikami sběru informací v kvalitativním výzkumu jsou *analýza dokumentů, nestandardizovaný rozhovor a pozorování*.²⁷ V kontextu tohoto výzkumu se analýzou osobních dokumentů rozumí studium literatury a ostatních textů, které se týkají žurnalistického žánru interview a vztahu mezi novináři a sportovci. Další dvě metody jsou popsány níže. Metodika tohoto výzkumu vychází ze strategie označované v anglosaských zemích jako *Grounded Theory*²⁸. Tuto strategii, v češtině označovanou jako „zakotvená teorie“ představili v roce 1967 sociologové Anselm Strauss a Barney Glaser. Jedná se o design výzkumu, který umožňuje vyvinout teorii přímo z existujících dat, bez použití jakýchkoliv předem připravených kritérií pro to, která data mají být vybrána. Nová teorie tak vzniká ryze induktivním procesem a bez pomoci předem připravených hypotéz.²⁹ V souladu s předchozím tvrzením také tento výzkum nemá počáteční hypotézu. Legitimní otázka na tomto místě zní: Jak je možné, že obsah výsledné práce byl rozvržen už v počáteční tezi, když autor podle podstaty zakotvené teorie nemohl vědět, kam jej nasměruje induktivní proces? Bylo to možné z toho důvodu, že autor měl už v počátku k dispozici alespoň část informací, které vyplynuly z *rešerše literatury* a vlastního *pozorování*.

Výsledná struktura práce se několikrát dynamicky měnila s ohledem na další systematická pozorování a provedené výzkumné rozhovory. Čtenář následujících listů tak prohlíží text, který v rámci jednotlivých kapitol a podkapitol vznikl v absolutním rozporu s jakoukoliv chronologií. Postup tvorby tím odpovídá dvěma základním konceptům, kolem kterých byla vytvořena zakotvená teorie Glasera a Strausse. Prvním konceptem je tzv. *theoretical sampling* neboli vytváření teoretického vzorku. Ten autoři popisují jako „*proces sběru dat s cílem vytvořit teorii, ve kterém výzkumník současně sbírá data, kóduje, analyzuje je, rozhoduje, kde sbírat další data tak,*

---

²⁷ Srov. DISMAN, M. Jak se vyrábí sociologická znalost. Praha: Karolinum, 2011. s. 298

²⁸ *Grounded Theory* – toto označení by se dalo do češtiny přeložit jako uzemněná teorie, dobře podložená teorie, stojící „nohama pevně na zemi“

²⁹ Srov. DISMAN, M. Jak se vyrábí sociologická znalost. Praha: Karolinum, 2011. s. 299

aby mohl rozvíjet vynořující se teorii“³⁰. Struktury, které se objevují v rámci procesu, jsou předběžně kategorizovány a analyzovány. Jsou zároveň vytvářeny dílčí hypotézy. Každým krokem výzkumu jsou tyto kategorie, hypotézy a koncepty upřesňovány, měněny nebo nahrazovány novými. V ideálním případě trvá tento proces tak dlouho, dokud není výzkum nasycen a nedojde k saturaci.³¹ V případě povahy tohoto výzkumu je však téměř nemožné dosáhnout saturace.³²

Druhým konceptem je tzv. *constant comparative method* neboli metoda konstantního srovnávání. Zde autoři zakotvené teorie říkají, že výzkumník se nemůže omezit na tradiční postup, tedy nejdříve kódování a pak na analýzu dat. „Když výzkumník v procesu vytváření teorie prohlíží svůj materiál, neustále své teoretické koncepty přeskupuje a reintejuje.“³³ Pokud jeden respondent přinese zajímavý podnět k samostatnému tématu, lze otázku na něj zařadit do dalšího rozhovoru nebo se může stát dalším bodem zúčastněného pozorování. Tato flexibilita skutečně umožnila vývoj otázek, které zazněly v uskutečněných polostrukturovaných rozhovorech. Například respondent Aleš Procházka už při telefonickém sjednávání schůzky hovořil o jednom z údajných trendů sportovního rozhovoru – *příběhovosti*. Za účelem potvrzení či vyvrácení této teze pak autor konfrontoval s jeho stanovisky všechny další respondenty Michala Petráka, Tomáše Kohouta i Milana Radostu.

Mezi výhody zvoleného typu kvalitativního výzkumu tedy nepochybně patří flexibilita. Výzkumník může v případě vyskytnutí neočekávaných informací zkoumat danou problematiku do hloubky a sběr dat je otevřenější než u kvantitativních výzkumů. Nevýhodou ovšem je, že kvalitativní výzkum pracuje s menším vzorkem

---

³⁰ DISMAN, M. Jak se vyrábí sociologická znalost. Praha: Karolinum, 2011. s. 300

³¹ Saturace znamená, že už nejsou nalézána žádná data, která by mohla být použita pro formulování dalších kategorií. (DISMAN, M. Jak se vyrábí sociologická znalost. Praha: Karolinum, 2011. s. 301)

³² Autor práce by musel např. provést výzkumné rozhovory se všemi audiovizuálními sportovními novináři v České republice, jelikož každý z nich by jistě nabídl jiné a nové postřehy ke sportovnímu interview. Tento problém autor řeší směřováním své pozornosti k žurnalistickým elitám, které vybral na základě vlastního profesního uvážení a na základě konzultací s vedoucím práce.

³³ DISMAN, M. Jak se vyrábí sociologická znalost. Praha: Karolinum, 2011. s. 301

a menším počtem případů. Problematická může být také reliabilita (opakovatelnost)³⁴ výzkumu, jelikož kvalitativní výzkum je silně ovlivněn osobností autora. O tomto přístupu se proto hovoří jako o konstruktivistickém či interpretativním.³⁵ Hlavní metody, které byly použity,³⁶ jsou popsány v následující podkapitole.

1.3 Metody: pozorování a rozhovory

Pozorování provedl autor výzkumu prostřednictvím vlastní praxe sportovního redaktora, ale také díky dlouhodobému přijímání mediálních sdělení jako poučený příjemce. Prostřednictvím pozorování lze v kvalitativním výzkumu popsat sledované jevy, jejich aktéry a vztahy mezi nimi. Tento nástroj sběru informací se často používá při analýze zájmových či profesních skupin a jednou z nich jsou také sportovní žurnalisté a jejich partneři v dialogu. Zatímco při metodě rozhovoru autor zaznamenává respondentovy názory na určitý jev, cílem metody pozorování je získat co nejvíce informací o jevu samotném bez názoru pozorovaného. Při pozorování výzkumník používá nejen zrak, ale také ostatní smysly.³⁷ V případě analýzy sportovně-žurnalistického prostředí to jsou například také pocitové vjemy. Právě díky nim bylo možné při sestavování teorie sportovního interview zmínit takové faktory, jako je například stres, nervozita či klimatické podmínky.

Pozorování lze v kvalitativním výzkumu rozdělit na základě několika kategorií a blíže jej specifikovat. V rámci tohoto výzkumu bylo použito pozorování *skryté*³⁸, jelikož autor při sběru dat v terénu o své činnosti aktéry neinformoval. Vzhledem k tomuto přístupu byla zachována autenticita jednání osob, tedy novinářů a sportovců. Takové pozorování v přirozeném prostředí lze označit také za *neexperimentální*.

---

³⁴ *reliabilita* – spolehlivost výzkumné metody nebo techniky

³⁵ Srov. TRAMPOTA, T., VOJTĚCHOVSKÁ, M. *Metody výzkumu médií*. Praha: Portál, 2010. s. 18

³⁶ Metodu tzv. *literární rešerše* se autor rozhodl dále nepopisovat. Získaný prostor věnuje podrobnějšímu popisu metody pozorování a rozhovoru, a také podkapitole o analýze dat a prezentaci výsledků.

³⁷ Srov. LINDEROVÁ, I. A kol. *Úvod do metodiky výzkumu*. Jihlava: Vysoká škola polytechnická Jihlava, 2016. s. 58

³⁸ Tamtéž, s. 59

tální. V opačném případě by mohlo dojít ke známému „efektu morčete“, kdy si zkoumaní jedinci uvědomují, že jsou sledováni a modifikují své jednání.³⁹ Z pohledu zapojení do situace došlo především k pozorování *zúčastněnému*. „*Zúčastněné pozorování je formou pozorování, kdy se pozorovatel přímo pohybuje v prostoru, kde se vyskytují jevy, které pozoruje. Stává se tak součástí těchto jevů, je jedním z aktérů.*“⁴⁰ Autor tohoto výzkumu tak byl tzv. *úplným participantem*.⁴¹

Metoda rozhovoru je považována za jednu z nejobtížnějších, ale současně nejvýhodnějších metod pro získávání kvalitativních dat. (Povšimněme si, že tento výrok lze příhodně aplikovat také na žurnalistický rozhovor, který je předmětem celého tohoto výzkumu.) Jedná se o dialog výzkumníka s vybraným či náhodným respondentem za účelem sběru informací k výzkumné studii. Ačkoliv je možné provádět také skupinové rozhovory, pro účely této práce byl zvolen standardní rozhovor vždy s jedním respondentem.⁴² V této roli se vystříдалo **7 zkušených českých redaktorů**, kteří působí v oblasti předních českých audiovizuálních médií, **4 sportovci** a **1 odborník** (sportovní psycholog). Zmínění respondenti jsou blíže představeni v *Úvodu*. Jejich výběr provedl autor dle vlastního uvážení a po konzultaci s vedoucím práce. V metodologii se tento způsob selekce označuje jako *účelový výběr*.⁴³

Zvolené interview *face-to-face*, tedy tváří v tvář, lze dělit na základě míry strukturovanosti do několika skupin. Strukturovaný rozhovor má předem připravenou skladbu otázek a využívá se např. u dotazníkového šetření. Naopak při nestrukturovaném rozhovoru autor nemá předem připravenou skladbu otázek, tudíž v dotazování postupuje intuitivně v návaznosti na respondentovy odpovědi. Pro získání informací od respondentů byla zvolena metoda tzv. *polostrukturovaného rozhovoru*.⁴⁴ Díky ní bylo možné dotázat se jich na jednotlivé body vznikající teorie, docílit tak možnosti

---

³⁹ Srov. TRAMPOTA, T., VOJTĚCHOVSKÁ, M. *Metody výzkumu médií*. Praha: Portál, 2010. s. 84

⁴⁰ MIOVSKÝ, M. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada Publishing, 2006. s. 152

⁴¹ DISMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Praha: Karolinum, 2011. s. 307

⁴² MIOVSKÝ, M. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada Publishing, 2006. s. 155–156

⁴³ DISMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Praha: Karolinum, 2011. s. 112

⁴⁴ Srov. MIOVSKÝ, M. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada Publishing, 2006. s. 157

pozdějšího srovnání jejich názorů, a také dopřát jejich myšlenkám volnost. Bylo by závažnou metodickou chybou zapomenout, že právě tato volnost a možnost objevování nových dílčích problematik je základem zvolené strategie.

U použitého polostrukturovaného rozhovoru bývá přítomno tzv. jádro interview. Jedná se o „minimum témat a otázek, které má tazatel za povinnost probrat. Na toto jádro se pak nabaluje množství různých doplňujících témat a otázek, které se tazateli jevily jako smysluplné či vhodně rozšiřující původní zadání“.⁴⁵ Hlavními tematickými celky, které byly obsaženy v osnově polostrukturovaného rozhovoru tohoto výzkumu, jsou návrhy kapitol uvedené v prvotní tezi. V souladu s očekáváním se uskutečněné rozhovory s novináři liší právě v improvizovaných pasážích, které přinesly další cenné poznatky. Provedené rozhovory byly archivovány prostřednictvím zvukového záznamu a následně byl proveden jejich přepis (viz *Přílohy*). Přestože přepisy výzkumných rozhovorů obvykle postihují také nedostatky mluveného projevu, byla provedena jejich lehká stylistická úprava. Vzhledem k těmto korekcím bylo možné zařadit do výsledného textu citace respondentů (ve formě graficky oddělených boxů) a v neposlední řadě umožnit případným čtenářům pohodlnou četbu úplných rozhovorů právě v *Přílohách*.

1.4 Organizace dat a prezentace výsledků

V případě kvalitativních výzkumů platí, že analýza dat a jejich interpretace se prolíná s fází sběru dat.⁴⁶ „Všechny vynořující se myšlenky, předběžné interpretace musí být zaznamenány, i když víme, že budou mnohokrát přeformulovány.“⁴⁷ Soubor všech nápadů, doposud sesbíraných dat, dílčích analýz, ale také organizačních údajů (např. kontakty na respondenty nebo harmonogram výzkumu) označujeme jako dokumentaci výzkumu. Dokumentace by měla být dobře organizována, aby nalezení

---

⁴⁵ MIOVSKÝ, M. Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu. Praha: Grada Publishing, 2006. s. 160

⁴⁶ TRAMPOTA, T., VOJTĚCHOVSKÁ, M. Metody výzkumu médií. Praha: Portál, 2010. s. 24

⁴⁷ DISMAN, M. Jak se vyrábí sociologická znalost. Praha: Karolinum, 2011. s. 314

potřebné informace bylo pro výzkumníka co nejjednodušší.⁴⁸ Podklady k tomuto výzkumu byly uchovány a organizovány v dnes již obvyklé elektronické podobě, a to včetně terénních poznámek⁴⁹, které vznikaly během pozorování nebo při vedení rozhovorů. Analýzy a dílčí interpretace byly prováděny v průběhu sběru dat a z hlediska metodologie patří záznam tohoto procesu do tzv. *analytické dokumentace*.⁵⁰

Ze získaných dat tvoří výzkumník teoretické koncepty. Jedná se o schopnost přiřkládat získaným datům významy, definovat pojmy a rozlišovat mezi důležitostmi jednotlivých údajů pro vznikající teorii. Nezbytným nástrojem této činnosti je *kódování dat* neboli rozřazování získaných informací do kategorií. Kategorie jsou dány obsahem získaných informací a výzkumníkovým porozuměním této informací.⁵¹ Hlavní kategorie tohoto výzkumu vycházely z předpokládaných kapitol dle teze a byly pojmenovány takto: a) sportovní interview, b) typologie, c) otázky a odpovědi a d) trendy. Později se členění změnilo na a) sportovní interview, b) otázky a odpovědi, c) uplatnění ve vysílání a d) trendy, což odpovídá finálnímu rozdělení práce na kapitoly. V dokumentaci tedy autor přiřazoval jednotlivá zjištění a závěry k příslušným skupinám. (viz *Příloha č. 13*) Takto zvolený přístup k organizaci a kódování materiálu se projevil jako velice přehledný. Umožnil průběžně rozvíjet, ale i modifikovat vznikající teorii sportovního interview, jejíž aktuální podoba je prezentována v následujících kapitolách. Označení „aktuální“ je v tomto případě zcela na místě, neboť autor předpokládá její budoucí rozšíření. (viz *Závěr*)

---

⁴⁸ DISMAN, M. Jak se vyrábí sociologická znalost. Praha: Karolinum, 2011. s. 315–316

⁴⁹ Tamtéž, s. 312

⁵⁰ Srov. tamtéž, s. 316

⁵¹ Srov. TRAMPOTA, T., VOJTĚCHOVSKÁ, M. Metody výzkumu médií. Praha: Portál, 2010. s. 266–270

2. Sportovní interview

Novináři vedou při své práci *rozhovory* s nejrůznějšími typy respondentů. Kromě politiků, umělců, vědců nebo jinak angažovaných občanů odpovídají na otázky médií často také sportovci. Ačkoliv u všech mediálních dialogů lze identifikovat společné rysy, každá oblast má svá specifika. Zřejmě i bez hlubšího prozkoumání můžeme tvrdit, že rozhovor s hokejistou po vyhraném zápase je ve své podstatě jiný než rozhovor s poslancem na půdě parlamentu. Reportér vždy musí zvolit takovou „šablonu“ svého přístupu a otázek, která odpovídá danému prostředí a účelu daného interview. Zatímco u příkladu hokejisty jsou legitimní dotazy na emoce, diváky nebo jeho fyzický stav, poslanec by byl podobnými tématy jistě zaskočen. Stejně tak sportovec obvykle nečelí otázkám politicko-ideologického charakteru.

Hokejový brankář Dominik Hašek odpovídá po utkání na otázky redaktorů⁵²

Tomáš Jílek: „*Ono se to někdy podceňuje, ale rozhovor má i ve sportu nějaká pravidla a když chceš dostat z člověka něco zajímavého, tak je potřeba se dobře připravit a umět poslouchat.*“

⁵² Nesign. VIDEO: Top zákroky Dominika Haška. Letos přidal nové. [online] 22.04.2010 [cit. 2018-04-28]. Dostupné z: <https://bit.ly/2HCLGrS>

Sportovní interview je označení pro takový mediální rozhovor mezi redaktorem a sportovcem, jehož ústředním tématem je právě sport. V širším kontextu jsou pak sportovními rozhovory například také dialogy s trenéry, svazovými a klubovými funkcionáři, sportovními psychology, mentálními kouči, experty nebo fanoušky. Teorie sportovního rozhovoru, které se věnují následující kapitoly, se pak zabývá stylem vedení těchto dialogů a pojednává o zvyklostech, které jsou charakteristické pro české sportovně-mediální prostředí.

Základní typologie sportovního rozhovoru přitom vychází z obecné teorie žánru interview a z velké části je společná pro všechny typy médií, ať už se jedná o noviny, časopisy, rozhlas, televizi nebo web. Stejně jako každý jiný novinář by měl také sportovní redaktor už před oslovením respondenta vědět, za jakým účelem s ním chce hovořit. Bude veřejnost co nejrychleji informovat o výsledku cyklistického závodu, mapovat průběh fotbalové přípravy, anebo ve studiu vyzpovídá atleta, který odchází do sportovního důchodu? Pokaždé bude muset zvolit jiný přístup – z hlediska přípravy, realizace i pozdějšího zpracování.

2.1 Metoda, nebo žánr?

Interview [intervjú] můžeme stručně a univerzálně charakterizovat jako „*cílenou výměnu otázek a odpovědí, obecně rozhovor*“⁵³. Toto označení pochází z francouzského slovesa *enterovir* (zahlédnout, vytušit) a po proniknutí do anglického jazyka jako *interview* tento pojem přijaly také ostatní jazyky. Pro označení komunikujících partnerů se vžil také v české žurnalistické terminologii. Většina autorů a mediálních teoretiků používá termíny *rozhovor* a *interview* synonymně (ve stejném významu), tudíž záleží na konkrétním uživateli jazyka, jakou variantu zvolí. Stejně tak označují shodnou oblast sousloví *sportovní rozhovor* a *sportovní interview*. Z rešerše odborné literatury však lze vyzorovat, že je zde tendence upřednostňovat termín *interview* v názvech kapitol, statí či celých publikací.⁵⁴

Také ve sportovní žurnalistice je rozhovor ve své podstatě *výzkumnou metodou*, která je založena na dialogu mezi tazatelem a respondentem. Žurnalista klade svému protějšku v komunikaci otázky, na něž v ideálním případě dostává smysluplné a relevantní odpovědi.⁵⁵ S nabytými informacemi pak nakládá různě. Pomocí vlastních parafrází je zveřejňuje ve svých příspěvcích, používá krátké citace, nebo naopak publikuje větší či menší části uskutečněných rozhovorů v původní dialogické formě. V posledním uvedeném případě se jedná o *interview* jako *žurnalistický žánr*. Tento dvojitý význam musíme zohlednit také tehdy, pokud se snažíme o definici termínu *sportovní interview*. Z výše nastíněných důvodů je nezbytné formulovat dva oddělené výroky.

---

⁵³ OSVALDOVÁ, B., HALADA, J. (Eds.). Praktická encyklopedie žurnalistiky a marketingové komunikace. Praha: Libri, 2007. s. 93

⁵⁴ Jazykovědkyně Světlá Čmejrková tvrdí, že „*pojem interview se v češtině hodí spíše jen na seriózní rozhovory vedené se záměrem získat potřebnou informaci*“ a připomíná, že termín *interview* se v mysli zejména televizních diváků asociuje s politickými tématy. Srov. ČMEJRKOVÁ, S. Od partnerského rozhovoru k talk show. In: HASIL, J. Přednášky z 50. běhu Letní školy slovanských studií. Praha: Univerzita Karlova, 2007. s. 48

⁵⁵ Srov. OSVALDOVÁ, B., HALADA, J. Praktická encyklopedie žurnalistiky a marketingové komunikace. Praha: Libri, 2007. s. 93

Sportovní interview je: 1) označení pro typ žurnalistické metody, jejímž cílem je pomocí dialogu získat informace od respondenta z oblasti sportu; 2) označení pro typ žurnalistického žánru interview, jehož cílem je přinést čtenáři, posluchači nebo divákovi informace od respondenta z oblasti sportu v původní dialogické formě.⁵⁶ Předmětem rozhovoru může být například aktuální sportovní výkon, příprava a trénink sportovce, jeho soukromé aktivity nebo témata investigativního charakteru.

Ať už zkoumáme interview z pohledu metodologie, nebo teorie mediálních žánrů, v obou případech jsou jeho hlavními aktéry na jedné straně novinář, který rozhovor zpravidla také iniciuje a vede, a na druhé sportovec či jiná osobnost, jejíž výpověď je ke sportovnímu výkonu, události či tématu relevantní.⁵⁷ K vytvoření oblíbených textů žánru interview, tedy příspěvků ve formě otázek a odpovědí, je vždy potřeba absolvovat onu „výzkumnou“ část. Teprve od jejího úspěšného provedení se odvíjí další novinářův pracovní postup. Dle žurnalistické teorie se rozhovory dělí v nejobecnější rovině na *zpravodajské* a *publicistické*.

Stejně jako všichni ostatní novináři také zástupci sportovních redakcí získávají pomocí **zpravodajského rozhovoru** odpovědi na základní zpravodajské otázky, které zní „*Kdo? Co? Kde? Kdy?*“, případně také „*Jak?*“ a „*Proč?*“. Jak již bylo předznamenáno, nabyté odpovědi může žurnalista zakomponovat do svého zpravodajského příspěvku, ale může je také společně s otázkami publikovat přímo v útvaru označovaném jako zpravodajský rozhovor. Ten je „*dialogickou formou sdělování faktů*“ a vychází z „*odborné, nebo jiné kompetence (kvalifikovanosti) tázané osoby*“.⁵⁸ Není pochyb o tom, že k hodnocení událostí a jevů ze světa sportu jsou kompetentní právě sportovci a lidé působící v této sféře. Jiné rozhovory ovšem mohou přinášet také anebo výhradně názory, hodnocení, subjektivní přístupy, soudy a postoje. Jelikož

---

⁵⁶ V médiích se však objevuje také tzv. *monologické interview*, které této definici odporuje. Viz podkapitola *Citace vs. dialog*.

⁵⁷ Srov. OSVALDOVÁ, B. HALADA, J. Praktická encyklopedie žurnalistiky a marketingové komunikace. Praha: Libri, 2007. s. 93

⁵⁸ Srov. MORAVEC, V. Rozhovor v rozhlasovém a televizním vysílání. In: OSVALDOVÁ, B., KOPÁČ, R. Rozhovory o interview. Praha: Karolinum, 2009. s. 71

jsou tyto atributy charakteristické pro oblast publicistiky⁵⁹, považujeme takový typ dialogu za **publicistický rozhovor**. „Významnou funkcí publicistického rozhovoru je analytičnost a složka portrétní.“⁶⁰ V angličtině v takovém případě analogicky hovoříme o dvou typech rozhovorů. Účelem tzv. *news interview* je shromáždit dostatek informací, abychom mohli ve zpravodajství objasnit událost, situaci nebo myšlenku, zatímco *personality interview* se zaměřuje spíše na určitou osobu a její názor.⁶¹

Tomáš Jílek: „Pro mě je třeba balzámem, když před Tour de France točíme portréty našich jezdců a sejdu se s nimi v nějakém prostředí a vím, že se s nimi můžu bavit třeba padesát minut. Mám z toho takový pocit, že opravdu zjišťuju.“

Nejen v oblasti sportu dochází k prolínání obou naznačených kategorií. V rozhlasovém a televizním vysílání nebo na webu může mít sportovní interview kromě funkce *informační*⁶² také funkci *zábavní*⁶³ – ve smyslu humoru. Řada osobností ze světa sportu se například pravidelně účastní rozhovorů v rámci pořadů typu *talk show*.⁶⁴

---

⁵⁹ OSVALDOVÁ, B. HALADA, J. Praktická encyklopedie žurnalistiky a marketingové komunikace. Praha: Libri, 2007. s. 164

⁶⁰ MORAVEC, V. Rozhovor v rozhlasovém a televizním vysílání. In: OSVALDOVÁ, B., KOPÁČ, R. Rozhovory o interview. Praha: Karolinum, 2009. s. 71

⁶¹ MENCHER, M. News reporting and writing. Boston: McGraw-Hill, 2003. s. 326–328

⁶² ČMEJRKOVÁ a kol. Styl mediálních dialogů. Praha: Academia, 2013. s. 75

⁶³ Srov. BOYD, A. Příručka pro novináře: zpravodajství v rozhlase a televizi. Praha: Centrum nezávislé žurnalistiky, 1995. s. 78

⁶⁴ Komplexní analýzou televizních a rozhlasových rozhovorů z pohledu *mediálních dialogů* (od krátkých informativních interview po moderování celých vysílacích bloků včetně talk show) se podrobně zabývá například tato publikace: ČMEJRKOVÁ a kol. Styl mediálních dialogů. Praha: Academia, 2013. 314 s.

2.2 V rádiu, televizi, na webu

Vznik audiovizuální žurnalistiky je spojen s rozvojem kinematografie na přelomu 19. a 20. století. Zpravodajství se sportovní tematikou se však i po tomto vynálezu stále věnovali především novináři z tištěných médií. Ke čtenářsky nejoblíbenějším žánrům patřila v tomto období *sportovní reportáž*, jejíž obsah byl založen především na autorově pozorování sportovního výkonu a jeho komentáři k němu. *Žánr interview* neměl ve sportovních rubrikách příliš silnou pozici. Jedním z faktorů mohla být také neexistence záznamové techniky dnešního typu, jako jsou například diktafony. Postřehy z případného rozhovoru se sportovcem si tak musel tehdejší novinář zaznamenat písemně na papír nebo si je zapamatovat. Toto komplikované postavení rozhovoru se promítlo i do audiovizuální sportovní žurnalistiky, jejíž začátky souvisejí nejen na českém území s rozhlasovým vysíláním.⁶⁵

Náznak sportovního rozhovoru lze identifikovat při prvním pokusu o sportovní rozhlasovou reportáž. Zástupci tehdejší společnosti *Radiojournal*, později *Československého rozhlasu*, se domluvili s funkcionářem boxerské unie Jiřím Hoyrem, který 2. srpna 1924 prostřednictvím telefonického *hovoru na dálku* (viz *Ostatní formáty*) líčil redakci průběh boxerského utkání z pražské Letné. Upravený zápis pak hlasatel Adolf Dobrovolný předčítal do mikrofону posluchačům.⁶⁶ Z pohledu tehdejšího operátora se tedy jednalo spíše o rozhovor jako metodu sběru informací. Jednalo se o velký zpravodajský zlom, jelikož se ukázalo, že nové médium umožňuje informovat veřejnost nejen o sportovních událostech téměř v reálném čase. Později se rozhovory se sportovci staly v Československu běžnou součástí rozhlasových a později také televizních příspěvků. Na rozdíl od sportovní reportáže nebo *sportovního přenosu*⁶⁷ bohužel není známo, kdo a kdy provedl první opravdový rozhlasový nebo te-

---

⁶⁵ Srov. MARŠÍK, J. Stabilizace vysílání 1926–1929. In: JEŠUTOVÁ, E. a kol. Od mikrofónu k posluchačům. Praha: Český rozhlas, 2003. s. 65–67

⁶⁶ Tamtéž. s. 26

⁶⁷ Za *první rozhlasové reportáže* z místa konání akce jsou považovány vstupy reportéra Františka Havla z VIII. Vsesokolského sletu, který se konal v Praze na Strahově v červenci roku 1926. O několik měsíců později, přesně 3. října, se proslavil Josef Laufer komentováním *prvního živého sportovního přenosu*. Jednalo se o fotbalové utkání mezi Slavií Praha a Hungarií Budapešť z pražské Letné.

levizní rozhovor. Ovšem za důležitý milník českého audiovizuálního interview je považováno Mistrovství Evropy v krasobruslení, které se v roce 1958 konalo v Bratislavě. Během něj televizní redaktor Karel Mikyska uskutečnil *první živé interview (v přímém přenosu)*, a to s rakouskou krasobruslařkou Ingrid Wendlovou.⁶⁸

Karel Mikyska: „Dojela nejlepší Rakušanka Wendelová. Jal jsem se ji honit po ledě... Zoufale jsem volal do vřavy: ‚Ingrid, Ingrid!‘ Až se smílovala a přijela ke mně. Rozhovor mohl začít, česko-německy. Miliony domácích diváků viděly, slyšely, ale nerozuměly. Kolegové rychle přeskočili mantinel a překládali.“⁶⁹

Populární televizní redaktor Karol Polák zpovídá běžce Jozefa Plachého⁷⁰

Tato událost je považována také za první živý přenos v Evropě, čímž Čechoslováci předstihli i britskou BBC. (Zdroj: MARŠÍK, J. Stabilizace vysílání 1926–1929. In: JEŠUTOVÁ, E. a kol. Od mikrofonu k posluchačům. Praha: Český rozhlas, 2003. s. 65) *První televizní přímý přenos* se uskutečnil 11. února 1955 z pražského zimního stadionu na Štvanici, kde se střetl výběr pražských hokejistů se švédským týmem IF Leksand. Utkání doprovázeli svým komentářem tehdy ještě rozhlasoví redaktori Vít Holubec a Josef Valchář. (Zdroj: Nesign. Praha vs. IF Leksand. Vítěz prvního přímého přenosu? Televizní sport. [online])

⁶⁸ ZÁRUBA, R. Svědectví o historii Hlavní redakce tělovýchovy a motorismu Československé televize Praha. Praha, 1989. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, Fakulta žurnalistiky.

⁶⁹ Tamtéž.

⁷⁰ Nesign. Legendárny komentátor Karol Polák opäť v chomúte: Aká bola jeho tretia svadba? [online] 06.09.2015 [cit. 2018-04-28]. Dostupné z: <https://bit.ly/2Kly9XB>

Styl práce redaktorů, kteří vytvářejí audiovizuální obsah pro rádio, televizi nebo web, je bezpochyby jiný než ten, který je charakteristický pro redaktory působící v tištěných médiích. Základním determinantem je přitom práce s textem. Zatímco redaktori deníků a časopisů pracují se psanou formou jazyka, audiovizuální novináři používají jeho mluvenou podobu. Z tohoto pohledu lze zkoumat kromě ostatních mediálních rozhovorů bezesporu také sportovní interview. Média, jako je rádio či televize, pracují se stopážemi, které by měli autoři příspěvků dodržet, aby nenařušili vysílací schéma. Ekvivalentem v tištěných médiích je přitom počet linek, respektive počet znaků. Přestože délka čtení přepsaných rozhovorů je vzhledem k odlišným schopnostem čtenářům relativní, tyto rozhovory jsou zpravidla delší a informačně nasycenější. Uvedená teze platí zejména u rozhovorů po výkonu (viz *Ohlasy k výkonu*), jejichž délka je v audiovizuálních médiích značně omezena.

Renata Kuková: *„Píšící novinář potřebuje těch informací miliardu. On napíše klidně dvě stránky, zatímco maximální délka mého příspěvku (pro Impuls, pozn. aut.), když se jedná o reportáž nebo rozhovor, je minuta čtyřicet. To je oproti tisku hrozně málo (...). Když to mám do zpráv, tak mi stačí, když mi tady Hlaváčková řekne, s kým tu čtyřhru bude hrát. Tečka.“*

Audiovizuální rozhovor je autentičtější než rozhovor ve formě psaného textu. Je to způsobeno tím, že „řeč“ jakéhokoliv sportovce musí v případě publikace v tištěném médiu projít určitou konverzí, jelikož psaný projev se ve svých pravidlech liší od toho mluveného. Pokud bychom výpověď sportovce přepsali doslova, zjistíme, že takový text nelze publikovat. S největší pravděpodobností za to bude moci nevhodný slovosled, odchylky od pravidelné větné stavby nebo tzv. výplňková slova či zvuky. Proto musí být každý psaný rozhovor nejprve s citem upraven do čtivé podoby. Přestože se píšící sportovní novináři snaží přepisovat rozhovory co nejšetrněji, včetně zachování smyslu výpovědí, daří se jim to s různými výsledky.

Miroslava Topinková Knapková: *„To poznala i moje rodina, že bych v životě takový výraz nepoužila. (...) Po těchto zkušenostech, kdy z článku vyplynulo úplně něco jiného, jsem se nejdřív s novináři ani nechtěla bavit. Třeba nadpis byl úplně o něčem jiném.“*

Zejména u online médií mají své titulky i audiovizuální příspěvky. Zdejší obsah je tzv. *multimediální*. „*Za multimediální můžeme označit stránku na zpravodajském portálu, která obsahuje text, fotografie, interaktivní infografiku a video pojednávající o jednom tématu.*“⁷¹ Součástí publikovaných audiovizuálních interview na webu jsou rovněž titulky, čela a někdy i samostatné přepisy rozhovorů. Bylo by nerespektivní a neetické, kdyby reportéři za účelem dosažení atraktivnějšího titulku pro svůj příspěvek záměrně upravovali získané výpovědi sportovců.

Tomáš Kohout: „*Novináři z tisku si to musí přepsat a někdy si to usnadňují tím, že to nepřepisují doslova. Vím, že třeba Romana Šebrleho to neskutečně vytáčelo. (...) Jistou dobu měl s novináři konflikt. (...) Později mi vysvětloval, že ho štvalo, když něco řekl, věděl, proč to tak chce říct, ale v novinách to napsali jinak.*“

Roman Šebrle: „*Například když jsem byl nejlepší na světě a jel jsem na mistrovství světa, tak jsem chtěl pochopitelně zlatou medaili. Byl jsem v rankingu číslo jedna, předtím jsem vyhrál dva závody, ale nedovolil bych si říct: ‚Jedu si pro zlato.‘ Nevypustil bych to nikdy z pusy. Měla by tam být určitá pokora. Říkal jsem něco ve smyslu, že ‚bych chtěl zlato, poperu se o něj a že uvidíme, jak to dopadne‘. A druhý den vyšel titulek, jako že to přímo říkám já: ‚Jedu si pro zlato.‘ Tyhle věci se mi stávaly.*“

V současné době zaznamenávají píšící sportovní žurnalisté rozhovory na své diktafony nebo chytré mobilní telefony a následně je přepisují na počítačích. Dříve se ovšem museli obejít bez této techniky. Výpovědi hráčů a ostatních respondentů tak byly vystaveny ještě většímu riziku potenciálního zkreslení. V publikaci *Umění interview* ze 70. let se k tomuto tématu píše: „*Bohužel ne vždy je výsledek této snahy pozitivní, i když interview prováděl zkušený a rutinovaný reportér. Citovaná informace často vyzní nepřesně jen proto, že novinář neměl k dispozici potřebnou záznamovou techniku a některá důležitá čísla či fakta mu během rozhovoru unikla.*“⁷² V době moderních technologií tato starost prakticky vymizela. Problematika zkreslení však

---

⁷¹ MORAVEC, V. Média v tekutých časech: Konvergence audiovizuálních médií v ČR. Praha: Academia, 2016. s. 107

⁷² ŠTORKÁN, K., BAUMAN, M. a kol. Umění interviewu. Praha: Novinář, 1973. s. 49

stále přetrvává. Kvalita přepisu závisí na schopnostech redaktora, zejména na jeho jazykovém citu. (viz *O jazyce*)

Výhodou redaktorů, kteří produkují audiovizuální obsah, je skutečnost, že výše uvedené problematice nemusejí věnovat svou pozornost. *Audiovizuální sportovní interview* je totiž vzhledem k absenci zmiňované konverze mnohem věrnější kopií reality než interview psané. Obsahuje všechny nuance, které v písemné podobě mnohdy zaznamenat nelze, jako je například tempo řeči, větná melodie, hlasitost projevu, gesta, mimiku a všechny ostatní složky zvukového či obrazového charakteru. Z hlediska věrnosti zachycení reality tak mají rozhlasoví, televizní či redaktoři publikující na webu oproti svým píšícím kolegům výhodu.

Roman Šebrle: „*Ty kluky znám a vím, že to jsou nadšenci, že o sportu píšou rádi a že by nikdy nic takového schválně neudělali. Ale samozřejmě, že když je potom člověk v tom živém médiu, v rádiu nebo v televizi, tak je to mnohem lepší, protože ty myšlenky jsou interpretovány přesně tak, jak je člověk řekne.*“

Ovšem tato forma zpracování má také svá negativa. Pokud sportovec z jakéhokoliv důvodu hovoří na záznam jinak než stručně a výstižně, redaktor se neobejde bez několikanásobného stříhu. Nutí jej k tomu předem přidělená stopáž ve vysílání, snaha o maximální nasycenost sdělení nebo ve většině případů kombinace obojího.

Michal Petrák: „*Při audiovizuálním formátu otázek a odpovědí musí člověk dbát více na formu. Když jsem dělal rozhovor pro Hattrick, bylo mi jedno, jestli si s daným člověkem povídám půl hodiny, nebo hodinu. Když to natáčím, víc se soustředím na to, že z toho bude pětiminutová reportáž. Proto je nesmysl si s respondentem povídat hodinu a půl.*“

Žurnalista z audiovizuální branže se navíc musí beze zbytku spokojit s kvalitou materiálu, který pořídil. Zatímco píšící novináři mohou přepsáním lehce odstranit např. přeřeky, dlouhé pauzy a ostatní nedostatky projevu, v případě zvukového či video záznamu to možné není. U zvukového záznamu je přitom tento proces jednodušší než u zvukově-obrazového. Rozhlasový stříh posluchač mnohdy nemá šanci

postřehnout, zatímco televizní stříh musí redaktoři maskovat nejrůznějšími obrazovými efekty, jako je například tzv. *prolínačka*, nebo jej musí překrýt jiným obrazem. Jedná se sice o „upravování“ reality, ale v praxi se tak činí z důvodu tzv. *žurnalistické zkratky* a také proto, aby byla zachována plynulost předkládaného příspěvku. Metoda stříhu lze ovšem využít pouze při zpracování rozhovoru ze záznamu. Pokud vede redaktor se sportovcem rozhovor v živém vstupu, o to více se musí snažit, aby byl jeho projev a interakce s respondentem co nejčistší.

Expert ČT Pavel Richter vede *studiový rozhovor* s hokejistou Jaroslavem Bednářem⁷³

Jaroslav Bednář: „*Když jsem šel do studia, třeba do České televize, tak jsem býval nervóznější, abych tam sebou neházel, abych tam neukazoval nějaké zlozvyky, nezadrhával se a tak dál. Protože to sleduje hodně lidí. Když mluvím s člověkem přes telefon nebo na diktafon, tak jsem klidnější a odpovídá se mi líp.*“

Specifikem televizního interview vzhledem tomu rozhlasovému je jeho *vizuální složka*. „*Obraz je onou hlavní komponentou, která předurčuje jeho charakter a odlišuje*

⁷³ Nesign. Hokej den poté: čtvrtfinálová série. Českátelevize.cz [online] 27.03.2018 [cit. 2018-04-28]. Dostupné z: <https://bit.ly/2Kl8Jcv>

jej od čistě verbálního projevu interviewu rozhlasového. Vizuální stránka projevu umožňuje širší pohled na věci kolem nás a na jejich detailní determinanty.⁷⁴ Zatímco rozhlasový rozhovor pracuje s výpovědí respondenta, s ruchy prostředí a případně zvukovými efekty dodanými při editaci, televizní interview „hovoří“ a zároveň ještě „ukazuje“. Zachycuje zázemí hovoru, mimiku a gesta osob apod., a to nejen sportovců, ale také těch, kteří rozhovor vedou.⁷⁵

Miroslava Topinková Knapková: „Jsem určitě ostražitější, když mluvím na kameru, než když mluvím s novinářem na diktafon. Když je to na diktafon, tak se člověk může opravit, může něco říct jinak. Přijde mi to pohodovější. Ale to má asi každý sportovec jinak. Kamera člověka zabírá, jak mluví, jak vypadá, jak se vyjadřuje, jaké má neverbální gesta, výraz...“

Tomáš Jílek: „Já v rozhovoru můžu pracovat i s vizuální reakcí respondenta na otázku. Můžu ukázat, jestli je překvapený, jestli ho otázka pobavila... Myslím si, že tohle je věc, kterou rozhlas nemůže úplně zprostředkovat. (...) To je asi ten hlavní rozdíl.“

---

⁷⁴ ŠTORKÁN, K., BAUMAN, M. a kol. Umění interviewu. Praha: Novinář, 1973. s. 145

⁷⁵ Srov. tamtéž

2.3 Redaktoři a sportovci

Definovat ideálního nebo univerzálního sportovního redaktora je téměř nemožné. Mediální rozhovory s jakýmikoliv respondenty by však měl vést člověk inteligentní a vzdělaný. Měl by disponovat znalostí v oboru, ve kterém působí, a měl by mít také všeobecný přehled.⁷⁶ Sportovní novináři nad rámec běžného pozorovatele rozumějí sportovnímu prostředí a jsou experty na konkrétní sporty. Jedno z žurnalistických rčení říká, že „dobrý novinář by měl vědět všechno o něčem, ale také něco o všem“. Například u fotbalového redaktora to znamená, že je odborníkem na kopanou, ale je schopen zpracovat příspěvek rovněž o atletice, hokeji nebo šermu.

Sprinter Pavla Masláka zpovídá fotbalový komentátor Jaromír Bosák (LOH 2016)⁷⁷

Po absolvování přípravy (viz *Příprava*) by měl být žurnalista schopen uskutečnit interview s jakýmkoliv sportovcem. Mezi vlastnosti dobrého redaktora bezpochyby patří rozhodnost, pohotovost, všestrannost nebo jazyková obratnost. Kromě mnoha

⁷⁶ Srov. ŠTORKÁN, K., BAUMAN, M. a kol. Umění interviewu. Praha: Novinář, 1973. s. 60

⁷⁷ Nesign. Studio Rio. Českátelevize.cz [online] 15.08.2016 [cit. 2018-04-28]. Dostupné z: <https://bit.ly/2vYZIIw>

dovedností, které mohou být do jisté míry otázkou talentu, ovšem záleží také na jeho zkušenostech.⁷⁸ Ať už je mladý novinář sebelépe teoreticky vybaven, po svém prvním působení v terénu zřejmě zjistí, že aplikovat poznatky v praxi není snadné. V počátcích své kariéry se tak musí spoléhat právě na talent, který může být zastoupen např. analytickým myšlením, schopností improvizace nebo komunikačními dovednostmi. Téměř nezbytností je pro novináře, který chce vést interview, příjemné vystupování a cit pro takt. Počátky reportérské činnosti jsou v českém sportovně-mediálním prostředí spojeny výhradně s muži. Reportérky pronikly do konzervativního prostředí až v 90. letech. Na zapojení ženského elementu měla výrazný vliv nově vzniklá komerční média.

Renata Kuková: „*Asi v roce 1995 jsem kromě rádia pracovala ještě pro nějakou televizi, a protože se hrála federální liga, tak jsem jezdila na fotbal na Slovan. Ale nejdřív řeknu jednu historku s Karlem Brücknerem. (...) Před zápasem jsem ho potkala, tak jsem si řekla, že ho natočíme, jeho emoce, jestli je klidný a co dělá. Tak mu povídám: ‚Dobrý den, můžu se vás na něco zeptat?‘ (...) On tam chodil po chodbě tam a zpátky, otočil se, uviděl mě s mikrofonem, pak kameru, sjel mě očima a říká: ‚Ženská ve fotbale, to už je možný všechno.‘ A tam je klidně možné, že jsem byla opravdu první, nebo jedna z prvních žen, která tuhle práci dělala.“*

Ačkoliv někteří sportovci jsou vázáni k mediální aktivitě už ve svých profesionálních smlouvách, stále mohou rozhovor odmítnout. Redaktor by se tak už svým stylem vystupování měl snažit o opak. Důležitým bodem slušného chování je v tomto ohledu už zmíněný takt. „*Taktní člověk nikoho neurazí, nezesměšní, nepokoří. Myslí jako šachista na několik tahů dopředu. Nejen na to, co chce právě v tomto okamžiku říci nebo udělat, ale i na to, jak to může být pochopeno.*“⁷⁹

Sportovní novinář musí často obětovat i svůj volný čas a soukromí, interview se sportovci si totiž mnohdy žádá časovou flexibilitu. Ne všechny rozhovory se odehrávají po skončení předem naplánovaných zápasů, závodů nebo během rozhlasových či televizních pořadů. Pokud se naskytne neopakovatelná příležitost, reportér

⁷⁸ Srov. ŠTORKÁN, K., BAUMAN, M. a kol. Umění interviewu. Praha: Novinář, 1973. s. 81

⁷⁹ Tamtéž, s. 61

vyráží za rozhovorem téměř bez plánování. Český sportovní žurnalista se při své práci setkává především s českými sportovci, ale na mezinárodních akcích přichází do styku také s příslušníky cizích národností. Výhodou je proto znalost cizích jazyků, v současné době zejména angličtiny. Příjemným bonusem pro celou redakci je pak přítomnost kolegy, který je schopen domluvit se dalšími světovými jazyky, jako je např. němčina, ruština, francouzština či španělština. Také samotní sportovci ocení, pokud mohou vést rozhovor s novinářem ve svém mateřském jazyce.

Darina Vymětalíková: *„Zjistila jsem, že u zahraničních hráčů je velký rozdíl, jakým jazykem s nimi mluvím. A je úplně jedno, jestli je to nějaký Kuzněcov z Washingtonu, který má perfektní angličtinu, nebo někdo jiný. Ale když se ho zeptám rusky... Mluvím teda hrozně, ale když se jich zeptám v ruštině na něco, co se týká přímo nich, tak úplně roztají a mluví mnohem líp.“*

Přestože sportovní výkony se odehrávají na různých místech s různě příznivými podmínkami pro žurnalistickou práci, reportér by měl svým vystupováním pozitivně reprezentovat sebe a své médium. To vyžaduje jistou psychickou odolnost, ale např. také pečlivou úpravu zevnějšku, včetně vyvarování se společensky nevhodného oblečení. Na cyklokrosové závode, kde reportér pobíhá po zabahněné trati z místa na místo, si může dovolit sportovní, a hlavně funkční oblečení. Ovšem přílišná módní ležérnost v prostorech, jako jsou kryté a teplé haly nebo tiskové konference v saloncích hotelů, je nešvarem nejen českých novinářů.

Zvláštní důraz pak na své vzezření musí klást redaktoři televizní či weboví, kteří s některými formáty interview vystupují přímo ve vysílání. (viz *Uplatnění ve vysílání*) Rozhlasoví redaktoři a žurnalisté působící v tištěných médiích se mohou z povahy svých médií oblékat méně formálně, nicméně jejich volnost by nikdy neměla překročit hranici nevkusu. Na některých sportovních akcích je i v českém prostředí standardem, že sportovci a trenéři předstupují před zástupce médií ve společenském oblečení. Tato skutečnost už sama o sobě zvyšuje nároky na jakýsi *dress code* události – doporučenou úroveň ošacení, kterou by redaktoři neměli ignorovat.

Mediální prezentace je v současné době součástí povolání profesionálních sportovců. (viz *Profesionalizace komunikace*) Interview je přitom jedním z hlavních způsobů, jak dochází ke kontaktu mezi oběma sférami. Při svých výkonech, na trénincích nebo ve společnosti jsou totiž sportovci v první řadě pozorováni. Píšící novináři se o nich vyjadřují na stránkách novin a časopisů, rozhlasoví redaktori o jejich výkonech mluví do éteru, a ti televizní či webovii zachycují jejich výkony dokonce i obrazově. Přímá interakce mezi zástupci sportu a zástupci médií ovšem probíhá až formou dialogu. Takovým dialogem může být například i nezávazné klábosení sportovce a novináře, který se přišel podívat na volně přístupný trénink, nebo komunikace mezi sportovcem a redaktorem média při stylizovaném fotografování na obálku časopisu. Přímým a formálním stykem těchto dvou skupin je ale nejčastěji právě mediální interview.

Tomáš Jílek: *„Je strašně důležité, aby to člověk dělal nějakou delší dobu, aby ho lidi z toho konkrétního sportu začali brát ne jako nějakého nováčka, ale jako někoho, koho berou jako pevnou součást toho prostředí. Že na něj nekoukají jako na exota, který tam stojí mezi střídačkami, ale že ho berou jako člověka, který tu práci dělá kontinuálně a dlouho. Pak k němu přistupují daleko otevřeněji a může si dovolit třeba osobnější otázky, které by si jinak nedovolil.“*

Vztah mezi novinářem a sportovcem může být z hlediska náklonosti *pozitivní* (přátelský), *neutrální* či *negativní* (nepřátelský). Ideálním stavem je, když aktéři dialogu kooperují, ovšem to neznamena, že by museli být pouze v přátelském či neutrálním vztahu. Pokud má reportér i respondent ke své činnosti profesionální přístup, jejich antipatie se při interview nijak výrazně neprojevují. Přesto sportovní novináři zpravidla usilují o to, aby vztah mezi nimi a sportovci, případně ostatními osobami ze sportovního prostředí, byl co nejlepší.

Neutrální vztah je charakteristický vzájemným respektem obou stran, které tak zároveň legitimizují svou roli ve sportovně-mediálním prostředí. Vyznačuje se tím, že sportovní novináři akceptují postavení sportovců ve společnosti, a sportovci jim jsou „na oplátku“ ochotni za standardních situací poskytovat rozhovory. *Pozitivní vztah* pak zahrnuje rysy neutrálního a přidává k nim prvky spojené se sympatiemi.

Nejjednodušším, ale také nejpřesnějším způsobem lze říci, že komunikace mezi novinářem a sportovcem v takovém případě činí oběma aktérům potěšení.

Basketbalový expert iSport TV Adam Nenadál při rozhovoru s Jiřím Welschem⁸⁰

Jiří Welsch: „Jsou lidé, kteří se ve sportovní branži pohybují dlouhou dobu a se kterými se potkáváme dvacet let. (...) S těmi lidmi mám za ty roky vytvořený nějaký vztah, ačkoliv je to vztah profesionální. (...) Je to určitě o důvěře. Znáám sportovní novináře, se kterými rád mluvím, protože vím, že dokážou pochopit, co chci říct. Pak určitě záleží i na odbornosti. Je pro mě jednodušší a lepší bavit se s člověkem, který zná basketbalové prostředí.“

Tomáš Kohout: „Třeba takový (...) Jakub Janda byl extrém. Ten ještě používal takové to ‚pane redaktore‘, užíval si to a v každém rozhovoru jsem čekal na nějaké rýpnutí, na které jsem musel naopak já pohotově zareagovat. Ze začátku jsem měl sto chutí vypnout mikrofon a majznout ho s ním, ideálně bez bambule, ale potom jsem v tom spatřil ten neuvěřitelný bonus. Když si do mě rýpnul a byla tam z jeho strany výrazná interaktivita, tak je to pro posluchače plus.“

⁸⁰ Nesign. Basketbalista Welsch byl uveden do Síně slávy deníku Sport. sSport.cz [online] 14.03.2013 [cit. 2018-04-28]. Dostupné z: <https://bit.ly/2KkNdVe>

S přehnaně kladným vztahem mezi redaktory a sportovci se v médiích pojí problematika tzv. *fanouškovství*. Jedná se o stav, kdy novinář není schopen udržet si od objektu zájmu, v případě interview od respondenta, patřičný odstup. Tato hranice je těžko definovatelná, nicméně pomocí několika přístupů lze její obrysy alespoň naznačit. Platí však, že příslušné meze si musí stanovit každý novinář sám na základě svého přesvědčení nebo podle úzu média, které zastupuje. Největším úskalím je přitom fakt, že sportovní novináři jsou nejčastěji rekrutováni právě z řad fanoušků.⁸¹

Jaromír Bosák: „*My se známe, ale já si držím naprosto vědomě odstup. Nejsem s žádným současným hráčem kamarád, o trenérech vůbec nehovořím a o funkcionářích, to už vůbec nepřipadá do úvahy. (...) Je dobré mít odstup, protože zase ve chvíli, když jsi s nimi velký kamarád, tak máš velký problém s kritikou.*“⁸²

Sportovní fanoušci jsou charakterističtí tím, že na veřejnosti demonstrují své preference. Ty mohou být rozpoznány např. na úrovni jednotlivých sportovců, klubů či národních reprezentací. Typickým příkladem je v českém sportovním prostředí bipolární rozdělení na fanoušky Sparty a Slavie. Pokud je budoucí novinář příslušníkem některé takové skupiny, měl by na její členství po vstupu do žurnalistické obce rezignovat. Aktuální hodnoty žurnalistického prostředí jsou totiž nejen v tuzemsku opřeny o *koncept objektivitu*.⁸³ Ten je spojován především s oblastí zpravodajství, ale souvisí také s publicistikou. Prostřednictvím této „názorové žurnalistiky“ sice redaktor zprostředkovává veřejnosti „názory“ svých respondentů, ale při vedení interview zůstává nestranný. Ovšem aniž by měl být nařčen ze zaujatosti, může například uskutečnit interview s fotbalovým expertem, který je otevřeně kritický ke způsobu vedení národního týmu.

⁸¹ O problematice fanouškovství, sportovního diváctví a násilí na stadionech např. SEKOT, A. *Sociologie sportu*. Brno: Masarykova univerzita, 2013. 95–113

⁸² 7 pádů HD: Jaromír Bosák (15. 4. 2014, Rock Café). In: YouTube [online] 08.05.2014 [cit. 2018-04-08]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=eSfj7KQEswk>. Kanál uživatele 7PADU. Čas: 6:00–7:00

⁸³ Srov. OSVALDOVÁ, B. a kol. *Zpravodajství v médiích*. Praha: Karolinum, 2011. s. 13–14; ke dvěma hlavním kritériím objektivitu patří a) faktičnost (pravda, informativnost, relevance), b) nestrannost (vyváženost, neutralita); více o objektivitě např. McQUAIL, D. *Žurnalistika a společnost*. Praha: Karolinum, 2016. s. 115–120

Co se týče českých audiovizuálních médií, problematika fanouškovství je zohledněna v kodexech veřejnoprávních médií⁸⁴ – rozhlasu a televize: „Česká televize nevolá v diváckých pocit, že v rozporu se sportovními hledisky upřednostňuje určitý sportovní klub či komerční zájem spojený se sportem. (...)“⁸⁵ Kodex Českého rozhlasu je ve svém výkladu téměř identický.⁸⁶ Vztah novinářů ke sportovcům ovšem bývá specifický, pokud se jedná o reprezentanty státu. Na mezinárodní úrovni se fanouškovství médií směrem reprezentantům nepovažuje za nevhodné. Pokud žurnalista vede rozhovor např. s hokejistou po zisku zlatých medailí na mistrovství světa, může si ve svém projevu dovolit přiměřeně oslavný tón. V kodexu ČT se v tomto ohledu píše, že není chybou, pokud „redaktor nebo komentátor bude dávat najevo přízeň sportovcům z České republiky. Ani v takovém případě však nelze připustit, aby projevy fandovství zcela převážily nad věcným informováním diváků a kritickým úsudkem“.⁸⁷ Jestliže národní tým prokazatelně nepředvedl povedený výkon, kritický přístup je na místě.

Podobným stylem lze zkoumat také rozdíl mezi sportovní žurnalistikou a oblastí *sportovního marketingu*, respektive *public relations (PR)*. Neslučitelnost obou sfér vychází už z definice PR [pí ár]: Public relations je pojmenování pro „záměrné, plánované a dlouhodobé úsilí vytvářet a podporovat vzájemné pochopení a soulad mezi organizacemi a jejich veřejností“.⁸⁸ V případě sportu se jedná o tuto činnost směrem ke sportovcům či klubům, v nichž působí. Prací sportovního novináře není budování pozitivního vztahu veřejnosti ke sportovcům. Z tohoto pohledu je diskutabilní označovat za žurnalistickou práci např. tvorbu redaktorů sportovních klubů a organizací, jelikož zadavateli obsahu, který je později publikován v klubových periodicích, na sociálních sítích nebo klubových webech, jsou právě zmíněné kluby či organizace.

---

⁸⁴ *veřejnoprávní média/média veřejné služby* – v České republice Český rozhlas a Česká televize; média, v nichž se naplňuje komunikační solidarita společnosti a její potřeba disponovat komunikačními prostředky, které by byly k veřejnému užití a zábavě všech občanů; více např. MORAVEC, V. Svobodný rozhlas 1990–2003. In: JEŠUTOVÁ, E. a kol. Od mikrofonu k posluchačům. Praha: Český rozhlas, 2003. s. 414–415

⁸⁵ Kodex České televize. Praha: Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR. Čl. 12 [online]

⁸⁶ Srov. Kodex Českého rozhlasu. Praha: Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR. Čl. 11 [online]

⁸⁷ Kodex České televize. Praha: Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR. Čl. 12 [online]

⁸⁸ Definice Institutu Public Relations z roku 1978. Zdroj: ŠEDIVÝ, M., MEDLÍKOVÁ, O. Úspěšná nezisková organizace. Praha: Grada, 2017. s. 146

Ačkoliv je pracovní postup klubových redaktorů podobný tomu, který praktikují jejich „kolegové“ z novin, časopisů, rádií, televizí, či online médií, liší se právě počátečním přístupem ke sportovcům, který je nekritický. Cílem těchto rozhovorů je budování pozitivního obrazu sportovců před fanoušky a sponzory. Právě na reklamě a sponzoringu je do značné míry založeno podnikání klubů a jiných organizací.⁸⁹

Jiří Šlédr: „Kolikrát sportovci něco musí říct. Chtějí, nebo spíš musí se prezentovat, protože potřebují sponzory a potřebují na sebe navázat finanční zdroje. Sportovci jsou prakticky chudí a pouze ti, kteří jsou na vrcholu, si po několika letech něco vydělají. A musí si vydělat několik let dozadu, protože do nich předtím někdo něco investoval. Takže s médii spolupracují vlastně i z tohoto důvodu.“

Fotbalista Milan Škoda hodnotí pro klubovou televizi Slavia TV utkání proti Spartě⁹⁰

At' už se jedná o „rozhovor typu public relations“, nebo rozhovor pro médium veřejné služby, vztah reportéra a sportovce by měl být vždy založen na důvěře a slušnosti. „Partneři v rozhovoru musejí mít neustále pocit, že se s nimi hraje ‚fair play‘, že nejsou

⁸⁹ BOYLE, R. Sport Journalism: Context and issues. London: Sage Publications, 2006. s. 102–110

⁹⁰ Tvslavia: OHLASY po 289. derby: Milan Škoda a Ondřej Kolář. In: YouTube [online] 17.03.2018 [cit. 2018-04-28]. Dostupné z: <https://bit.ly/2jcvu5Z>. Kanál uživatele tvslavia.

*zneužívání nebo podvádění.*⁹¹ Je přirozené, že větší důvěra panuje tehdy, pokud se obě strany znají a vědí, co od sebe mohou očekávat. Pokud se reportér se sportovcem setkává poprvé, dialog může být váhavější a zdrženlivější. Ovšem i méně zkušený reportér se musí přes svou vnitřní nejistotu snažit vystupovat sebevědomě.

Tomáš Jílek: *„Pokud se novinář ze začátku toho rozhovoru snaží respondentovi vysvětlovat a omlouvat, proč ho vlastně ‚obtěžuje‘, to je podle mě velká chyba. Pokud cítím, že je to tomu hráči nepříjemné, tak bych doporučoval volit stručné otázky, které tu atmosféru, myslím, trošku pročistí. (...) Když k němu přijde nějaký ‚mlad‘as‘, který se ještě pomalu klepe, že se má někoho na něco ptát, tak co udělá inteligentní sportovec? Trošku ho v tom vykoupe, protože v tu chvíli pro něj daný reportér není rovnocenným partnerem.“*

Předpokladem pro vzájemný harmonický vztah je také nenucené vystupování, galantnost a přirozenost.⁹² Naopak narušením bezproblémové komunikace mezi redaktorem a sportovcem může být například situace, kdy se jeden z nich dopustí společenského či morálního prohřešku nebo pokud přeruší určité konvence. Návrat alespoň k neutrálnímu pracovnímu vztahu je stejně jako v ostatních oblastech lidských vztahů zpravidla velmi obtížný. Negativní zkušenost sportovce s konkrétním redaktorem může dokonce ovlivnit jeho celkový budoucí vztah k médiím.

Jiří Šlédr: *„Pokud je tam na emocionální úrovni konektivita a všechny vazby fungují normálně, tak komunikace probíhá bez problému. A to se týká nejenom sportovců, ale i politiků, herců, zpěváků a ostatních. Když jim položí naprosto stejnou otázku novinář, se kterým mají dobrou zkušenost, a novinář, se kterým mají negativní zkušenost, tak v tom druhém případě za ní budou hledat něco jiného. Budou tam hledat v uvozovkách nějaký podraz.“*

Také mediálně přivítiví sportovci se během své kariéry mohou dostat do stavu, který by se dal označit jako *mediální únava*. Jejich nezájem o poskytování rozhovorů, či dokonce averze vůči médiím, je přirozeným důsledkem přílišného mediálního zájmu o jejich osobu. Ten může být způsoben například značným sportovním úspěchem či neúspěchem, ale i mediálně atraktivními událostmi ze soukromého života.

⁹¹ ŠTORKÁN, K., BAUMAN, M. a kol. Umění interviewu. Praha: Novinář, 1973. s. 62

⁹² Srov. tamtéž, s. 62–63

(viz *Zeptat se, či nezeptat?*) Záleží na každém reportérovi, jaký má s daným sportovcem vztah a jestli vyhodnotí jako vhodné kontaktovat jej za účelem uskutečnění dalšího z mnoha rozhovorů. Po dostatečně dlouhé pauze od žurnalistů je sportovec zpravidla opět schopen jakékoliv mediální činnosti.

Jiří Šlédr: „*Třeba Petra Kvitová sama říkala, že tři roky po prvním Wimbledonu byla permanentně pod tlakem médií. Byla najednou úplně všude a změnil se jí rytmus života. Tam, kde měla volno, trénink nebo relaxaci, tam najednou nemohla nic z toho dělat.*“

Roman Šebrle: „*Když je člověk sportovec, tak ho zajímá jenom to, jak trénuje, a když netrénuje, tak je v podstatě pořád unavený. Všechno ostatní ho odvádí od sportu, takže se mu nechce ani do nějakých rozhovorů. A když už nějaký dělá, tak se hlídá, co říct, a co neříct.*“

2.4 O jazyce

Jedním z ukazatelů, v jakém vztahu jsou novinář a sportovec, může být jejich mluvený projev. Čeština umožňuje míru jeho formálnosti zachytit už pomocí tzv. *vykání*, respektive *tykání*. I nestranný pozorovatel předpokládá, že pokud si aktéři dialogu tykají, tedy oslovují se ve druhé osobě *jednotného* čísla, jejich vztah je bližší. Z obecných společenských pravidel vyplývá, že k vzájemnému tykání osoby přistupují obvykle po dlouhodobější známosti, pokud jsou stejného věku a postavení nebo pokud se očekává jejich častý styk.⁹³ To platí také ve sportovně-mediálním prostředí. Mnoho sportovních novinářů se se svými respondenty setkává téměř na denní bázi (s ligovými fotbalisty, hokejisty, házenkáři atd.), a jejich vztahy tak mají sklon k neformálnosti. Jestliže se takto sblíží, na jejich rozhovory to může mít zásadní vliv.

Atmosféra během komunikace osob může být různá. Zřejmě každý někdy zažil situaci, kdy se ocitl uprostřed hovoru se zcela neznámým člověkem, nebo naopak s někým společensky významným. V takovém případě se lidé obvykle urputně snaží vystupovat dle pravidel slušného chování, což jim ovšem může způsobovat určitou nervozitu. Během interview si jistě nepřeje podobnou „úzkostlivou“ atmosféru ani jedna ze zúčastněných stran. Zatímco vykání může navozovat právě určitou komisičnost komunikace, takání má opačný efekt. Kromě změny v gramatice s sebou totiž tento akt přináší jistou symboliku – zkracuje pomyslný odstup partnerů v dialogu.

Darina Vymětalíková: „*Někdy hráčům tykám, protože tak z nich člověk dostane leckdy lepší odpověď. Když třeba Davidu Pastrňákovi, který je asi o dvacet let mladší než já, začnu vykat, tak to na něj působí komisičně, takže i on odpovídá komisičně.*

Tykání může být z pohledu psychologie mnohdy ku prospěchu interview, jelikož respondent se tak může novináři podvědomě zpřístupnit. Zatímco v rozhovoru s neznámým žurnalistou může být sportovec nejistý a stručný, v komunikaci se známým reportérem jeho stres obvykle mizí. Zatímco rozhovory písíciích novinářů mohou

⁹³ ŠPAČEK, L. Nová velká kniha etikety. Praha: Mladá fronta, 2008. s. 39–41

v realitě mnohdy připomínat spíše přátelské klábosení, při kterém si obě strany tykají a nahrávací zařízení je zapnuto jaksi mimoděk, audiovizuální novináři se musí bez této praktiky obejít. Z pohledu teorie komunikace se předchozí postřehy týkají zejména **rozhovorů tváří v tvář** (*face-to-face*).⁹⁴

Aleš Procházka: „Co mám odpozorováno z terénu, tak pišící novináři mají výhodu v tom, že se sportovci mohou poklábosit, což jsem, upřímně řečeno, nikdy neměl moc rád. (...) V tomto mají novináři větší volnost. Nebo třeba i v tom, že můžou sportovce rozmluvit tím, že do těch svých otázek vsunou nějaké peprnější výrazy, které z toho samozřejmě ve výsledku odstraní. To u nahrávky dost dobře nelze, i když vulgarismy se množí. Naštěstí ne u Českého rozhlasu.“

O hokejistovi Jaromíru Jágrovi je známo, že sportovním redaktorům zpravidla tyká⁹⁵

Čeští posluchači a diváci jsou vzhledem k tuzemské tradici rozhlasové a televizní tvorby stále zvyklí na formálnost a vysokou úroveň mediálního projevu. Přestože řada rozhlasových a televizních žurnalistů udržuje se sportovci neformální vztahy doplněné tykáním, ve vysílání předstírají vykání. Mediálně zkušení sportovci jsou

⁹⁴ Např. JIRÁK, J., KÖPPOVÁ, B. Masová média. Praha: Portál, 2009. s. 38

⁹⁵ Martin Krejza: Tisková konference Jaromíra Jágra po návratu do Kladna (1.2.2018). In: YouTube [online] 03.02.2018 [cit. 2018-04-28]. Dostupné z: <https://bit.ly/2r6wGfv>. Kanál uživatele Martin Krejza.

na tyto praktiky redaktorů zvyklí, na změnu stylu vystupování by tak měli být včasné upozornění především méně mediálně zkušení sportovci. Ne všechna média ovšem ve vysílání udržují úzus vykání. Jedním z argumentů, proč by si aktéři dialogu neměli uměle vykat, může být fakt, že v takovém případě dochází ke klamání recipienta. Náhlá změna v gramatice může způsobit také stres a rozpaky na obou stranách. Někteří redaktoři bez ohledu na uvedené důvody upřednostňují vykání.

Otakar Černý: „Všem sportovcům dodneška vykám. Obecně nemám rád tykání, protože tykali komunisti a estébáci.“⁹⁶

Tomáš Kohout: „Nejlepší sportovec, v době, kdy ještě sportoval, byla Kateřina Neumannová. Měl jsem s ní naprosto unikátní vztah. Třeba mi volala, když nastupovala do letadla a říkala, že rozhovor můžeme udělat teď, a ČTK to bude mít, až přistane. S ní jsem si vždycky vykal, což bylo plus, když jsme se pak trošku rozkmotřili kvůli jisté akci v Liberci.“

K nižší formálnosti projevu mají sklony spíše média komerčního typu. Je to způsobeno tím, že jejich redaktoři, a zejména pak moderátoři hlavního proudu, užívají ve snaze přiblížit se posluchačům a divákům především *obecnou češtinu*, byť se jedná o nespisovnou variantu jazyka. Redaktoři médií veřejné služby, tedy Českého rozhlasu a České televize, jsou vázáni k dodržování vysoké kultury projevu prostřednictvím kodexů: „Vyjadřování hlasatelů moderátorů a redaktorů ve vysílání musí působit jako vzor správného užívání jazyka již s ohledem na skutečnost, že posluchači mohou takovému vyjadřování přikládat normotvorný význam.“⁹⁷ Vysoká úroveň je spojena s užíváním neutrální či hovorové češtiny, přičemž oba tyto typy náleží ke *spisovné vrstvě jazyka*. Problematika diskutovaného tykání či vykání sice v citovaných kodexech přímo zmíněna není, ovšem není pochyb o tom, že k vysoké *jazykové kultuře* náleží spíše vykání. Záleží ovšem na úsudku redaktora, jaká forma vyjadřování se podle něj při konkrétním interview se sportovcem hodí. Podle stejných kritérií volí také způsob oslovení: *Jaroslave/Jardo; Jiří/Jirko; Miroslavo/Mirko*.

⁹⁶ LICHNOVSKÝ, T. Interview s Otakarem ČERNÝM, nar. 1943, novinář. Praha, 02.05.2017

⁹⁷ Kodex Českého rozhlasu. Praha: Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR. Čl. 16 [online] Schválen 2.7.2003. [cit. 2018-02-26]. Dostupné z: <http://www.rozhlas.cz/rada/legislativa/_zprava/kodex-ceskeho-rozhlasu--789056>

Michal Petrák: „Pamatuju si podivné situace, kdy Petr Svěcený vykal ve studiu Pavlu Nedvědovi a ten se ho ve vysílání zeptal, jestli už si náhodou netykají. Těchto situací se chci vyvarovat, takže pokud si s člověkem tykám, tykám si s ním i před kamerou. Zatím jsem v našem prostředí necítil potřebu držet úroveň tak vysoko, že bych si s někým normálně tykal, ale před kamerou bych mu raději vykal. Chtěl jsem se vyhnout možné trapnosti situace.“

Renata Kuková: „Nemám problém člověku vykat, ani mi nevádí, že Ledecká (Ester Ledecká, snowboardistka a lyžařka, pozn. aut.) je o polovinu mladší než já. Beru to tak, že je to projevem nějaké slušnosti. (...) A když mě s tím člověkem náhodou něco svede na tykačku, tak je to něco jiného než vyloženě práce. Příklad. Byli jsme stejně těhotné s Kateřinou Neumannovou, bavily jsme se o dětech, tak jsme si začaly tykat.“

Žurnalisté, včetně těch sportovních, by měli pečovat o svůj slovník co nejlépe. Stejně jako při komentování přenosů nebo moderování pořadů je i při rozhovoru důležitá improvizace. Volba vhodných jazykových prostředků, jejich pestrost a celková slovní obratnost patří k základním předpokladům každého dobrého reportéra. Úroveň tzv. *jazykové kultury* daného jedince závisí na několika faktorech. Mezi ty hlavní patří úroveň dosaženého vzdělání, respekt k pravidlům slušného chování nebo rozmanitost zájmů konkrétního redaktora. Člověk, který se často věnuje četbě, a intenzivně tak obohacuje svou slovní zásobu, tím zároveň zlepšuje svou jazykovou obratnost. Naopak nekulturní člověk se obohacuje méně.⁹⁸ Všechny osoby, jejichž práce je založena na vyjadřování, by měly usilovat o co nejlepší jazykové dovednosti.

Při vedení interview se sportovcem nebo jinou osobou z oblasti sportu se novinář zpravidla neobejde bez slangových výrazů. Ačkoliv *slang* náleží k nespisovné vrstvě jazyka, jeho užití je ve sportovní žurnalistice nezbytné a zcela legitimní. Některá slangová slova dokonce přecházejí z původně sportovního prostředí do obecného povědomí. Mezi ně patří například výrazy *mičuda*, *basket*, *faul* nebo *finiš*, a v současné době je lze považovat za útvary spisovné češtiny.⁹⁹ Sportovní slang se nejvý-

⁹⁸ Srov. HLAVSA, Z. a kol. Český jazyk pro střední školy. Praha: SPN, 2003. s. 142

⁹⁹ Srov. ČECHOVÁ, M. a kol. Čeština: Řeč a jazyk. Praha: ISV, 2000. s. 26

razněji projevuje právě v rovině lexikální, ale některé charakteristické znaky můžeme vysledovat také v mluvnické stavbě.¹⁰⁰ Jedná se například o zvýšenou frekvenci některých syntaktických schémat.

Například některé *ohlasové rozhovory* jsou příznačné tím, že respondenti „řetězí“ své myšlenky v nejjednodušším slučovacím poměru. Pokud se například reportér dotáže hokejisty na okolnosti padnutí vyrovnávací branky, střelec gólu se ve své výpovědi zřejmě nevyhne několika jednoduchým popisným větám propojeným obraty „a“, „pak“, „a pak“ nebo „a potom“. Někdy dochází ke slučování myšlenek úplně bez spojek. Z hlediska slangu jsou pro sportovce příznačné také některé alternace v hláskosloví nebo využívání nespisovných tvarů slov jako „dát góla“, „v obouh poločasech“ apod. Ovšem tyto odchylky jsou považovány spíše za znaky mluveného projevu, a nelze je proto klást na stejnou úroveň jako zcela zřetelné rysy lexikální.¹⁰¹

Jiří Welsch: „Člověk má buď talent se vyjadřovat, nebo jej nemá. Další věc je, že většina sportovců na to není připravovaná. (...) Vy, žurnalisti, to studujete, máte vysokou školu. Sportovci sportují. Přijde mi, že když je člověk dobrým sportovcem, je uznávaný a respektovaný, tak lidi automaticky očekávají, že umí taky mluvit a je chytrý. Ale když je úspěšný sportovec, tak to neznamena, že se musí umět perfektně vyjadřovat.“

Zapojení slangových výrazů do mediálních sdělení je pro reportéra prostředkem tzv. *jazykové aktualizace*, která činí výsledný psaný nebo mluvený text atraktivnějším. Hlavní nevýhodou aktualizovaných jazykových prostředků je ovšem paradoxně jejich pomíjivá aktuálnost. Pokud totiž sportovní redaktori nebo přímo sportovci užívají neotřelých prostředků opakovaně, dostávají se do určitého stereotypu, a z původně žádoucích inovačních prostředků se stávají naopak prostředky *automatizované*, které běžně označujeme jako *fráze* či *cliché*. Nejčastěji se jedná o ustálená slovní spojení nebo metafory, které bezmyšlenkovitým opakováním ztratily svůj smysl a půvab, a naopak získaly negativní konotace. Do této kategorie lze zařadit kromě jiných i mediálně zprofanovaný obrat „*tak určitě*“. (viz *Ohlasy k výkonu*)

¹⁰⁰ Srov. HUBÁČEK, J. O českých slanzích. Ostrava: Profil, 1979. s. 64–65

¹⁰¹ Srov. HUBÁČEK, J. Malý slovník českých slangů. Ostrava: Profil, 1988. s. 7

Ve vysílání se z původního interview často objevuje pouze výpověď sportovce (viz *Citace vs. dialog*). Jestliže si je redaktor jist, že jeho rozhovor bude zpracován právě tímto způsobem, může svému projevu dopřát jistou volnost.

Aleš Procházka: „Pokud vím, že budu vyrábět kratší příspěvek, který nejde živě do vysílání, a budu mít chvíli času na jeho úpravu, tak se hráče zeptám jinými slovy ještě jednou. Zeptám se ho tak, aby frázi nemohl uplatnit. (...) Dá se říci, že většinou přehodí výhybku a druhá odpověď je použitelnější.“

Při nahrávání interview na záznam reportér nemusí například tolik dbát na bezchybnou artikulaci, a naopak se může neformálnějším přístupem pokusit o větší uvolněnost respondenta. Jedná se ovšem o přístup riskantní. Může totiž nastat hned několik situací, které vyžadují reportérův kvalitní projev. První z nich nastává, pokud není čas na zpracování interview a do vysílání je zařazeno v původní dialogické formě. Zanedbání projevu rovněž není vhodné v případě, kdy samotná odpověď sportovce nedává smysl a vyžaduje kontext ve formě novinářovy otázky. Ideálním stavem je, pokud reportér drží svou *jazykovou kulturu* stále na vysoké úrovni, a nemusí tak nad kvalitou svého projevu usilovně přemýšlet.

Darina Vymětalíková: „Důležitý je trénink. Když si to člověk zafixuje, nemá pak problém přepínat mezi módy. Kolikrát, i když vím, že budeme stríhat, tak raději netykám, mluvím spisovně, krátce a počítám s tím, že se to může použít i s mojí otázkou.“

Jednou z výhod začínajícího sportovního žurnalisty může být právě bezchybný jazykový projev. Ať už v psané, či mluvené podobě. Také audiovizuální novinář uplatní cit pro stylistiku, když např. sepisuje svůj text, který je proložen výpověďmi sportovce, nebo když přímo při interview formuluje své otázky. Schopnost produkovat kvalitní rozhovory je otázkou předpokladů, ale i tréninku. Velmi tvrdý trénink pak vyžaduje odstranění *řečových vad*, jakými může být například *rotacismus* (špatná výslovnost hlásek R a Ř), *lambdacismus* (špatná výslovnost hlásky L), *sigmatismus*

(výrazné sykavky) nebo *balbutismus* (koktavost).¹⁰² Pokud se redaktor potýká s podobnými nedostatky, měl by vyhledat pomoc logopeda či jiného hlasového poradce. Ovšem také v případě sportovní žurnalistiky platí, že mluvený projev je sice důležitý, ale není jediným určujícím faktorem dobrého reportéra. Někdy můžou být odchylky od tradičního rozhlasového či televizního projevu dokonce jeho výhodou.

Otakar Černý: „Radil jsem se s mnoha lidmi. S Bartoškou, s Donutilem... Poslouchali mě a říkali, že šišlám a drmolím, ale taky mi říkali, že mám být pořád stejný. Že si diváci buď zvyknou, nebo nezvyknou, ale hlavně že se nemám měnit, nebo budu za šaška. A to si myslím, že jsem splnil, že jsem byl pořád stejný. To je další věc... Kluci, co tady dneska jsou, nemůžou být všichni stejní. Měli by být odlišní, měli by být osobnosti, a to tady (v redakci sportu České televize, pozn. aut.) zatím postrádám.¹⁰³

Jiří Kejval (předseda ČOV) při studiovém rozhovoru s Otakarem Černým, dlouholetým redaktorem České (dříve Československé) televize¹⁰⁴

¹⁰² O rétorice více např. HÁJKOVÁ, E. Rétorika pro pedagogy. Praha: Grada Publishing, 2012. s. 55

¹⁰³ LICHNOVSKÝ, T. Interview s Otakarem ČERNÝM, nar. 1943, sportovní novinář. Praha, 02.05.2017

¹⁰⁴ Nesign. Jiří Kejval, předseda ČOV. Českátelevize.cz [online] 19.04.2013 [cit. 2018-04-28]. Dostupné z: <https://bit.ly/2jeeYIX>

3. Otázky a odpovědi

Mohlo by se zdát, že není nic snazšího, než položit sportovci několik otázek a získat od něj odpovědi. Tento úkol je ovšem mnohem složitější. Co reportér profesně nezvládne přímo v průběhu interview, se později těžko napravuje. V případě živého rozhovoru není příležitost ke korekci dokonce žádná. O úspěchu tak ve velké míře rozhoduje momentální forma obou aktérů dialogu, novináře i sportovce. Přestože pro výsledek je klíčové, aby fanoušci našli v médiích zejména atraktivní výpovědi sportovců, je podstatné si uvědomit, že všem takovým odpovědím předcházejí otázky. Ty sice nemusejí být ve výsledném příspěvku obsaženy, ale při vzniku jsou důležitou součástí rozhovoru.¹⁰⁵ V tomto ohledu platí lidové úsloví, že „na hloupou otázku přichází hloupá odpověď“. A novináři by se měli hloupým otázkám vyhnout.

Jiří Welsch: „Občas jsem měl tendenci si myslet, že ten člověk, který je na druhé straně, se ptá nedobře, hloupě, ale časem jsem si uvědomil, že je umění zeptat se dobrou otázkou. (...) Není jednoduché zformulovat otázku a najít ten správný point.“

Tomáš Jílek: *Mně to dřív přišlo... Co to vlastně má být to umění rozhovoru? Tak si připravím patnáct otázek a nasázím je tomu člověku, ne? Ale pak jsem zjistil, že je zajímavější si třeba nepřipravit ani jednu otázku, ale spíš témata, a snažit se reagovat na to, co ten člověk říká. (...) Není to jenom o připravených otázkách. V tomhle se člověk v průběhu svojí kariéry pořád učí.*

Nejen sportovní novinář by si měl být vždy vědom formátu svého rozhovoru a zvolit podle něj přiměřený počet dotazů. Obě dvě strany by přitom měly akceptovat, že po výkonu padne spíše několik rychlých otázek a odpovědí, zatímco při *exkluzivním rozhovoru (one-on-one interview¹⁰⁶)* mimo stadiony, například ve studiu, očekávají posluchači a diváci hlubší úvahy. Verbální výměna přitom trvá tak dlouho, dokud novinář nevyčerpá předem určený časový limit nebo všechna zamýšlená témata.¹⁰⁷ V ojedinělých případech se může stát, že interakci přeruší sám respondent například z pocitu dostatečného vyjádření k situaci nebo z únavy po sportovním výkonu.

¹⁰⁵ Srov. ŠTORKÁN, K., BAUMAN, M. a kol. Umění interviewu. Praha: Novinář, 1973. s. 7

¹⁰⁶ TONEY, J. Sport Journalism: The Inside Track. London: Bloomsbury Publishing, 2013. s. 76

¹⁰⁷ Srov. ŠTORKÁN, K., BAUMAN, M. a kol. Umění interviewu. Praha: Novinář, 1973. s. 24

Dialog však může být ukončen také třetí stranou, a to například na velkých mezinárodních akcích, kde je médiím vyhrazen z důvodu velkého zájmu o sportovce pouze omezený čas.

Tomáš Kohout: „Na olympiádě stojí ženské se stopkama, mají nastavenou minutu dvacet, po minutě začnou ukazovat žlutou kartu ‚last question‘, po minutě dvacet červenou a pak už si při překročení času začnou zapisovat číslo akreditace.“

Milan Radosta: „Když bys chtěl mít člověka deset patnáct minut sám pro sebe, abys mohl najít nějaké hlubší téma, tak to po zápase není úplně praktické. Ale když si to domluvíme, tak se to dá udělat normálně přes týden. (...) Po zápase je kolikrát vidět, že jsou opravdu unavení, častokrát podráždění a celkově dávají najevo, že už by chtěli jít. Po pár otázkách kolikrát pronevou, že už by to stačilo.“

Žurnalista je režisérem svého interview. Neznamená to ovšem, že by sportovci měli na jeho pokyny pronášet předem připravené fráze jako herci. Žurnalistovo postavení pramení zejména z pozice iniciátora dialogu. Před jeho zahájením je vhodné, aby redaktor svému protějšku vysvětlil, proč s ním hodlá hovořit, na jaké téma, jak dlouho a jak by měl vypadat výsledný příspěvek.¹⁰⁸ V průběhu rozhovoru se pak jeho status mění na organizátora, který koriguje směr respondentových myšlenek. „Ale musí se umět také podřizovat – jinak může těžko dojít k harmonicky sladěnému vzájemnému vztahu.“¹⁰⁹ Žurnalista by neměl být pasivní, jelikož jeho interakce v průběhu rozmluvy dodává sdělovaným informacím autentičnost, spontánnost a kontext.¹¹⁰ Po vyřčení otázky redaktor nesmí ztratit koncentraci. Zvláště méně zkušeným žurnalistům se může stát, že vinou nervozity či usilovného vymýšlení dalšího dotazu přestanou vnímat obsah respondentových výpovědí. Nejen, že tímto způsobem přicházejí o možnost reagovat na jednotlivá vyjádření, ale ztrácejí také přehled nad tím, jestli jejich protějšek mluví „k věci“.¹¹¹

¹⁰⁸ Srov. ANDREWS, P. *Sports Journalism: A Practical Guide*. London: Sage Publications, 2006. s. 105

¹⁰⁹ ŠTORKÁN, K., BAUMAN, M. a kol. *Umění interviewu*. Praha: Novinář, 1973. s. 60

¹¹⁰ Srov. ŠTORKÁN, K., BAUMAN, M. a kol. *Umění interviewu*. Praha: Novinář, 1973. s. 21

¹¹¹ Srov. Tamtéž. s. 77

„Lidé, kteří jsou zvyklí poskytovat interview, mohou působit dojmem, že odpovídají, i když vlastně neříkají nic podstatného. (...) Novinář tedy musí stále zvažovat, zda na své otázky dostává správné odpovědi. Jinak je nutno otázku znovu zformulovat (...).“¹¹² Pokud tak žurnalista učiní, inteligentní sportovec zpravidla pochopí, že redaktora jeho předešlá odpověď neuspokojila, a zkusí odpovědět jinými slovy a lépe.

Darina Vymětalíková: *„Důležité je poslouchat, co mi ten člověk říká. Já vím, že je to těžké, když támhle někdo křičí, támhle mi do ucha mluví pražské studio a podobně. Mám třeba připravené tři čtyři otázky, ale když mi řekne něco zajímavého, tak se toho chytanu.“*

Renata Kuková: *„Například můj švagr je Pavel Kuka (bývalý český fotbalový reprezentant, pozn. aut.) a ten je mistr odpovědí. Toho novináři milují, protože odpoví na všechno. Pak je ale otázka, jestli vlastně něco řekl, protože když si to pustíte ze záznamu, tak odpoví na dobré i špatné, nikoho neurazí, ani klub, ani fanoušky, i když třeba mluví proti nim.“*

**Pavel Kuka při studiovém rozhovoru s Milanem Radostou
v pořadu Rozstřel (iDNES TV)¹¹³**

¹¹² MALLETT, M. F. Příručka pro novináře střední a východní Evropy. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1991. s. 16

¹¹³ Nesign. Horst Siegl a Pavel Kuka: Slavia by si titul zasloužila [online] 30.03.2017 [cit. 2018-04-28]. Dostupné z: <https://bit.ly/2HCwLOu>

3.1 Druhy otázek

Otázka je základní stavební jednotkou každého interview. Ovšem ani dotaz sportovního redaktora nemusí mít vždy formu tázací věty, která by byla z hlediska interpunkce zaznamenána na konci s otazníkem. Žurnalistovou otázkou tak může být myšleno například také prosté konstatování faktu nebo krátká úvaha, na kterou je od sportovce očekávána příslušná reakce. Tento způsob podněcování respondenta je zpestřením klasického schématu interview otázka–odpověď. Ovšem redaktor, který vede rozhovor, nesmí nad vlastní kreativitou ztratit kontrolu.¹¹⁴

Otakar Černý: *Otázka, to má být švihnutí bičem. (...) Novinář nemůže prezentovat sám sebe. Alespoň to bylo vždycky moje krédo – první je respondent. Tedy první je samozřejmě divák, ale pak je hned respondent. (...) Byl jsem vždycky ten vzadu. Nechal jsem mluvit všechny ostatní a dával jsem jenom krátké rychlé otázky.*¹¹⁵

Darina Vymětalíková: *„Nemám nikdy ráda takové ty exhibiční otázky. Informace tam může zaznít, i když je to krátké. Dřív jsem dávala konkrétní čísla, ale pak jsem zjistila, že spousta hráčů statistiky vůbec nesleduje, pokud zrovna nemluvíte s Petrem Tonem. Takže na to oni obvykle nereagují. Ale je zajímavé, že reagují, když řeknete třeba jméno protihráče.“*

Zřejmě nejběžnějším typem otázek, které jsou používány při sportovních rozhovorech, jsou otázky **otevřené**. Ty respondentům umožňují odpovědět celou větou nebo hned několika větnými celky bez jakéhokoliv omezení.¹¹⁶ „Žádný reportér si nepřeje, aby se mu na záznamu objevila pouze série jednoslabičných zabručení, takže otázky by se měly pečlivě strukturovat, aby jejich výsledkem byly spíše použitelné poznámky než jednoslovné komentáře.“¹¹⁷ Novinář by tak mohl položit například tyto dotazy: *Jak jste se cítila před prvním soutěžním hodem sezony? (oštěp); Co vás přimělo*

¹¹⁴ Srov. ŠTORKÁN, K., BAUMAN, M. a kol. Umění interviewu. Praha: Novinář, 1973. s. 84–85

¹¹⁵ LICHNOVSKÝ, T. Interview s Otakarem ČERNÝM, nar. 1943, sportovní novinář. Praha, 02.05.2017

¹¹⁶ Srov. ŠTORKÁN, K. Publicistické žánry. Praha: Novinář, 1980. s. 113

¹¹⁷ BOYD, A. Příručka pro novináře: zpravodajství v rozhlase a televizi. Praha: Centrum nezávislé žurnalistiky, 1995. s. 89

po zisku titulu naskočit ještě do jednoho extraligového ročníku? (hokej); Proč jste se rozhodl po první etapě odstoupit? (rally)

Dalším typem jsou otázky **alternativní**. Reportér pomocí nich nabízí několik možných variant odpovědí a předpokládá, že si z nich jeho protějšek vybere:¹¹⁸ *Bude podle vás klíčové dostat se hned po startu závodu do čela, nebo plánujete zaútočit na medaile až v posledním kole? (běh na oválu); Co způsobilo váš pád v polovině závodu? Byla tam kolize se soupeřem, nebo jste si do té zatáčky špatně najel? (cyklokros); Jak oslavíte tuhle vytouženou olympijskou medaili? S kolegy z týmu, s přáteli, s rodinou, anebo si teď naopak dopřejete klid? (biatlon)*

Tomáš Jílek: „Když dělá člověk reportérskou práci dlouho, tak vycítí, kdy může dát hráči krátkou otázku a dostane velice otevřenou odpověď, a kdy je ho naopak potřeba trochu navést. A teď nemyslím navést k tomu, aby mi řekli něco konkrétního, to by tak nikdy nemělo být. Spíš přidat nějakou informaci k tématu. (...) Je potřeba tu otázku formulovat tak jasně, aby nemusela být zbytečně rozvitá. A navíc pak zjistí, že když dá hráči na výběr třeba jenom dvě varianty, tak si pod sebou vlastně sám řeže větve, protože tím ten rozhovor bude míň zajímavý.“

Na otázku **dichotomickou**¹¹⁹ následuje odpověď ve znění „ano“ či „ne“, přičemž reportérovi pomáhá získat informaci, od níž se pak může odvíjet řada dalších otázek: *Věděla jste, že na mezičase figurujete na prvním místě? (rychlolobuslení); Podepsalo se na vašem výkonu, že jste absolvovali pouze jeden společný trénink? (házená); Zahájíte druhou partii opět Marshallovým gambitem? (šachy)* Nelze říci, že strohá odpověď je vyústěním špatné otázky, nicméně novinář by měl klást dichotomickou otázku vědomě, nikoliv z lenosti vymyslet její komplexnější variantu. Přestože mediálně zkušenější respondenti vědí, co se od nich očekává, ne vždy se novináři mohou spolehnout, že k odpovědi na dichotomickou otázku dostanou také její rozvinutí v podobě stručné argumentace či vysvětlení.¹²⁰

¹¹⁸ Srov. ŠTORKÁN, K. Publicistické žánry. Praha: Novinář, 1980. s. 113

¹¹⁹ Srov. tamtéž

¹²⁰ BOYD, A. Příručka pro novináře: zpravodajství v rozhlase a televizi. Praha: Centrum nezávislé žurnalistiky, 1995. s. 89–90

Renata Kuková: „Je pravda, že někteří sportovci si to dost užívají, že nejsou úplně vstřícní a že odpovídají stručně. Právě v takových situacích se musí otázka postavit tak, aby nemohl odpovědět ‚ano‘ nebo ‚ne‘.“

Otázka **kontrolní** primárně neočekává nové informace. Novinář s její pomocí pouze ověřuje, jestli má správné údaje, jestli tázaného správně pochopil, případně jestli respondent nechce svou předchozí výpověď korigovat:¹²¹ *...jsme se o tom bavili s Hlínou.../ Myslíte Jaroslava Hlinku?/ Jojo... (hokej); Na kurt půjdu v sedum.../ Pardon, v sedum večer?/ Ne, v sedum ráno. (squash); Míč jsem nedržel v ruce od dubna./ Od dubna?/ Tak jednou v červenci jsem si byl zaházet se synem, ale... (basketbal)* Tento typ otázky je v některých situacích možné použít také jako elegantní pobídku k rozvedení příliš stručné odpovědi. Redaktor však sportovcem nesmí manipulovat a nesmí jej nutit k výpovědím, které evidentně nechce vyřknout.

Miroslava Topinková Knapková: „Tenkrát mě vzali na plac, jako že jsem byla placený sportovec, a oni mi pořád podsouvali, co bych si za ten plat měla koupit. Tehdy to byl jenom půlplat, měla jsem brát asi 8 tisíc, tak jsem jim říkala, že se asi konečně pořádně najím. A oni pořád: ‚A co byste si teda koupila?‘ A já, že fakt nevím. A oni: ‚Počkejte, tak co byste si teda koupila kromě toho jídla?‘ Tak jsme jim řekla, že třeba nějaké tenisky. A oni mě pořád manipulovali: ‚A máte kabelku?‘ ‚Nemám.‘ ‚No a nekoupila byste si kabelku?‘ Tak já říkám: ‚Tak já si teda koupím třeba kabelku no...‘ A pak vyšel článek s nadpisem ‚Za svůj první plat si koupím kabelku‘. Tak jsem si říkala: ‚Cože?!‘“

Roman Šebrle: „Znal jsem novináře, jmenovat ho nebudu, budiž mu země lehká, se kterým jsem výborně vycházel, ale on mi položil otázku, já jsem mu odpověděl a on říká: ‚Aha, takže dalo by se říct, že...‘ A já říkám: ‚No, to by se nedalo říct. To už ten význam trošku mění, takhle jsem to nemyslel.‘ Tak jsem mu to zopakoval znova a on zase: ‚Takže by se v podstatě dalo říct...‘ A já: ‚Né, né, prosím tě napiš to tak, jak jsem ti to říkal.‘ A pak to stejně napsal tak, že to bylo trošku pozměněné. Takže tohle si člověk trošku hlídá.“

¹²¹ Srov. ŠTORKÁN, K. Publicistické žánry. Praha: Novinář, 1980. s. 113

Také sportovní novináři vstupují do interview s určitou představou, jaké výpovědi by chtěli obdržet. Pokud se tak neděje, mohou na sportovce vyvíjet nepatřičný tlak. „*Toto napětí nutí účastníky mediálního dialogu bojovat – nejen o slovo, ale také o zachování tváře.*“¹²² Tyto praktiky jsou charakteristické spíše pro tzv. *bulvární média*. (viz *Zeptat se, či nezeptat?*)

V souladu se všemi konvencemi by měl novinář při kladení otázek uplatňovat psychologické hledisko. Pokud je to možné, delší rozhovor by měl začít neformální konverzací. Nejen sportovní novináři se snaží své respondenty tzv. rozmluvit. Na úvod interview proto volí spíše nenáročné otázky a až ve druhé polovině, kdy je nastolen jistý rytmus dialogu, může redaktor přejít ke složitějším tématům.¹²³ K překonání určitých bariér mohou pomoci také tzv. **nepřímé** otázky, které nevyžadují od respondenta tak kategorické odpovědi. Například místo **přímé** a syrové otázky „*Jste v Baníku spokojený?*“ by se fotbalista mohl lépe cítit při odpovídání na dotaz „*Chystáte se v Baníku prodloužit smlouvu i na další rok?*“. Otázky můžeme dělit například i na osobní a neosobní. Praxe ukazuje, že **osobní** otázky vedou ke konkrétním odpovědím, zatímco odpovědi na **neosobní** otázky bývají spíše obecné (abstraktní).¹²⁴

Zvláště pečlivě musí novinář volit výrazové prostředky, pokud provádí interview s dětmi a mládeží. Jazykově by se jim měl co nejvíce přiblížit a vyvarovat se složitých slov a obrátů. Nejmladším sportovcům navíc nelze klást náročné otázky analytické povahy. Pro získání použitelného materiálu je vhodné iniciovat spíše *popisné* či *emocionální* odpovědi.¹²⁵ Stejně taktiky je přitom možné využít i v případě jiných „komunikačně slabších“ sportovců. Redaktor by také neměl klást více otázek najednou, jelikož je pravděpodobné, že si je respondent nezapamatuje.¹²⁶ Praxe ukazuje, že v takovém případě odpovídá sportovec pouze na poslední z nich. Zejména u ohlasových rozhovorů (viz *Ohlasy k výkonu*) může dokonce vlivem únavy či emocí reagovat pouze na několik posledních slov redaktora. Někdy toho lze i chytře využít:

---

¹²² ČMEJRKOVÁ a kol. Styl mediálních dialogů. Praha: Academia, 2013. s. 65

¹²³ Např. KEEBLE, R. The Newspapers Handbook. London: Routledge, 1994. s. 69

¹²⁴ Srov. MORAVEC, V. Rozhovor v rozhlasovém a televizním vysílání. In: OSVALDOVÁ, B., KOPÁČ, R. (Eds.). Rozhovory o interview. Praha: Karolinum, 2009. s. 79–80

¹²⁵ ŠTORKÁN, K., BAUMAN, M. a kol. Umění interviewu. Praha: Novinář, 1973. s. 98–99

¹²⁶ ČMEJRKOVÁ a kol. Styl mediálních dialogů. Praha: Academia, 2013. s. 97

Tomáš Kohout: „Dejme tomu postup v KO kole na turnaji čtyř můstků a ptal bych se třeba Koudelky: ‚Romane, solidní výkon, nakonec z toho bylo patnácté místo, ale už ten samotný postup do druhého kola byl o chlup, co?‘ A on řekne: ‚No, o chlup to bylo, ale...‘ A už se to dá takhle použít do zpráv. Je tam to ‚o chlup‘. I když se lidi baví normálně, tak navazují na to, co padlo v konci otázky. To byl jeden z mých triků.“

Skokan Roman Koudelka odpovídá po závodě redaktorovi Tomáši Kohoutovi¹²⁷

Tomáš Jílek: „Pro mě jsou nejlepší rozhovory, kdy se sportovec takřkajíc odbourá, kdy ho nějaká otázka rozesměje, překvapí, kdy chvíli zaváhá se svou odpovědí. Pak vidíš, že sportovec přemýšlí nad odpovědí, že to není jenom něco mechanického.“

¹²⁷ Jana Kožíšková: @tkohout už v #Klingenthal tvrdě maká pro @CRozhlas. Těšte se na reakce CZE týmu #skijumpy #skijumpingfamily. In: Twitter [online] 21.11.2015 [cit. 2018-04-28]. Dostupné z: <https://bit.ly/2r6TsnN>. Účet uživatele Jana Kožíšková.

3.2 Výběr respondenta

Respondentem interview, jehož tématem je sport, je osoba, která přichází ze sportovní sféry nebo která může k danému tématu přispět fakty či svým názorem. Na sportovišti provádí žurnalista výběr konkrétního sportovce zpravidla sám, ale není výjimkou, že například před rozhovorem nadčasového charakteru konzultuje jméno zpovídaného hned s několika členy redakce. Tato delší interview se obvykle konají ve studiích rozhlasových, televizních nebo online médií (lze je označit za **studiové rozhovory**) nebo v soukromí respondenta. „*Interviewovaný má reportéra přitahovat, vyvolávat jeho zájem. (...) Platí nepsaná zásada, že významného společenského činitele interviewuje většinou šéfredaktor – a ne řadový redaktor.*“¹²⁸

Z definice sportovního interview vyplývá (viz *Metoda, nebo žánr?*), že sportovní novináři mohou kromě rozhovorů se sportovci poříditi také zajímavá interview se členy realizačních týmů, jakými jsou trenéři, mentální kouči, fyzioterapeuti nebo kustodi. Zajímavé postřehy pak přinášejí také interview s bývalými sportovci, sportovními psychology nebo jinými specialisty. Do oblasti sportovního rozhovoru se řadí rovněž dialogy se sportovními fanoušky, jejichž fragmenty se ve vysílání objevují zpravidla ve formátu ankety (viz *Ostatní formáty*). Ve většině sportovních rozhovorů jsou však na straně zpovídaných právě sportovci.

Milan Radosta: „*V redakci jsme se dozvěděli o tom, že na Spartě dělá fyzioterapeutku holka a je hrozně hezká, upovídaná a vysmátá. Tak jsme si říkali, že bude super, když to ukážeme. Protože lidi mají zakódováno, že když je někdo masér, tak je to chlap v kratásech, tvrdák, v šatně hrajou Kabáti a podobně. Bylo to osvěžení a na jednu stranu i kalkul, protože diváci uvidí krásnou holku, která pracuje s tvrdýma hokejistama. Byl tam ten kontrast, což už samo o sobě dělá reportáž prvoplánově zajímavou.*“

Nejvíce prostoru v médiích dostávají přirozeně ti hráči a závodníci, jejichž výkony jsou výjimečné. V českém prostředí se v případě individuálních sportů jedná nejčas-

¹²⁸ ŠTORKÁN, K. Publicistické žánry. Praha: Novinář, 1980. s. 61–62

těži o úspěšné atlety, tenisty, cyklisty, lyžaře, biatlonisty nebo rychlobruslaře, v případě kolektivních sportů o fotbalisty, hokejisty, házenkáře, florbalisty, volejbalisty nebo basketbalisty. Respondenti se však rekrutují ze všech odvětví sportu. Co se týče tzv. *ohlasových rozhovorů* po skončení utkání nebo závodu (viz *Ohlasy k výkonu*), výběr konkrétního respondenta se z pohledu médií řídí několika pravidly. Stejně jako čtenáři novin a časopisů, také posluchači a diváci audiovizuálních médií mají eminentní zájem o reakce vítězů. Sportovní novinář by měl tedy v první řadě vždy usilovat o získání výpovědí právě od těch nejlepších – od běžce s nejrychlejším časem, atleta, který doskočil nejdále nebo nejvýše, střelce, který mířil nejpřesněji apod. Ovšem u kolektivních sportů je situace komplikovanější, jelikož na výsledku závodu nebo utkání se nepodílí pouze jedna osoba. Redaktor tak zpravidla oslovuje závodníky či hráče, kteří měli na týmovém výsledku prokazatelný podíl. K jejich identifikaci mu slouží například statistiky, ale také závěry z vlastního pozorování.

Michal Petrák: „Vybíráme takového respondenta, aby to bylo zajímavé. Někoho, kdo v zápase předvedl něco zajímavého, což je přirozeně ten, kdo dal nejvíc gólů, dal vítězný gól nebo třeba vychytil soupeře. Ale taky si vybíráme hráče, kteří předvedli nějaký zákrok, který byl na hraně vyloučení, nebo na základě něj byla odpískána penalta. V takových případech si беру jak toho faulovaného, tak toho, kdo faul udělal, abychom měli pohled obou stran.“

Darina Vymětalíková: „Na hattrick nebo když někdo vychytá nulu, se ptají všichni, to si vždycky zahraje. Ale na mistrovství světa, když si připravuju fajly (příspěvky složené pouze z výpovědí hokejistů, psáno FILE, pozn. aut.), tak už to dělám tak, že si připravím třeba pět hráčů. Jeden vychytil nulu, druhý dal první gól v reprezentaci, další má zajímavý příběh, protože hrál proti svým spoluhráčům a podobně.“

Kromě výjimečných výkonů a vítězství ovšem sportovní veřejnost zajímá také neúspěch. Z jakých důvodů selhal při rozhodujícím úderu favorizovaný golfista? Proč fotbalový tým plný hvězd nestačil na papírově slabšího soupeře? A jak se cítí sprinter, jehož šance zhatil natažený sval? V tomto ohledu se zmíněný zájem týká sportovců, kteří měli značnou naději na dobrý výkon, ale z nějakého důvodu jej nebylo dosaženo. U fotbalových, hokejových a dalších kolektivních sportů proto reportéři žádají kromě respondentů z vítězného týmu obvykle také o zástupce poražených.

Renata Kuková: „Nejlepší je, když se snoubí trošku povídavý sportovec s tím, že byl v tom utkání vidět. Ale rozhovor může být i tom, že se někomu něco nepovedlo. Třeba když brankář dostane pět gólů.“

Sportovci a týmy, které v kontextu příslušných soutěží nepatří ke špičce, se musí smířit s výrazně slabším zájmem médií. Výjimkou je zájem úzce specializovaných médií nebo už zmíněných redakcí na pomezí zpravodajství a *public relations*, pro jejichž redaktory kritérium výsledku a úspěchu není rozhodující. (viz *Redaktoři a sportovci*) Faktor úspěšnosti rovněž není prvořadý v případě reprezentantů státu. Jestliže se český sportovec účastní velké mezinárodní akce, jako je například mistrovství světa nebo olympijské hry, česká média budou mít o jeho výpovědi zajisté zájem i v případě průměrného nebo ne zcela povedeného výsledku. O sledování této *české stopy* (slangový výraz) lze hovořit nejen v případě interview, ale celkově při jakémkoliv sportovním zpravodajství či publicistice napříč všemi žurnalistickými žánry.

V některých případech vybírá reportér svého potenciálního respondenta na základě jeho řečových schopností. Zpravidla se jedná o sportovce, kteří již v médiích vystupovali nebo v nich vystupují poměrně často, a kteří prokázali velmi dobrou jazykovou vybavenost. Pokud reportér získá osvědčeného a takzvaně „povídavého“ respondenta, má téměř jistotu, že pořídí kvalitní materiál. Nejčastěji k takovému výběru dochází u kolektivních sportů, kde se žurnalistovi přirozeně nabízí více variant.

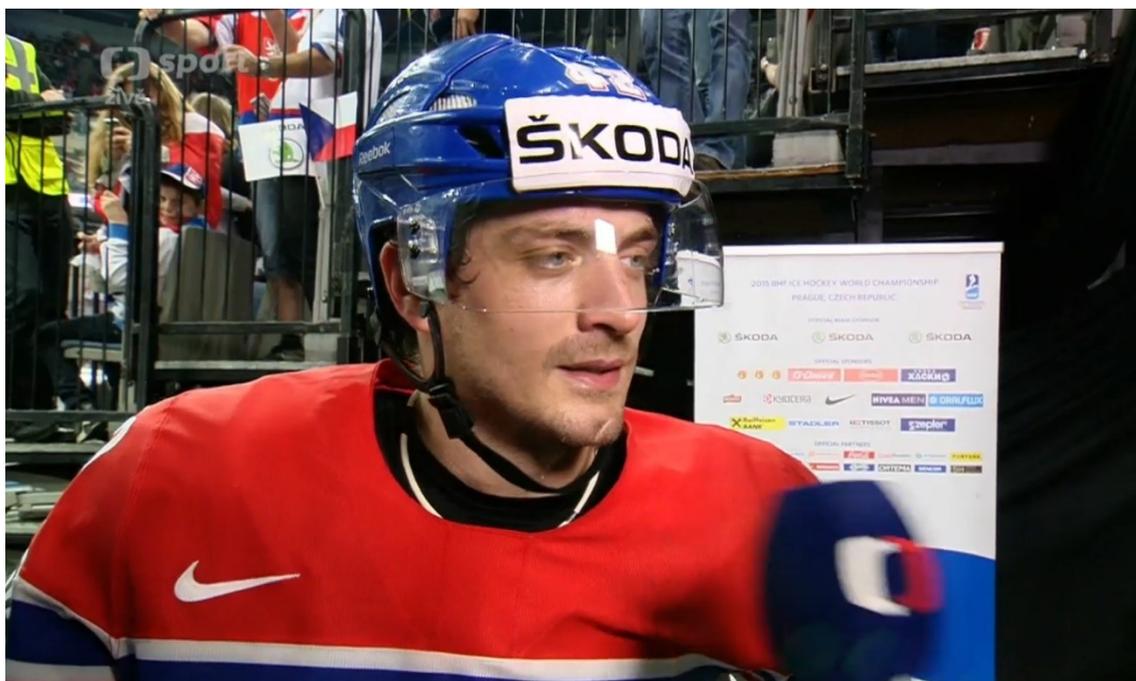
Aleš Procházka: „V každém mančaftu se najde někdo, kdo neřekne jenom ‚Máme štěstí, že nám to tam napadalo.‘ nebo ‚Měli jsme smůlu, že nám to tam nenapadalo.‘ Jsou hráči, kteří i když mančaft prohrál a jsou otrávení, tak za novináři jdou a poctivě přemýšlejí a mluví, když se jich člověk na něco zeptá. Takový byl třeba Petr Ton, ale bylo jich samozřejmě víc.“

Ochota vyjádřit se k právě skončenému utkání nebo k aktuálnímu tématu v rámci daného sportu závisí také na osobní známosti mezi novinářem a sportovcem (viz *Redaktoři a sportovci*). Zpovídáný, který svému protějšku při interview důvěřuje nebo k němu má nějakým jiným způsobem *pozitivní vztah*, zpravidla hovoří ochotněji a přirozeněji. Novináři tento typ respondentů často využívají také v případech,

kdy potřebují prodiskutovat nepříjemná témata, jelikož vědí, že u nich hrozí menší riziko odmítnutí interview.

Jaroslav Bednář: „Bud' se hráči ten zápas povedl a tím novinářem bude vytažený v pozitivním smyslu, anebo je to hráč, který je zvyklý dělat rozhovory pravidelně, de facto dělá takového mluvčího mužstva, a chodí před mikrofon a kameru i v době, kdy se prohrává.“

Darina Vymětalíková: „Přiznám se, že jsou výjimečné situace, kdy si беру vysloveně podle toho, jak komunikují. (...) V národ'áku byl takový Petr Koukal, a protože není úplně hloupý, tak už se mě ptal, proč při nějakém průšvihů mluví vždycky on. Tak jsem mu říkala, že je to právě tím, že je ochotný mluvit i při průšvihů.“

Hokejista Petr Koukal o přestávce utkání Česko – Německo na MS 2015 v Praze¹²⁹

¹²⁹ Nesign. MS v hokeji 2015 Česko: Německo – Česko. Českátelevize.cz [online] 10.05.2015 [cit. 2018-04-29]. Dostupné z: <https://bit.ly/2I0GCB8>

Tomáš Jílek: „Vždycky je dobré mít takové hráče, jako Jiří Šlégr nebo Václav Prospal, kteří mají k mediální prezentaci otevřený a pozitivní přístup. Vždycky jsem věděl, že mi budou odpovídat naprosto upřímně. (...) Ale chci zdůraznit, že nikdy neodsuzuji hráče, kteří odmítají chodit na rozhovor. Není to nic špatného. A když už z nich jednou za čas člověk ten rozhovor dostane, tak je většinou zajímavý.“

Kromě toho, že cílem každého rozhovoru je přinést recipientům informace zpravodajského nebo publicistického charakteru, může mít interview také *funkci zábavní* ve smyslu humoru. Vysílání založené pouze na vážných rozpravách se sportovci o jejich výkonech nebo způsobu trénování by časem jistě ztratilo na atraktivitě. A priori **zábavní rozhovory** se sportovci se uplatňují například v pořadech typu *talk show*, při nichž moderátoři volí záměrně odlehčená témata.¹³⁰ Ta se mohou týkat sportu třeba jen vzdáleně. Ovšem vtipní či jinak zábavní mohou být sportovci i v „běžných“ rozhovorech se sportovními redaktory.

Milan Radosta: „Když ještě v hokejové Slavii hrál Jarda Bednář, tak to byly hlášky zaručené. I když neudělal v zápase nic, tak jsem o něj vždycky prosil. Nebo aby přišel brankář Svoboda. Třeba ve fotbalové Spartě dobře mluví a má dobré průpovědky David Bičík. Dřív se chodilo i za Pavlem Horváthem. Vědělo se, že zápas oglosuje mnohem zábavněji než nějaký kluk, který do zápasu mohl zasáhnout klidně výrazněji. Ideální případ je poprosit o střelce gólu i někoho, kdo utkáni vždycky dobře zhodnotí.“

Jaroslav Bednář: „Postupem času, když člověk stárne, tak se na to dívá trošku z jiného úhlu a užívá si to víc a víc. (...) Samozřejmě, že když je pohoda, tak se odpovídá dobře. Když se naopak prohrává, tak tam toho vtipu asi moc není. Hlavně to není správná doba, kdy by si člověk mohl z něčeho utahovat. Člověk, který je před mikrofonem, to musí umět rozlišovat.“

---

¹³⁰ O pořadech typu talk show např. TOLSON, A. Televised chat and the synthetic personality. In: SCANNEL, P. (ed.) Broadcast Talk. London: Sage Publications, 1991. s. 178–200

Respondenti jsou někdy zajímaví také jako dvojice. Novinář může požádat v rámci **skupinového interview** zároveň například sportovce a jeho trenéra, dva dlouholeté spoluhráče, úspěšné sourozence, páry nebo rodiče a jejich sportovně nadějně potomky.¹³¹ Výhodou více zpovídaných osob najednou v rámci jednoho interview je jejich interakce, čímž rozhovor nabývá na přirozenosti. Častým doprovodným jevem bývá v takových případech vzájemné popichování respondentů a z toho plynoucí smích. Za nevýhodu lze považovat menší míru koncentrace interviewovaných, kteří nevěnují plnou pozornost pouze redaktorovi, ale i sami sobě.

Rozhovor novinářů s dvojicí desetibojařů Roman Šebrle – Tomáš Dvořák¹³²

---

¹³¹ Srov. ŠTORKÁN, K., BAUMAN, M. a kol. Umění interviewu. Praha: Novinář, 1973. s. 206

¹³² SEIDL, L. Česká atletická válka. Dvořák a Šebrle v bahně vulgarit. [online] 02.08.2011 [cit. 2018-04-28]. Dostupné z: <https://bit.ly/2HxpbGm>

3.3 Příprava

Příprava na *sportovní interview* vychází z obecné přípravy sportovního redaktora a lze ji rozdělit na dvě základní složky.¹³³ První z nich je *příprava dlouhodobá*, tedy shromažďování dat se sportovní tematikou v různé míře a v různých situacích života novináře. Pokud se redaktor specializuje na fotbal, měl by sledovat výsledky zápasů nejvyšších fotbalových lig, zajímat se o změny v koncepci jednotlivých svazů, konzultovat dílčí postřehy se svými kolegy a v neposlední řadě udržovat kontakt se samotnými hráči. Pouze tyto okolnosti umožňují žurnalistovi nahlížet na události v širším kontextu. Takový přístup k novinářské profesi je navíc zdrojnící nových nápadů, jak oživit mnohdy standardizovaný zpravodajsko-publicistický servis. Užitečným zpestřením novinářovy dlouhodobé přípravy jsou i návštěvy kulturních akcí, během nichž žurnalisté nejen rozšiřují síť svých kontaktů, ale kde aktivně i pasivně obohacují svou slovní zásobu. Podobně prospěšná je rovněž četba kvalitní literatury.

Další důležitou podmínkou pro realizaci rozhovoru se sportovcem je *příprava krátkodobá*. Tou se myslí zjišťování informací ke konkrétnímu novinářskému úkolu. Jestliže novináře čeká interview s oštěpařem před blížícím se atletickým mítinkem, měl by si o něm i o akci zjistit všechny aktuální dostupné informace. Zajímavé údaje se dají nalézt například v těchto kategoriích: současná forma, zdravotní stav, vztah k destinaci závodu, vztah k soupeřům, program akce, historie akce, další nejbližší závod apod. Zásobárnou takových informací je v současné době především prostředí webu. Novinář ovšem může nahlédnout také do archivu svého média, aby zjistil, v jakém kontextu daného sportovce redakce zmiňovala naposledy, a teprve pak vyhledat další informace na webech pořadatelů mítinku, klubu nebo na portálech konkurenčních médií.

Michal Petrák: „Pokud to okolnosti dovolí, tak příprava je podle mě tak 60 % úspěchu. Nejen, že získáte nějaké informace, ale dostanete se na stejnou vlnu, jako je daný člověk.“

¹³³ Např. ZÁRUBA, R. Práce sportovního reportéra a komentátora – JJM274. [přednáška] Praha: Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Katedra žurnalistiky, 18.10.2016

Prozkoumat lze i prostředí zcela mimo internet, ale vzhledem k časovému presu, ve kterém se novináři často nacházejí, je tato varianta velmi náročná. V případě informační nouze může redaktor telefonicky oslovit přímo zainteresované osoby. Zpravidla nejpřínosnější postřehy lze získat od trenérů, klubových kolegů sportovce či od příslušníků jeho rodiny.¹³⁴ Redaktor, který je vyzbrojen kvantem informací z dlouhodobé i krátkodobé přípravy, může být před interview klidný. Udělal totiž vše, co prozatím mohl.

Tomáš Jílek: „Je dobré si o člověku něco zjistit od lidí, kteří ho znají. Od jeho blízkých, trenéra nebo člověka, který se s ním třeba setkal v průběhu kariéry. Zjistil jsem, že je vždycky příjemné, když respondenta překvapím nějakou informací, kterou by netušil, že o něm vím. Ať už je to jeho koníček, záliby nebo nějaká pikantnost z jeho kariéry. A teď nemyslím pikantnost ze soukromí, kterou bych cítil, že by nechtěl, abych zveřejňoval.“

Proces pečlivé přípravy má ovšem jednu nevýhodu, a to takovou, že nikdy nekončí. Pro svědomité reportéry je tak první otázka rozhovoru, ale i začátek komentování sportovního přenosu nebo úvodní věta monologu při moderování pořadu jistým vysvobozením z nekonečného „kolotoče“ sběru informací.

Michal Petrák: „Když dříve nebyly vztahy tak formalizované a dělal jsem v Hattricku rubriku Hattrick věří talentu, tak jsem psal o nějakém mladém fotbalistovi, který ještě nebyl tolik známý. Nebyly o něm informace v archivech a moc jsem se o něm nedozvěděl, tak jsem volal jeho spoluhráčům. Kontaktoval jsem tiskového mluvčího, ptal jsem se, jak se ten hráč chová, jestli je něčím zajímavý, jestli má nějaký koníček a tak dále. Chtěl jsem o něm zjistit co nejvíce, protože to danému článku nebo reportáži vždycky pomůže. I když zjistíte jenom to, že někdo chodí třikrát denně do posilovny.“

Krátkodobou přípravu můžeme dále dělit na dva druhy, a to podle toho, jestli se redaktor chystá vést s respondentem delší interview nadčasového charakteru, nebo jestli půjde „pouze“ o krátký rozhovor po výkonu. U přípravy k ohlasovému formátu

---

¹³⁴ Srov. ANDREWS, P. Sports Journalism: A Practical Guide. London: Sage Publications, 2006. s. 106

rozhovoru (viz *Ohlasy k výkonu*) do jisté míry dochází k potlačení důležitosti informací souvisejících se životem a charakterem sportovce, jelikož nejsou téměř využitelné. Mnohem větší část přípravy musí v takovém případě reportér věnovat aktuálním výkonům závodníka či hráče. Zatímco před delším dialogem je dobré vědět, že hokejista vyrůstal u prarodičů a k jeho velkým zálibám patří entomologie¹³⁵, při rozboru utkání k otevření těchto témat téměř jistě nedojde.

Před utkáními kolektivních sportů by měl mít novinář přehled o hráčích, kteří jsou ve formě. Měl by vědět, kdo je lídrem statistik, kdo a proč na sebe upoutal pozornost v minulém zápase, nebo který hráč se po zranění vrací do sestavy. U atletických disciplín je potřeba znát např. výsledky z tréninků, kvalifikací nebo posledních uskutečněných závodů. V obou případech je neodmyslitelnou součástí této krátkodobé přípravy vlastní pozorování potenciálního respondenta při jeho výkonu přímo na sportovišti. Pokud se novinář chystá oslovit tenistu po odehraném zápase, musí s jistotou znát jeho vývoj, klíčové momenty a výsledek.

Jiří Šlédr: „Viděl jsem jednou v televizi rozhovor, při kterém se novinář zeptal, možná, že to bylo dokonce s tím Berdychem, a on otevřel pusku a chvíli na novináře koukal a potom říká: ‚Promiňte, ale já prohrál.‘ Nebo naopak. Bylo vidět, že novinář vůbec nevěděl, která bije, na tom zápase nebyl, a jenom přišel na tiskovku. (...) Sportovec, který předvedl nějaký výkon, je vyčerpaný, i psychicky, a nemůže dostat otázku, která ho nějak duševně zničí. Pak se může stát, že kvůli takové zkušenosti přijde příště na tiskovku a už dopředu bude negativní.“

Darina Vymětalíková: „Je hrozně důležité ty sportovce znát. A třeba i někdy navazovat, když někde s konkrétním hráčem skončíte. To často používám. Takové to: ‚Když jsme se spolu bavili v Třinci, tak jsi řekl tohle. Jak se to vyvinulo?‘ Divák si možná řekne, že je to na efekt, že ho jako znám, ale ten hokejista si vzpomene a může to nějak rozvést. Takže určitě externí příprava, co jde zjistit někde na internetu, ale i vlastní.“

---

¹³⁵ entomologie – studium hmyzu

Do závěrečné fáze přípravy patří stanovení témat, kterými se novinář bude v rozhovoru se sportovcem zabývat. Nejen ve sportovní žurnalistice se v této souvislosti hovoří o tzv. *okruzích interview*.¹³⁶ Těch zpravidla nebývá mnoho. Snaha postihnout v rozhovoru co nejvíce oblastí patří spíše k chybám začátečníků. Redaktorovi by mělo jít nikoliv o kvantitu, ale spíše o kvalitu několika málo vybraných témat. Pokud novináře napadne zajímavá formulace otázky, může si ji zapsat, ale příprava přesného znění dotazů ani jejich pořadí se nedoporučuje. Novinář by sice měl mít stanovenou určitou strukturu rozhovoru, ale neměl by se jí držet za každou cenu.

Součástí přípravy na sportovní interview je také rychlá analýza prostředí a respondenta bezprostředně před zahájením dialogu. „*Pro reportéra má totiž celkový obraz, který si vytváří o interviewovaném, kapitální význam, neboť mu umožňuje nalézt k interviewovanému lepší přístup, popřípadě zvolit odpovídající taktiku, aby bylo dosaženo co nejoptimálnějšího výsledku.*“¹³⁷ Reportér by měl umět odhadnout základní rozpoložení sportovce a na základě svého dojmu zvolit příslušné verbální prostředky. Jestliže veslařka prohraje finálový závod prestižního šampionátu, zřejmě nebude nadšena redaktorovým žoviálním přístupem. Ten by naopak měl pečlivě formulovat své otázky, aby proti sobě zklamanou sportovkyni nepopudil.

Úsměv a vroucný tón si může reportér dovolit pouze tehdy, pokud si je jist, že její druhá strana přijme. Důležitá je zkušenost redaktora, který časem zjistí, jaký přístup k danému sportovci zvolit. Jestliže se se sportovcem setká poprvé, záleží právě na tom, jak dobrý je pozorovatel. Mnohé lze vyčíst už z motoriky a výrazu tváře.¹³⁸

Tomáš Kohout: „*Pro novináře je obrovská výzva podle toho, jak člověk prochází mix zónou, odhadovat, jestli je pro něj to třetí místo úspěch, nebo zklamání. Jestli nechtěl víc. Nebo jak se zeptat na ten propadák, který tam určitě bude potřebovat zakomponovat. Stalo se mi, že mi biatlonistky brečely v mix zóně na rameni, nebo že mě naopak jedna seřvala, protože jsem se netrefil a vzal jsem to fakt familiárně.*“

¹³⁶ Např. MORAVEC, V. Rozhovor v rozhlasovém a televizním vysílání. In: OSVALDOVÁ, B., KOPÁČ, R. (Eds.). Rozhovory o interview. Praha: Karolinum, 2009. s. 73

¹³⁷ ŠTORKÁN, K., BAUMAN, M. a kol. Umění interviewu. Praha: Novinář, 1973. s. 54

¹³⁸ Srov. tamtéž

**Vyčerpaná a zklamaná veslařka Miroslava Topinková Knapková
po neúspěšném semifinále na LOH 2016 v Riu de Janeiru¹³⁹**

Miroslava Topinková Knapková: „Po výkonu hrají velkou roli emoce. Když se vám něco povede, tak jste happy, když ne, tak jste naštvaný. Člověk potřebuje chvíli času, aby to zpracoval. Nebo aspoň já to tak mám. Potřebuju chvíličku odstup od toho konce závodu. Radši odpovídám ne hned po dojetí, ale o něco později.“

Zatímco redaktoři díky své pečlivé přípravě vědí, na co se budou ptát, sportovci toto pohodlí nemají. Ve většině případů tak musejí improvizovat. Nečekané otázky mohou vyvolat nečekané a zajímavé odpovědi, ale stejně tak mohou u některých respondentů způsobit nervozitu až rozpaky. Před delšími a předem sjednanými rozhovory je proto vhodné nabídnout takovým sportovcům alespoň zmíněné *okruhy*, kterým by se redaktor chtěl věnovat. Z důvodu zachování autenticity dialogu se ale nedoporučuje poskytovat zpovídanému přesné znění otázek.¹⁴⁰ (viz *Pravý rozhovor*)

¹³⁹ Nesign. Synek suverénně postoupil do finále OH, Topinková Knapková zlato neobhájí. Sport.cz [online] 12.08.2016 [cit. 2018-04-29]. Dostupné z: <https://bit.ly/2vTbcYm>

¹⁴⁰ Srov. ANDREWS, P. Sports Journalism: A Practical Guide. London: Sage Publications, 2006. s. 106

3.4 Zeptat se, či nezeptat?

Redaktor by měl při rozhovoru se sportovcem respektovat základní pravidla slušného chování a od tohoto tvrzení se odvíjí také diskuse, co by mělo, či naopak nemělo být předmětem sportovního interview. Redaktor se sportovce může zeptat prakticky na cokoli, pokud bude dbát na prvek *zdvořilosti*¹⁴¹. Hranice, co je slušné, a co je neslušné, co je taktní, a co už ne, je ovšem velmi individuální, a to z pohledu redaktora i respondenta. Zvláště citlivě však musí reportér volit své otázky například v situaci, kdy je jeho protějšek evidentně ve špatném psychickém rozpoložení.

Jiří Šlédr: „Novinář neví, co sportovec prožil v daném dni, co bylo včera, co ho trápí z dlouhodobého hlediska. A může toho mít na sobě dost. Potom stačí jenom cvrknout a pohár přeteče. (...) Někdy i dobře míněná otázka může způsobit něco úplně jiného.“

Roman Šebrle: „Když se prohraje a redaktor se zeptá ‚Jak se cítíte?‘, tak co byste mu na to řekl... Musí to být takové otázky, které navedou sportovce, aby řekl něco zajímavého.“

Styl vedení interview je možné vymezit z hlediska novinářovy asertivity na dva protipóly. Na jedné straně pomyslné škály se nachází rozhovor *partnerský*, na druhé *konfrontační*. **Partnerský rozhovor** se vyznačuje tím, že redaktor do komunikace se sportovcem nepřináší kontroverzní či konfliktní témata. Chová se vlídně, taktně, a svými otázkami dává respondentovi prostor, aby vyniknul. Zpravidla jej nepřerušuje a k ničemu nenutí. Novinář je respondentovi jakýmsi přátelským *partnerem* v dialogu. Tento typ interview se nachází na pomezí mediálního dialogu a „přátelského povídání“. V zahraniční literatuře bývá označován jako *chat*.¹⁴² Uplatňuje se v případech, kdy je cílem výsledného příspěvku zdvořile představit respondenta

¹⁴¹ Kontakt partnerů v dialogu se vždy uskutečňuje v určité společenské formě, kterou můžeme označit jako *zdvořilost* (nebo také *nezdvořilost*). Na míru toho, jak se partneři navzájem respektují a jak to dávají najevo, mají vliv okolnosti dialogu, osobní charakteristiky partnerů (stáří, vzdělání, výchova, sociální postavení, osobní vlastnosti atd.) a jejich vzájemný vztah (přátelský, důvěrný, institucionální, podřazený/nadřazený, oficiální, formální atd.). (Srov. MÜLLEROVÁ, O, HOFFMAN-NOVÁ, J. Kapitoly o dialogu. Praha: Pansofia, 1994. s. 80–81)

¹⁴² ČMEJRKOVÁ a kol. Styl mediálních dialogů. Praha: Academia, 2013. s. 139

jako osobnost se všemi jeho úspěchy.¹⁴³ Partnerské rozhovory vede nejen se sportovci například Marek Eben ve svém dlouholetém pořadu *Na plovárně*.¹⁴⁴

**Marek Eben při partnerském rozhovoru s desetibojařem Romanem Šebrlem
(*Na Plovárně*, Česká televize)¹⁴⁵**

Sportovní redaktor by ovšem měl být schopen diskutovat s hráči, závodníky nebo funkcionáři také o věcech, které jim z různých důvodů příjemné nejsou. Zmíněný **konfrontační rozhovor** spočívá v tom, že redaktor *konfrontuje* svého respondenta se skutečnostmi či postoji a do jisté míry se stylizuje do role jeho názorového oponenta.¹⁴⁶ Takový rozhovor vyžaduje velmi pečlivou přípravu a schopnost okamžité

---

¹⁴³ Srov. ČMEJRKOVÁ, S. Od partnerského rozhovoru k talk show. In: HASIL, J. (ed.) Přednášky z 50. běhu Letní školy slovanských studií. Praha: Univerzita Karlova, 2007. s. 49

¹⁴⁴ Jeho hosty byli např. Jaromír Jágr, Dominik Hašek, Pavel Nedvěd, Roman Šebrle, Barbora Špotáková, Dana Zátoková a další; ze zahraničních např. Usain Bolt nebo Boris Becker (Nesign. Na plovárně: přehled dílů. [online]. 27. 4. 2018 [cit. 2018-04-27]. Dostupné z: <<http://www.ceskatelevize.cz/porady/1093836883-na-plovarne/dily/>>)

¹⁴⁵ Nesign. Na plovárně: Roman Šebrle. Ceskatelevize.cz [online] 08.06.2008 [cit. 2018-04-29]. Dostupné z: <https://bit.ly/2HBu2ET>

¹⁴⁶ Srov. BOYD, A. Příručka pro novináře: zpravodajství v rozhlase a televizi. Praha: Centrum nezávislé žurnalistiky, 1995. s. 75

argumentace. Smysl vedení konfrontačního interview je opřen o *veřejný zájem*. Jestliže se osoba ze sportovního prostředí dopustí kontroverzního jednání nebo se zachová v rozporu s celospolečenskou představou o dobrých mravech, neměli by sportovní žurnalisté události tohoto typu ignorovat. Předmětem konfrontačního rozhovoru může být například porušení fair-play¹⁴⁷, doping, uplácení nebo dotační podvody. Stejně tak, jako se konfrontační rozhovory uplatňují například v politických debatách¹⁴⁸, mají své místo i v oblasti sportovní žurnalistiky.

Aleš Procházka: „Politika proniká i do sportu, protože máme sportovní funkcionáře. Když si vzpomeneme na aférky z doby nedávno minulé, tak tam asi nejde si s nimi bodře potřásat rukou a snažit se jim zavděčit. Člověk se v takovém případě nemůže tvářit, že jsme nejlepší kamarádi, ale musí do nich dloubnout.“

Tomáš Kohout: „Tady v rozhlase je to tak, že i kauzy ‚Harachov‘ a ‚Česká unie sportu‘, to jsme dělali běžně my. Když krachovala Sazka a ČSTV s ní, tak jsem Hušákovi (bývalý ředitel společnosti Sazka, pozn. aut.) volal já. Všechno to padalo na moji hlavu, protože jsem byl jeden z těch, kdo tu byl nejdéle a kdo měl kontakty. Před svým odchodem ze sportu jsem dělal už jenom dopingové kauzy, korupční kauzy a podobné záležitosti.“

Nevýhodou konfrontačních a celkově „méně příjemných“ otázek je skutečnost, že narušují proces budování pozitivního vztahu s respondentem, respektive s danou sportovní organizací. (viz *Redaktoři a sportovci*) Redaktor jde při takových dialozích do rizika, že s ním daný sportovec nebo funkcionář přestane do budoucna komunikovat. To není zcela zanedbatelný problém, jelikož žurnalisté jsou na svých respondentech pracovníčně závislí. Každý redaktor tedy musí předem zvážit, zdali je dané téma natolik závažné, aby mu bylo věnováno konfrontační interview. Hledat konflikt tam, kde není, by bylo profesní chybou. Proto by měl redaktor podobné záležitosti nejprve prodiskutovat s kolegy a se svým nadřízeným.

¹⁴⁷ O sportovní etice např. SEKOT, A. Sociologie sportu. Brno: Masarykova univerzita, 2013. s. 84–95

¹⁴⁸ ČMEJRKOVÁ a kol. Styl mediálních dialogů. Praha: Academia, 2013. s. 58–59

Renata Kuková: „Kdysi dávno byla takhle aféra ‚Karamelky‘. V Drnovicích byli přistiženi dva fotbalisti, kteří brali nějaké podpůrné látky. (...) Pak jsem se zákulisně dozvěděla, že ten doping už tam fungoval za trenéra Ježka, který byl významným trenérem reprezentace ještě před Brücknerem. Tak jsem se kolegů ptala: ‚A to se teda ví?‘ A jeden renomovaný zkušený novinář, kterému je dneska asi šedesát, mi řekl, že oficiálně ne. Tak jsem se ptala, proč to nenapišou, a on mi odpověděl, že to nemůžou, že by se tím zborčila celá předchozí sláva československého fotbalu. (...) Nikdo to na něj nevytáhl, nikdo to neřekl. (...) Takhle fotbalové zákulisí funguje, že každý ví na někoho něco.“

Důležitým bodem přípravy (viz *Příprava*) na konfrontaci s respondentem je vymezení materiálu na fakta a názory. Do kategorie *faktů* patří všechny objektivní skutečnosti jako například kalendářní data, úřední prohlášení, fotografie nebo citace kontroverzních výpovědí. *Názorovou* částí jsou myšleny především komentáře relevantních osob, které se vyjádřily k diskutovanému problému. Ty mohou být respondentovi předkládány jako argumenty k potvrzení, či naopak vyvrácení. Konfrontační styl vedení interview se uplatňuje spíše u delších dialogů, které se nekonají bezprostředně po sportovním výkonu. (viz *Pravý rozhovor*)

Michal Petrák: „Záleží na tom, co od rozhovoru očekávám a čeho s ním chci dosáhnout. Když to bude bilanční rozhovor s Martinem Feninem o jeho kariéře, která neprobíhá tak, jak si na začátku představoval, tak tam musíte nějak diskutovat. Není to souboj, ale musíte tomu respondentovi, který se nějak obhazuje nebo předkládá nějaký pohled na aféry, které má za sebou, předkládat nějaké argumenty. Ptát se ho na sporné okamžiky a podobně.“

Aby žurnalista zamezil případnému rozhořčení respondenta během interview, je vhodné mu už při žádosti o rozhovor sdělit, jaké okruhy bude během jejich společného dialogu sledovat. Kromě některých výše uvedených témat, které z pohledu dnešního chápání žurnalistiky nepopíratelně patří do oblasti zmíněného *veřejného zájmu*, je citlivé ptát se sportovce také na obsah jeho profesionální smlouvy (včetně výše příjmů), na jeho vztah k organizaci, ve které působí (pokud je evidentně problematický), na jeho vztah ke kolegům z týmu, k trenérovi apod.

Tomáš Jílek: „Často se setkávám s lidmi, kteří s námi třeba jako experti komentují Tour de France, ale já je při své práci setkávám také jako respondenty. Třeba Tomáš Konečný je zároveň naším expertem, ale zároveň reprezentačním trenérem. Takže tady hrozí, že když mu dám nepříjemnou otázku, řekne mi, co blbnu, že jsme kolegové. Jenže já mu musím dávat i nepříjemné otázky. Jde o to najít cestu, aby on to nebral tak, že to dělám jenom z nějaké svévole, ale že to dělám proto, abych se dozvěděl nějakou zajímavou informaci.“

Tomáš Kohout: „Nepotřebuju jít po srsti, pokud chci dostat informaci. Člověk, který se snaží někomu zalíbit, se nikdy nestane dobrým novinářem. Z dlouhodobého hlediska totiž pozná, že může být se sportovcem kamarád, ale musí to umět oddělovat od své práce.“

Nepříjemné dotazy ovšem mohou zaznít i v „rychlých formátech“ rozhovorů po utkáních či závodech sportovců, byť zde nejsou právě z časových důvodů a možnosti kontinuální argumentace tolik obvyklé. (viz *Ohlasy k výkonu*) Pokud se novinář odhodlá položit nepříjemnou otázku k výkonu, musí si být jist její relevancí a musí tak učinit sebejistě. Relevanci lze přímo v rozhovoru vyjádřit například uvedením statistického faktu. Objektivní reportér by si ovšem měl být vědom toho, že i když on sám k interview přistupuje racionálně, psychika jeho protějšku může být po výkonu silně ovlivněna emocemi. Jestliže se sportovci nevydařilo utkání nebo závod, zřejmě o svém výkonu nebude hovořit do diktafonů, mikrofonů a před kamerami radostně. Naopak by pravděpodobně tento neúspěch nejraději vytěsnil a k dalšímu výkonu přistoupil nezatížen jakýmkoliv nezdarem. Každá nešťastně formulovaná otázka by v tomto emocionálním rozpoložení mohla způsobit jeho nedůtklivou reakci.

Jiří Šlédr: „Nikdo vám neřekne, že je nadšený z rozhovoru, když prohrál. Kdyby tam byl odstup, tak je to něco jiného. Třeba ve Fed Cupu je po zápase odstup desítek minut. Tenista si může dát sprchu, mozek s odstupem funguje jinak a sportovec odpovídá normálním způsobem. Ale obecně... Zkuste se zeptat Tigera Woodse, proč to poslal do rybníka, a skončíte tam taky.“

V případě florbalového brankáře by možná nepříjemná, ale jinak zcela relevantní otázka, mohla znít například takto: „V zápasech se Střešovicemi jste letos vždy inkasoval více než šest gólů. Dnes to bylo osm. Zřejmě to není váš oblíbený soupeř, že?“ Naproti tomu nevhodnou formulací by bylo: „Proti Střešovickým jste letos pokaždé chytal

špatně, dnes jste pustil dokonce osm gólů. Proč to děláte?“ Ačkoliv by reportérův postoj mohl být zcela neutrální, takto nevhodně formulovanou otázku by dotyčný brankář, plný emocí ze hřiště, mohl považovat dokonce za osobní útok.

Jiří Welsch: „Je těžké něco hodnotit, když se předtím stane něco intenzivního, co člověk hodně prožívá. Nemyslím si, že únava je hlavní problém, spíše to mentální rozpoložení a emoce. (...) Někdy se může stát, že to sportovci nezvládnou a vyřknou věci, které by chtěli vzít zpátky. Ale to už bohužel nejde.“

Jaroslav Bednář: „Když se prohraje, tým vypadne, skončí sezona a přijde negativní otázka, tak si člověk musí uvědomit, co se bude dít další den. Kolikrát člověk reaguje v emocích a zpětně toho potom lituje.“

Fotbalový trenér Petr Rada v bouřlivém dialogu s redaktorem deníku Sport Pavlem Janegou, který o něm napsal kritický článek¹⁴⁹

¹⁴⁹ Nesign. Tři žongly neuděláte! Jak trenér Rada sepsul novináře za kritiku? TN.cz [online] 24.04.2017 [cit. 2018-04-29]. Dostupné z: <https://bit.ly/2pdxOvG>

Michal Petrák: „Je na místě ptát se útočníka, který neproměnil čtyři vyložené šance, proč to tak udělal, jak by to bylo lepší udělat příště. Když nepromění čtyři šance, a způsobí tak prohru svého týmu, je to naprosto legitimní. (...) V rozhovoru s trenérem je jednoznačně na místě konfrontovat ho se skutečností. Je potřeba se ptát, proč zvolil danou cestu, když se později ukázalo, že nebyla správná.“

Darina Vymětalíková: „Právě v takových situacích je to na vahách mezi tím být jejich kamarád a nerozmazávat to, anebo dělat seriózní novinářskou práci.“

Kromě nepovedených výsledků je úkolem sportovního žurnalisty sledovat v interview rovněž všechna porušení pravidel závodu, utkání nebo soutěže. Pokud se jeví jako vysoce pravděpodobné, že fotbalista zahrál při vstřelení branky rukou, toto téma by v ohlasovém rozhovoru nemělo chybět. Situace někdy může být ztížená v tom ohledu, že sportovci se ze smluvních důvodů zpravidla nemohou ihned po výkonu vyjadřovat k rozhodnutím rozhodčích. Ovšem jakákoliv jednotlivost, která souvisí s předvedeným výkonem, má v interview své opodstatnění, pokud ji novinář za daných okolností vyhodnotí jako vhodnou a pokud svůj dotaz formuluje obratně.

Stejně jako výpovědi sportovců lze v některých situacích označit za *fráze* (viz *O jazyce*), také redaktoři používají ustálená slovní spojení. Z důvodu udržování jazykové pestrosti by se jim ovšem měli vyhnout. Například při dotazu na emoce sportovce by se měl reportér vyvarovat přílišné doslovnosti. Ačkoliv jeho cílem opravdu může být dozvědět se, co sportovec prožívá, tedy „*jaké jsou jeho pocity*“, měl by svou otázku raději formulovat jiným způsobem.

Miroslava Topinková Knapková: „To jsou otázky, na které jsem nikdy nevěděla, co mám odpovědět. Je jasné, že když vyhraje, tak jste v euforii a máte radost. Je to takové řečnické.“

Tomáš Kohout: „Člověk se nemůže zeptat: ‚Jaký máte pocit?‘ Musí to nějak opsat. Například: ‚Skončil jste na prvním místě. Je to zatím nejvíc, co se vám v kariéře povedlo?‘ A on pravděpodobně řekne, že je za to rád. A už to tam máte. Nebo se zeptám: ‚Dopadl jste tak a tak a vidím, že se vám lesknou oči. To je dojetím, nebo zklamáním?‘ Případně: ‚To už jste si zkusila tu medaili obrečet?‘ (...) Zeptat se na něco konkrétního. Jde o to zeptat se jinak než na ty ‚pocity‘.“

Fanoušci jsou o sportovcích informováni také jako o lidech, kteří prožívají nesporné příběhy. (viz *Příběhy*) Média nechávají veřejnost nahlédnout například do jejich *soukromého* života. Otázky na tuto sféru by měl redaktor volit také velmi pečlivě. *„Interviewovaný odhaluje své soukromí a jako každý člověk velmi citlivě posuzuje sebe- bemenší indiskrétnost ze strany novináře. Každá malichernost, kterou reportér vynese nad únosnou míru, může mít negativní odraz na jeho vědomí a vyvolávat pocit, že byl podveden nebo oklamán.“*¹⁵⁰

Renata Kuková: *„Rozhovory už taky nejsou jenom o výkonu, mnohem víc se ví o soukromí sportovců. Ono to jde asi i ruku v ruce s marketingem, že ten sportovec se neprodává jenom tím, že něco odehraje a zhodnotí svůj zápas, ale i tím, jak vystupuje a co dělá.“*

Výběr *témat* pro interview závisí na tom, pro jaké médium redaktor pracuje a kdo jsou jeho recipienti. Zatímco posluchači nebo diváci specializovaného sportovního pořadu očekávají od rozhovoru podrobné informace sportovního charakteru, konzumenty tzv. *bulvárních médií*¹⁵¹ zajímá také (anebo výhradně) zmíněné soukromí sportovců. Někteří novináři se tak mohou ptát například na jejich partnerské vztahy, módu, problémy a nemoci blízkých apod., přičemž hledají „aféry“ a „skandály“.¹⁵² Oba tyto přístupy k náplni interview mají své příznivce, v českých médiích jsou běžné a mohou se prolínat.

Michal Petrák: *„Tuhle kategorizaci na bulvární a nebulvární ve sportovních médiích moc neberu, protože sport má svým způsobem bulvární charakter. Jsou v něm příběhy, emoce, celebrity, takže těžko se vyhnout tomu, aby cokoli ve sportu nebylo vnímáno jako bulvární. (...) Samozřejmě pokud to vyloženě nebude příběh o tom, že sportovkyně je na dovolené a vykoukla jí bradavka. Pak je to samozřejmě čistě bulvární. Já sám se snažím, byť to jde třeba proti zájmům zaměstnavatele, držet co nejvíce na straně, kde to není označitelné za bulvár.“*

¹⁵⁰ ŠTORKÁN, K., BAUMAN, M. a kol. Umění interviewu. Praha: Novinář, 1973. s. 54

¹⁵¹ *bulvární* – dříve označení pro noviny prodávané na ulici (z franc. boulevard – bulvár, třída, ulice), dnes termín pro média, která přinášejí neověřené informace, specializují se na senzace, směšují realitu s iluzemi a která jako nejdůležitější zprávy prezentují skandály a neštěstí (Srov. OSVALDOVÁ, B., HALADA, J. (Eds.). Praktická encyklopedie žurnalistiky a marketingové komunikace. Praha: Libri, 2007. s. 34–35)

¹⁵² BOYLE, R. Sport Journalism: Context and issues. London: Sage Publications, 2006. s. 122

Biatlonistka Gabriela Koukalová probírá s redaktorkou Barborou Černoškovou své psychické problémy a komplikovaný vztah k ostatním členům reprezentace (Gabriela Koukalová – Zpověď, Česká televize)¹⁵³

Samotní respondenti zpravidla vědí, jakému médiu poskytují rozhovor, za jakých okolností a co od něj mohou očekávat. Sportovec by byl jistě překvapen, kdyby se ho dlouholetý sportovní redaktor neptal na konkrétnosti spojené se sportovním výkonem, ale pouze na údajnou partnerskou krizi a spor o majetek. Vystoupení z tradičního stylu vedení interview ovšem může vést v obou směrech k jeho výraznému oživení. Přitom platí, že například při *partnerském interview* může novinář klást otázky cílené na soukromí pouze tehdy, pokud mu k tomu dá druhá strana svolení nebo pokud při otevření tohoto tématu nejeví žádné známky nelibosti.

Miroslava Topinková Knapková: „Mrzelo mě, že se nezajímají o ten sport, o výkon nebo jak jsem se dostala na mezinárodní úroveň. Kolikrát je zajímavý jenom drby, byl to takový bulvár. Je pravda, že některé lidi to zajímá, ale mrzelo mě, že se na to ptali sportovní novináři. (...) Už to беру tak, že odpovím jenom na to, na co chci. Ale v podstatě mi to nevadí. Kdyby mi to vadilo, tak si dokážu říct, že nebudu odpovídat.“

¹⁵³ Nesign. Gabriela Koukalová – zpověď. Českátelevize.cz [online] 17.04.2018 [cit. 2018-04-29]. Dostupné z: <https://bit.ly/2FoMqih>

Veslařka Miroslava Topinková Knapková hodnotí českou módní kolekci pro LOH 2016 v Riu de Janeiru (iSport TV)¹⁵⁴

Renata Kuková: „Na tiskovce Radka Štěpánka se neptám, jestli už jsou s Nikol (Vaidišovou, pozn. aut.) opravdu zase spolu. To mě nezajímá. Možná by to našeho posluchače zajímalo, ale není to ta informace, po které já pasu. (...) Když jsem pracovala v Brně, tak se nějaký hokejisti zabili v autě. Tehdy jsem poslala kolegyni, ať jde udělat rozhovor s tím týmem. Když se vrátila, tak jsem se jí ptala, co na to říkali. Ale ona se jich na to nezeptala, protože jí to přišlo nevhodné, když jim zemřeli spoluhráči. Ale na to se právě měla zeptat. Není nic špatného na tom zeptat se na špatnou věc. Oni vědí, že jste novinář a že je to vaše práce.“

Když si fotbalová reprezentace udělá večírek s dámami, je vaším úkolem následně jít a zeptat se jich na to v rozhovoru?

Michal Petrák: „Není naším úkolem jet a natočit je při tom. Ale samozřejmě by byla chyba se tomu vyhnout, pokud by následující den byl třeba sraz reprezentace a možnost rozhovorů s hráči. (...) Na druhou stranu bych to na tom nestavěl. (...) Kdybych po takové události byl na místě já, tak si najdu dva tři příběhy, z nichž jeden by byl určitě tenhle, a udělal bych dvě tři reportáže. To, že tahle by byla nejsledovanější, o tom není pochyb.“

¹⁵⁴ Nesign. Topinková Knapková: Do Ria nejezu pod tlakem. iSport.cz [online] 13.07.2016 [cit. 2018-04-28]. Dostupné z: <https://bit.ly/2HzE7lF>

4. Uplatnění ve vysílání

Redaktor by měl kromě výběru respondenta, kvalitní přípravy, zorganizování interview a formulace otázek dbát rovněž na výslednou podobu svého příspěvku. Její zanedbání může poškodit sebevětší dřívější snažení. Zatímco v případě tištěných médií se jedná o přepis zaznamenaného textu, jeho úpravu a zalomení na stránce příslušného periodika, redaktoři audiovizuálních médií pracují se *stříhem* hrubého materiálu. Ten by měl být proveden logicky a s ohledem na konkrétní použití ve vysílání. Při zpracování *aktuálních* nebo *archivních rozhovorů* se používá metoda tzv. *montáže*¹⁵⁵, kterou ovšem logicky nelze uplatnit u *živých rozhovorů*. (viz *Ostatní formáty*) V takovém případě musí redaktor o to více dbát na kompozici interview přímo při akci, jelikož všechno, co se stane před mikrofonem či kamerou, se bezprostředně objevuje ve vysílání.

Tomáš Kohout: „*Novinář by se měl ptát vždycky tak, aby se dal rozhovor celý odvysílat. Člověk nikdy neví, jak rychle ho bude potřebovat. Nebo se může stát, že bude potřeba mít i otázku, pokud se jedná o nějaké závažnější téma a bude potřeba ji doložit. Proto si rozhlasový a televizní reportér musí dávat extrémní pozor, jak formuluje otázku a co říká.*“

Odpovědnost za obsah a formu interview má v první fázi vždy ten, kdo jej vede. Moderátor či reportér živého rozhovoru je zároveň první a poslední osobou z redakce, která může ovlivnit, jakým způsobem se otázky a odpovědi dostanou k recipientům. Výjimkou jsou některé např. *studiové rozhovory*, při nichž redaktor dbá pokynů z režie. U příspěvků zpracovávaných záznamovou technikou zasahuje do jejich výsledné podoby například editor, šéfredaktor nebo koordinátor směny.

Živá interview se ve vysílání objevují bez editace. Co sportovec řekne redaktorovi do mikrofonu, to slyší prakticky ihned také recipienti. Rozhovory pořizované na zá-

---

¹⁵⁵ *montovat* – skládat z dílů, mechanicky k něčemu připojovat; v oblasti vysílacích médií je tento termín odkazem na dřívější techniky zpracování, kdy se k sobě lepily pásky s vybranými pasážemi záznamu (např. HRAŠE, J. Profesionalizace vysílání 1930–1938. In: JEŠUTOVÁ, E. a kol. Od mikrofonu k posluchačům. Praha: Český rozhlas, 2003. s. 98)

znam jsou pro respondenty v tomto ohledu příznivější. Pokud to situace dovolí, nepovedené výpovědi mohou nahrát znovu a lépe. Na vině přitom nemusí být pouze esteticky vadné odpovědi. Sportovec si například může uvědomit, že by se jeho výroky mohly dotknout jeho spoluhráčů, ostatních závodníků nebo třeba trenéra. V takovém případě záleží na domluvě mezi ním a konkrétním novinářem, jestli je zástupce média ochoten nahrát či natočit některou pasáž znovu, nebo ji zcela vypustit. Výhodou je, pokud si obě strany ujasní „pravidla“ předem.

Otakar Černý: „Dřív to bylo tak, že jsem za někým šel, abych s ním udělal rozhovor, ale ten člověk nechtěl, protože se bál. (...) Když už svolil, tak musel přijít někdo, kdo na vedení rozhovoru dohlížel. Ne mluvčí, jako je tomu dneska, ale přišel politický pracovník. Točili jsme respondenta, on poslouchal otázky a odpovědi, a když podle něj bylo všechno v pořádku, pak jsme materiál mohli odvyšlat. Byla to taková zvláštní cenzura. Automatické to bylo u vojenských týmů, jako byla Dukla Praha nebo Dukla Jihlava. (...) Vezměte si, že dneska můžete dát otázku, jakou chcete. Není žádná cenzura. Položím otázku a odpověď vysíláme. Všechno je teď na úsudku reportéra.“¹⁵⁶

Na principu konzultace s respondentem je založen také proces tzv. *autorizace*, který však v oblasti zpravodajství nemá příliš silnou pozici. V souvislosti s metodou či žánrem interview se autorizací myslí proces, kdy redaktor předkládá respondentovi výsledný produkt ke schválení. V případě rádia, televize či online média jde o sestříhaný záznam. Jelikož většina rozhovorů prochází před jejich publikací v médiích určitým redakčním zpracováním, může se stát, že úpravami dojde ke zkreslení sportovcovy myšlenky, například jejím vytržením z kontextu. Tyto nesrovnalosti tak mohou být díky jeho kontrole včas napraveny.¹⁵⁷ V České republice autorizace není součástí mediální legislativy, a proto záleží pouze na novináři, zdali má čas a zdali usoudí, že by finálnímu příspěvku prospělo, kdyby jej sportovec vyslechl či zhlédl.¹⁵⁸

¹⁵⁶ LICHNOVSKÝ, T. Interview s Otakarem ČERNÝM, nar. 1943, novinář. Praha, 02.05.2017

¹⁵⁷ Srov. OSVALDOVÁ, B. HALADA, J. Praktická encyklopedie žurnalistiky a marketingové komunikace. Praha: Libri, 2007. s. 29

¹⁵⁸ Srov. OSVALDOVÁ, B. Rozhovor o interview. In: OSVALDOVÁ, B., KOPÁČ, R. (Eds.). Rozhovory o interview. Praha: Karolinum, 2009. s. 7

Tomáš Kohout: „I když ji po mně někdo chtěl, lékaři, psychologové, někdo na doping, tak se mi do toho nechtělo. Byl jsem rád, že si to před vysíláním stihl poslechnout aspoň editor. Rád bych jim to poslal, ale věděl jsem, že z rádia to budou mít dřív než v mailu. Rádio vlastně nemá uzávěrku, lépe řečeno, má ji pořád.“

Redakce se při nepředložení výsledku vystavuje jistému riziku. „Redaktor může odpovědi neprofesionálně zkreslit – pak následuje buď ostuda, nebo rovnou soud.“¹⁵⁹ Problematickým aspektem autorizace je skutečnost, že je časově náročná. V případech zpravodajství, a mnohdy také publicistiky, dělí reálný rozhovor a jeho odvyšlanou kopii často pouhé minuty. Proces autorizace se tak z mediální praxe vytrácí, a to nejen kvůli důrazu na rychlost publikace pořízeného materiálu (viz *Rychle, stručně, živě*), ale i vlivem převládajícího celospolečenského paradigmatu svobody slova. Tvrzení Štorkána v publikaci z roku 1980, kde píše, že „je společenskou zvyklostí, že redakce nezveřejní interview, pokud jej nepředloží k podpisu interviewované osobě, která může i dodatečně rukopis upravovat, a nebo dokonce nedat souhlas k jeho otištění“¹⁶⁰, už povětšinou neplatí ani v tištěných periodících. Z uvedených důvodů je autorizace také v oblasti audiovizuální sportovní žurnalistiky spíše raritou.

---

¹⁵⁹ Srov. OSVALDOVÁ, B. Rozhovor o interview. In: OSVALDOVÁ, B., KOPÁČ, R. (Eds.). *Rozhovory o interview*. Praha: Karolinum, 2009. s. 7

¹⁶⁰ ŠTORKÁN, K. *Publicistické žánry*. Praha: Novinář, 1980. s. 145

4.1 Citace vs. dialog

V 90. letech 20. století výrazně poklesla nabídka monologických projevů, namísto kterých se prosadily dialogy. Ať už se hovoří o politice, vědě, kultuře, rodině či sportu, interview má ve vysílání českých audiovizuálních médií své místo. Častý výskyt rozhovorů vychází z posluchačsky i divácky oblíbené dialogičnosti, která svou podstatou pomáhá překonávat jednosměrnost sdělení v médiích.¹⁶¹ „Navozuje besední atmosféru pořadu nebo polemické napětí a aktivizuje pozornost recipienta.“¹⁶² Zaznamenané interview se sportovcem může být ve vysílání uplatněno dvojím způsobem. Prvním jsou citace, tedy vystřižené krátké výpovědi respondenta, a druhým celé rozhovory nebo jejich pasáže včetně otázek redaktora.

Tomáš Kohout: „Na Radiožurnálu jsme měli dokonce zakázáno dělat rozhovory do vysílání, kde byl slyšet respondent i reportér. (...) Dělá se to jako tzv. montáže, skládačky. To jsou hlasy A, B, C, prostě vysekané kousky spojené průvodním slovem reportéra. Myslím si, že je to škoda, protože rozhovor jako interakce dvou lidí je něco, co je pro posluchače na první dobrou srozumitelné, o čemž rádio je. Je to něco, co má návaznost a co plyne tím, jak na sebe lidi reagují.“

Například v *Brankách, bodech, vteřinách* České televize, nejstarším zpravodajském sportovním pořadu v Česku,¹⁶³ jsou citace výpovědí sportovců nedílnou součástí většiny původních příspěvků a stejná je situace u tradičního sportovního zpravodajství Českého rozhlasu. Komerční televizní a rozhlasové stanice tuto zvyklost podporují a po rozvoji audiovizuálního obsahu na webu se k nim přidala i online média. Citace musí redaktor vybrat z hrubého materiálu pečlivě a zachovat původní smysl respondentových výpovědí. Výsledek by měl být plynulý a celkově estetický.¹⁶⁴

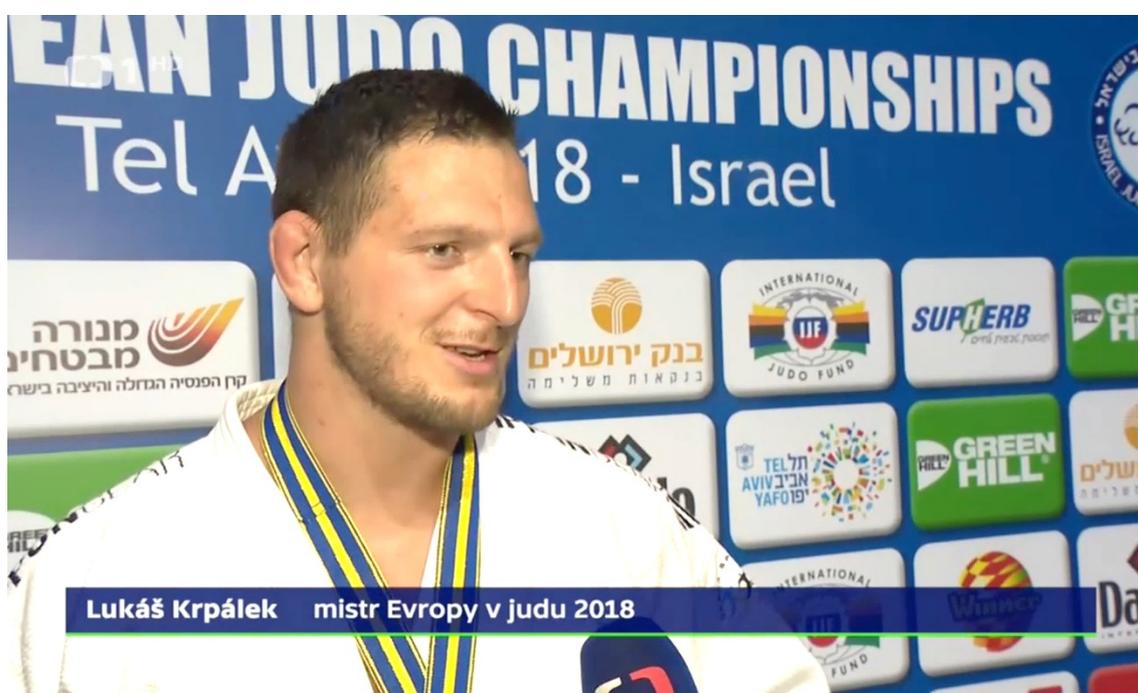
¹⁶¹ Srov. MORAVEC, V. Rozhovor v rozhlasovém a televizním vysílání. In: OSVALDOVÁ, B., KOPÁČ, R. (Eds.). *Rozhovory o interview*. Praha: Karolinum, 2009. s. 71

¹⁶² Tamtéž.

¹⁶³ Nesign. *Branky Body Vteřiny 60 let*. Ceskatelevize.cz [online] 13.03.2016 [cit. 2018-04-13]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/11451346419-branky-body-vteriny-60-let/21647129403/>

¹⁶⁴ Srov. ANDREWS, P. *Sports Journalism: A Practical Guide*. London: Sage Publications, 2006. s. 135

Otázky novináře se při střihu audiovizuálního záznamu vypouštějí z důvodu úspory času a z důvodu dosažení celkové svižnosti příspěvků. (viz *Rychle, stručně, živě*) Tím z původního klasického interview vzniká tzv. **monologické interview**.¹⁶⁵ Jedná se sice o protimluv, ale toto označení má svou logiku. Odstraněním otázek redaktora je dialogičnost interview z pohledu formy značně potlačena, ovšem o monologický žánr se jednat nemůže, jelikož je zjevné, že respondent reaguje na podněty, které mu dala formou otázek druhá strana. V případě videoprodukce je recipient o původu materiálu ujištěn rovněž očním kontaktem dotazovaného.

Citace judisty Lukáše Krpálka v pořadu České televize *Branky, body, vteřiny*¹⁶⁶

Milan Radosta: „Když se v reportáži objeví fotbalista s titulkem, kdo to je, a začne odpovídat, tak se lidé dovtípí, co tím myslí. Začne říkat třeba: ‚Dneska to bylo úplně nanic, ale myslím si, že v první půli jsme tak špatní nebyli.‘ Tak pochopíš, o co jde, a nemusí tomu předcházet moje otázka na výkon v zápase.“

¹⁶⁵ Srov. ŠTORKÁN, K., BAUMAN, M. a kol. Umění interviewu. Praha: Novinář, 1973. s. 34

¹⁶⁶ Nesign. Krpálek je potřetí mistrem Evropy, ve finále přebral Rusa Bašajeva. Ceskatelevize.cz [online] 28.04.2018 [cit. 2018-04-29]. Dostupné z: <https://bit.ly/2jgBF98>

K důležitým kritériím kvalitního zpravodajství, včetně toho sportovního, patří rychlost zprostředkování zpráv a zároveň jejich rozmanitost. Jelikož televizní i rozhlasoví redaktoři pracují s úspornými stopážemi, jednotlivé příspěvky musí být maximálně stručné a výstižné.¹⁶⁷ Proto se zde používají spíše citace. V rámci zpravodajsko-publicistických nebo ryze publicistických pořadů mají žurnalisté pro své příspěvky k dispozici obvykle větší množství času. Opravdový dialog se tak v těchto formátech uplatňuje lépe. Avšak prosté citace, slangově „hlasy“, jsou běžné i v této oblasti. Webová média mají v tomto ohledu výhodu, jelikož nejsou omezena klasickými programovými schématy a přidělenými stopážemi. Ovšem i když se online redaktorům nabízí větší prostor, svou produkcí do jisté míry kopírují tradiční vysílací média.

Renata Kuková: *„Záleží na formě, jakou si novinář vybere. Já to kombinuju, protože jsme na to u nás v rádiu zvyklí. Buď mám reportáž, kdy můj komentář prokládám tím, co říká sportovec, nebo to mám opravdu formou rozhovoru. Jde taky o to, že ne s každým to tak jde. Někdy z nich musím odpovědi páčit, takže i moje otázky jsou šroubované a nejde to použít celé.“*

Aleš Procházka: *„Je to takový nepsaný zákon doby, že třeba přes den jsou na Radiožurnálu rozhovory pouze ve výjimečných případech. Spíše chtějí jenom takové příspěvky, kde jsou zvukové efekty a kde se ozve více kratších hlasů. Někdy to má opodstatnění, někdy bych s tím polemizoval.“*

---

¹⁶⁷ Srov. OSVALDOVÁ, B. a kol. Zpravodajství v médiích. Praha: Karolinum, 2011. 19–22

4.2 Ohlasy k výkonu

Rozhovory, které novináři vedou se sportovci po jakémkoliv sportovním výkonu, jsou v českém mediálním prostředí obecně označovány jako **ohlasové**. Rozhovor *po utkání* lze blíže označit za **pozápasový rozhovor** (*post-match interview*)¹⁶⁸, rozhovor *po závodě* analogicky za **pozávodní rozhovor** (*post-race interview*). Ohlasem se v takové situaci myslí reakce sportovce, respektive jeho vyjádření k tomu, jakou v něm dané sportovní působení zanechalo odezvu. Tento typ interview je nedílnou součástí sportovního zpravodajství napříč všemi médii. Jeho hlavními funkcemi je stručný rozbor výkonu a zachycení bezprostředních emocí sportovce. Z hlediska obecné teorie interview mají takové rozhovory funkci *analytickou a emocionální*.¹⁶⁹

Tomáš Kohout: „Klasický pozávodní rozhovor je jeden z nejtěžších, nejobtavnějších a nejčistších žánrů, které existují. (...) Člověk je ve stresu, protože se musí zeptat tak, aby se to dalo použít, musí se na sportovce správně naladit, je v časovém presu a musí se zeptat na všechno, co potřebuje. V hlavě reportéra se honí všechno tohle dohromady, a proto je sportovní povýkový rozhovor nejtěžší, ale zároveň nejhezčí žurnalistická disciplína.“

Roman Šebrle: „Myslím si, že to je to asi to nejzajímavější na novinářské práci. Jak pro novináře, tak potom pro fanoušky. Po výkonu má sportovec samozřejmě absolutně největší emoce a to asi toho fanouška zajímá nejvíc.“

Do českých médií se z pozice nejpopulárnějších tuzemských sportů vyjadřují nejčastěji fotbalisté a hokejisté. Kromě referátů ze zápasů mají fanoušci možnost poslechnout si po každém ligovém kole několik výpovědí zúčastněných hráčů. Ohlasovým interview je ovšem také hodnocení cyklisty po dojetí závodu, skokana na lyžích po kvalifikaci nebo tenisty po využití mečbolu. Kritéria pro výběr takových sportovců byla popsána v podkapitole *Výběr respondenta*. Přestože by fanoušky mohlo zajímat i to, co sportovci prožívají před výkonem, k takovým rozhovorům s ohledem na jejich soustředění téměř nedochází.

¹⁶⁸ Srov. ANDREWS, P. *Sports Journalism: A Practical Guide*. London: Sage Publications, 2006. s. 144

¹⁶⁹ Srov. BOYD, A. *Příručka pro novináře: zpravodajství v rozhlase a televizi*. Praha: Centrum nezávislé žurnalistiky, 1995. s. 73

Jiří Šlédr: „*Asi by nebylo ideální, aby někdo hovořil se sprinterem těsně předtím, než běží stovku. U takových sportů potřebuje být sportovec hodinu před výkonem absolutně nerušen. Nesmí tam mít žádný takzvaný stresogenní činitel.*“

Pokud chce reportér uskutečnit rozhovor se sportovcem přímo po výkonu na sportovišti, musí v tomto ohledu podniknout několik kroků. Je obvyklé, že u mediálně nejatraktivnějších sportů probíhá komunikace přes pověřenou osobu. V případě českých fotbalových nebo hokejových klubů má tuto funkci zpravidla tiskový mluvčí dané organizace. (viz *Profesionalizace komunikace*) U méně sledovaných sportů je v tuzemsku obvyklé, že si rozhovor se sportovcem domlouvá redaktor sám. V tomto případě je příhodné, jestliže má redakce se sportovní organizací, respektive reportér s konkrétním sportovcem bezproblémový vztah (viz *Redaktoři a sportovci*).

K rozhovoru po výkonu lze z pohledu redaktora přistupovat dvojím způsobem. Buď se jedná o rozhovor na záznam, nebo bude dialog se sportovcem přenášen živě přímo do vysílání. Druhá varianta je složitější, jelikož se novinář musí soustředit kromě samotné náplně rozhovoru také na okolnosti živého vysílání. Jelikož jsou součástí takového interview rovněž otázky, musí redaktor dbát na jejich správnou formulaci a na patřičnou výslovnost. Ve vysílacím schématu mají *živé rozhovory* (viz *Ostatní formáty*) předem stanovenou stopáž, takže by měl redaktor zvolit takový počet témat či otázek, aby dialog včas zakončil. U interview zaznamenávaných na kameru, tedy pro televizi či web, musí navíc redaktor společně s kameramanem vhodně naplánovat scénu z hlediska obrazové kompozice.

Darina Vymětalíková: „*Dostala jsem třeba spoustu kritických připomínek, že při otázce přivírám oči, což je pravda. Takže teď už vím, že se mám postavit trochu bokem, aby to nebylo tolik vidět. (...) Když jsem dělala do novin, snažila jsem se získat nejzajímavější výpovědi sportovců a tomu jsem věnovala sto procent úsilí. Tady třeba čtyřicet procent zabere to, jak na lidi působí položení otázky, a šedesát, jak sportovec odpovídá.*“

Speciální prostor, který je v zázemí sportovišť vyhrazen pro rozhovory po skončení výkonu či utkání, se nazývá *mix zóna*. Stejně označení se používá po celém světě

a vychází z anglického „mixed zone“, což v překladu znamená „místo k setkávání“. Po příchodu sportovce začíná bez jakýchkoliv delších prodlev samotný rozhovor. Zatímco sportovec předstupuje před diktafony, mikrofony a kamery sám, v případě větších sportovních událostí má o jeho výpovědi zájem zpravidla více reportérů. Ve skutečnosti tak neprobíhá čistý dialog, ale **skupinové interview**¹⁷⁰, při kterém jsou žurnalisté v početní převaze. V českém prostředí je obvyklé, že rozhovor zahájí z historických, technických, ale i smluvních důvodů několika otázkami redaktor České televize, případně Českého rozhlasu. Po získání všech potřebných odpovědí na své otázky stanoviště opouští. Ostatní média, včetně reportérů produkujících audiovizuální obsah pro web, kladou své dotazy po tomto momentu. Fakticky až tehdy se prvotní dialog stává skupinovým rozhovorem, při kterém jednotliví novináři kladou sportovci otázky neorganizovaně, tj. dle své průbojnosti.

Fotbalista Tomáš Rosický v mix zóně po skupinovém ohlasovém interview¹⁷¹

Běžnou součástí ohlasových televizních či jiných rozhovorů na principu videa jsou v současné době také grafické prvky jako například *titulky*, *jmenovky* respondentů

¹⁷⁰ Srov. ŠTORKÁN, K. Publicistické žánry. Praha: Novinář, 1980. s. 113

¹⁷¹ Nesign. Potvrzeno. Kapitán Rosický na fotbalovém Euru dohrál. Deník.cz [online] 18.06.2016 [cit. 2018-04-29]. Dostupné z: <https://bit.ly/2Kn6N36>

či jiné doplňující informace. V případě webových videí se často před sestříhanými rozhovory objevuje krátká znělka média. Součástí některých takových interview se staly také tzv. *slidy*. Jedná se o snímky s grafikou, které předcházejí jednotlivým výpovědím sportovců a které obsahují text položené otázky. K tomuto řešení se redaktoři či střihači uchylují ve chvíli, kdy nedošlo ke kvalitnímu zaznamenání novinářovy otázky. Důvody přitom mohou být především dvojího typu. Buď autor rozhovoru neformulovat svůj dotaz v mix zóně tak, aby byl publikovatelný, nebo z důvodu velkého množství reportérů nedošlo k jeho kvalitnímu zaznamenání.

Z rozhovoru s hokejistou Martinem Eratem: otázka formou *slidu* (iSport TV)¹⁷²

Michal Petrák: „Otázky jsou pro mě často nepoužitelné, protože v hloučku novinářů není úplně šikovné s mikrofonem nějak hýbat v tom smyslu, že bych ho nastavoval respondentovi, pak sobě, pak zase zpátky. Takže při těchto rychlých formátech, jako jsou ohlasové rozhovory, používáme na webu formát otázka–odpověď, ale ta otázka je psaná. Je tam slide, kde je napsaná otázka, a pak následuje audiovizuální odpověď.“

¹⁷² Nesign. Oslavy? Ještě lepší než minulý rok, obhajoba je těžší, hlásí lídr Komety Erat. iSport.cz [online] 28.04.2018 [cit. 2018-04-29]. Dostupné z: <https://bit.ly/2r9obQh>

Milan Radosta: „Michal má pravdu, že je to dost nepraktické. Tím, že tam jsou novináři strnulí s nataženou rukou s diktafonem, tak je to komplikované. Ale když tam potřebuju vložit otázku, kterou nemám nahranou, tak to jde samozřejmě vyřešit psaným slidem. Ale na druhou stranu si vzpomínám, že na mistrovství světa v hokeji tady v Praze jsem si nahrával svoje otázky i odpovědi a pak z toho byl třeba minutu dlouhý kontinuální rozhovor. Normální povídání.“

Problémy spojené se skupinovým zpovídáním sportovce by vyřešila situace, kdy by jej měl každý redaktor pouze pro sebe. Ovšem uskutečnit *exkluzivní ohlasový rozhovor* je v českém fotbalovém, hokejovém, tenisovém či atletickém prostředí nejvyšší úrovně z důvodu velkého zájmu médií téměř nemožné.

Renata Kuková: „Exkluzivní rozhovory úplně nevyhledávám. Spíš si v tom skupinovém rozhovoru vyhledám, jak to sama postavím. (...) Nepatřím úplně k těm novinářům, jako jsou třeba redaktoři České televize, kteří si berou sportovce samostatně.“

U některých sportů, jako je například lední hokej nebo fotbal, se v českém sportovně-mediálním prostředí staly pevnou součástí televizního vysílacího programu také rozhovory mezi třetinami, respektive mezi poločasy. Tyto **přestávkové rozhovory** jsou výrazně kratší než klasické pozápasové rozhovory a odehrávají se většinou mnohem blíže hrací plochy. Je pro ně charakteristická ještě větší stručnost a aktuálnost. Místo takového interview se označuje příznačně jako *fleš zóna* (z anglického *flash* = blesk, mihnout se). Reportérovi, který dvěma nebo třemi otázkami oslovuje sportovce ihned po přerušení hry, se v takové situaci říká anglickým termínem *bench reportér* (*bench* = střídačka, lavička).

Tomáš Jílek: „Myslím si, že reportér přímého přenosu by se na přenos měl připravit skoro stejně pečlivě jako komentátor. I on by si měl hledat témata a nespoléhat se pouze na to, že se zeptá na akce, které viděl v dané třetině. Nestací, že se zeptá, jak to viděl hráč, ale měl by mít trošku přesah do dlouhodobější přípravy.“

Rozhovory tohoto typu bývají součástí přímého přenosu ze stadionu a do vysílání jsou řazeny živě, nebo jen s minimálním zpožděním. (viz *Ostatní formáty*) Ve *fleš*

zóně se odehrávají pouze interview *jeden na jednoho (one-on-one¹⁷³)* a právo na tyto rozhovory mají zpravidla pouze televizní vysílatelé s příslušnou licenci. Cílem *přestávkového interview* je získat od sportovců bezprostřední reakce na vývoj utkání.

Jiří Šlédr: „Každý rozhovor bere sportovci čas, který by potřeboval sám pro sebe, aby zrelaxoval, nebo aby se naopak na něco připravil. Když je to mezi prvním a druhým setem nebo první a druhou třetinou, tak je to to samé. On potřebuje vypnout a nabrat energii. Další činnost mu to neumožňuje a rozhovor je další výkon. Nejen, že mu bere čas, ale bere mu to i energii a možnost vrátit se do hry nejlepším možným způsobem.“

Přestávkový rozhovor s hokejistou Jaroslavem Bednářem během čtvrtfinále extraligy 2018: Hradec Králové – Liberec (*Buly hokej živě, ČT*)¹⁷⁴

Jaroslav Bednář: „Když dostanu smysluplnou otázku, tak je to v pořádku. Fanoušek, který se dívá na televizi, chce vědět, jak to během toho utkání chodí. Nemá šanci podívat se na to z blízka, podívat se do kabiny. Tyhle rozhovory se dělají po celém světě v jakémkoliv sportu a je to součástí byznysu, který děláme. (...) Ale taky mi to někdy vadilo, když se třeba hrálo play off, kde jde o všechno.“

¹⁷³ Srov. TONEY, J. Sport Journalism: The Inside Track. London: Bloomsbury Publishing, 2013. s. 76

¹⁷⁴ Nesign. Mountfield HK – Bílí Tygři Liberec. Českátelevize.cz [online] 22.03.2018 [cit. 2018-04-29]. Dostupné z: <https://bit.ly/2jgVJs8>

Darina Vymětalíková: „Když je čas, aby se hráč vydýchal, tak ho nechám vydýchat. Nechám ho, aby se otřel. Když mu světlo svítí moc do očí, zkusíme s tím něco udělat. Prostě aby to bylo co nejpřirozenější.“

Ohlasové rozhovory po utkání či závodě mohou být v rádiu, televizi či na webu prezentovány jak v podobě celých dialogů, tak formou citací. (viz *Citace vs. dialog*) Klíčová informace by proto při interview měla ideálně zaznít z úst sportovce, nikoliv od redaktora. Když hokejový tým v polovině zápasu ve dvojnásobné přesilové hře vyrovná skóre a v následné standardní početní výhodě vstřelí vítězný gól, není pochyb o tom, že se jednalo o klíčovou pasáž utkání. Hokejový reportér o tom může být sice také přesvědčen, ale tento závěr by měl v ideálním případě zaznít od některého z hokejistů. Reportér má dvě základní možnosti, jak toto téma dostat do interview.

První je zvolit *otevřenou* otázku, na kterou může hráč plně rozvinout své vlastní myšlenky. Mohla by znít například takto: „*Co bylo rozhodujícím momentem zápasu?*“ V ideálním případě hráč sám rozvede úvahu o zmíněné přesilové hře. Pokud by měl redaktor po jeho odpovědi přesto pocit, že nezaznělo vše důležité, může se následně doptat. Druhou variantou je zvolit *kontrolní*, ovšem výrazně „rizikovější“ otázku: „*Byla rozhodujícím momentem zápasu využita přesilová hra v polovině utkání?*“ V takovém případě se může stát, že méně iniciativní sportovec odpoví pouze stroze „*ano*“, „*máte pravdu*“, „*přesně tak*“ nebo jiným podobným způsobem, a potřebná výpověď o přesilovce, kterou by redaktor mohl použít, nezazní. (viz *Druhy otázek*)

Ve výše uvedené situaci by mohl sportovec použít také frázi „*tak určitě*“ a poté pokračovat, či nepokračovat ve své výpovědi. Jedním z důvodů, proč se toto slovní spojení stalo známé i mezi širokou veřejností, je skutečnost, že reportéři při vedení rozhovorů používají mnoho *kontrolních* otázek. Odpověď „*tak určitě*“ sportovci uplatňují nejčastěji právě při ohlasových rozhovorech, a to ve funkci bezprostřední souhlasné reakce na otázku redaktora. Podobnou frázi může reportér obdržet i v případě, kdy si na svou otázku v průběhu jejího kladení sám odpoví.

Jaroslav Bednár: „*Plně souhlasím.*“

Jiří Welsch: „Přesně tak! Častokrát dostáváme otázky, po kterých nemáme vyjadřovat svůj názor, ale máme jenom potvrzovat to, co chce novinář slyšet. On naformuluje otázku tak, co by chtěl slyšet, a protože to umí, tak sportovci na druhé straně nezbyvá než říct ‚tak určitě‘, a potvrdit mu, že souhlasí s tím, co říká.“

V některých případech spočívá *frázovitost* sportovců především v obsahově prázdných výpovědích. Ty jsou způsobeny například neschopností respondenta nalézt v daném okamžiku patřičnou myšlenku. Reportér může probíhajícímu dialogu pomoci například tím, že se sportovce bude ptát na konkrétní situace ze hry nebo závodu, na jejichž průběhu se podílel nebo kterým byl svědkem. Pokud u situace nebyl, nejen, že jej reportér opět dostane do úzkých, ale jeho výpověď do jisté míry ztrácí relevanci. Konkrétní otázky mohou pomoci také unavenému sportovci.

Michal Petrák: „Snažím se co nejvíce pomoci respondentovi, aby věděl, na co se ptám. Aby nemusel sám řešit, co má říkat. Nemůžu spoléhat na to, že bude dostatečně duchapřítomný a po vyčerpávajícím zápase výřečný, aby dokázal sám vymyslet a zformulovat důvody, na které se ho ptám. Musím mu pomoci tím, že se ho budu ptát na konkrétnosti.“

Jiří Welsch: „Je lepší, když se novinář ptá konkrétně. Obecné otázky vedou k obecným odpovědím a někdy i k prázdným frázím. Takže je určitě lepší ptát se na konkrétní situace.“

Jaroslav Bednář: „Je jednodušší ptát se hráče, který dá gól, jak ten gól vzniknul a jak to probíhalo. V tomhle s Jirkou Welschem určitě souhlasím.“

Darina Vymětalíková: „Obránce se ptám na obranu, útočníka na útok. Brankáře se nikdy neptám, jestli měli problémy s proměňováním přesilovky.“

Při rychlých interview po výkonu nebo mezi jednotlivými pasážemi hry by měl reportér respektovat také aktuální fyzický a psychický stav sportovce. Hráči a závodníci investují všechnu svou energii do podávaného výkonu, takže po svém působení na sportovišti se mohou nacházet v komunikačním útlumu. Aby byli při dialozích se zástupci médií schopni využít maximální kapacitu svého intelektu, potřebovali by nějaký čas na regeneraci. Delšího odpočinku se jim ale zpravidla nedostává, protože

rozhovory s novináři se konají obvykle v řádu jednotek, maximálně desítek minut od výkonu. Právě z důvodu celkové únavy se mohou sportovci dopouštět obsahově či stylisticky méně kvalitních výpovědí, kvůli nimž jsou ze strany laické veřejnosti často terčem posměchu.

Jaromír Bosák: „Když pak spousta lidí poslouchá rozhovory po zápase s fotbalistou, (...) je vidět, že to v tu chvíli není úplně vančurovská čeština. Ale lidi zapomínají na jednu věc. Ten kluk naběhal třináct a půl kilometru, je utahaný, je vynervovaný, protože ho třeba minutu před koncem zařízl rozhodčí, takže má puls 240. (...) Neříkám, že všichni jsou géniové, to bych lhal, ale zároveň je v tomhle tom hrozně beru v ochranu. Je potřeba vždycky vidět i kontext.¹⁷⁵

Jaroslav Bednář: „Ti lidi, kteří se smějou zřejmě žádné rozhovory nedělají. Chtěl bych je vidět, až budou mít ten puls dvě stě, jak budou odpovídat. Z jednoho pohledu to vypadá divně, že jsme totální tupci, ale z druhého pohledu si musíme uvědomit, v jaké jsme situaci.“

Fotbalista Jan Koller při známém interview, které se mu formulačně nevydařilo¹⁷⁶

¹⁷⁵ 7 pádů HD: Jaromír Bosák (15. 4. 2014, Rock Café). In: YouTube [online] 08.05.2014 [cit. 2018-04-08]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=eSfj7KQEswk>. Kanál uživatele 7PADU. Čas: 8:00–9:00

¹⁷⁶ Dunican001: Honzo, pojd'te k nám! – Koller interview. In: YouTube [online] 16.09.2007 [cit. 2018-04-29]. Dostupné z: <https://bit.ly/1bTBBq2>. Kanál uživatele dunican001.

Miroslava Topinková Knapková: „Je to samozřejmě hodně náročné. Myslím si, že novináři, kteří se nás ptají, by si to mohli taky vyzkoušet. (...) Aby se vcítili do role sportovce, kdy ten mozek úplně nefunguje, protože je úplně vyšřavený. Dát dohromady nějakou složitější větu není jednoduché.“

Také reportér při své práci zažívá formulačně slabší chvíle. Ne vždy se mu například podaří vymyslet takovou neotřelou otázku, aby respondenta vybudila k nestandardní odpovědi. Pokud sám dopředu cítí, že jeho dotaz nebude patřit k těm nejobjevnějším a nestihne vymyslet jiný, měl by mít alespoň náležitou stylistickou kvalitu.

Tomáš Kohout: „Jak jste viděl tu akci před gólem?‘ To je něco, za co by měl novinář okamžitě vrátit průkazku a jít skládat brambory na nádraží. To se nesmí zeptat, protože je to, jako by tam nebyl. A pokud to opravdu neví, což se může stát, musí to do své otázky nějak zakomponovat. Třeba: ‚Vy jste tam tu přihrávku dostal nějak nezvykle...‘ A on odpoví: ‚Ne, to je signál, který normálně cvičíme.‘ A už tam máte, že je to signál, který cvičí.“

Renata Kuková: „Vzpomínám si, že když dělali sport na začátku na Nově, tak jejich otázka zněla třeba: ‚Tak jak jste viděl dnešní zápas?‘ Úplně jsem se tetelila blahem, když jim trenér řekl, že ‚z lavičky‘. Říkala jsem si, že dobře jim tak za takovou blbou otázku.“

Ohlasový rozhovor, který je určen pro audiovizuální médium, by měl vzhledem k obvyklé krátké stopáži výsledného příspěvku sledovat pouze jedno téma. Takovým tématem může být například klíčový moment utkání nebo závodu, nebo *příběh* zpovídaného sportovce (viz podkapitola *Příběhy*). V některých specifických případech může být cílem reportéra získat od hráče, závodníka nebo jiné osoby ze sportovního prostředí výpovědi k několika různým tématům najednou. Získaný materiál se pak ve vysílání objevuje po částech. V jediném rozhovoru může například fotbalista komentovat detaily právě skončeného zápasu a zároveň se rozprávět o důležitosti zápasu nadcházejícího. První část rozhovoru je použita hned, druhá bude ve vysílání uplatněna za několik dní v programu před dalším ligovým kolem.

Reportér k ohlasovému rozhovoru přistupuje objektivně, což znamená, že sportovci nepodsouvá své názory. Svými dotazy zastupuje nikoliv sebe, ale své médium a sportovní veřejnost. Ovšem někdy se může i zkušenému novináři stát, že má na nějakou situaci, která se odehrála na sportovišti, silný vlastní názor. V takové chvíli musí pečlivě zvážit, jestli je jeho názor natolik relevantní a argumentačně obhájitelný, aby jej veřejně prezentoval tím, že jej zahrne do své otázky. Někdy může být reportérův osobní postřeh předložený v pravý okamžik výrazným oživením interview.

Aleš Procházka: „U nás v rozhlase se teď opakovaně apeluje na redaktory, aby se nepokoušeli komukoliv, s kým mluví, podsouvat svůj názor. Můžou konstatovat fakta, zeptat se proč si ten či onen myslí, že to tak bylo, ale říct mu ‚Tohle se mi nelíbilo a myslí si to i všichni ostatní. Co vy na to?‘, to už je na hraně. Neexistuje sice žádná přesná hranice, co se může, a co ne, ale klíčem je se v duchu brzdit.“

Pokud například dojde na hřišti k tvrdému zákroku, po němž musí být zraněný hráč hospitalizován, může novinář konfrontovat přímo viníka nebo ostatní hráče tímto způsobem: „Podle mého názoru takový faul do profesionálního sportu nepatří. Co si o tom myslíte?“ Takto formulovaná otázka jde přímo k jádru věci a od hráče očekává přímou odpověď. Redaktor by však sportovci nikdy neměl vnučovat své myšlenky a formulace, aby vyvolal výpovědi, které by jeho médiu prvoplánově zvýšily čtenost, poslechovost či sledovanost.

Renata Kuková: „Na fotbale se mi jednou stalo, že tam byl novinář, který pracoval v Mladé frontě. Drnovice tehdy porazily dost vysoko Slavii, ten novinář tam měl fotbalistu Drnovic a pořád mu říkal něco ve smyslu: ‚Uplakaný slávisti, co?‘ A ten hráč mu řekl něco ve smyslu, že je normální, že když někdo prohraje, tak ho to štve. A ten novinář zase: ‚Takže jste jim poslali do kabiny kapesníčky, ne?‘ Přitom ten hráč to ani jednou neřekl! A mně bylo úplně jasné, proč to ten novinář dělá. Pak vyšel titulek na téma, že jim Slávisti poslali do kabiny balík kapesníčků.“

4.3 Pravý rozhovor

Každý dialog redaktora se sportovcem je při svém průběhu jakýmsi „pravým“ rozhovorem. Toto pomocné označení znamená, že komunikující partneři se nacházejí na stejném místě ve stejném čase a v průběhu komunikace se střídají otázky a odpovědi. Neznamená to ovšem, že nastíněná situace bude stejně prezentována i ve vysílání. Zatímco někdy jsou z pořízeného materiálu použity pouze krátké *citace*, na opačném konci spektra se nachází **pravý rozhovor**. Ten je vysílán v celku jako dialog, přičemž o tomto záměru je jasno už při samotné realizaci. Zpravidla se jedná o rozhovory publicistického charakteru, jejichž cílem není získat rychlý komentář sportovce k právě vzniklému sportovnímu výsledku, ale naopak podrobněji představit jeho osobnost nebo prodiskutovat vybrané téma.

Tomáš Jílek: „Je zásadní rozdíl mezi tím, jak se sportovec projevuje v bezprostředním rozhovoru po zápase, kdy je zpotený nebo maximálně vyšel osprchovaný z kabiny, a jak se projevuje v rozsáhlejších, nadčasových rozhovorech, kdy si s ním novinář domluví schůzku úplně mimo stadion. (...) V bezprostředních rozhovorech po výkonu je ve stresu, ale pak v těch delších rozhovorech je většinou uvolněnější.“

Miroslava Topinková Knapková: „Taky záleží na tom, s kým ten rozhovor děláte. Někdy můžete být po závodě vyčerpaný a mít vysoký tep, ale když jste s dobrým novinářem, který pokládá dobré otázky, tak se to dá taky v pohodě zvládnout. Ale obecně je to pro mě lepší ve studiu, protože tam jsem víc v klidu.“

U **připraveného rozhovoru** zná reportér, a mnohdy také zpovídaný, znění okruhů, nebo přímo otázek, už před jeho realizací. (viz *Příprava*) Při **improvizovaném (volném) rozhovoru** má novinář dán cíl přibližně jaké výpovědi by chtěl od zpovídaného získat, ale při pořadí otázek uplatňuje např. psychologické hledisko.¹⁷⁷ Ví, že klíčovou otázku nemůže položit hned jako první, ale musí počkat, až se naskytne pravá chvíle. Ta může přijít například poté, co se sportovec uvolní a přestane myslet na to, že je rozhovor nahráván.

¹⁷⁷ Srov. ŠTORKÁN, K., BAUMAN, M. a kol. Umění interviewu. Praha: Novinář, 1973. s. 35

Michal Petrák hovoří s házenkářem Filipem Jíchou o jeho finančních problémech (pořad *Overtime*, iSport TV)¹⁷⁸

Michal Petrák: „Nepamatuji se, že bych v poslední době někomu posílal okruhy nebo otázky, abych mu pomohl se připravit. Ale asi bych o tom přemýšlel, kdyby ten rozhovor měl být třeba odborně složitý. Kdybych věděl, že si k tomu respondent najde ve svých archivech materiál, zamyslí se nad ním a třeba si to i nějak sepíše, tak bych mu to tímto klidně ulehčil. Protože kdybych se ptal na nějaké jednotlivosti a on by z hlavy nevěděl, tak by rozhovor neměl význam.“

K nejnáročnější formě patří **rozhovor hloubkový**, kdy novinář proniká *hluboko* do podstaty problému, o kterém je řeč.¹⁷⁹ Může se jednat například o bilanční rozhovor s fotbalistou po konci kariéry. U aktivních sportovců pak jde většinou o rozhovory, jejichž cílem je představit sportovce jako osobnost i mimo sportoviště. Podle toho lze takový rozhovor označit jako **osobnostní** či **portrétní**.¹⁸⁰ Zachytit základní charakterové vlastnosti sportovce lze už v interview o délce přibližně 30 minut,

¹⁷⁸ Nesign. Jícha v OVERTIMU o finančních problémech: Ve špičce jsem na dluhy dával 40 procent výplaty. iSport.cz [online] 09.08.2017 [cit. 2018-04-29]. Dostupné z: <https://bit.ly/2FoEeic>

¹⁷⁹ Srov. ŠTORKÁN, K., BAUMAN, M. a kol. Umění interviewu. Praha: Novinář, 1973. s. 35

¹⁸⁰ Srov. MARŠÍK, J. Výběrový slovníček termínů slovesné rozhlasové tvorby. Praha: Sdružení pro rozhlasovou tvorbu, 1999. s. 27

ovšem *hloubkový rozhovor* může trvat i mnohem déle.¹⁸¹ Někdy se redaktor a respondent scházejí dokonce opakovaně v různých prostředích. Tento postup se využívá také při přípravě *medailonů* či celých *portrétních dokumentů*, které ovšem mohou být zpracovány rovněž jako *monologická interview*. (viz *Citace vs. dialog*)

Jiří Welsch: „Myslím si, že jsem docela přemýšlivý člověk, takže mě baví si taky sednout a bavit se o hlubších tématech. (...) Na takový rozhovor je potřeba, aby si ti dva lidi sedli. Aby novinář uměl klást dobré otázky a aby se sportovec, v tomto případě já, cítil komfortně, důvěrně a aby se trochu otevřel. Pak se můžeme bavit o nějakých vnitřních pocitech a řešit věci do hloubky.“

Basketbalista Jiří Welsch při rozhlasovém rozhovoru s Lubošem Xaverem Veselým (Pressklub, Frekvence 1)¹⁸²

Novinář při přípravě na hloubkový rozhovor, v angličtině známém jako *in-depth interview*, shromažďuje veškeré informace o dané osobě – studuje její životopis, zkoumá její minulé rozhovory, radí se s kolegy, jakým stylem vést rozhovor apod.

¹⁸¹ Srov. TONEY, J. *Sport Journalism: The Inside Track*. London: Bloomsbury Publishing, 2013. s. 76

¹⁸² Basketball Nymburk: JIŘÍ WELSCH ROZHOVOR NA FREKVENCI 1. In: YouTube [online] 05.11.2012 [cit. 2018-04-29]. Dostupné z: <https://bit.ly/2Koialc>. Kanál uživatele Basketball Nymburk.

Někdy takto náročná příprava může s nadsázkou připomínat „válečné tažení“.¹⁸³ (viz Příprava) Z publicistického rozhovoru by měla být patrná atmosféra setkání a osobitost zpovídaného. Autentičnost je na nejvyšším stupni, pokud se dialog přenáší živě do vysílání. Místem živého rozhovoru je zpravidla rozhlasové nebo televizní studio. Studiové rozhovory se dnes mohou odehrávat také v redakcích online médií.

Michal Petrák: „Máme formáty, třeba pořad *Overtime*, které jsou vyloženě jeden na jednoho, výjimečně na dva, kde sedí moderátor a klade otázky. Je to vlastně videodebata se vším všudy, kde moderátor i přivítá hosta a je to spíše formát, řekl bych, televizního studiového rozhovoru. (...) Dělat ohlasové rozhovory formou otázka–odpověď už takhle moc nejde. Kdybychom natáčeli po zápase *Bohemians–Zlín*, tak si to dovedu představit. Ale už jenom sraz reprezentace je shluk kamer, mikrofonů před plachtou se sponzory.“

Milan Radosta: „Když máš na internetové televizi s někým půlhodinový rozhovor ve studiu, tak je to podobné jako v normální televizi. Když dělá Česká televize studiový rozhovor, tak se tam dva lidé baví, je to prokládané reportážemi a jsou tam stříhy, aby to nebyl jeden statický záběr. To samé dělme i na webu.“

Pokud se jedná o *hloubkové interview* na záznam, redaktor se zpravidla vydává za sportovcem po předchozí domluvě do jeho zázemí, ať už na sportoviště, nebo přímo domů.¹⁸⁴ V tomto případě lze záznam dodatečně upravovat pomocí stříhu, a to například tím způsobem, že redaktor vypustí některé méně podstatné pasáže rozhovoru. Ani tentokrát ovšem nesmí zkreslit původní realitu. Autor může „ovlivnit řazení i konečnou formu odpovědí, vtiskuje záznamu svou představu. Přitom však musí zachovat co nejpřesnější reprodukci interview (...), nesmí měnit smysl sděleného“¹⁸⁵.

Na rozdíl od ohlasových interview po zápasech nebo závodech je pravý rozhovor většinou exkluzivní. Tato exkluzivita spočívá v tom, že novinář hovoří s respondentem sám a pouze on řídí probíhající dialog. **Exkluzivní rozhovor** je nejprve potřeba

¹⁸³ Srov. KEEBLE, R. *The Newspapers Handbook*. London: Routledge, 1994. s. 67

¹⁸⁴ Srov. ANDREWS, P. *Sports Journalism: A Practical Guide*. London: Sage Publications, 2006. s. 106

¹⁸⁵ OSVALDOVÁ, B. HALADA, J. *Praktická encyklopedie žurnalistiky a marketingové komunikace*. Praha: Libri, 2007. s. 93

vyjednat. U větších interview má tento úkol na starosti ve spolupráci s redaktorem zpravidla produkční oddělení. Domluva probíhá buď přímo se sportovcem, nebo s jeho mediálním poradcem či mluvčím. (viz *Profesionalizace komunikace*) V případě menších médií, a stejně tak v případě sportovců, kteří kolem sebe nemají široký realizační tým, plánují budoucí rozhovor pouze sami jeho aktéři. Výhodou přímé domluvy bez prostředníků je větší pravděpodobnost překonání počátečního ostychu už před rozhovorem, a to na straně redaktora i respondenta.

Milan Radosta: „Obecně se snažím, když s někým jdu dělat třeba půlhodinový rozhovor, navázat už před natáčením nějaký dialog. Zatímco se všechno připravuje, tak si povídat o všem možném a ukázat, že nejsem nějaký blbec, který je zaujatý a bude při rozhovoru nepříjemný. Ukázat, že z nich nebudu tahat věci z osobního života a podobně. Prostě naznačit, že se nemusí ničeho bát a bude to v klidu.“

Formát pravého rozhovoru se kromě rozhlasového či televizního vysílání uplatňuje například také na webu v podobě tzv. *podcastů*. Jedná se o umístění zejména zvukového materiálu na webový portál daného autora nebo média. Ten si mohou fanoušci vyslechnout bezprostředně „online“, nebo si jej mohou stáhnout do svých zařízení k pozdějšímu „offline“ přehrání „Obsah lze po stažení poslouchat bez omezení místa a času. Podcast je technologie nabízející podobné služby jako je rádio, ale v nové, inovativní a interaktivní podobě.“¹⁸⁶ Výhodou všech audiovizuálních rozhovorů publikovaných na webu je, že si recipient může sám určit, jestli daný dialog se sportovcem vyslechne či shlédne celý, nebo jestli si z něj vybere pouze části, které jej zajímají.

U rozhovorů prováděných za účelem vytvoření žánru interview je klíčové, aby dialog působil plynule. Toho redaktor docílí například vhodným reagováním na respondentovy odpovědi. Jestliže v průběhu interview zjistí, že by některé z témat mohlo diváky či posluchače zajímat podrobněji, měl by u něj zůstat déle. Umění je ale také včas jej opustit.

---

¹⁸⁶ KHAS, M. Podcast jako didaktický prostředek učitele. Praha, 2015. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta. s. 28

Michal Petrák: „Podle mě je naprostým základem empatie a snažit se rozhovor vést tím směrem, aby se dotyčný rozpovídal. Asi to nedokážu úplně popsat. Je potřeba vycítit, co člověk potřebuje. Jestli je to pochopení, nebo jestli potřebuje nějak nahrát. Když vidím jiskřičku, že když vedu rozhovor nějakým směrem, tak člověk začne reagovat líp, snažím se z toho těžit.“

Ať už se jedná o poklidné povídání, nebo naopak tvrdý duel nad kontroverzními tématy, v ideálním případě by mělo být snažení obou zakončeno pointou. „*Interview by měl vyvrcholit bouchnutím do stolu a ne zakňouráním. Měl by skončit způsobem, který udělá za celým představením chytrou a působivou tečku.*“¹⁸⁷

---

¹⁸⁷ BOYD, A. Příručka pro novináře: zpravodajství v rozhlasu a televizi. Praha: Centrum nezávislé žurnalistiky, 1995. s. 96

4.4 Ostatní formáty

Jedním ze specifických formátů interview je **anketa**.¹⁸⁸ V oblasti sportovní žurnalistiky se skládá z výpovědí několika sportovců k předem určenému tématu. Výsledný příspěvek zahrnuje několik stručných citací, jejichž cílem je zprostředkovat posluchači či divákovi názory oslovených respondentů. Tématem ankety může být například závěrečné hodnocení sportovců, kteří se zúčastnili olympijských her. Reportér si v takových případech často vystačí s jedinou otázkou. Mohla by znít například tímto způsobem: *Jaký dojem ve vás zanechaly letošní hry v Pchjongčchangu?* Při následné *montáži* je vhodné kontrastně střídat výpovědi sportovců a sportovkyň, zkušených a mladých apod. Formou ankety se ve vysílání uplatňují také postřehy členů realizačních týmů, sportovních funkcionářů nebo sportovních fanoušků.

V některých pořadech hovoří sportovní redaktoři s respondenty způsobem, který je založen na principu *telefonického rozhovoru*. Takový dialog lze označit univerzálně jako **rozhovor dálkový** (na dálku).¹⁸⁹ Ačkoliv komunikace po telefonu patří spíše k častým praktikám písíciích novinářů, uplatňuje se také v rádiu či televizi. Důvodem hovoru po telefonu namísto osobního setkání *tváří v tvář* (*face-to-face*¹⁹⁰) může být zejména potřeba rychlého získání výpovědi k náhlé události, kdy není čas zorganizovat osobní setkání.¹⁹¹ Nevýhodou tohoto typu interview je technická kvalita záznamu. Přestože současné smartphony disponují nejmodernějšími technologiemi, telefonní hovory stále nedosahují kvality záznamu pořízeného na profesionální mikrofony či diktafony. V případě použití tohoto interview v televizi je nutné doplnit zvukovou stopu například fotografií respondenta nebo jinými vhodnými záběry. Rozhovorem na dálku ovšem může být například také kontakt přes webkameru nebo profesionální televizní techniku.

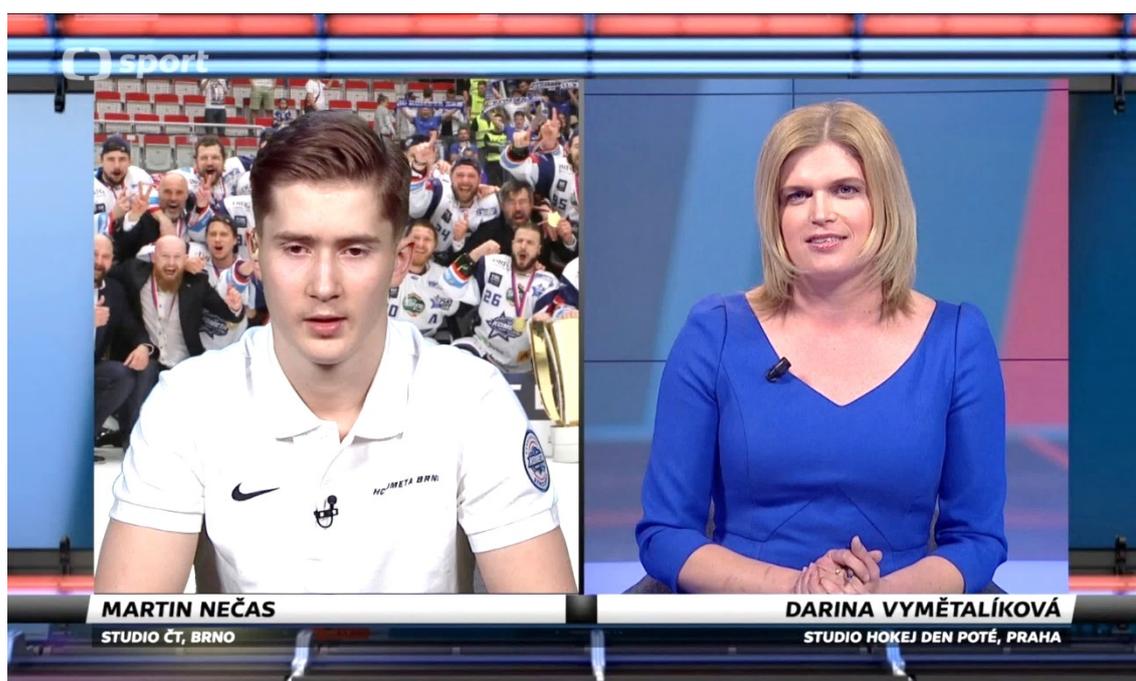
---

¹⁸⁸ latinsky se tento typ vyjádření označuje jako *vox populi* = hlas lidu; Srov. BOYD, A. Příručka pro novináře: zpravodajství v rozhlase a televizi. Praha: Centrum nezávislé žurnalistiky, 1995. s. 79–80

¹⁸⁹ Srov. BOYD, A. Příručka pro novináře: zpravodajství v rozhlase a televizi. Praha: Centrum nezávislé žurnalistiky, 1995. s. 79

¹⁹⁰ TONEY, J. Sport Journalism: The Inside Track. London: Bloomsbury Publishing, 2013. s. 76

¹⁹¹ Srov. ANDREWS, P. Sports Journalism: A Practical Guide. London: Sage Publications, 2006. s. 112

**Hokejista Martin Nečas a Darina Vymětalíková při dálkovém rozhovoru
(pořad *Hokej den poté*, Česká televize)¹⁹²**

Velmi výrazným oživením jinak standardizovaného pořizování rozhovorů může být interakce, kterou by bylo možné označit za **ruchový rozhovor**. Toto pojmenování odráží situaci, kdy je výpověď respondenta zaznamenána neplánovaně při nahrávání *ruchů* prostředí, ve kterém se redaktor nachází. Například pokud rozhlasový reportér připravuje reportáž z parku, kde se koná amatérský běžecký závod, jistě si nahraje také zvuky prostředí, tzv. *gerojše*¹⁹³. Kromě povzbuzování diváků nebo zpěvu ptáků může dojít k nahrání následující situace: Reportér je v podřepu těsně vedle trati, aby zvukově zachytil dusot běžců. V tom jeden z nich už z dálky volá: „*Ba-cha, tam poběžíme!*“ „*Nebojte, dávám pozor,*“ odpovídá reportér. „*No to byste měl, my jsme jako vítr,*“ reaguje s úsměvem probíhající závodník. Je téměř jisté, že tento strohý, ale neobyčejně autentický dialog novinář zakomponuje do svého příspěvku.

¹⁹² Nesign. Hokej den poté: finálová série. Českátelevize.cz [online] 24.04.2018 [cit. 2018-04-28]. Dostupné z: <https://bit.ly/2FoEg9y>

¹⁹³ slangový výraz; z německého *Geräusch* – šum, šelest, hluk

Sportovní dialogy, které se objevují ve vysílání, včetně všech výše uvedených, lze klasifikovat i jiným způsobem. Jedním z kritérií je například *prodleva mezi skutečnou interakcí redaktora a sportovce a tím, kdy se jejich rozhovor objeví ve vysílání*. Jestliže k tomu dochází ihned, jedná se o několikrát zmiňovaný **živý rozhovor**. Takové interview je přenášeno prakticky v reálném čase, přičemž možné drobné zpoždění je způsobeno pouze nedokonalostí přenosu signálu. Díky modernímu technickému vybavení tak redaktor může živě hovořit se závodníkem ve studiu, ale může jej také vyzpovídat v terénu ihned po tom, co dorazil do cíle.

Pokud je rozhlasové, televizní nebo webové vysílání založeno na flexibilním scénáři, může se zde uplatnit **aktuální rozhovor**. Zpravidla se jedná o interview ohlasového typu a uvedená aktuálnost spočívá v tom, že zaznamenaný dialog je zařazen do vysílání v nejkratším možném čase od momentu jeho pořízení. Reportér například vede s respondentem rozhovor ihned poté, co dorazí do *fleš* nebo *mix zóny* (viz *Ohlasy k výkonu*), ale režisér zařadí jeho záznam do vysílání z důvodu právě probíhajícího jiného programu později. Zpravidla se jedná o zpoždění v řádech několika desítek sekund či jednotek minut. Měřítko aktuálnosti je však jiné z pohledu přímého přenosu, anebo z pohledu měsíčníku. *Aktuálním interview* tak může být i výpověď sportovce stará několik dní.

Po překročení hranice aktuálnosti bývá záznam dialogu s respondentem označován za **archivní rozhovor**. Jedná se o interview se sportovci, které vznikly v minulém čase v kontextu minulých událostí, ale jejich opětovné zařazení do programu je pro recipienty atraktivní nebo jinak přínosné. Za archivní rozhovory označujeme připomínky reakcí sportovců po jejich vítězstvích či prohrách nebo reprízy celých nadčasových příspěvků žánru interview.

5. Trendy

Aktuální trendy sportovní žurnalistiky kopírují vývoj, který lze vysledovat v celé mediální sféře. Jedním z hlavních trendů nejen v oblasti zpravodajství je *rychlost* zprostředkování informace, což platí i pro publikování rozhovorů se sportovci. Styl práce redaktorů produkujících audiovizuální obsah se výrazně proměnil se zdokonalením výpočetní techniky, a především pak s nástupem internetu. Právě rozvoj síťových digitálních technologií na přelomu tisíciletí umožnil vznik online médií, jejichž největší výhodou je rychlost a snadnost publikace obsahu. Ovšem ke zrychlení procesu zpracování příspěvků došlo napříč všemi médii včetně televizí a rádií.

Renata Kuková: „Když jsem přišla do Prahy, tak se to točilo na pásek, muselo se to manuálně postříhat a poslepuvat. Dneska člověk přijde a natáhne diktafon, nebo dokonce mobil. (...) Dnes člověk připojí mobil k počítači a má tam půlhodinový rozhovor, se kterým může dál pracovat.“

Při „soupeření“ o recipienty dochází k objevování nových stylů informování. Nejen při výběru témat sportovního interview je podstatný faktor *příběhovosti*. Rozvoj komerčního trhu a vnik webové platformy způsobil rovněž zvýšení počtu sportovních redaktorů. Téměř všechna tištěná i původní vysílací média provozují také webové portály, na kterých publikují svůj obsah. Dostupnost kvalitní záznamové techniky rovněž umožnila vznik nové profese. Potenciálem reportéra označovaného jako *all-in-one* je nahradit tradiční několikačlenné štáby. Takovými reportéry mohou být i sportovní fanoušci, kteří se realizují prostřednictvím neprofesionální žurnalistiky. V České republice najímá tyto redaktory každý komunikačně moderní klub.¹⁹⁴ Rozhovory a další typy příspěvků mohou být nově publikovány i na sociálních sítích.

Miroslava Topinková Kanapková: „Jakýkoliv kontakt s novinářem pro mě byl velmi významný, jestli se to tak dá říct. V dnešní době o sobě sportovec může dát vědět na sociálních sítích, na Facebooku, na Instagramu, a přijde mi, že s novináři ani nemusí mluvit, aby o něm fanoušci věděli.“

¹⁹⁴ Z pohledu mediálních studií se jedná *občanskou* či *participativní žurnalistiku*. V České republice je v oblasti sportu zastoupena např. společností *eSports.cz*. Více o tématu např. MORAVEC, V. Média v tekutých časech: Konvergence audiovizuálních médií v ČR. Praha: Academia, 2016. s. 69–102

Proměna sportovně-mediálního prostředí, zejména nárůst počtu médií, a tím zvýšení tlaku na sportovce, s sebou přinesla nutnost *profesionalizace komunikace*. Ačkoliv jsou sportovci oproti dřívějším dekadám mediálně zdatnější, přesto jejich kontaktu s médii obvykle asistují pověřené osoby, např. tiskoví mluvčí.

5.1 Rychle, stručně, živě

V době pokročilých technologií je *rychlost zprostředkování informací* jedním ze základních požadavků na kvalitní žurnalistický servis. Jestliže sportovní redaktor dostane za úkol vyrobit příspěvek do vysílání k aktuální události, očekává se, že tak učiní v nejkratší možné době. Tento přístup sice platil i ve všech předchozích érách, ovšem dnes je požadavek na rychlost ještě silnější, a to také v rámci bojů mezi mnoha konkurenčními médii. Typickým příkladem, kdy je kladen důraz na rychlost publikace interview se sportovcem, jsou *ohlasové rozhovory*. (viz *Ohlasy k výkonu*)

Aleš Procházka, dlouholetý redaktor Českého (dříve Československého) rozhlasu si po závodě nahrává na diktafon odpovědi kajakářky Štěpánky Hilgertové¹⁹⁵

Aleš Procházka: „Dnes jsou příspěvky na Radiožurnálu v délce maximálně dvě a půl minuty. Jenomže člověk občas potká zajímavého tvora, o kterém je přesvědčen, že by mohl vyprávět půl hodiny. Někdy, když točím nanečisto, a pak z toho dělám příspěvek, tak to na půlhodinu opravdu vydá a já pak mám permanentně pocit provinění, že jsem použil jen zlomek. (...) Dnes se nosí taková zdravá dávka drzosti, abych se v krátké stopáži dostal někomu pod kůži.“

¹⁹⁵ Nesign. Na rozhlasových vlnách z MS v hokeji zní hlas legendárního reportéra Aleše Procházky. SportovníLísty.cz [online] 16.05.2015 [cit. 2018-04-29]. Dostupné z: <https://bit.ly/2Kq3XKW>

Tomáš Jílek: „Třeba za těch posledních 15 let... Asi je opravdu méně prostoru pro takové ty zahloubanější rozhovory, které nejsou jen o výsledcích, číslech a sekundách. (...) Třeba pořad *Buly hokej živě* se za posledních osm let nasměroval hodně ke zpravodajství.

Atraktivita rozhlasového a televizního vysílání je rovněž závislá na pestrosti programu a na jeho dynamičnosti. Jedním z prostředků, jak jí sportovní redaktoři dosahují, je uplatnění rozhovorů s respondenty ze sportovního prostředí formou krátkých citací. Delší rozhovory publikované formou dialogu, tedy včetně otázek redaktora, se uplatňují spíše v oblasti nezpravodajské. Ačkoliv online média nejsou omezena vysílacími schématy a stopážemi, svižností příspěvků kopírují tradiční média. (viz *Citace vs. dialog*)

Dalším trendem je sílící poptávka po *živých rozhovorech*. Ty se v audiovizuálních médiích, zejména v televizním vysílání, objevují jednak jako *ohlasy* v průběhu nebo po skončení utkání či závodu, ale také ve formě *studiových* nebo *dálkových rozhovorů*. Tazateli jsou moderátoři aktuálně vysílaných pořadů. Z pohledu stylu vedení dialogu se zpravidla jedná o *interview publicistická*, jejichž cílem je zprostředkovat posluchačům či divákům názory osob ze sportovní sféry. Redaktoři pracují s delšími stopážemi, což jim umožňuje tvořit kontinuitu dialogu. (viz *Pravý rozhovor*)

5.2 Příběhy

Standardní součástí zpravodajsko-publicistické sportovní žurnalistiky jsou rozhovory, které se zaměřují na výsledky a celkově na předvedený výkon sportovce nebo družstva. Pouze takový přístup by ovšem vedl ke stereotypizaci. Z důvodu zachování atraktivity příspěvků novináři hledají nevšední témata. V současné době je jedním z nich sledování *příběhů*. Faktor *příběhovosti* byl v minulosti zohledňován především u delších rozhovorů, ale dnes je běžný i při interview po výkonu. (viz *Ohlasy po výkonu*). K nalezení zajímavého příběhu je klíčové zařadit fakta do kontextu.

Aleš Procházka: „Rozhodně tento trend pár let kvete. Rozebírat, proč něco nějak dopadlo, to už se moc nepěstuje. Na poradách jsme se o tom bavili několikrát, nedávno znova. Komentáře typu proč byly výsledky takové, a ne makové, nejsou v módě. Jsou chtěné spíše perličky, které by mohly posluchače zajímat.“

Pokud sprinter zaběhne na mistrovství republiky pátý nejrychlejší čas, zřejmě se nestane terčem zájmu všech médií. Z hlediska pořadí se totiž nejedná o tak výjimečný úspěch, aby jej většina redaktorů žádala o rozhovor. Přednost zřejmě dostanou medailisté. Tento výkon ovšem dostává nový rozměr, jestliže reportér přihlédne k tomu, že daný sprinter před dvěma lety podstoupil operaci páteře. Tímto zasazením výkonu sportovce do kontextu se objevil *příběh*, který může být sledován kromě jiných druhů příspěvků právě také v ohlasovém interview. Někdy daný příběh může souviset s výsledkem jen vzdáleně, anebo vůbec.

Michal Petrák: „Byl jsem jednou na ženském derby Sparty–Slavie a zranila se tam hráčka Sparty. Když ji odnášeli na nosítkách, hráčka Slavie za ní šla a položila na ni deku. Už tenhle moment mě inspiroval k tomu, že jsem s ní udělal rozhovor, který přímo nesouvisel se zápasem. A na webu to pak mělo velkou sledovanost, protože to je silný příběh, když jí v těžké chvíli pomůže soupeřka v derby. Příběh je důležitý.“

U kolektivních sportů, jako je například fotbal, hokej, házená, basketbal nebo volejbal, bývají zpovídání zejména hráči, jejichž gólový nebo bodový příspěvek výrazně pomohl danému týmu. (viz *Výběr respondentů*) Jestliže hráč zaznamená hattrick

nebo brankář udrží čisté konto, jedná se svým způsobem rovněž o *příběhy*. Vznikly sice během utkání a týkají se výkonu, ale jsou pro sportovní fanoušky také atraktivní. Prvek *příběhovosti* splňuje také postup plavce do další fáze závodu, kvalifikace tenisty na světový turnaj, nebo naopak prohra basketbalistů ve čtvrtfinále mistrovství Evropy. Turnaje a soutěže napříč všemi sporty, které jsou založeny na postupu, respektive vyřazení účastníků, jsou atraktivní právě z tohoto důvodu. Sportovní novinář se tak nemusí obávat, že by nenašel téma pro svůj příspěvek.

Brněnský hokejista Petr Ton po svém prvním utkání proti pražské Spartě, ve které působil předchozích 11 sezon (*Buly hokej živě*, Česká televize)¹⁹⁶

Darina Vymětalíková: „Prostě beru ty, co mají výrazný příběh. Když dá někdo vítězný gól, ale jiný hráč bude mít lepší příběh, tak vezmu toho s lepším příběhem.“

Některé dlouhodobější soutěže nabízejí závody či utkání, v nichž z momentálního hlediska „o nic nejde“. Například hokejisté hrají v rámci lig po celém světě nejprve základní část, a až po ní následují atraktivní vyřazovací boje. Po každém ligovém

¹⁹⁶ Nesign. HC Kometa Brno – HC Sparta Praha. Českátelevize.cz [online] 26.09.2014 [cit. 2018-04-29]. Dostupné z: <https://bit.ly/2FqHuJZ>

kole by posluchače či diváky zřejmě nezajímaly výpovědi hráčů pouze k předvedené hře. Reportér tak často pro svůj *ohlasový rozhovor* vybírá respondenty, k nimž se váže zajímavá statistická souvislost, kteří mají výjimečný vztah k danému soupeři nebo kteří prožívají silné mimosportovní příběhy. Novinář by přitom měl umět rozlišovat náměty vhodné pro sportovní žurnalistiku od námětů bulvárních. (viz *Zeptat se, či nezeptat?*)

Milan Radosta: „Třeba ten daný hráč vyrostl v Baníku a teď hraje za Slavii právě proti Baníku. Tak se ho můžeš zeptat, co prožíval, když hrál proti svému mateřskému klubu. Třeba to nevyjde a řekne, že je to pro něj jako každý jiný zápas, a bude pořád uzavřený. Ale důležité je snažit se najít něco podobného. (...) Když se hráči v týdnu narodí dítě a on dá v neděli vítězný gól, tak nechceš slyšet, že Plzeň byla těžký soupeř a že vycházeli ze zajištěné obrany. Chceš tím rozhovorem říct, že když dal gól, tak byl dojatý a dost možná si vzpomněl na svoji dcerunku a je to dárek pro ni. Něco podobného. To jsou silná vyjádření, na která lidi reagují. Přejde mi, že i sám hráč odpovídá v takových případech srdečněji a upřímněji. (...) Příběhy táhnou a chtějí se v žurnalistice, v reklamě, všude.“

5.3 Redaktor all-in-one

Interview určené pro audiovizuální médium může být dvojího typu – zvukové, či zvukově-obrazové. Podle toho potřebuje redaktor ke své práci příslušnou záznamovou nebo přenosovou techniku. Zatímco rozhlasový reportér si při rozhovoru se sportovcem vystačí pouze s diktafonem, televizní redaktoři a ostatní novináři, jejichž výsledkem práce jsou rozhovory ve formě videa, se neobejdou bez mikrofonu, kamery a někdy také lampy. Obsluhu těchto zařízení v minulosti zajišťovaly kromě profese redaktora a kameramana také zvukař či osvětlovač. Nejen v rámci sportovní žurnalistiky je celý štáb schopen nahradit *all-in-one redaktor* (vše v jednom).

Milan Radosta: „Na hokejové Slavii přišel z kabiny na rozhovor brankář Adam Svoboda a ptal se mě, kde mám ‚toho druhýho‘. Tak jsem mu vysvětlil, že dělám sám. (...) Na zahraničních akcích jsem viděl, že to dělají i další média. Přijde kluk, na stativ si postaví klidně velkou televizní kameru, má mikrofon s bambulí na tyči a dělá všechno sám. Natáčí, namlouvá i stříhá. Chápu, že redakce tímto způsobem na velkých akcích šetří, ale dá se to dělat i v normálním provozu.“

Redaktor Milan Radosta na Mistrovství Evropy ve fotbale 2016 (iDNES.cz)¹⁹⁷

¹⁹⁷ ŠEDIVÝ, P. ZÁPISNÍK Z EURA: „Ty bereš peníze za to, že jedeš na Euro do Francie? iDnes.cz [online] 09.06.2016 [cit. 2018-04-29]. Dostupné z: <https://bit.ly/2r6Bcd6>

Ačkoliv s příslušnou technikou by byl jeden pracovník schopen uskutečnit také *živé interview*, těžištěm jeho práce jsou především rozhovory tzv. na záznam – *aktuální* či *archivní*. (viz *Ostatní formáty*) Redaktor all-in-one je pověřen rovněž zpracováním a publikací zaznamenaného rozhovoru. Disponuje také dovednostmi, které přísluší profesi střihače a produkčního. Tento trend bývá označován jako *multiskilling*.¹⁹⁸ Nejen v oblasti sportu dochází ke stírání rozdílů mezi psanou a audiovizuální žurnalistikou, takže redaktor musí být schopen vyjadřovat se i formou psaného textu.

Milan Radosta: „V Riu jsem taky dělal jeden rozhovor s šermířem Alexandrem Choupenitchem, když v olympijské vesnici prasklo vodovodní potrubí. (...) Takže jsem k tomu videu jenom rychle spíchl perex, a lidi na to přesto hodně klikali, protože jim to přišlo vtipné.“

Jednou z příčin rozvoje multimediální žurnalistiky a *redaktorů all-in-one* jsou úspory v rámci mediálních korporací. „Úměrně s nárůstem objemu produkováných obsahů pro různé distribuční platformy nedošlo k nárůstu počtu zaměstnanců.“¹⁹⁹

---

¹⁹⁸ *multi* – mnoho; *skill* – dovednost; Srov. MORAVEC, V. Média v tekutých časech: Konvergence audiovizuálních médií v ČR. Praha: Academia, 2016. s. 107

¹⁹⁹ Tamtéž.

5.4 Profesionalizace komunikace

Některé rysy tohoto trendu lze vyzorovat už na počátku 90. let. Společenské změny, ke kterým v Československu došlo po roce 1989, se projeví také ve sportovně-mediálním prostředí. Se vznikem komerční sféry se stala komunikace s veřejností důležitým nástrojem marketingu klubů a ostatních sportovních organizací, což způsobilo vytvoření specializovaných pracovních pozic. Počet komunikačních aktivit vzrostl také s ohledem na nová média, která fungují na principu síťových digitálních technologií. Sportovci tak mohou poskytovat rozhovory nejen mnoha rozhlasovým, televizním či webovým redaktorům, ale také pověřeným pracovníkům svého klubu. Kontakt s mediálně atraktivními sportovci zpravidla zajišťuje *tiskový mluvčí*, jehož náplní práce je rovněž podílet se na zorganizování jakéhokoliv typu interview.

Michal Petrák: „Když jsem začínal, tak nebyl problém zavolat jakémukoliv českému fotbalistovi, který hrál v cizině, a udělat s ním rozhovor. (...) Dnes už to jde všechno přes tiskové mluvčí, kteří hlídají vytíženost hráčů, aby nedošlo k nějakému jejich mediálnímu přetížení.“

Tenistka Petra Kvitová se svým mediálním poradcem a mluvčím Karlem Tejkalem²⁰⁰

²⁰⁰ Petra Kvitová: Karel Tejkal, nas "medialni" :) This is Karel, our @FedCup team PR manager. In: Twitter [online] 18.04.2014 [cit. 2018-04-29]. Dostupné z: <https://bit.ly/2jfhngd>.

Profesionalizace komunikace se ovšem týká i samotných respondentů. Nejen, že se sportovními redaktory přicházejí do styku mnohem častěji a ve větší míře než jejich předchůdci, ale už před profesionální sportovní kariérou jsou komunikačně připravenější. Je běžné, že první mediální rozhovory absolvují sportovci už v mládežnických kategoriích, a to právě díky klubovým či regionálním médiím. Někteří zástupci zejména mladé generace jsou navíc schopni prezentovat se i zcela bez asistence tradičních médií. Umožňují jim to už zmíněné sociální sítě.

Darina Vymětalíková: *„Když jsem dřív měla dělat rozhovor s juniorem, tak jsem čekala červeného koktavého kluka, kterého jsem musela rozmlouvat. Dneska mám v hádépěčku (Hokej den poté, pořad ČT, pozn. aut.) nějakého mladého hráče a on mluví úplně perfektně. Třeba teď bratři Kovaříčkovi. Myslím si, že je to i tím, že mladí tráví hodně času na sítích, na Twitteru, na Facebooku, a tím se naučili hodně komunikovat i mimo hokej. (...) Musím říct, že se to změnilo hodně. Hráči se změnili směrem k lepšímu, práce v klubech taky.“*

Někteří sportovci dokonce absolvují tzv. *mediální školení*, během nichž jsou odborníky poučováni, jak komunikovat s médii ve svém vlastním zájmu. Tento trend je běžný spíše v zahraničí, kde má marketing sportovních subjektů silnější tradici, ale postupně proniká i do českých soutěží. Vedení interview s mediálně proškoleným sportovcem má z pohledu redaktora výhody i nevýhody. Pozitivem je, že daný sportovec chápe roli respondenta i novináře a zpravidla tuší, proč je o rozhovor žádán právě on. Před novináři obvykle není nervózní. Ovšem tato přílišná uvědomělost je také nevýhodou, jelikož vede ke ztrátě bezprostřednosti a autentičnosti.

Jiří Welsch: *„Jsem sportovec a jsem v tom nějak úspěšný. To přináší pozornost, ale zase to přináší mnohem větší zodpovědnost než jenom hraní na hřišti. Beru to jako součást toho, co dělám, a myslím si, že jsem médiím vždycky vycházel vstříc. (...) Když mě draftovali do NBA a šel jsem do Ameriky, tak jsme tehdy měli takzvaný Rookie Transition Program, takový zaváděcí program, kde se sešli všichni nováčci a měli vzdělávací semináře a přednášky na nejrůznější témata. Gamblerství, professionalismus... A jedním z témat bylo, jak přistupovat k médiím, jak mluvit s novináři, jak odpovídat na otázky.“*

Tomáš Jílek: „Vím, že se často říká, že by si naši sportovci měli brát příklad třeba z těch severoamerických profesionálních soutěží, ale někdy mám pocit, že výsledkem těch mediálních školení, která absolvují, je to, že novinář dostává pořád stejné odpovědi. Oni jsou příjemní, otevření, neodmítnou rozhovor, ale pak si ho zpětně pustíš a zjistíš, že jsi vlastně nezískal žádnou zajímavou informaci. (...) Na druhou stranu chápu, že snahou klubů je také to, aby hráči neprozrazovali až moc a aby zachovali určité profesionální dekorum.“

Závěr

Základem pro osvojení všech dovedností, které souvisejí se *sportovním interview*, je porozumění této problematice v teoretické rovině. Také pro talentovaného žurnalistu je přínosem, pokud zná například výhody a nevýhody jednotlivých typů otázek. Oslovení přední čeští redaktoři a sportovci se shodli na tom, že pro bezproblémovou komunikaci je klíčové budování vzájemného vztahu. Mladí či méně zkušení sportovní novináři by proto měli jednat takovým způsobem, aby získali důvěru svých respondentů. Kvalita samotného dialogu se sportovcem potom závisí na mnoha faktorech. Jedním z těch nejdůležitějších je redaktorova příprava, na které v širším kontextu pracuje celý svůj profesní život. Při interview se zpravidla neobejde bez schopnosti improvizace. Ta zahrnuje formulační obratnost, analytické myšlení nebo rychlé reakce. Žurnalista působící v audiovizuálním médiu se přitom musí vypořádat nejen s otázkami a odpověďmi, ale u některých formátů současně i s pokyny režiséra nebo jiné osoby koordinující vysílání. Rozhovory mohou být navíc ovlivněny emocemi hlavních aktérů, únavou nebo terénními podmínkami. Z důvodu těchto mnoha proměnných je interview se sportovcem jednou z nejtěžších, ale také nejatraktivnějších disciplín v rámci sportovní žurnalistiky.

Přes všechny teoretické poznatky i praktické rady nelze definovat, jak by měl vypadat ideální sportovní rozhovor. Každé interview má totiž potenciál být unikátní a pro respondenty zajímavé něčím jiným. V tomto ohledu je dalším důležitým faktorem, který dosud nebyl blíže představen, osobnost redaktora, respektive jeho *individuální styl vedení interview*. Vhodným rozšířením stávající teorie by tak bylo zaměřit se právě na styl respektovaných českých redaktorů a pokusit se popsat, čím jsou jejich rozhovory charakteristické. Samostatný výzkum může být rovněž věnován například *rozhovorům typu public relations* nebo *rozhovorům určeným k publikaci na sociálních sítích*. Stejně jako ostatní metody a žánry procházejí vývojem, mění se také dialogy s osobnostmi ze světa sportu. Vzniklá teorie je vzhledem k dynamicky se měnícímu sportovně-mediálnímu prostředí aktuální jen dočasně a nyní zachycené trendy se brzy stanou minulostí. Jakým směrem se bude ubírat *sportovní interview* v následujících letech? To je otázka pro další autory a jejich budoucí studie.

Summary

The basis for acquiring all the skills related to a *sports interview* is to understand this issue on a theoretical level. For example, knowing the advantages and disadvantages of each type of question is beneficial also for a talented journalist. The Czech experienced editors and athletes, who had been asked, agree that it is crucial to make a good relation for trouble-free communication. Therefore, young or less experienced sports journalists should act in such way to gain the trust of their respondents. The quality of the dialogue with the athlete then depends on many factors. The journalist's preparation is one of the most important. He builds that during his entire professional life in a wider context. In the interview, he uses his ability to improvise. That includes formulation abilities, analytical thinking or rapid reactions. A journalist working in the broadcast media must deal not only with questions and answers but at the same time, during some formats, also with the instructions of the director of the broadcasting. The interviews may also be influenced by the main actor's emotions, tiredness or field conditions. Because of these many variables, interviewing an athlete is one of the most difficult, but also the most attractive disciplines in sports journalism.

Despite all theoretical knowledge and practical advice, it is impossible to define what an ideal sports interview should look like. Every dialogue has the potential to be unique and interesting in different way to recipients. In this respect, the personality of the journalist and his *individual interviewing style* is another important factor that has not been mentioned yet. To extend the current theory, it would be suitable to focus on the style of Czech respected journalists and attempt to describe why especially their interviews are interesting. A separate research could be devoted also to, for example, *public-relations interviews* or *interviews for social network publishing*. Just like other methods and genres develop, dialogues with personalities from the sport area change too. The theory is topical only temporarily due to the dynamically changing sport and media environment, and the current trends will be out of date soon. In what direction will a *sports interview* develop in the coming years? This is a question for other authors and their future studies.

Použité prameny a literatura

Publikace

- ANDREWS, P. *Sports Journalism: A Practical Guide*. London: Sage Publications, 2006. 180 s.
- BOYD, A. *Příručka pro novináře: zpravodajství v rozhlase a televizi*. Praha: Centrum nezávislé žurnalistiky, 1995. 163 s.
- BOYLE, R. *Sport Journalism: Context and issues*. London: Sage Publications, 2006. 208 s.
- ČECHOVÁ, M. a kol. *Čeština: Řeč a jazyk*. Praha: ISV, 2000. 407 s.
- ČMEJRKOVÁ, S. Od partnerského rozhovoru k talk show. In: HASIL, J. *Přednášky z 50. běhu Letní školy slovanských studií*. Praha: Univerzita Karlova, 2007. s. 48–60
- ČMEJRKOVÁ a kol. *Styl mediálních dialogů*. Praha: Academia, 2013. 314 s.
- DĚKANOVSKÝ, J. *Sport, média a mýty*. Praha: Dokořán, 2008. 183 s.
- DISMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Praha: Karolinum, 2011. 374 s.
- HÁJKOVÁ, E. *Rétorika pro pedagogy*. Praha: Grada Publishing, 2012. 208 s.
- HASIL, J. *Přednášky z 50. běhu Letní školy slovanských studií*. Praha: Univerzita Karlova, 2007. 216 s.
- HLAVSA, Zdeněk a kol. *Český jazyk pro střední školy*. Praha: SPN, 2003. 280 s.
- HRAŠE, J. *Profesionalizace vysílání 1930–1938*. In: JEŠUTOVÁ, E. a kol. *Od mikrofonu k posluchačům*. Praha: Český rozhlas, 2003. s. 93–146
- HUBÁČEK, J. *Malý slovník českých slangů*. Ostrava: Profil, 1988. 189 s.
- HUBÁČEK, J. *O českých slanzích*. Ostrava: Profil, 1979. 170 s.
- JEŠUTOVÁ, E. a kol. *Od mikrofonu k posluchačům*. Praha: Český rozhlas, 2003. 667 s.
- KEEBLE, R. *The Newspapers Handbook*. London: Routledge, 1994. 270 s.
- KHAS, M. *Podcast jako didaktický prostředek učitele*. Praha, 2015. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta.
- LINDEROVÁ, I. a kol. *Úvod do metodiky výzkumu*. Jihlava: Vysoká škola polytechnická Jihlava, 2016. 69 s. Dostupné z: 1url.cz/ntgDH
- MALLETTE, M. F. *Příručka pro novináře střední a východní Evropy*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1991. s. 161 s.
- MARŠÍK, J. *Stabilizace vysílání 1926–1929*. In: JEŠUTOVÁ, E. a kol. *Od mikrofonu k posluchačům*. Praha: Český rozhlas, 2003. s. 55–92
- MARŠÍK, J. *Výběrový slovníček termínů slovesné rozhlasové tvorby*. Praha: Sdružení pro rozhlasovou tvorbu, 1999. 60 s
- MENCHER, M. *News reporting and writing*. Boston: McGraw-Hill, 2003. 640 s.
- McQUAIL, D. *Žurnalistika a společnost*. Praha: Karolinum, 2016. 256 s.
- MIOVSKÝ, M. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada Publishing, 2006. 332 s.

- MORAVEC, V. Média v tekutých časech: Konvergence audiovizuálních médií v ČR. Praha: Academia, 2016. 188 s.
- MORAVEC, V. Rozhovor v rozhlasovém a televizním vysílání. In: OSVALDOVÁ, B., KOPÁČ, R. (Eds.). Rozhovory o interview. Praha: Karolinum, 2009. 170 s.
- MORAVEC, V. Svobodný rozhlas 1990–2003. In: JEŠUTOVÁ, E. a kol. Od mikrofonu k posluchačům. Praha: Český rozhlas, 2003. s. 397–484
- MÜLLEROVÁ, O, HOFFMANNOVÁ, J. Kapitoly o dialogu. Praha: Pansofia, 1994. 94 s.
- OSVALDOVÁ, B. a kol. Zpravodajství v médiích. Praha: Karolinum, 2011. 144 s.
- OSVALDOVÁ, B. HALADA, J. Praktická encyklopedie žurnalistiky a marketingové komunikace. Praha: Libri, 2007. 263 s.
- OSVALDOVÁ, B., KOPÁČ, R. (Eds.). Rozhovory o interview. Praha: Karolinum, 2009. 170 s.
- OSVALDOVÁ, B. Rozhovor o interview. In: OSVALDOVÁ, B., KOPÁČ, R. (Eds.). Rozhovory o interview. Praha: Karolinum, 2009. 170 s.
- REICHEL, J. Kapitoly metodologie sociálních výzkumů. Praha: Grada Publishing, 2009. 192 s.
- SCANNEL, P. (ed.). Broadcast Talk. London: Sage Publicatins, 1991. 224 s.
- SEKOT, A. Sociologie sportu. Brno: Masarykova univerzita, 2013. 191 s.
- ŠEDIVÝ, M., MEDLÍKOVÁ, O. Úspěšná nezisková organizace. Praha: Grada, 2017. s. 146
- ŠPAČEK, L. Nová velká kniha etikety. Praha: Mladá fronta, 2008. 284 s.
- ŠTORKÁN, K. Publicistické žánry. Praha: Novinář, 1980. 349 s.
- ŠTORKÁN, K., BAUMAN, M. a kol. Umění interviewu. Praha: Novinář, 1973. 225 s.
- TOLSON, A. Televised chat and the synthetic personality. In: SCANNEL, P. (ed.) Broadcast Talk. London: Sage Publicatins, 1991. s. 178–200
- TONEY, J. Sport Journalism: The Inside Track. London: Bloomsbury Publishing, 2013. 168 s.
- TRAMPOTA, T., VOJTĚCHOVSKÁ, M. Metody výzkumu médií. Praha: Portál, 2010. 296 s.
- ZÁRUBA, R. Svědectví o historii Hlavní redakce tělovýchovy a motorismu Československé televize Praha. Praha, 1989. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, Fakulta žurnalistiky.

Výzkumná interview (řazeno dle data vzniku)

- LICHNOVSKÝ, T. Interview s Otakarem ČERNÝM, nar. 1943, sportovní redaktor.
Praha, 02.05.2017 (součást seminární práce *Otakar Černý: nejen sportovní redaktor* k předmětu Dějiny české sportovní žurnalistiky – JJM272, vyučující David Lukšů)
- LICHNOVSKÝ, T. Interview s Tomášem JÍLKEM, nar. 1977, sportovní redaktor.
Praha, 24.11.2017. (příloha č. 1)
- LICHNOVSKÝ, T. Interview s Darinou VYMĚTALÍKOVOU, nar. 1980, sportovní redaktorka.
Praha, 06.12.2017. (příloha č. 2)
- LICHNOVSKÝ, T. Interview s Renatou KUKOVOU, nar. 1970, sportovní redaktorka.
Praha, 14.12.2017. (příloha č. 3)

LICHNOVSKÝ, T. Interview s Michalem PETRÁKEM, nar. 1981, sportovní redaktor.
Praha, 02.01.2018. (příloha č. 4)

LICHNOVSKÝ, T. Interview s Alešem PROCHÁZKOU, nar. 1950, sportovní redaktor.
Praha, 03.01.2018. (příloha č. 5)

LICHNOVSKÝ, T. Interview s Tomášem KOHOUTEM, nar. 1979, sportovní redaktor.
Praha, 19.01.2018. (příloha č. 6)

LICHNOVSKÝ, T. Interview s Milanem RADOSTOU, nar. 1989, sportovní redaktor.
Praha, 23.01.2018. (příloha č. 7)

LICHNOVSKÝ, T. Interview s Jiřím ŠLÉDREM, nar. 1957, sportovní psycholog.
Praha, 19.03.2018. (příloha č. 12)

LICHNOVSKÝ, T. Interview s Romanem ŠEBRLEM, nar. 1974, atletický vícebojač.
Praha (telefonicky), 06.04.2018. (příloha č. 8)

LICHNOVSKÝ, T. Interview s Miroslavou TOPINKOVOU KNAPKOVOU, nar. 1980, veslařka.
Kutná Hora (telefonicky), 23.04.2018. (příloha č. 9)

LICHNOVSKÝ, T. Interview s Jiřím WELSCHEM, nar. 1980, basketbalista.
Praha (telefonicky), 24.04.2018. (příloha č. 10)

LICHNOVSKÝ, T. Interview s Jaroslavem BEDNÁŘEM, nar. 1976, hokejista.
Kutná Hora (telefonicky), 25.04.2018. (příloha č. 11)

Ostatní materiály:

7 pádů HD: Jaromír Bosák (15. 4. 2014, Rock Café). In: YouTube [online] 08.05.2014 [cit. 2018-04-08]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=eSfj7KQEswk>. Kanál uživatele 7PADU.

BEDNÁŘÍK, P. Bakalářské a magisterské závěrečné práce (průvodce zpracováním). [online] 8.10.2017 [cit. 2017-10-28] Dostupné z: https://iksz.fsv.cuni.cz/IKSZFSV-38-version1-pruvodce_zpracovanim_bak_a_mag_10_2017.pdf

KOHOUTEK, R. Disport. Slovník cizích slov [online]. 2016 [cit. 2018-01-18]. Dostupné z: <http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/disport>

Kodex České televize. Praha: Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR. [online] Schválen 2.7.2003. [cit. 2018-02-26]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/kodex-ct/preambule-a-vyklad-pojmu/>

Kodex Českého rozhlasu. Praha: Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR. Čl. 11 [online] Schválen 2.7.2003. [cit. 2018-02-26]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/rada/legislativa/_zprava/kodex-ceskeho-rozhlasu--789056

MALINDA, J. Sportovní nepřítel Ota Černý: Jsem si jistý svou prací. [online] 24.01.2010 [cit. 2018-04-10]. Dostupné z: https://sport.idnes.cz/sportovni-nepritel-ota-cerny-jsem-si-jisty-svou-praci-pp7-/sporty.aspx?c=A100119_170534_sporty_mah

Nesign. Praha vs. IF Leksand. Vítěz prvního přímého přenosu? Televizní sport. [online] 11.02.2010 [cit. 2018-04-02]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/sport/hokej/80662-praha-vs-if-leksand-vitez-prvniho-primeho-prenosu-televizni-sport/>

Nesign. Branky Body Vteřiny 60 let. Ceskatelevize.cz [online] 13.03.2016 [cit. 2018-04-13]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/11451346419-branky-body-vteriny-60-let/21647129403/>

Nesign. Na plovárně: přehled dílů. [online]. 27. 4. 2018 [cit. 2018-04-27]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/1093836883-na-plovarne/dily/>

ZÁRUBA, R. Práce sportovního reportéra a komentátora – JJM274. [přednáška] Praha: Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Katedra žurnalistiky, 18.10.2016

Fotografie (řazeno dle postupu práce)

Nesign. VIDEO: Top zákroky Dominika Haška. Letos přidal nové. Aktuálně.cz [online] 22.04.2010 [cit. 2018-04-28]. Dostupné z: <https://bit.ly/2HCLGrS>

SEIDL. L. Česká atletická válka. Dvořák a Šebrle v bahně vulgarit. Aktuálně.cz [online] 02.08.2011 [cit. 2018-04-28]. Dostupné z: <https://bit.ly/2HxbpGm>

Nesign. Legendární komentátor Karol Polák opět v chomúte: Aká bola jeho tretia svadba? Čas.sk [online] 06.09.2015 [cit. 2018-04-28]. Dostupné z: <https://bit.ly/2Kly9XB>

Nesign. Hokej den poté: finálová série. Českátelevize.cz [online] 24.04.2018 [cit. 2018-04-28]. Dostupné z: <https://bit.ly/2FoEg9y>

Nesign. Hokej den poté: čtvrtfinálová série. Českátelevize.cz [online] 27.03.2018 [cit. 2018-04-28]. Dostupné z: <https://bit.ly/2Kl8jcv>

Nesign. Studio Rio. Českátelevize.cz [online] 07.08.2016 [cit. 2018-04-28]. Dostupné z: <https://bit.ly/2vYZllw>

Nesign. Basketbalista Welsch byl uveden do Síně slávy deníku Sport. iSport.cz [online] 14.03.2013 [cit. 2018-04-28]. Dostupné z: <https://bit.ly/2KkNdVe>

Tvslavia: OHLASY po 289. derby: Milan Škoda a Ondřej Kolář. In: YouTube [online] 17.03.2018 [cit. 2018-04-28]. Dostupné z: <https://bit.ly/2jcvu5Z>. Kanál uživatele tvslavia.

Martin Krejza: Tisková konference Jaromíra Jágra po návratu do Kladna (1.2.2018). In: YouTube [online] 03.02.2018 [cit. 2018-04-28]. Dostupné z: <https://bit.ly/2r6wGfv>. Kanál uživatele Martin Krejza.

Nesign. Jiří Kejval, předseda ČOV. Českátelevize.cz [online] 19.04.2013 [cit. 2018-04-28]. Dostupné z: <https://bit.ly/2jeeYlX>

Nesign. Horst Siegl a Pavel Kuka: Slavia by si titul zasloužila. iDnes.cz [online] 30.03.2017 [cit. 2018-04-28]. Dostupné z: <https://bit.ly/2HCwLOu>

Nesign. Topinková Knapková: Do Ria nejedu pod tlakem. iSport.cz [online] 13.07.2016 [cit. 2018-04-28]. Dostupné z: <https://bit.ly/2HzE7lF>

Jana Kožíšková: @tkohout už v #Klingenthal tvrdě maká pro @CRozhlas. Těšte se na reakce CZE týmu #skijumping #skijumpingfamily. In: Twitter [online] 21.11.2015 [cit. 2018-04-28]. Dostupné z: <https://bit.ly/2r6TsnN>. Účet uživatele Jana Kožíšková.

Nesign. MS v hokeji 2015 Česko: Německo – Česko. Českátelevize.cz [online] 10.05.2015 [cit. 2018-04-29]. Dostupné z: <https://bit.ly/2I0GCB8>

Nesign. Synek suverénně postoupil do finále OH, Topinková Knapková zlato neobhájí. Sport.cz [online] 12.08.2016 [cit. 2018-04-29]. Dostupné z: <https://bit.ly/2vTbcYm>

Nesign. Na plovárně: Roman Šebrle. Ceskatelevize.cz [online] 08.06.2008 [cit. 2018-04-29]. Dostupné z: <https://bit.ly/2HBu2ET>

Nesign. Tři žongly neuděláte! Jak trenér Rada sepsul novináře za kritiku? TN.cz [online] 24.04.2017 [cit. 2018-04-29]. Dostupné z: <https://bit.ly/2pdxOvG>

Nesign. Krpálek je potřetí mistrem Evropy, ve finále přepral Rusa Bašajeva. Ceskatelevize.cz [online] 28.04.2018 [cit. 2018-04-29]. Dostupné z: <https://bit.ly/2jgBF98>

Nesign. Potvrzeno. Kapitán Rosický na fotbalovém Euru dohrál. Deník.cz [online] 18.06.2016 [cit. 2018-04-29]. Dostupné z: <https://bit.ly/2Kn6N36>

Nesign. Oslavy? Ještě lepší než minulý rok, obhajoba je těžší, hlásí lídr Komety Erat. iSport.cz [online] 28.04.2018 [cit. 2018-04-29]. Dostupné z: <https://bit.ly/2r9obQh>

Nesign. Mountfield HK – Bílý Tygři Liberec. Českátelevize.cz [online] 22.03.2018 [cit. 2018-04-29]. Dostupné z: <https://bit.ly/2jgVJs8>

Duncan001: Honzo, pojďte k nám! – Koller interview. In: YouTube [online] 16.09.2007 [cit. 2018-04-29]. Dostupné z: <https://bit.ly/1bTBBq2>. Kanál uživatele duncan001.

Basketball Nymburk: JIŘÍ WELSCH ROZHOVOR NA FREKVENCI 1. In: YouTube [online] 05.11.2012 [cit. 2018-04-29]. Dostupné z: <https://bit.ly/2KoiaIc>. Kanál uživatele Basketball Nymburk.

Nesign. Na rozhlasových vlnách z MS v hokeji zní hlas legendárního reportéra Aleše Procházky. SportovníLísty.cz [online] 16.05.2015 [cit. 2018-04-29]. Dostupné z: <https://bit.ly/2Kq3XKW>

Nesign. Jícha v OVERTIMU o finančních problémech: Ve špičce jsem na dluhy dával 40 procent výplaty. iSport.cz [online] 09.08.2017 [cit. 2018-04-29]. Dostupné z: <https://bit.ly/2FoEeic>

Nesign. Gabriela Koukalová – zpověď. Českátelevize.cz [online] 17.04.2018 [cit. 2018-04-29]. Dostupné z: <https://bit.ly/2FoMqih>

Nesign. HC Kometa Brno – HC Sparta Praha. Českátelevize.cz [online] 26.09.2014 [cit. 2018-04-29]. Dostupné z: <https://bit.ly/2FqHuJZ>

ŠEDIVÝ, P. ZÁPISNÍK Z EURA: „Ty bereš peníze za to, že jedeš na Euro do Francie? iDnes.cz [online] 09.06.2016 [cit. 2018-04-29]. Dostupné z: <https://bit.ly/2r6Bcd6>

Petra Kvitová: Karel Tejkal, nas "medialni" :) This is Karel, our @FedCup team PR manager #behindthescenes. In: Twitter [online] 18.04.2014 [cit. 2018-04-29]. Dostupné z: <https://bit.ly/2jfhngd>. Účet uživatele Petra Kvitova.

Rejstřík

anketa.....	67, 111
artikulace.....	57
autorizace.....	89, 90
bench reportér.....	98
citace.....	57, 91, 92, 93, 100, 111, 117
cliché.....	56
čeština hovorová.....	54
čeština neutrální.....	54
čeština obecná.....	54
čeština spisovná.....	55
dokument portrétní.....	107
dress code.....	44
efekt zvukový.....	41
expert.....	40, 46
fanoušek.....	47, 49, 67, 94, 111, 114
fanouškovství.....	47, 48
fleš zóna.....	98, 113
fráze.....	56, 60, 84, 100, 101
gerojš.....	112
gesto.....	41
improvizace.....	43, 55, 77
jazyk cizí.....	44
jazyk nespisovný.....	54
jazyk spisovný.....	54
jmenovky.....	96
kodex.....	48, 54
konference tisková.....	44
kritika.....	47, 48, 49, 83
kultura jazyková.....	54, 55, 57
marketing sportovní.....	48
materiál.....	39, 69, 88, 92
medailon.....	107
médium bulvární.....	65, 85, 120
médium komerční.....	43, 54
médium veřejnoprávní.....	48, 49, 54
mimika.....	41
mix zóna.....	95, 97, 113
mluvčí tiskový.....	95, 109, 115, 123
montáž.....	88
multiskilling.....	122
nervozita.....	60, 77, 124
objektivita.....	47, 104
oblečení.....	44
odpověď abstraktní.....	65
odpověď emocionální.....	65
odpověď obecná.....	65
odpověď popisná.....	65
okruhy.....	76, 77, 81, 105
oslovení.....	54
otázka alternativní.....	63
otázka dichotomická.....	63
otázka konkrétní.....	101
otázka kontrolní.....	64, 100
otázka neosobní.....	65
otázka nepřímá.....	65
otázka osobní.....	65
otázka otevřená.....	62, 100
otázka přímá.....	65
podcast.....	109
pointa.....	110
praxe.....	43
prezentace mediální.....	45
profesionalizace komunikace.....	115, 123, 124
prolínačka.....	40
příběh.....	85, 103, 114, 118, 119
příprava dlouhodobá.....	73, 74
příprava krátkodobá.....	73, 74
public relations.....	48, 69
redaktor all-in-one.....	114, 121, 122
reklama.....	49
rozhovor aktuální.....	88, 113, 122
rozhovor archivní.....	88, 113, 122
rozhovor dálkový.....	35, 111, 117
rozhovor exkluzivní.....	59, 98, 108
rozhovor hloubkový.....	106, 107, 108
rozhovor improvizovaný.....	105
rozhovor jeden na jednoho.....	99
rozhovor konfrontační.....	79, 80, 81, 104
rozhovor monologický.....	92, 107
rozhovor ohlasový.....	36, 49, 56, 66, 74, 75, 82, 94, 98, 113, 116, 117, 118, 120
rozhovor osobnostní.....	106
rozhovor partnerský.....	78, 79, 86
rozhovor portrétní.....	106
rozhovor pozápasový.....	94
rozhovor pozávodní.....	66, 94
rozhovor pravý.....	105
rozhovor přestávkový.....	70, 98, 99
rozhovor připravený.....	105
rozhovor publicistický.....	34, 47, 108, 117
rozhovor rozhlasový.....	41
rozhovor ručový.....	112
rozhovor skupinový.....	72, 96
rozhovor studiový.....	40, 42, 46, 58, 61, 67, 88, 108, 117
rozhovor telefonický.....	35, 111
rozhovor televizní.....	41
rozhovor tváří v tvář.....	53, 111
rozhovor typu public relations.....	49
rozhovor volný.....	105
rozhovor zábavní.....	71
rozhovor zpravodajský.....	33, 47, 93
rozhovor živý.....	36, 59, 88, 95, 108, 113, 117, 122

ruch	41, 112	titulky	96
slang.....	55, 56, 69, 93	tykání.....	52, 53
slide.....	97	únava fyzická.....	59
sociální síť	48, 114, 124	únava mediální.....	50
soukromí.....	43, 50, 67, 85	úzkost	<i>viz stres</i>
sponzoring	49	vada řečová	57
stopa česká.....	69	vstup živý.....	40
stopáž	39, 93, 95, 117	vykání.....	52, 53, 54
stres.....	52, 54	výrazy aktualizované.....	56
střih	39, 40, 88, 108	výrazy automatizované	56
stylistika	57	vztah negativní.....	45, 50, 80
svoboda slova	90	vztah neutrální	45, 50, 95
školení mediální	124	vztah pozitivní.....	45, 47, 48, 49, 50, 69, 80, 95
takt.....	43	web klubový.....	48
talent.....	43	zájem veřejný.....	80, 81
talk show.....	34, 71	zdvořilost.....	78
téma ..	31, 59, 65, 70, 71, 75, 76, 80, 81, 84, 85, 86, 100, 103, 105, 111, 118	zkratka žurnalistická	40
terén.....	43, 113	zkušenost.....	43

Institut komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK Teze MAGISTERSKÉ diplomové práce	
TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT:	
Příjmení a jméno diplomanta: Bc. Tomáš Lichnovský	Razítko podatelny:
Imatrikulační ročník diplomanta: 2016/2017	
E-mail diplomanta: tomas.lichnovsky@seznam.cz	
Studijní obor/forma studia: Žurnalistika (ZN 7202T006)/prezenční	
Předpokládaný název práce v češtině: Sportovní interview a jeho specifika – se zaměřením na praxi v českých audiovizuálních médiích	
Předpokládaný název práce v angličtině: Sports Interview and Its Specifics – with Focus on Czech Audio-Visual Media Practice	
Předpokládaný termín dokončení: LS 2017/2018	
Charakteristika tématu a jeho dosavadní zpracování:	
<p>Interview je jednou ze základních metod novináře, což platí i pro oblast žurnalistiky sportovní. Prostřednictvím rozhovorů se sportovci získává redaktor informace, které následně sdílí se čtenáři, posluchači nebo diváky. Jak by měl vypadat ideální sportovní rozhovor? Jaké schopnosti by měl mít v tomto ohledu dobrý sportovní novinář? A jaká jsou úskalí této žurnalistické disciplíny?</p> <p>Specifický typ žurnalistického žánru interview – se zaměřením na sport – není dosud v odborné literatuře pevně ukotven. Publikace související se zkoumaným tématem se buď věnují obecnému výkladu rozhovoru, nebo se naopak zabývají pouze popisem sportovně-mediálního prostředí. První oblast zastupuje např. kniha <i>Umění interviewu</i> od autorů Štorkána a Baumana (1973), která i přes dobu svého vzniku komplexně představuje problematiku vedení rozhovorů. Z novějších textů, zaměřených speciálně na oblast audiovizuálních médií, se pak tématu věnuje <i>Styl mediálních dialogů</i> (Čmejrková 2013) nebo zahraniční <i>Broadcast Talk</i> (Scannel 1991). Spíše povahu příruček mají <i>Rozhovory o interview</i> (Osvaldová 2009) či <i>Příručka pro novináře: zpravodajství v rozhlase a televizi</i> (Boyd 1995).</p> <p>Ucelený výklad teorie sportovní žurnalistiky od českých autorů dosud neexistuje. Z pohledu mediálních studií se však vztahem novinářů a sportovců zabývají např. publikace <i>Sport, média a mýty</i> (Děkanovský 2008) nebo <i>Sociologie sportu</i> (Sekot 2013). Zahraniční literatura zkoumá řemeslo sportovních novinářů např. prostřednictvím prací <i>Sport Journalism: context and issues</i> (Boyle 2006) či <i>Sport Journalism: The Inside Track</i> (Toney 2013).</p> <p>Jmenujme i některé populárně-naučné zdroje, např. memoáry Otakara Černého, dlouholetého člena Redakce sportu České televize, s názvem <i>Třikrát a dost</i> (2013), ve kterých se autor o sportovním rozhovoru nejednou zmiňuje. Vztah reportérů a sportovců je zachycen rovněž v beletrii, např. v knize <i>Squadra azzura</i> (1977) italského novináře Giovanniho Arpiny.</p>	

Předpokládaný cíl práce, formulace problému, výzkumné otázky či hypotézy:

Cílem práce je vytvoření ucelené charakteristiky „sportovního interview“. Hlavní důraz je přitom kladen na zmapování praxe v českých audiovizuálních médiích. Kromě několika více či méně úspěšných diplomových prací (viz níže) dosud akademický pohled na základní disciplínu sportovní žurnalistiky v českém prostředí neexistuje. Hlavní výzkumná otázka (HO) tedy zní: *Jaké jsou náležitosti sportovního interview?* Následující podotázkou (O1) je pak: *Jaká je podoba sportovního interview v českých audiovizuálních médiích?* Takto formulované základní otázky poskytují v souladu se zvolenou metodikou (viz níže) dostatek volnosti k pečlivému prozkoumání tématu.

Předpokládaná struktura práce:

Výsledný text práce by měl být uspořádán do pěti hlavních kapitol, ovšem jejich přesná podoba je závislá na výsledcích samotné literární rešerše a kvalitativního výzkumu. Před zahájením projektu byla nastolena tato předběžná struktura s uvažovanými tematickými celky:

Úvod – uvedení do problematiky, seznámení s obsahem práce

1. Metodika

– kapitola věnovaná představení výzkumu a jeho metodě

2. Sportovní interview

a) klíčový nástroj sportovní žurnalistiky (základní metoda práce sběru informací, standardní součást příspěvků apod.)

b) vztah novináře a sportovce (rekrutování novinářů/expertů ze sportovního prostředí, fanouškovství apod.)

c) koho vzít před mikrofon? (nastolování agendy/kritéria výběru – zvolím nejlepšího hráče/nejlepšího řečníka/nejsympatičtějšího?)

d) specifika práce audiovizuálního redaktora (např. rozdíl oproti rozhovorům pro tištěná média, kritéria úspěšnosti rozhovoru)

3. Typologie v oblasti audiovize

a) zprávy, nebo názory? (zpravodajství x publicistika, popř. dokument)

b) zaměření (ohlasové x kontextové interview)

c) příprava (přípravené x nepřipravené interview)

d) zpracování (živé x aktuální x archivní interview)

4. Otázky a odpovědi

a) jazyk redaktora a sportovce (vrstvy českého jazyka, úskalí komunikace s cizinci apod.)

b) typologie otázek (otevřené, uzavřené, alternativní apod.)

c) faktory ovlivňující podobu interview (vliv rutiny, zkušenosti/talentu reportéra, rozpoložení/náture/únavy hráče, jeho vztahu k médiím apod.)

d) eticky sporné oblasti (např. rozhovory týkající se soukromí sportovce, vztahu ke spoluhráčům/protihráčům/vedení klubu apod.)

5. Trendy sportovního interview

– kapitola, jejíž náplň by měla být jakýmsi „výsledkem“ výzkumu, shrnutím, či spíše jeho nejaktuálnější částí

Závěr – shrnutí výsledků a přínosu práce, doporučení k dalším výzkumům

Přílohy – přepisy rozhovorů s respondenty, popř. ostatní zajímavé materiály

Vymezení podkladového materiálu:

Základním materiálem pro sepsání textu je a) literatura týkající se obecně žánru interview, b) literatura zabývající se vztahem médií a sportu. Z hlediska výzkumu je pak podstatná c) realizace výzkumných rozhovorů s českými sportovními žurnalisty, kteří působí v audiovizuálních médiích. Základní vzorek by měl obsahovat minimálně 5 respondentů, přičemž tato skupina by měla obsahovat zástupce rozhlasu, televize i online média. Z důvodu větší kredibility autor osloví rovněž d) sportovce (minimálně 2 respondenty), kteří jsou vždy součástí vedeného dialogu. Podle potřeby vzniklé teorie může dojít i k oslovení e) mediálních či jiných odborníků. S ohledem na zvolenou metodiku práce je žádoucí rovněž f) pozorování autora, ať už v rámci vlastní praxe, nebo prostřednictvím analýzy veřejně dostupných mediálních příspěvků.

Metody (techniky) zpracování materiálu:

Pro podstatu práce jsou klíčové dvě metody. První je *literární rešerše*, pomocí níž práce postihne ve svém výkladu poznatky z již existujících zdrojů. Pro výzkumnou část práce, kterou lze označit za *kvalitativní analýzu*, pak byla zvolena metoda *zakotvené teorie (Grounded Theory)*, jejímž cílem je v tomto případě vytvořit teorii „sportovního interview“. Z metod sběru dat bude využito *pozorování a polostrukturovaná výzkumná interview s novináři či sportovci*.

Základní literatura:

BOYD, A. Příručka pro novináře: zpravodajství v rozhlasu a televizi. Praha: Centrum nezávislé žurnalistiky, 1995. 163 s. Přeložená studie zahraničního autora se zabývá představením žurnalistických žánrů v televizi a rozhlasu, přičemž obsahuje jednu z variant typologie interview.

BOYLE, Raymond. Sports journalism: context and issues. London: SAGE, 2006. 198 s. Kniha nabízí unikátní a aktuální analýzu sportovní žurnalistiky z hlediska mediálních organizací, produktů i příjemců. Zohledňuje historický, ekonomický, technologický i kulturní kontext.

ČMEJRKOVÁ, S. a kol. Styl mediálních dialogů. Praha: Academia, 2013. 314 s. Publikace analyzuje televizní a rozhlasové dialogy od krátkých informativních interview po moderování celých vysílacích bloků.

DĚKANOVSKÝ, Jan. Sport, média a mýty: Zlatí hoši, královna bílé stopy a další moderní hrdinové. Praha: Dokořán, 2008. 184 s.

Kniha se zabývá fenoménem sportu z diváckého hlediska. Autor se pokouší definovat místo sportu v kultuře a zkoumá jeho přetváření médií.

DISMAN, M. Jak se vyrábí sociologická znalost. Praha: Karolinum, 2014. 374 s. Publikace je populární učebnicí metodologie. Obsahuje výklad a doporučení k neznámějším metodám sociálního výzkumu. Nachází se v ní rovněž pasáže o metodě zakotvené teorie nebo výzkumných rozhovorech.

OSVALDOVÁ, B., KOPÁČ, R. Rozhovory o interview. Praha: Karolinum, 2009. 170 s. Cílem publikace je poskytnout osobní pohledy na žánr rozhovoru, od vymezení jeho pozice přes nástin vývoje k jeho současnému místu v médiích včetně internetu.

SEKOT, Aleš. Sociologie sportu: Aktuální problémy. Brno: Masarykova univerzita Brno, 2013. 190 s.

Studie se zabývá komunikačním procesem v rozhlasu a televizi. Kromě jiného zařazuje interview do systému žánrů audiovizuálních médií.

ŠTORKÁN, K., BAUMAN, M. a kol. Umění interviewu. Praha: Novinář, 1973. 225 s. Publikace se snaží odpovědět na otázku, proč je tvorba interview v novinářské praxi tak těžká. Je určena těm, kteří se s interview pravidelně setkávají – ať už jako komponisté či na teoretické bázi.

TONEY, James. Sports Journalism: The Inside Track. London: Bloomsbury 2013. 154 s. Studie nabízí začínajícím sportovním žurnalistům a všem, kteří vykonávají tuto profesi, základní rady, jak uspět v mediální branži.

TRAMPOTA, T., VOJTĚCHOVSKÁ, M. Metody výzkumu médií. Praha: Portál, 2010. 296 s. Další z knih, která pojednává o metodách užívaných při výzkumu médií. Autoři v ní kromě smyslu zkoumání mediálních jevů představují opět výzkumná interview a metodu zakotvené teorie.

Diplomové a disertační práce k tématu:

HANZLÍK, V. Jak vzniká sportovní rozhovor? (soubor rozhovorů). Brno, 2010. 101 s. Bakalářská práce (Bc.) Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií. Vedoucí práce: Mgr. Jaroslav Čuřík.

HLOŽÁNEK, T. Sportovní interview v Mladé frontě DNES. Brno, 2004. 47 s. Bakalářská práce (Bc.) Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií. Vedoucí práce: PhDr. Jiřina Salaquardová.

JEDLIČKA, R. Zdroje získávání sportovních informací a jejich využití v televizních sportovních pořadech. Praha, 2001. ? s. Diplomová práce (Mgr.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd. Vedoucí práce: ?

LICHNOVSKÝ, T. Interview na vědecké téma v podání Marka Ebena a jeho TV pořadu Na plovárně. Praha, 2016. 136 s. Bakalářská práce (Bc.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd. Vedoucí práce: doc.MgA. Martin Štoll, Ph.D.

Datum/podpis studenta

25. května 2017

Janis Lichnovský

TUTO ČÁST VYPLŇUJE PEDAGOG/PEDAGOŽKA:	
Doporučení k tématu, struktuře a technice zpracování materiálu: Podobu teze jsem se studentem konzultoval, tudíž nemám další výchozí doporučení. Ostatní připomínky se objeví až v průběhu zpracování tématu.	
Případné doporučení dalších titulů literatury ke zpracování tématu: -	
Potvrzuji, že výše uvedené teze jsem s jejich autorem konzultoval a že téma odpovídá mému oborovému zaměření a oblasti odborné práce, kterou na FSV UK vykonávám.	
Souhlasím s tím, že budu vedoucím této práce.	
Mgr. Robert Záruba Příjmení a jméno pedagoga	25.5.2017 ..... Datum/podpis pedagoga

Seznam příloh

Příloha č. 1: Rozhovor se sportovním redaktorem – Tomáš Jílek (*1977)	- s. 132
Příloha č. 2: Rozhovor se sportovní redaktorkou – Darina Vymětalíková (*1980)	- s. 142
Příloha č. 3: Rozhovor se sportovní redaktorkou – Renata Kuková (*1970)	- s. 150
Příloha č. 4: Rozhovor se sportovním redaktorem – Michal Petrák (*1981)	- s. 157
Příloha č. 5: Rozhovor se sportovním redaktorem – Aleš Procházka (*1950)	- s. 167
Příloha č. 6: Rozhovor se sportovním redaktorem – Tomáš Kohout (*1979)	- s. 175
Příloha č. 7: Rozhovor se sportovním redaktorem – Milan Radosta (*1989)	- s. 184
Příloha č. 8: Rozhovor se sportovcem – Roman Šebrle (*1974)	- s. 191
Příloha č. 9: Rozhovor se sportovkyní – Miroslava Topinková Knapková (*1980)	- s. 195
Příloha č. 10: Rozhovor se sportovcem – Jiří Welsch (*1980)	- s. 200
Příloha č. 11: Rozhovor se sportovcem – Jaroslav Bednář (*1976)	- s. 203
Příloha č. 12: Rozhovor se sportovním psychologem – Jiří Šlédr (*1957)	- s. 207
Příloha č. 13: Ukázka kódování dat	- s. 214

Přílohy

Příloha č. 1

Rozhovor se sportovním redaktorem – Tomáš Jílek (*1977)

V roce 2002 vystudoval masovou komunikaci na Fakultě sociálních věd Univerzity Karlovy. Od roku 2000 externě spolupracoval se sportovní redakcí České televize, kde od roku 2006 pracuje na plný úvazek. Specializuje se na hokej a cyklistiku. V letech 2004–2012 působil jako reportér na světových šampionátech v hokeji. Od roku 2008 se věnuje také komentování přímých přenosů hokejových a cyklistických soutěží.

Datum rozhovoru: 24. listopadu 2017, 11:00

Místo rozhovoru: Česká televize, Objekt zpravodajství, Praha – Kavčí hory

Okolnosti: —

Jak dlouho a jakým způsobem se setkáváš se sportovním rozhovorem?

Abych řekl pravdu, tak při své práci se s ním setkávám stále méně a méně, protože z role reportéra jsem postupně přešel do role komentátora. Tím pádem se už tak často nedostávám přímo do kontaktu se sportovci, abych s nimi dělal například rozhovor do vysílání. Ale v minulosti jsem devět let působil v roli takzvaného bench reportéra na mistrovstvích světa v hokeji. To pro mě byla obrovská zkušenost. Ten proces je tady takový přirozený, že hodně lidí začíná v roli reportéra a postupně se dostává třeba do pozice komentátora.

A kolik let to děláš celkově a v jakých sportech?

Externě jsem tady začal spolupracovat už v roce 2000, to znamená před 17 lety, a už v sezoně 2000/2001 jsem začal jezdit na hokejovou extraligu. Tehdy jsem dělal rozhovory spíš na záznam do reportáží, ale už od jara 2001 jsem začal s živým reportováním. Naopak poslední extraligový zápas, kdy jsem dělal bench reportéra, to bylo finále Pardubice–Vítkovice v roce 2010. A od roku 2004 do roku 2012 jsem dělal reportéra na mistrovstvích světa v hokeji, kde to byla kombinace jak rozhovorů točených na záznam, tedy při tréninku nebo po zápasech, tak těch živých. Ať už o přestávkách, nebo po zápasech v takzvané „fleš zóně“, což je zóna hned u výstupu z ledu. A potom jsem se přesouval do takzvané „mix zóny“, kde se dělají rozhovory na záznam. Takže to děláš devět světových šampionátů v řadě v hokeji, plus přemýšlím, jestli i u některých jiných sportů... Ale řekl bych, že devadesát devět procent byl právě hokej. Víím, že párkrát jsem byl na přenosech z domácí ligy basketbalu mužů, ale to byly spíš výjimky.

Když jsi začínal se sportovními rozhovory, studoval jsi literaturu, nebo jsi postupoval spíše intuitivně?

Tak v tu dobu jsem byl stále studentem Fakulty sociálních věd, obor žurnalistika a masová komunikace, ale nevzpomínám si, že bych vyloženě studoval nějakou literaturu. Spíš jsem se to snažil odkoukat od lidí, kteří tu práci dělali přede mnou delší dobu. Ale určitě jsem prošel postupným vývojem. Hlavně jsem zjistil, že je strašně důležité, aby to člověk dělal nějakou delší dobu, aby ho lidi z toho konkrétního sportu začali brát ne jako nějakého nováčka, ale jako někoho, koho berou jako pevnou součást toho prostředí. Že na něj nekoukají jako na exota, který tam stojí mezi střídačkami, ale že ho berou jako člověka, který tu práci dělá kontinuálně a dlouho. Pak k němu přistupují daleko otevřeněji a může si dovolit třeba osobnější otázky, které by sis jinak nedovolil. Se spoustou hokejistů si pak člověk začne třeba tykat... Ale snaží se to samozřejmě neprojevat do té práce.

Kde jsou v tomto ohledu tvé hranice? Myslím tím to navazováním neformálních vztahů se sportovci na jedné straně a nestrannost na druhé. Tykání je tedy podle tebe v pořádku...

Tykání ano, ale nikoliv v živém rozhovoru. U nás v redakci je takový úzus, že bychom se tykání v přímém přenosu měli vyhýbat. A naprosto to chápu. I když někdy dojde k situaci, že sportovec mi odpovídá takovým stylem, ze kterého jde jasně poznat, že si jinak tykáme. Takže divák tam může vnímat určitý rozpor, ale myslím si, že je to správně. Na diváka by asi nepůsobilo úplně dobře, abych mu říkal „Fando“ a aby to bylo příliš neformální. Tady je ta hranice naprosto jasná. Ale pokud jde o rozhovor na záznam, tak si myslím, že jsem ze sportovce leckdy dostal lepší odpovědi právě díky tomu, že mě zná a že si tykáme. Že mě nebere jako někoho, kdo se z něj jednom snaží dostat nějaká moudra. Náš rozhovor pak probíhá mnohem příjemněji a není tam z jeho strany hradba nedůvěry. Například u nás v extralize jsem zažil hokejisty, kteří s médii obecně nekomunikovali právě kvůli nějaké špatné zkušenosti s konkrétním novinářem nebo konkrétním médiem. Pak to vzali holt šmahem a měli období, kdy se nebavili vůbec s nikým. Ale mám pocit, že tahle doba je naštěstí úplně pryč a že i kluby si uvědomují, a dali to svým hráčům, vlastně svým zaměstnancům, najevo, že dobrý vztah s médii je velmi důležitý.

Myslíš si, že sportovci, ať už se bavíme o kolektivním sportu, jako je hokej, nebo třeba o cyklistech, chápou práci novináře? Myslím tím to, že novinář je závislý na dobrých odpovědích. Někdy mám třeba u ohlasů s hokejisty pocit, že chtějí jenom rychle něco říct a jít zpátky do šatny...

Když srovnám ty dva hlavní sporty, kterým se věnuji, tak stále cítím, že cyklistika je sport, který ještě není tak ovlivněný mediálním zájmem. Takže cyklisté jsou v uvozovkách vděčnější za jakýkoliv zájem médií a přistupují k nim mnohem otevřeněji a příjemněji než zástupci sportů, které jsou pod největším mediálním tlakem. Zatím jsem se nikdy nesetkal s cyklistou, ať už současným, nebo bývalým, u kterého bych necítil, že by byl schopen o tom sportu nejen dobře mluvit v rozhovoru, ale že by mohl být okamžitě i v roli experta. Řekl bych, že 99 % lidí o tom sportu umí mluvit tak zajímavě, že jsou

schopni plnit i tu roli člověka u přímého přenosu. U hokeje ten pocit nemám. Ale myslím si, že je to tím, že hokejista je mnohem více zvyklý právě na to, že o jeho sport je silný mediální zájem. Bere to jako něco automatického, zatímco cyklista je za zájem médií vděčnější. Ale abych odpověděl na tu otázku... obou cítím, že všichni si uvědomují, že médium a novinář není někdo, kdo je obtěžuje, ale naopak někdo, kdo jim může pomoci zpropagovat ten produkt, který oni vytvářejí. U hokeje to má za posledních patnáct let, co já můžu posoudit, velmi pozitivní vývoj. Mám pocit, že se stává jen výjimečně, že by hokejista odmítl živý rozhovor. I když leckdy bych ho chápal, pokud má za sebou poslední střídání dané třetiny, je úplně vysílen a nejradši by si šel sednout do kabiny. Takže leckdy hokejisty obdivuju, že i v takových situacích jsou schopni dát dohromady smysluplnou odpověď.

Právě v těchto rozhovorech ihned po výkonu se může projevat rutina. Rozhovory můžou být standardizované, fádní... Jak tohle vyřešit v pozici redaktora? Nemyslíš, že i když novinář vymyslí sebelepší neotřelou otázku, tak hrozí, že sportovec ji sfoukne jednou větou a vzápětí zase sklouzne k floskulím?

Zcela upřímně přiznám svůj pohled na věc. U hokejových zápasů je rozhovor po třetině pevnou součástí programu. Ale někdy sám cítím, že se třeba za tu třetinu nestalo nic zásadního, takže mám pocit, že rozhovor je dělám jenom proto, aby byla vyplněna kolonka ve scénáři. Že tam prostě musí být. Takže ten rozptyl v zajímavosti rozhovorů je obrovský. Od těch, které mají svůj smysl, až po ty, kde se i přes velkou snahu reportéra nepodaří dostat z respondenta nic zajímavého. Má to ale několik bodů. Závisí to na tom, jak kvalitně je reportér na přenos připraven, protože si myslím, že reportér přímého přenosu by se na přenos měl připravit skoro stejně pečlivě jako komentátor. I on by si měl hledat témata a nespoléhat se pouze na to, že se zeptá na akce, které viděl v dané třetině. Nestačí, že se zeptá, jak to viděl hráč, ale měl by mít trošku přesah do dlouhodobější přípravy. Takže tu zajímavost určuje připravenost reportéra, pak samozřejmě zajímavost toho, co se zrovna odehrálo, a schopnost reportéra zasadit to do nějakých širších souvislostí. Rozhovor by měl být podle mě maximálně osobní. To znamená, že když už mám u mikrofonu nějakého hráče, tak bych se ho měl ptát na věci, které mi je schopen z osobního pohledu popsat. Neměly by to být jenom obecné otázky na taktiku a na to, jak se třetina vyvíjela, ale měl by tam být vždycky aspekt toho, proč mluvím zrovna s tím konkrétním hráčem. Takže nějakých pět šest aspektů, které určují zajímavost rozhovoru, by se určitě našlo. A samozřejmě velmi důležitý je i ten, že reportér, jak už jsem říkal, by měl dělat tuto práci delší dobu. Pak totiž ví, který hráč mu vždycky řekne něco zajímavého, a který, aniž by to bylo míněno negativně, prostě mikrofon úplně nemiluje a asi se od něj nedočká dobrá odpovědi... Pak jsou hráči, které není dobré brát o přestávce mezi třetinami, ale naopak je dobré vzít je až po zápase. V reprezentaci byli hráči, kteří nám nechtěli chodit na přestávkové rozhovory. Ale ne proto, že by měli špatný vztah k médiím, ale protože sami cítili, že ten zápas raději hodnotí, až když je skončený.

Můžeš prozradit, kdo to například byl?

Například Martin Straka, když dělal kapitána v reprezentaci. My jsme to respektovali a věděli jsme, že po zápase nám hru velice dobře zhodnotí. On, Jaromír Jágr, ten snad nikdy nebyl o přestávce, chodili vždycky až po zápase. To byli hráči, kteří to takhle měli nastavené... Teď si vzpomínám na případ Viktora Ujčíka, který byl velmi sledovanou postavou, když hrál v play off za Spartu proti Slavii, jakožto její bývalý hráč. A ten dokonce řekl, že bude mluvit až po skončení celé série. A potom nám dal, mám pocit, velmi zajímavou a otevřenou výpověď, byť pro něj ta série skončila negativně.

My jsme se teď hodně bavili o krátkých rozhovorech bezprostředně po výkonu, kterým říkáme ohlasy. Představme si ale, že redaktor i respondent mají dostatečné množství času. Jsi spíše zastáncem krátkých úderných otázek, tak jak je popularizuje například Otakar Černý, nebo si naopak myslíš, že by otázka měla už sama o sobě přinést například nějakou informaci nebo vlastní úvahu?

Myslím si, že zase záleží na tom, s kým se bavím. Když dělá člověk reportérskou práci dlouho, tak vycítí, kdy může dát hráči krátkou a velice otevřenou odpověď, a kdy je ho naopak potřeba trochu navést. A teď nemyslím navést k tomu, aby mi řekli něco konkrétního, to by tak nikdy nemělo být. Spíš přidat nějakou informaci k tématu. Ale myslím si, že zvláště v živém rozhovoru po třetinách by měly být otázky co nejkratší. Nepůsobí totiž moc dobře, když reportér začne jakoby vysvětlovat, proč se na tu věc ptá. To dělá člověk, který s tou prací začíná, a určitě jsem to dělal také. Jako by se styděl říct jasnou stručnou otázku. Je potřeba tu otázku formulovat tak jasně, aby nemusela být zbytečně rozvitá. A navíc pak zjistí, že když dá hráči na výběr třeba jenom dvě varianty, tak si pod sebou vlastně sám řeže větve, protože tím ten rozhovor bude míň zajímavý. Čím otevřenější otázka, tím lépe, protože přinutí respondenta, aby nad ní přemýšlel. A nenavede ho k tomu jednoduchému „jo, ne, tak určitě“. Ale na druhou stranu jsou hráči, které je potřeba více navést, aby pochopili, co se po nich chce, co tou otázkou myslím. Univerzální recept na tohle neexistuje a je to o zkušenosti reportéra a o tom, jak zná člověka, se kterým se zrovna baví.

Na rozhovor jsou vždycky potřeba alespoň dva. Zažil jsi během své praxe nějakého sportovce, u kterého vidíš nějaký vývoj? Sportovce, který byl dříve třeba nejistý, ale dnes už ví, jak vystupovat?

Napadá mě příklad člověka, se kterým jsem ale rozhovor nikdy nedělal. A tím je fotbalista Karel Poborský. Když si vzpomenu na rozhovory, které dával po EURU 1996, tak dneska by si je asi i on sám nerad pouštěl. Ale postupem času se z něj podle mě stal velice zábavný respondent. Pak mě napadá jedno jméno v hokeji a je to muž, který teď hraje v extralize. Je to Rostislav Olesz, kterého jsem poprvé na rozhovory zažil na olympiádě v Turíně, kde byl chudák v takové pozici zobáka, úplně nejmladšího, který se do týmu dostal pro někoho i překvapivě. Tehdy tam nepanovala úplně ideální kooperace mezi týmem a novináři. To byl případ, který bych zvolil přímo jako odstrašující. Nevím, co bylo důvodem, ale ti zkušenější hráči se po zápase ani nezastavovali v mix zóně. Bylo těžké je donutit k nějakému

rozhovoru a z kabiny po zápase často posílali Rostislava Olesze, ať nám jde něco říct. On byl z té pozice v uvozkách mluvčího týmu, kde byli Jágr, Straka, Špaček, Ručinský, na začátku i Hašek, tak vystresovaný, že rozhovory s ním pro nás nebyly žádná sláva. Někdy byly až nepoužitelné. A dneska, i když mluví ve stresu mezi třetinami, tak je pro mě jedním z nejzábavnějších hokejistů, kterého si u nás můžete vzít na rozhovor. Bere ho s nadsázkou, a ne smrtelně vážně, což si myslím, že sport by se nikdy neměl brát smrtelně vážně. Ale možná to není ideální případ, protože podle mě to tehdy nebylo tím, že by nebyl schopen zplodit rozvitou větu, ale tím, že on sám pociťoval trochu zvláštní pozici, že jako nejmladší člen týmu má hodnotit zápasy na olympijských hrách, na největším možném turnaji. Takže to je člověk, který podle mě prošel neuvěřitelným vývojem.

Jaká jsou kritéria, podle kterých vybíráš sportovce na rozhovor? Musí to být vždy ten sportovec, který podal nejlepší výkon? Nevybíráš někdy spíše toho nejsympatičtějšího nebo nejlepšího řečníka?

Tady musím prvně říct, že jsem hrozně rád, že jsem zažil ještě takové to období svobody výběru. Protože dříve to bylo výhradně na reportérovi, koho si o přestávce zvolí. Mám pocit, že dneska, a potvrdí ti to asi lépe lidi, kteří toho bench reportéra pořád dělají, ať už na mistrovství světa, nebo v extralize, jsou hodně ovlivněni tím, jakou situaci vybere ve studiu expert na „tužku“. Protože ten rozhovor by se k ní měl vždycky nějak vztahovat. Ale vzpomínám si, že u většiny těch mistrovství, které jsem zažil, to bylo stoprocentně na mě a na mém úsudku, koho si vyberu. Vždycky jsem si říkal, že se budu ptát na to, co by zajímalo asi každého fanouška, který tu třetinu viděl. Na nějakou situaci, nějaký mimořádný individuální výkon. Takže jsem nahlásil do režie, že si vezmu Martina Havláta nebo Jardu Špačka, a nestalo se mi, že by s tím měl někdo nějaký problém. A podle toho rozhovoru se potom často řídil celý program přestávky. Teď je to opačně. Expert si vybere nějakou situaci, která ho zaujala, a reportér dostane informaci, ať si vezme konkrétního hráče k tomu a tomu tématu. Najednou má ten novinář hrozně zúžený prostor na nějakou vlastní invenci.

A měl jsi v sobě tehdy nějakou autocenzuru, že místo hráče, který podal super výkon, jsi vzal někoho jiného, protože jsi věděl, že je lepší řečník?

Vedle těch faktorů, které jsem zmínil u Martina Straky nebo Jaromíra Jágra, tak ta autocenzura spočívala spíš v tom, že jsem leckdy spekuloval nad tím, jestli si třeba daného hráče neschovám až na rozhovor po zápase, a to z toho důvodu, že jsem věděl, že to bude na větší téma než na to bleskové během třetiny. Teď si vzpomínám na mistrovství v Rize 2006, kde ve skupině zářil Jaroslav Balaščík. A tehdy, když už přicházel tou chodbičkou do fleš zóny po třetině, se na mě díval se zděšením, protože věděl, že půjde zase on. Ale to bylo tím, že byl tak výraznou osobou těch zápasů, že jsme ho prostě brali. Ale nikdy jsem neměl moc rád, když jsem se s jedním hráčem bavil dvakrát během zápasu. I když tam byla třeba spousta dalších věcí, co probrat. Ale jak jsi zmínil, ta cenzura z pohledu, že mi někdo řekne zajímavější informace, tam určitě taky někdy byla. Vždycky je dobré mít takové hráče, jako Jiří Šlégr nebo Václav Prospal, kteří mají k mediální prezentaci otevřený a pozitivní přístup.

Vždycky jsem věděl, že mi budou odpovídat naprosto upřímně. Jak to je v současném národáku, by ti řekla třeba Darina (Vymětalíková, pozn. aut.) Ale chci zdůraznit, že nikdy neodsuzuju hráče, kteří odmítají chodit na rozhovor. Není to nic špatného. A když už z nich jednou za čas člověk ten rozhovor dostane, tak je většinou zajímavý.

Někdy se novinář může cítit provinile, že se pořád někoho dožaduje. Vnímálsi to tak někdy?

Určitě jsem to vnímal. Na druhou stranu do dneška mám vždycky nepříjemný pocit, když takový rozhovor vidím a z toho reportéra to vycítím. To je prostě profesní chyba, jinak se to nedá nazvat. Pokud se novinář ze začátku toho rozhovoru snaží respondentovi vysvětlovat a omlouvat, proč ho vlastně „obtěžuje“, to je podle mě velká chyba. Pokud cítím, že je to tomu hráči nepříjemné, tak bych doporučil volit stručné otázky, které tu atmosféru, myslím, trochu pročistí. Protože někdy ten hráč, nebo jakýkoliv sportovec, může nejistoty novináře zneužít. A teď to nemyslím ve zlém. Když k němu přijde nějaký „mlad'as“, který se ještě pomalu klepe, že se má někoho na něco ptát, tak co udělá inteligentní sportovec? Trošku ho v tom vykoupe, protože v tu chvíli pro něj daný reportér není rovnocenným partnerem. Je to podle mě otázka praxe a zkušenosti. Čím víc rozhovorů novinář udělá, tím je podle mě menší pravděpodobnost, že by do téhle role sklouznul.

Velké téma je u sportovních rozhovorů, do jaké míry by měly být konfrontační. Když se podíváme na českou praxi, tak drtivá většina rozhovorů je vedená takzvaně po srsti. Patří podle tebe do sportu konfrontační typ rozhovoru tak, jako je běžný třeba v politice?

Tohle úzce souvisí s tím, co už jsme zmiňovali. Pokud je to sportovec, kterého novinář zná zběžně, netyká si s ním, tak je snazší dávat nepříjemné otázky. Ale pokud je to člověk, kterého znáš, tak máš takový pocit, že ti to pak vytkne, proč jsi na něj byl nepříjemný. Osobně to teď zažívám ze dvou pozic. Často se setkávám s lidmi, kteří s námi třeba jako experti komentují Tour de France. Ale já je při své práci setkávám také jako respondenty. Třeba Tomáš Konečný je zároveň naším expertem, ale zároveň reprezentačním trenérem. Takže tady hrozí, že když mu dám nepříjemnou otázkou, řekne mi, co blbnu, že jsme kolegové. Jenže já mu musím dávat i nepříjemné otázky, takže jde o to najít cestu, aby on to nebral tak, že to dělám jenom z nějaké svévole, ale že to dělám proto, abych se dozvěděl nějakou zajímavou informaci. Taky je hrozně důležitá formulace otázek, aby to respondent nevnímal jako nějaký osobní útok. V hokeji další příklad. Spousta našich bývalých expertů je dnes manažery různých klubů. To je zase jiný vztah, než jsme měli tady. Já je beru jako svoje kamarády, protože to jsou fajn lidi a mají svoje lidské kvality, nejen ty profesní. Myslím si, že tohle je jeden z těch mála případů, kdy není špatné před rozhovorem danému člověku říct, o čem se s ním chci bavit a proč. V jiném případě to nemám, protože pak se hodně ztrácí přirozenost rozhovoru.

A musí té konfrontační otázce předcházet nějaké dvě tři rozehrívací?

Může a nemusí. Když mám pocit, že je to člověk, který mi po první otázce neuteče, tak ho na to nemusím připravovat. Budu spíš spoléhat na to, že jeho přirozená reakce bude silnější. Ale je otázka, co je

to „konfrontační“. Pro mě je konfrontační to, že ho budu nějak osobně napadat nebo budu štourat v něčem, co je jeho osobní záležitostí. Ale u nás se jako konfrontační bere ten, že s ním budu probírat problémy jeho klubu nebo jeho osobní výkonnostní problémy. Mám pocit, že tehdy v té situaci okolo hokejového národáku, jsme jim pokládali otázky, které zdaleka nebyly bulvární, ale byly právě o tom dopídit se nějaké odpovědi, která zajímala fanoušky. Například já bych se člověka ze sportu nikdy neptal na to, co by pro něj bylo osobně nepříjemné a co nesouvisí s jeho funkcí nebo výkonem. Nejsem rozhodně zastáncem štourání se v nějakých osobních věcech, které nemají přímou souvislost s jeho prací. Pak to je pro mě konfrontační a nepřijatelný typ rozhovoru.

Kdybys měl hráče tehdy v Turíně 2006 konfrontovat s tím, že se proslýchá, že pod trenérem Aloisem Hadamczikem není v týmu dobrá nálada, je podle tebe taková otázka v pořádku?

Ano, nejsem proti tomu takovou otázku položit, ale zároveň respektuji to, že ten hráč to považuje za něco, co by mělo zůstat v rámci kabiny. Myslím si, že sportovní kolektiv je v tomto případě vlastně totéž jako firma, která nechce veřejně v médiích prezentovat něco, co je otázkou vnitropersonálních vztahů. Samozřejmě, že u národáku to každého zajímá, ale pokud mi ten hráč slušně a upřímně řekne, ať se nezlobím, že by to mělo zůstat v rámci kabiny, tak to stoprocentně respektuji a nebudu ho grilovat další podobnou otázkou, protože bych to jenom zhoršoval a vím, že by mi nic dalšího inteligentního a použitelného neřekl. Ale tuhle otázku já neberu jako konfrontační, já ji beru tak, že si respondent vybere, jestli na ni chce odpovídat, nebo ne. Já pořád přemýšlím, co je pro mě konfrontační otázka, která pořád souvisí se sportem... Kdybych se hráče zeptal, jestli má vliv na jeho výkony to, že má novou milenkou, tak pak už bych chápal, že mě pošle do patřičných míst. Ale cokoliv, co souvisí s tím sportem, pro mě není nepřijatelná otázka.

Liší se podle tebe přístup novináře, který dělá rozhovor pro audiovizuální médium, jako je rozhlas, televize a třeba i video na webu, nebo když naopak dělá psanou žurnalistiku?

To je zrovna věc, na kterou jsem nedávno narazil. Podle mě jsou to úplně jiné světy. Pro mě je obrovským problémem to, že si ve všech médiích po zápase přečteš úplně stejné rozhovory. Mám pocit, že bohužel úplně vyprchala snaha po originalitě a jedinečnosti. Částečně jsou k tomu píšící novináři dotlačeni podmínkami v mix zóně, kde to vypadá tak, že udělají hlouček kolem hráče, a nemůžou si ho vzít na individuální rozhovor. To jde většinou jenom po trénincích. Ale mám pocit, že práce píšících novinářů mnohdy spočívá v tom, že nastaví diktafon. Mám pocit, že my z České televize, k tomu máme naštěstí lepší podmínky, protože tam máme svou pozici, která je jenom pro nás. Můžeme jít za větší originalitou. Ale ten zásadní rozdíl je, že u nás se hrozně vytrácí snaha mít sólokapra, mít svoje téma. Mám pocit, že hlavně ve fotbale je to tak, že po tréninku řekne příslušná osoba, že k dispozici budou tito tři hráči. A pak je bohužel v rozhlasu i televizi hodně podobné téma. To je problém, který by bylo podle mě dobré nějak vyřešit. Nevím teda jak, ale chtěl bych více různorodosti.

Když zůstaneme v rámci audiovizuálních médií... Zdá se, že typologie rozhovorů mezi televizí a rozhlasem je velice podobná. Mám na mysli to, že v obou médiích jsou např. rozhovory, kde jsou jenom výpovědi respondentů po zápase apod. Souhlasíš? Nebo viděl bys nějaké zásadní rozdíly mezi rozhovory, které jsou určeny pro televizi, rozhlas, nebo pro web?

V rádiu málokdy slyším sportovní rozhovor jako rozhovor, že by tam byla opravdu otázka i odpověď. Mám pocit, že tam jsou často opravdu jenom sestříhané odpovědi, kde se otázky vyházejí. Jinak my v televizi máme jednu velkou výhodu, a to je ta vizuální stránka. To znamená, že já v rozhovoru můžu pracovat i s vizuální reakcí respondenta na otázku. Můžu ukázat, jestli je překvapený, jestli ho otázka pobavila... Myslím si, že tohle je věc, kterou rozhlas nemůže úplně zprostředkovat. Televizní rozhovor může být zábavnější v tom smyslu, že lidi vidí, že sportovec je prostě člověk, že to není bruslící nebo šlapající stroj, ale že tam hrají roli emoce. To je asi ten hlavní rozdíl. Po formální stránce nevím, jestli se s tím dá nějak dopředu kalkulovat. Nevím, jaký přístup k tomu mají lidé v rozhlasu. Pro mě jsou nejlepší rozhovory, kdy se sportovec takříkajíc odbourá, kdy ho nějaká otázka rozesměje, překvapí, kdy chvíli zaváhá se svou odpovědí. Pak vidíš, že sportovec přemýšlí nad odpovědí, že to není jenom něco mechanického. Vím, že se často říká, že by si naši sportovci měli brát příklad třeba z těch severoamerických profesionálních soutěží, ale někdy mám pocit, že výsledkem těch mediálních školení, která absolvují, je to, že novinář dostává pořád stejné odpovědi. Oni jsou příjemní, otevření, neodmítnou rozhovor, ale pak si ho zpětně pustíš a zjistíš, že jsi vlastně nezískal žádnou zajímavou informaci. Nikdy jsem na takovém mediálním školení nebyl, ale hrozně by mě zajímalo, jak to probíhá. A jestli to těm hráčům dá něco pozitivního, nebo jestli to v nich naopak neubíjí jejich přirozenost, bezprostřednost. Na druhou stranu chápu, že snahou klubů je také to, aby hráči neprozrazovali až moc a aby zachovali určité profesionální dekorum. Myslím si, že to mediální „vychovávání“ sportovců má své stinné, ale i pozitivní stránky. Když je někdo přirozený talent, tak si myslím, že mu to může jenom uškodit. Neumím si představit, že by takový Leopold König, což je jeden z nejzajímavějších sportovců na rozhovory, byl někdy na takovém školení. Doufám, že to, jak se projevuje je přirozené, je to sportovec, se kterým je radost dělat rozhovory. Dělal jsem s ním i takovou moderovanou besedu, která trvala třeba dvě hodiny, a tam byly u lidí i výbuchy smíchu. Ale to je asi unikát, kterých mezi sportovci není moc.

Myslíš si, že se sportovní rozhovor nějakým způsobem vyvíjí? Nemyslíš si, že dříve byly rozhovory delší a připravenější, zatímco dnes se hodně tlačí na rychlost odbavení?

Je zásadní rozdíl mezi tím, jak se sportovec projevuje v bezprostředním rozhovoru po zápase, kdy je zpocený nebo maximálně vyšel osprchovaný z kabiny, a jak se projevuje v rozsáhlejších, nadčasových rozhovorech, kdy si ním novinář domluví schůzku úplně mimo stadion. A to myslím bez ohledu na to, jestli se jedná o tištěné médium nebo audiovizuální. Když si občas přečtu nějaký větší tištěný rozhovor, ať už na webu, nebo přímo v novinách nebo v časopise, tak tam je vidět, jak se ten sportovec může jevit odlišně. V bezprostředních rozhovorech po výkonu je ve stresu, ale pak v těch delších rozhovorech je většinou uvolněnější. To je obrovský rozdíl. Ale jestli je tam vývoj i časově, třeba za těch

posledních 15 let... Asi je opravdu méně prostoru pro takové ty zahloubanější rozhovory, které nejsou jen o výsledcích, číslech a sekundách. Víím, že se poslední dobou objevilo i několik webů, projektů, které se snaží sportovce představit trošku jinak než jenom jako lidi, kteří právě podali nějaký výkon.

Myslíš asi projekt a webový portál Bez frází. Nepřijde ti škoda, že nic takového v audiovizuálních médiích není?

Není no. Když uvedu jako příklad to, co tady děláme my... Třeba pořad Buly hokej živě se za posledních osm let nasměroval hodně ke zpravodajství. Je to způsobeno tím, že se dělají živé vstupy a všechny zápasy se hrají v jeden čas. Dřív byl přímý přenos z extraligy třeba v sobotu a proti tomu se nehrály žádné jiné zápasy. V přestávkách bylo mnohem více času na určitou publicistiku, na určitý přesah. Točili jsme témata, netočili jsme jenom ohlasy a fajly (psáno FILE, pozn. aut.). Tehdy jsme se dostali ke spoustě zajímavých prací. Dělal jsem třeba příspěvek o tom, proč mají konkrétní hvězdy extraligy konkrétní čísla na dresu. Jestli je za ním nějaký příběh, jestli si ho zvolili už jako junioři, jestli se jim v průběhu kariéry nějak měnilo. Takže to tehdy byla práce nejen o rozhovoru, ale byla i o tom dát celou reportáž do kupy a o tom, že jsem se s těmi sportovci bavil na téma, které pro ně bylo uvolněnější než výkon v zápase. Kolikrát se i sami hluboce zamysleli nad svojí kariérou. Na tohle už je méně prostoru. Pro mě je třeba balzámem, když před Tour de France točíme portréty našich jezdců a sejdu se s nimi v nějakém prostředí a víím, že se s nimi můžu bavit třeba padesát minut. Mám z toho takový pocit, že opravdu zjišťuju. Ono se to někdy podceňuje, ale rozhovor má i ve sportu nějaká pravidla a když chceš dostat z člověka něco zajímavého, tak je potřeba se dobře připravit a umět poslouchat. Mně to dřív přišlo... Co to vlastně má být to umění rozhovoru? Tak si připravím patnáct otázek a nasázím je tomu člověku, ne? Ale pak jsem zjistil, že je zajímavější si třeba nepřipravit ani jednu otázku, ale spíš témata, a snažit se reagovat na to, co ten člověk říká. A v tom je podle mě rozhovor zajímavý, že to není jenom o tom, že udělám výslech o patnácti otázkách. Někdy můžeš mít takový ten blbý pocit, když slyšíš stručný přestávkový rozhovor, ale když slyšíš, že reportér zareagoval na něco, co ten hráč řekl... Není to jenom o připravených otázkách. V tomhle se člověk v průběhu svojí kariéry pořád učí.

Měl bys na závěr nějaký osobní typ, jak udělat dobré interview? Kromě klasické přípravy a naslouchání?

Když jsem dělal větší, portrétové rozhovory, přišel jsem na jednu věc. Je dobré si o člověku něco zjistit od lidí, kteří ho znají. Od jeho blízkých, trenéra nebo člověka, který se s ním třeba setkal v průběhu kariéry. Zjistil jsem, že je vždycky příjemné, když respondentu překvapím nějakou informací, kterou by netušil, že o něm víím. Ať už je to jeho koníček, záliby nebo nějaká pikantnost z jeho kariéry. A teď nemyslím pikantnost ze soukromí, kterou bych cítil, že by nechtěl, abych zveřejňoval. Ale to zásadní je to, co už jsem říkal. Důležité je zjistit, že někteří sportovci jsou přístupnější, a pro nás tím pádem použitelnější, ač to zní hrozně. Za tu dobu, co jsem dělal hokejového reportéra, jsem si uvědomil,

že nejpříjemnější byly leckdy ty největší hvězdy. Obrovská zkušenost pro mě byla olympiáda ve Vancouveru. K hráčům jako Teemu Selänne, Saku Koivu, Jarome Iginla, Daniel Alfredsson jsem přistupoval s respektem, protože to jsou borci, které jsem obdivoval a kteří už měli něco za sebou. A právě oni byli v mix zóně schopní strávit třeba hodinu po každém zápase a neodmítli ani jednoho novináře. Je moc příjemné zjištění, že většinou čím větší hvězda, tím přístupnější. Ale to se nedá brát asi jako radu. Ale zažil jsem spoustu hokejistů i u nás, kteří byli na rozhovory úžasní. Vždycky jsem věděl, že když zastavím Jána Lašáka, Petra Hubáčka nebo Petra Tona, tak dostanu úžasný rozhovor. To jsou hráči, kteří něco dokázali, byli stoprocentní profíci, a to i k přístupu k médiím. Když se takhle kombinace najde, je to úžasné. A to už vůbec nemluvím o tom, jaké má zkušenosti třeba Žaneta Peřinová z atletiky, že největším борцем ve vztahu k médiím je Usain Bolt, který je po tom svém výkonu, který trvá deset sekund, schopen strávit v mix zóně dvě a půl hodiny, protože neodmítne ani jednoho novináře. Když to převedu úplně do široka, tak je pravda, že člověk leckdy třeba u ankety sportovce roku váhá mezi dvěma jmény, a nakonec si uvědomí, jak důležitý je pro něj právě přístup sportovce k médiím. Protože i to, jak se prezentuje, dělá jeho osobnost. Pořád vnímám primárně tu výkonnost, ale leckdy člověk vybere toho, který je sympatičtější. Na tom podle mě není nic špatného.

Příloha č. 2

Rozhovor se sportovní redaktorkou – Darina Vymětalíková (*1980)

Se sportovní novinářinou začínala v roce 1997 v regionální příloze Mladé fronty Dnes. Během studia žurnalistiky na Fakultě sociálních věd Univerzity Karlovy začala v roce 2000 externě spolupracovat s Českou televizí, kde je na stálo zaměstnána od roku 2007. Její současnou specializací je lední hokej. Při extraligových utkáních působí jako reportérka a v této roli se pravidelně účastní také světových šampionátů.

Datum rozhovoru: 6. prosince 2017, 13:00
Místo rozhovoru: Clarion Congress Hotel Prague, Praha – Vysočany
Okolnosti: po tiskové konferenci reprezentace k Channel One Cupu 2017

Jak dlouho a v jakých sportech se věnujete sportovnímu rozhovoru?

Od roku 1997 a na začátku to bylo hlavně regionálním zpravodajstvím, takže celkem všeho chuť. Ale s největším důrazem na hokej a fotbal. A vlastně to pokračovalo i v České televizi s výjimkou fotbalu, tam ženy nebyly vůbec připuštěny. Monika Čuhelová se k tomu dostala vlastně až v roce 2013, protože to prostředí bylo opravdu hrozně konzervativní. Dnes se zaměřuju především na hokej, ale taky je to všeho chuť.

A před Českou televizí jste tedy měla jakou zkušenost?

V letech 1997 až 2002 jsem přispívala do regionální přílohy Mladé fronty Dnes, když tyhle suplementy začínaly, a od roku 2000 jsem začala pracovat v České televizi. Asi dva roky jsem se snažila působit v obou médiích, ale vzhledem k tomu, že jsem ještě studovala, tak to nešlo skloubit.

Vidíte nějaký zásadní rozdíl mezi tím, jestli dělá novinář sportovní rozhovor pro tištěné médium nebo pro audiovizuální? Například v přístupu k rozhovoru?

V tištěném médiu je to vlastně vždycky na záznam. Tištěná média už si sice taky točí na web nějaká videa, což už vlastně je audiovizuální záznam, a přidávají je jako přílohu ke svým článkům. Asi největší rozdíl je to, že jim jde jenom o výpověď, ne o otázku. Často je to jenom článek, který obsahuje citace, a otázka tam není, takže se může zeptat i hloupě. Kdežto v televizním rozhovoru, zvláště v přímém přenosu, vám diváci hodnotí otázku i odpověď. To se mi stalo třeba na mistrovství světa teď v Kolíně nad Rýnem (v hokeji, 2016, pozn. aut.). Dělal jsem rozhovor s Pavlem Francouzem a chtěla jsem se ho zeptat, co může gólman v dané situaci udělat, když ho v tom týmu nechá. V zápase s Ruskem na něj totiž jel Panarin sám. No a buď jsem to nezformulovala obratně, nebo tam od něj byla nějaká frustrace, ale odpověděl mi asi čtyřmi slovy, že v té chvíli nemůže udělat „nic než chytit gól“. A to interview normálně pokračovalo. Ale pak se strhla strašná kritika, že jsem ho uváděla do nějakých

rozpaků a že jsem úplně nejhorší reportérka na světě. Moc jsem to nevnímala, protože jsem se soustředila na semifinále, neřešila jsem to. A Pavel mi pak psal a byl z toho v šoku. Ptal se, jestli na mě byl nějakým způsobem agresivní, že ty reakce, co teď čte na síti, nechápe, protože mu otázka ani odpověď nepřišly špatné. Tak jsem mu napsala, že to vnímám úplně stejně a že se nic neděje. Diváci to ale vnímali jinak. Zaprvé oni tam nejsou a neví, že před rozhovorem probíhá příprava. Že hráči často dopředu řeknu, na co se ho zeptám. Pro ně je těžké vyhodnotit spoustu těchto věcí. Soustředím se nejen na to, jak tu otázku položím, ale taky na to, jak u toho vypadám. Dostala jsem třeba spoustu kritických připomínek, že při otázce přivírám oči, což je pravda. Takže teď už vím, že se mám postavit trochu bokem, aby to nebylo tolik vidět. Jestli ta otázka má hlavu a patu a jakou jsem dostala odpověď, řeší divák až v nějakém čtvrtém pátém plánu. Když jsem dělala do novin, snažila jsem se získat nejzajímavější výpovědi sportovců a tomu jsem věnovala sto procent úsilí. Tady třeba čtyřicet procent zabere to, jak na lidi působí položení otázky, a šedesát, jak sportovec odpovídá. Když jde o rozhovor na záznam, tak je to třeba dvacet na osmdesát.

Při vaší práci se ale přece setkáváte také s rozhovory, ze kterých se použije jenom ta odpověď, jako u tištěných médií...

To ano, třeba na mistrovství světa a v play off si točím tzv. fajly (psáno FILE, pozn. aut.), do kterých se použijí jenom výpovědi. Ale tisíckrát se mně i kolegům stalo, že přišel Robert (Záruba, pozn. aut.) a řekl, že se to použije celé. Jenomže tam je problém. Někdy totiž hráčům tykám, protože tak z nich člověk dostane leckdy lepší odpověď. Když třeba Davidu Pastrňákovi, který je asi o dvacet let mladší než já, začnu vykat, tak to na něj působí komisně, takže i on odpovídá komisně. Když se před zapnutím kamery bavíme normálně a já na něj potom spustím vykání, je to pro něj zvláštní. Ale jak už jsem říkala, často se stává, že se rozhovor použije celý. Stalo se to nedávno třeba Žanetě (Peřinové, pozn. aut.) v Brankách. Takže jakmile je zapnutá kamera, vždycky se snažím formulovat otázku formálně správně. Důležitý je trénink. Když si to člověk zafixuje, nemá pak problém přepínat mezi módy. Koli-krát, i když vím, že budeme stříhat, tak raději netykám, mluvím spisovně, krátce a počítám s tím, že se to může použít i s mojí otázkou.

Kde je vaše hranice mezi tím, kdy jste směrem k hráčům neformální, abyste získala lepší informace, a nestranností, respektive objektivitou? Vy už jste naznačila, že s tykáním nemáte problém...

Nemyslím si, že otázka objektivitu a přístupu k hráčům je definovaná tykáním nebo vykáním. Například můžu hráči tykat, ale můžu mu současně pokládat velmi nepříjemné dotazy. To s tím podle mě nesouvisí. Co se týče přístupu k hráčům, snažím se, aby ke mně cítili respekt stejně jako já k nim. Já totiž nesouhlasím úplně se vším, co udělají nebo řeknou, a jim se zase nemusí líbit, že se jich ptám na kritické situace. Proto tam právě fungovat oboustranný respekt. Taky vždycky přemýšlím, jestli opravdu musím mít danou výpověď za každou cenu, jestli ji musím mít od konkrétního hráče apod. Řekla bych, že většinou se mi to daří odhadnout. Příklad. Na mistrovství v Moskvě (MS v hokeji v roce

2016, poz. aut) odešel Jakub Jeřábek nevhodně střídat, takže tam Michal Jordán zůstal sám a dostali jsme luxusního fika. Strašná chyba, i v těch sestřizích to vypadalo hrozně. On tam tehdy debutoval a já celou dobu řešila, jestli mám vzít na rozhovor Michala Jordána, nebo přímo toho Jakuba. Určitě jsem nemohla udělat, že bych tu situaci pominula. To bych byla jejich kamarád, což může být super, ale pak právě nejsem novinářsky objektivní. Nakonec jsem zvolila Jakuba, vysvětlila jsem mu předem situaci, že se zeptat musím, on mi pak normálně odpověděl. Ale pak jsem si stejně říkala, jestli jsem neměla vzít spíš Michala, protože by mi to špatné střídání taky popsal. Tehdy jsem se rozhodla pro Jakuba, který tu chybu udělal. A právě v takových situacích je to na vahách mezi tím být jejich kamarád a nerozmazávat to, anebo dělat seriózní novinářskou práci.

Mám pocit, že rozhovory se sportovci jsou u nás přece jen nastaveny tak, že jdou takzvané po srsti. Málokdy novinář po zápase konfrontuje sportovce tak, jako to běžně dělají třeba moderátoři v politických debatách... Nemyslíte? Co si podle vás může novinář ještě dovolit, a kam už by neměl zajít?

Tady budu asi nesouhlasit. Sama mám mezi hráči pověst, že se ptám pořád na nepříjemné věci. Ale to podle mě hrozně souvisí s naším pořadem Hokej den poté. Tam si myslím, že jsem někdy dost nepříjemná. Třeba konkrétně teď jsem hrozně oblíbená v Hradci, protože jsem se zeptala Bedřicha Köhlera na to, že jsou nejtrestanějším týmem extraligy, co se týče simulování, tak proč to dělají. On se samozřejmě v tom přímém přenosu úplně vyděsil, koktal, tvářil se divně a neřekl skoro nic. A já jsem dostala hodně negativních reakcí, že jsem ho potopila a že nesnáším Hradec a tak...

Pardon. Reakcí od diváků?

Od diváků i z klubu. Dostala jsem nějaké SMSky, byly teda slušné, ale rozhořčené. V tom týdnu to byl fakt docela tlak, ale pak jsem naštěstí jela hned zase do Hradce. Když se totiž stane takovýto průšvih, a mně se stává, když se ptám na nepříjemná témata několikrát za sezonu, mám ráda, když si to s dotyčnými co nejdříve vyříkám. To je dobré v NHL, kde novináři i hokejisti naskočí do stejného letadla a hned se vidí. S tím Bedřichem jsem se hned po týdnu viděla, takže mi to vyčetl, ale vyříkali jsme si to mezi sebou a je to v pohodě. Zrovna s těmi hráči to bývá dobré. Bude si to na mě asi pamatovat, ale je to smetené ze stolu. Aby bylo jasno, tak já v extralize nikomu nefandím, každý týden jsem na jiném stadionu a k žádnému týmu nemám bližší vztah. Něco jiného je to s národním týmem, když s nimi strávím celou přípravu a pak mistrovství světa a fandím jim, protože jsem Čech. Tam mám tendenci... Ani ne si to s nimi nerozházet, to mi nevádí, protože jsem splachovací, ale prostě jim „přihrávat“. Tak tam se snažím to nedělat. Ale má to ještě jednu rovinu. Zažila jsem u národního týmu hodně hráčů i trenérů a na tomto místě můžu parafrázovat Janu Niklovou (rovněž hokejová reportérka, pozn. aut.), která mi říkala, ať se na nikoho neupínám, protože ti lidé se tam hodně střídají. Takže já si tam s nikým stejně nestihnu vytvořit takový vztah, abych byla neobjektivní.

Stojí vám to za to – pokládat nepříjemné otázky? Nemůže se stát, že příště je k vám hráč odměřenější, nebo dokonce odmítne jít na rozhovor?

Stát se to určitě může, ale tady pro mě hraje to, že už jsem v oboru dlouho. Na začátku kariéry bych si určitě nedovolila to, co teď. Byla jsem měkčí, o hodně. A bála jsem se jich. Když jsem přišla, bylo mi dvacet a všem těm Dopitům bylo třeba o deset patnáct let víc. Automaticky mi tykali a kdybych řekla něco nepříjemného, tak jsem pro ně skončila. Teď je to naopak. Potkávám se s o dvacet let mladšími hráči a automaticky jsem pro ně „paní Vymětalíková“. S některými hráči z národáku už si teda tykáme, ale není to hned. Ale už vím, co si můžu dovolit. A nestává se, že by mi hráči nechodili na rozhovor. Stalo se mi to třeba s Jágrem, ale to je specifická situace – záleží na tom, jak se Jaromír zrovna vyspí. Podle mě se někdy hráči sami bojí kontroverze, že je budu v HDP nějak „natírat“. Přitom jsem nikdy nezveřejňovala, když někdo odmítl rozhovor nebo na mě byl nepříjemný. Takže kontroverzí se nebojím. Ale teď se mi to mluví... To není jenom kvůli mně, ale taky díky týmu lidí, co za mnou stojí a jakou máme jako redaktoři České televize pověst. Přesto na druhou stranu chápu, že pro mladé a nezkušené redaktory tohle může být problém.

Diváci si často dělají ze sportovců legraci, že odpovídají „tak určitě“ nebo stylem „v první třetině jsme hráli takhle, ve druhé takhle, ve třetí jsme se zlepšili a vyhráli jsme, takže jsme rádi“. Máte recept, jak hráče vykolejit z takového stereotypu?

V první řadě se mi nelíbí slovo vykolejit. Mívám o tom debaty s Tomášem Jílkem, který říká, že na ně vždycky něco vypálí. Takhle právě vzniklo „tak určitě“. Hráč to vypustí, protože neví, že si můžou klidně pět vteřin mlčet a přemýšlet. Raději něco rychle vypustí, protože mají pocit, že to ticho nesmí být moc dlouhé. Místo toho, aby si zrekapitulovali, na co se jich člověk ptá, vypálí nějakou frází. Tomáš zastává názor na ně „něco házet“. Já zastávám názor, že když chci zajímavou odpověď, tak je o tom musím nechat přemýšlet. A z tohoto důvodu jim dopředu říkám, na co se budu ptát. Ale třeba na mistrovství světa v té „fleš zóně“ stojí člověk z IIHF a teoreticky máme na rozhovor jenom minutu a půl od doby, kdy se u nás hráč zastaví. Pak tam kolikrát není pořádně slyšet a já nemám moc času, abych mu vysvětlila, na co se budu ptát. Mám jenom chvíli, než si Pavel Křížek (kameraman, pozn. aut.) nastaví obraz. A pak přijde třeba ten Kuba Jeřábek a já mu řeknu, že se potřebuju zeptat na tuhle situaci a na obrat ve druhé třetině. A on to nějak přijme. Takhle se je na to snažím připravit, aby neřikali fráze. To se ale bavíme o těch živých rozhovorech. U těch ohlasových je to případ od případu. Jsou lidi, kteří se k frázím uchylují z nervozity. Nemůžu jim říct, co mají odpovědět, ale můžu jim aspoň pomoci tím, že jim řeknu, na co se budu ptát.

Takže jedním z receptů, který podle vás funguje, je dát jim dopředu vědět, o čem se budete bavit...

Přesně tak. I když někdo může namítnout, že když zná hráč otázku dopředu, tak právě může odpovědět frází. Pak můžu dát třeba druhou třetí otázku nepřipravenou. A další věc je strašně důležitá, co skoro nikdo ze začátečníků nedělá. A já se nedivím, protože jsem to taky nedělala, jak jsem byla

vyděšená. Důležité je poslouchat, co mi ten člověk říká. Já vím, že je to těžké, když támhle někdo křičí, támhle mi do ucha mluví pražské studio a podobně. Mám třeba připravené tři čtyři otázky, ale když mi řekne něco zajímavého, tak se toho chytnu. Teď nedávno mi po zápase Chomutova s Plzní volal Milan Antoš (hokejový expert ČT, pozn. aut.) a pochválil mi otázku na Milana Gulaše. V rozhovoru mi řekl to, co už mi řekli hráči tisíckrát – že Chomutov hraje „ten typický chomutovský systém“. Tak jsem zbytek svých připravených otázek zahodila a povídám: „Promiňte Milane, můžete definovat, co znamená ten typický chomutovský systém přímo pro vás jako pro útočníka?“ A on vykulil oči a nevěděl, co říct. Protože on to nechtěl říct, že hrají totálního zadouara, že netvoří, že Vondrka hraje vychcaně. On to tam takhle přímo řekl. Ale to je vlastně věc, kterou nikdo předtím nedefinoval. Všichni jenom používali ten opis „typický chomutovský systém“. Takže to je další věc, poslouchat, co ten člověk říká a pokud člověka napadne, jak rychle zareagovat, tak připravené otázky zahodit. Ono to má na hráče i pozitivní dopad. Hráči z národáku mi sami říkali, že jde vidět, že je poslouchám a že jim přijde, že někteří kolegové to nedělají. I když mám připravenou nějakou otázku, tak se na to, co mi předtím řekl, snažím nějak krátce navázat. Pak je strašně důležitá další věc. Ptát se konkrétních lidí na konkrétní věci. Robert jednou řekl, ale to jsem měla zásadu ještě než to zavedl, že rozhovory nesmí být o týmu nebo o třetině, ale musí být o konkrétních věcech. Příklad. Do tužky si ve studiu vyberou nějakou akci a já jdu v rozhovoru právě po té akci. Nebo si vezmu hráče, který měl dvě velké šance a nenaložil s nimi dobře. Na hattrick nebo když někdo vychytá nulu, se ptají všichni, to si vždycky zahraje. Ale na mistrovství světa, když si připravuju fajly, tak už to dělám tak, že si připravím třeba pět hráčů. Jeden vychytal nulu, druhý dal první gól v reprezentaci, další má zajímavý příběh, protože hrál proti svým spoluhráčům a podobně. Takže rozhovor neudělám o zápase, ale o daném minipříběhu. Takže vlastně třetí věc je neptat se na hru týmu, ale na konkrétní věci konkrétních lidí.

Pracujete naopak taky s tím, že víte, koho se na co neptat?

Třeba v Minsku jsem dělala rozhovor se Salákem (brankář ČR na MS v ledním hokeji 2014, pozn. aut.) a pak mi řekli, že se to odvyšlává celé. Takže samozřejmě zmatek, chaos, panika. Já jsem mu teda našťástí vykala, ale nepočítala jsem s tím, že to půjde celé. A hlavně jsem nevěděla, jak se Salák chová. To bylo snad po zápase s Francií. On pustil nějaké góly a já jsem si ho vzala na záznam s tím, že mu dám obecnou otázku a že si ho rozmluvím. A on mi odpověděl, že vůbec neví, co se děje od modré čáry dál a že blbě vidí, tak ať se ho ptám na věci, co se stanou ideálně od kruhů směrem k němu. Tak jsem se naštvála a dala jsem mu otázku, že pustil jednoduchou střelu. A teď jsem čekala, že mě pošle do háje, protože byl fakt nepříjemný. Ale naopak se rozpovídal, nasypal si popel na hlavu, a ještě popsal nějaké věci, které by mě vůbec nenapadly. A zbylé otázky pokračovaly v tomhle duchu. I když byly nepříjemné, tak tím, že byly gólmanské, nevadily mu. Byl to nakonec hrozně pěkný rozhovor. Takže jsme odstranili jenom první otázku a šlo to do vysílání celé. Od té doby se takhle ptám vždycky. Obránce se ptám na obranu, útočníka na útok. Brankáře se nikdy neptám, jestli měli problémy s proměňováním přesilovky. Když už nevím, tak jdu třeba za trenérem gólmanů a zeptám se na hostujícího gólmana.

Když se ještě krátce vrátím k těm přestávkovým rozhovorům...Tomáš Jílek mi říkal, že mu moc nevyhovovalo, když musel rozhovor s hráčem přizpůsobovat tomu, co si připravil expert ve studiu v elektronické tužce. Vám tohle omezení svobody nevadí?

Já ten rozhovor natočím, když jdou hráči z ledu a vysílá se asi za pět minut, takže já jsem ten první, kdo určuje, na co se budu ptát. Samozřejmě že se zeptám na situaci z tužky, ale pak se můžu věnovat něčemu jinému. Mně to naopak mnohdy pomáhá, když mi ze studia řeknou nějaký postřeh. Hokej jsem nikdy nehrála, kdežto David Pospíšil nebo Milan Antoš ano. Většinou je to cokoliv, co se týká kontaktu. Někaké přechody pásma a tady ty taktické věci mi neuniknou. Ale nemám třeba takový cit posoudit, k čemu došlo v osobním souboji. A to oni mají, respektive mají lepší než já. Takže mi něco řeknou a já sama určím, jak s tím naložím. Ale zeptat se můžu, na co chci, tam žádná cenzura není.

S Tomášem Jílkem jsme se bavili o ne úplně ideální situaci mezi novináři a hokejovým týmem, kterou zažil jako bench reportér na olympiádě v Turíně v roce 2006. Všeobecně se říká, že pod trenérem Aloisem Hadamczikem tehdy nebyla v kabině dobrá nálada a hráči ani nechtěli chodit na rozhovory. Později už se prý s podobnou situací nesetkal. Máte pocit, že se od té doby vztah mezi sportovci, potažmo realizačním týmem a novináři někam posunul? Profesionalizoval?

Musím říct, že se to změnilo hodně. Hráči se změnili směrem k lepšímu, práce v klubech taky. Mimochodem dříve jsme si hráče na rozhovor chytali sami nebo jsme říkali vedoucím, zatímco teď to má na starosti mluvčí týmu. Občas si je taky chytnu sama, ale jinak přijdu a řeknu jemu, protože je to podle smlouvy s BPA (marketingový partner hokejové extraligy, pozn. aut.) jeho práce. Ale sami hráči i trenéři se strašně změnil. S generací, jako byl Čajánek, Dopita a ostatní, to bylo peklo s nimi dělat. Řekla bych, že poslední takový, kdo ještě hraje, je Kratěna, peklo všech pekél. Oni totiž velkou část kariéry hráli ještě za bolševika, kdy byli nějak placení státem, ať už hráli jakkoliv. A oni vůbec nechápali ten trojúhelník profesionálního sportu. Schválně si přečtete ten jeho článek na Bezfrází (webový sportovněpublicistický portál, pozn. aut.). On řekne, že vystupování v médiích nejsou jeho práce. Tak ok. Tak ať se hokeji věnuje někde po práci na rybníku, protože peníze mu dneska jenom za hraní hokeje nikdo nedá. Kluby a sportovci to musí vracet sponzorům a tak. A to se teď hodně zlepšilo, řada sportovců jsou úplní profíci. Spousta lidí, co se projevuje v extralize, už prošla nějakými přípravnými kempy v NHL nebo kanadskoamerickými juniorkami. Anebo se stýkají s hráči, kteří se tam objevili, takže už sami ví, jak mají k médiím přistupovat. A další věc je, že oni umí mnohem líp mluvit. Když jsem dřív měla dělat rozhovor s juniorem, tak jsem čekala červeného koktavého kluka, kterého jsem musela rozmlouvat. Dneska mám v hádápěčku (Hokej den poté, pořad České televize, pozn. aut.) nějakého mladého hráče a on mluví úplně perfektně. Třeba teď bratři Kovaříčkovi. Myslím si, že je to i tím, že mladí tráví hodně času na sítích, na Twitteru, na Facebooku, a tím se naučili hodně komunikovat i mimo hokej. Co se týče toho Turína, tak jsem to vnímala jenom zprostředkovaně od Tomáše, ale sama jsem to už nezažila. V národáku nemám s nikým problémy. Je jedno, jestli je to Holík, Voráček nebo Plekanec. Mimochodem ti teď v Paříži (MS v hokeji 2017, pozn. aut.) dostávali strašnou

sodu, ale přesto chodili a nikdy nikdo neodmítl. Jediná výjimka je ten Jágr, ale to je taky ta starší generace, která začínala v určité době. To samé trenéři. Dřív to s nimi bylo mnohem horší. Aloise Hadamczika jsem měla v HDP, kde to ještě šlo, když to není bezprostředně po zápase, ale taky... Zeptala jsem se ho, proč bere zrovna tohoto gólmána a on mi hned vpálil, že si to mám jít teda skládat sama. Tak jsem mu řekla, že to není moje práce, že se jenom ptám. To se teď taky zlepšilo. Už i Růžička (Hadamczikův nástupce, pozn. aut.) byl naučený. Strašně se to jenom za těch mých 18 let v branži zlepšilo.

Stalo se vám někdy při výběru hráče na rozhovor, že jste řešila, jestli vezmete toho nejlepšího, nejsympatičtějšího, nebo raději nejlepšího řečníka?

Nejsympatičtějšího ne. Nejlepšího nevím... Prostě беру ty, co mají výrazný příběh. Když dá někdo vítězný gól, ale jiný hráč bude mít lepší příběh, tak vezmu toho s lepším příběhem.

Když bych vám dal příklad. Mertl z Plzně, o kterém se ví, že není tak dobrý řečník, dá dva góly. Indrák, který mluví lépe, má dvě asistence. Koho byste vzala?

Tohle řešit nemusím. Dělán si i tabulku, abych pořád nemluvila jenom se stejnými hráči, aby se střídali. Ale přiznám se, že jsou výjimečné situace, kdy si беру vysloveně podle toho, jak komunikují. Ne nejlepší mluvčí, ale nejcharakternější nebo hráče, kteří, jak to říct... Dám příklad. Semifinále Kometa – Hradec, loňské play off, Kometa vyhrála 7:0. Normálně jsem šla za mluvčím, že chci Rybára, který dostal hodně gólů a nedařilo se mu. A mluvčí přišel z kabiny s tím, že je to asi na pokutu, protože nepřijde. Tak jsem mu řekla, že to chápu. A řekla jsem mu při této výjimečné situaci jiné tři lidi, kteří vím, že přijdou i za nepříznivého stavu, a o kterých vím, že mi k tomu vždycky něco řeknou a bude to mít hlavu a patu. V národ'áku byl takový Petr Koukal, a protože není úplně hloupý, tak už se mě ptal, proč při nějakém průšvihů mluví vždycky on. Tak jsem mu říkala, že je to právě tím, že je ochotný mluvit i při průšvihů. Ale беру si i nemluvíče a hlídám si, aby mluvili zhruba stejný počet rozhovorů, jako ostatní. Pak samozřejmě musím počítat s tím, že někdy to bude na prd, a někdy to bude skvělé.

Když bychom si představili, že reportér i hráč mají neomezené množství času, jste zastáncem krátké otázky tak, jak ji popularizuje třeba Otakar Černý, nebo si myslíte, že by v otázce měla zaznít už nějaká informace, nebo třeba i úvaha novináře?

Důležité je, jestli je to na záznam, nebo naživo. Jestli bude někde i ta otázka, tak volím radši krátkou, svižnou, otočernovskou otázku (podle Otakara Černého, pozn. aut.). Ale ve své podstatě nemám nikdy ráda takové ty exhibiční otázky. Informace tam může zaznít, i když je to krátké. Dřív jsem dávala konkrétní čísla, ale pak jsem zjistila, že spousta hráčů statistiky vůbec nesleduje, pokud zrovna nemluvíte s Petrem Tonem. Takže na to oni obvykle nereagují, ale je zajímavé, že reagují, když řeknete třeba jméno protihráče. Snažím se i o nějakou informaci, ale spíš jsem pro kratší otázky. Ty delší mně i jako divákovi lezou na nervy. Mně je v tu chvíli přece jedno, co si o tom zápase myslí Jílek nebo Vymětalíková. Já tam nejsem proto, abych prezentovala svoje názory.

Vy už jste naznačila, co dělá sportovní rozhovor lepším. Zmínila jste, že novinář má poslouchat. Mít dobrou přípravu je asi samozřejmost. Je ještě něco, co vždycky zabere, a co byste doporučila nováčkům?

Myslím si, že už asi nic jiného. Pro mě je opravdu klíčové poslouchat, ptát se na konkrétní věci a no... Je hrozně důležité ty sportovce znát. A třeba i někdy navazovat, když někde s konkrétním hráčem skončíte. To často používám. Takové to: „Když jsme se spolu bavili v Třinci, tak jsi řekl tohle. Jak se to vyvinulo?“ Divák si možná řekne, že je to na efekt, že ho jako znám, ale ten hokejista si vzpomene a může to nějak rozvést. Takže určitě externí příprava, co jde zjistit někde na internetu, ale i vlastní. Já si dělám přípravy, kde mám třeba škatulku Koukal, a tam si píšu, co jsme spolu řešili a tak, protože člověk nikdy neví, kdy to použije. Někdy použiju dvacet procent, někdy nic. A ještě mě možná napadá jedna věc. Zjistila jsem, že u zahraničních hráčů je velký rozdíl, jakým jazykem s nimi mluvím. A je úplně jedno, jestli je to nějaký Kuzněcov z Washingtonu, který má perfektní angličtinu, nebo někdo jiný. Ale když se ho zeptám rusky... Mluvím teda hrozně, ale když se jich zeptám v ruštině na něco, co se týká přímo nich, tak úplně roztají a mluví mnohem líp. Mluvím francouzsky, rusky, anglicky, ale neumím moc německy. Jednou jsem si nechala napsat otázky německy, protože jsem měla švýcarského gólmana, který neuměl dobře anglicky. Musela jsem mluvit příšerně, nemohla jsem dobře reagovat, ale on hezky odpovídal. Byl míň nervózní a řekl určitě lepší věci. Takže další věc je vyjít sportovcům vstříc. To nesouvisí jenom s řečí. Když je čas, aby se hráč vydýchal, tak ho nechám vydýchat. Nechám ho, aby se otřel. Když mu světlo svítí moc do očí, zkusíme s tím něco udělat. Prostě aby to bylo co nejpřirozenější.

Příloha č. 3

Rozhovor se sportovní redaktorkou – Renata Kuková (*1970)

Studovala pedagogickou fakultu a v oblasti sportovní žurnalistiky působí od roku 1992. První reportérské zkušenosti sbírala v regionálních brněnských rádiích, např. v rádiu Krokodýl. V letech 1995–2004 pracovala pro stanici Frekvence 1. V 90. letech si vyzkoušela také komerční televizní žurnalistiku, když spolupracovala např. s TV Nova. Od roku 2004 se naplno věnuje rozhlasové činnosti jako reportérka Rádia Impuls.

Datum rozhovoru: 14. prosince 2017, 11:45
Místo rozhovoru: restaurace Tiebreak, areál I. ČLTK, Štvanice, Praha
Okolnosti: před tiskovou konferencí tenistky Andrey Hlaváčkové

Jak dlouho se pohybujete v oblasti sportovní žurnalistiky a jak se při své práci setkáváte se sportovním rozhovorem?

Skoro od svého úplného začátku, tedy od nějakých 22 let. V roce 1992, když v Brně začalo vysílat první soukromé rádio, jsem tam začala pracovat. Ale bylo to lokální rádio, takže jsme jako redaktoři dělali všechno. Jednou kulturní pozvánku, jednou sport. V Brně tehdy fungoval hlavně fotbal, hokej méně, pak basketbal, a tak tam jsem začala se sportovním rozhovorem. Odešla jsem kvůli tomu z vysoké školy, protože jsem byla čím dál víc v rádiu. Dělal jsem obor čeština – hudebka a jednou už jsem prostě nepřišla a zůstala v rádiu.

Takže žurnalistiku jste, předpokládám, nikdy nestudovala...

Vůbec nikdy. Dělal jsem střední pedagogickou školu, pak tu vysokou, kterou jsem nedodělala, když jsem skončila v půlce třetího ročníku. Jsem dítě praxe.

Jaká byla vaše počáteční práce v redakci? Překlápěla jste třeba zprávy z ČTK?

To vůbec. Tady v tom prvním rádiu jsme žádnou četku neměli. Začínali jsme tak, že jsme četli teletext z televize. Takhle lokální rádia fungovala. Po Evropě 2 to bylo vlastně druhé soukromé rádio v zemi a tehdy se vůbec nevědělo, jak se to dělá a jak to bude fungovat. Vyfasovala jsem nahrávací zařízení na kazetu a chodila jsem nahrávat rozhovory hlavně na fotbal a fotbalové tiskovky.

A dnes? Dnes se se sportovním rozhovorem setkáváte na jaké úrovni?

Dneska je toho mnohem víc. Hlavně si, myslím, že jsou všichni mnohem vstřícnější. Asi v roce 1995 jsem kromě rádia pracovala ještě pro nějakou televizi, a protože se hrála federální liga, tak jsem jezdila na fotbal na Slovan (Bratislava, pozn. aut.). Ale nejdřív řeknu jednu historku s Karlem Brückne-

rem (bývalý trenér české fotbalové reprezentace, pozn. aut.), protože ta je taková zajímavá a vystihuje počátky sportovního rozhovoru z pozice ženy... On tehdy trénoval Drnovice a my jsme za ním přišli před zápasem s kamerou.

Pardon. A jaká televize to tedy byla?

To bylo ještě předtím, než vysílala Nova. Nějaký kanál po tom federálním. Tehdy se to různě rozdělovalo...

Něco regionálního?

To nebylo regionální, protože mě vozili do Prahy, kde jsem to stříhala. Tady jsme to namluvila, zaplatili mi to a zase jsem se vrátila do Brna... No ale s tím Brücknerem jde o to, že jsem tehdy byla taková nepolíbená. Nevěděla jsem, jestli ho před zápasem nebudu třeba rušit. Na to se tehdy vůbec nehledělo. Před zápasem jsem ho potkala, tak jsem si řekla, že ho natočíme, jeho emoce, jestli je klidný a co dělá. Tak mu povídám: „Dobrý den, můžu se vás na něco zeptat?“ Jsem byla taková slušná, dneska už se s tím nepáru. On tam chodil po chodbě tam a zpátky, otočil se, uviděl mě s mikrofonem, pak kameru, sjel mě očima a říká: „Ženská ve fotbale, to už je možný všechno.“ A tam je klidně možné, že jsem byla opravdu první, nebo jedna z prvních žen, která tuhle práci dělala. Tehdy to byl experiment Václava Svobody, který teď pracuje na Nově, kde komentuje motorismus – dostat do sportu ženský element. Brückner mě tehdy setřel, ale pak mi rozhovor dal. A pak ten druhý moment, když jsme byli na Slovanu Bratislava, který trénoval Dušan Galis. Přišla jsem tam zase úplně nepolíbená nějakými konvencemi, co se smí, nesmí, co je slušné, co by se nemělo. Vůbec jsem nevěděla, ale na druhou stranu jsem nebyla ničím svázaná. Slovan tehdy prohrál se Zbrojovkou (Brno, pozn. aut.) 0:3 a pamatuju si, jak tam po zápase seděl na lavičce a koukal do země. Tak jsem si říkala, že ho u toho natočíme. Lidi ze štábu mi sice říkali, ať neblázním, že to nemůžu a že mě hrozně seřve, protože je nepříjemný. Vůbec jsem nechápala, proč by to dělal, tak jsem za ním šla. Byl milý, vstřícný, otevřený, skoro se mu chtělo plakat, ale rozhovor mi dal. Takže začátky pro mě nebyly moc těžké. Ale bylo to pro mě jiné tím, že jsem ženská. Pak už se začaly ženy ve sportu normálně objevovat, takže už to není takové haló. Vždycky jsem zůstala u rádia a k tomu jsem třeba dělala nějakou televizi. Ta změna je taky hodně o technice. Tehdy jsme natáčeli na pásek, a s tím se nedalo nic moc dělat. Co se natočilo, to se pustilo nebo se to přehrávalo na nějakou datku (datovou kartu, pozn. aut.). Když jsem přišla do Prahy, tak se to točilo na pásek, muselo se to manuálně postříhat a poslepevat. Dneska člověk přijde a natáhne diktafon, nebo dokonce mobil. Když jsem byla v roce 1996 na Intersport turné, tak jsem stála v tiskovém a dělala jsem po telefonu vstup do rádia. Vedle mě stál nějaký japonský novinář a mluvil do něčeho malého. Tak jsem říkala kolegyni do sluchátka, že vedle mě stojí a mluví do něčeho malého, jako kdyby měl vysílačku. Tehdy pochopitelně držel mobilní telefon. Dnes člověk připojí mobil k počítači a má tam půlhodinový rozhovor, se kterým může dál pracovat.

To tedy byla technika. Jaké sporty nejčastěji pokrýváte dnes?

Na Impulsu už jsem 13 let. Jelikož jsme partnerem hokejové a fotbalové ligy, tak dělám hlavně hokej a fotbal. A potom další populární sporty, jako je atletika nebo tenis. K tomu patří samozřejmě chození na tiskovky, jako dneska. Dělám to, co odpovídá formátu našeho rádia a co zajímá naše posluchače. Rozhodně neděláme třeba házenou, kromě mistrovství světa. Nejme veřejnoprávní médium, takže se nevěnujeme všemu. Nekomentujeme, nemáme sáhodlouhé vstupy jako třeba Radiožurnál. Ano, máme několik vstupů do zpráv, ale všechno se to odehrává v patnácti dvaceti vteřinách, pokud nejde o delší rozhovor. Na tomhle principu je to všechno postavené.

Liší se podle vás práce novináře, který připravuje rozhovor pro tištěné médium, od toho, který je z audiovizuální oblasti? Už třeba v přístupu k rozhovoru?

Tak třeba já nepotřebuju se sportovcem mluvit hodinu, abych vytvořila příspěvek. Kdežto píšící novinář potřebuje těch informací miliardu. On napíše klidně dvě stránky, zatímco maximální délka mého příspěvku, když se jedná o reportáž nebo rozhovor, je minuta čtyřicet. To je oproti tisku hrozně málo, takže nepotřebuju takové kvantum informací. Když to mám do zpráv, tak mi stačí, když mi tady Hlaváčková řekne, s kým tu čtyřhru bude hrát. Tečka. To je pro mě informace, kterou použiju do vysílání. Dám tomu nějaké ohlášení a odhlášení a tím to hasne. Oni to musí zabalit do nějaké větší omáčky. O tom to je.

Tomášem Jílkem mi říkal, že už v rádiu skoro neslyší rozhovor stylem otázka odpověď. Že už tam je většinou jenom samotná odpověď respondenta. Jak to děláte vy?

To záleží na formě, jakou si novinář vybere. Já to kombinuju, protože jsme na to u nás v rádiu zvyklí. Buď mám reportáž, kdy můj komentář prokládám tím, co říká sportovec, nebo to mám opravdu formou rozhovoru. Jde taky o to, že ne s každým to tak jde. Někdy z nich musím odpovědi páčit, takže i moje otázky jsou šroubované a nejde to použít celé. Někdo ale mluví parádně, takže to vezmu od začátku do konce a pošlu to do rádia. A je to stylem otázka odpověď.

Jak často se dostanete k tomu, že mluvíte se sportovcem exkluzivně? Není to většinou tak, že jste součástí hloučku a děláte vlastně skupinový rozhovor?

Já exkluzivní rozhovory úplně nevyhledávám. Spíš si v tom skupinovém rozhovoru vyhledám, jak to sama postavím. Vlastně dokážu docela dobře odhadnout, jak to postaví noviny a jaký tam bude nápis. Kolikrát to úplně vidím, jak to bude vypadat, když si otevřu nějaký bulvár nebo Sport, i když ten už je taky docela bulvarizovaný. Je to o tom, jak si já vyberu, že to zpracuju. Já si v té skupině položím svoji otázku a nevádí mi, když se objeví v rámci nějakého článku. Anebo si to postavím na nějakém příběhu, ne na výsledku. I k tomu výsledku vede většinou nějaký příběh. Nepatřím úplně k těm novinářům, jako jsou třeba redaktori České televize, kteří si berou sportovce samostatně. V tom pojetí, jako to děláme na Impulsu, mi přijde, že jsme mezi rádii jediní, a odpovídá tomu asi i ta poslechovost.

Kdybyste si přesto měla sama vybrat hráče nějakého týmu, se kterým uděláte rozhovor, vybrala byste si toho nejlepšího, nesympatičtějšího, nebo třeba nejlepšího řečníka? Na základě čeho byste se rozhodovala?

Tohle je docela složité. Nejlepší je, když ten zápas nabídne právě nějaký příběh. Ale když dá někdo hattrick, tak to si samozřejmě žádá, aby tam ten respondent byl. A když navíc umí mluvit, je to dobré. Když tam tenhle aspekt není, tak píšící novinář si to může nějak poupravit, ale já ne. Kdybych to odevzdala samé eee eee, tak ho ještě v tom vysílání shodím. To je špatně. Nejlepší je, když se snoubí trošku povídavý sportovec s tím, že byl v tom utkání vidět. Ale rozhovor může být i tom, že se někomu něco nepovedlo. Třeba když brankář dostane pět gólů. V Brně svého času hrával za Kometu Oslizlo, výborný hokejista, výrazný, ale mluvil hrozně. Z tříminutového rozhovoru s ním šlo použít pět vteřin. Ale já jsem potřebovala aspoň patnáct, takže to nešlo použít.

Kdybyste si měla představit, že jste s hráčem sama a oba dva máte neomezené množství času. Jste příznivcem spíše krátkých rychlých otázek, nebo raději už ve své otázce přinášíte nějakou informaci nebo nějakou svoji úvahu?

Mně se úplně nelíbí, když kolegové občas pokládají otázku tak, že něco popisují. Co jim na to ten sportovec má říct? Jedině ano, nebo ne. Podle mě to někdy dělají i redaktoři České televize, že popíšu, jak vypadal průběh zápasu a čekají, že na to sportovec nějak zareaguje. Jenomže co má říct, když to ten novinář udělal za něj. Nebo se mi nelíbí, když vidím, že novinář respondentu někam navádí. Já nejradši pokládám otevřené otázky. Na fotbale se mi jednou stalo, že tam byl novinář, který pracoval v Mladé frontě. Drnovice tehdy porazily dost vysoko Slavii, ten novinář tam měl fotbalistu Drnovic a pořád mu říkal něco ve smyslu: „Uplakaný slávisti, co? A ten hráč mu řekl něco ve smyslu, že je normální, že když někdo prohraje, tak ho to štve. A ten novinář zase: „Takže jste jim poslali do kabiny kapesníčky, ne?“ Přitom ten hráč to ani jednou neřekl. A mně bylo úplně jasné, proč to ten novinář dělá. Pak vyšel titulek na téma, že jim Slávisti poslali do kabiny balík kapesníčků. Takové podsouvání já opravdu nemám ráda. Je v pohodě, když chci respondentu někam navést, ale čistě jenom zaměřením otázek, nic mu nepodsouvám. Na přímou otázku chci přímou odpověď.

A nemůže se stát, že na stručnou otázku dostanete stručnou odpověď? Z hlediska psychologie...

To se může stát, ale když mám víc času, tak se můžu doptat další krátkou otázkou. Je pravda, že někteří sportovci si to dost užívají, že nejsou úplně vstřícní a že odpovídají stručně. Právě v takových situacích se musí otázka postavit tak, aby nemohl odpovědět ano nebo ne. Ale je to spíš kombinace obojího. Někdy se ptám stručně, někdy možná trochu rozvláčně, ale rozhodně nepodsouvám.

Souhlasíte s tím, že ve sportu vedou rozhovory tzv. po srsti? Že nejsou tak konfrontační, jako třeba v politice?

Ano, myslím si, že takový vyloženě konfrontační rozhovor není, anebo že je ho málo. Je to o tom, že novináři jsou s těmi sportovci často kamarádi. To je všechno na tykačku, a pak nastává problém někoho konfrontovat.

Jak to máte vy osobně?

Já si se sportovci netykám. A z pohledu toho, pro jaké médium pracuju, tak nejsem investigativní ani konfrontační. My jsme informační rádio. O těch nepříjemných věcech třeba informujeme, ale sportovce přímo nekonfrontujeme, jestli mi rozumíte.

A když hráč udělá v zápase nějakou velkou hrubku, tak vy se ho na to nezeptáte?

Tak to se klidně zeptám, na takovou blbost klidně. Když jsem pracovala v Brně, tak se nějakí hokejisti zabili v autě. Tehdy jsem poslala kolegyni, ať jde udělat rozhovor s tím týmem. Když se vrátila, tak jsem se jí ptala, co na to říkali. Ale ona se jich na to nezeptala, protože jí to přišlo nevhodné, když jim zemřeli spoluhráči. Ale na to se právě měla zeptat. Není nic špatného na tom zeptat se na špatnou věc. Oni vědí, že jste novinář a že je to vaše práce. Vy se zeptáte a oni maximálně můžou říct, že to nebudou komentovat. Tak na věci tohoto typu se klidně zeptám. Já myslela, že myslíte nějaké konfrontační, já nevím...

To mě právě zajímá, na co byste se už nezeptala. Je v pořádku zeptat se hráče třeba na vztah ke svému klubu nebo k trenérovi, když byste věděla, že mají nějaký spor?

Můžu se zeptat de facto na cokoliv. Pak jde jenom o to, co on mi odpoví. Například můj švagr je Pavel Kuka (bývalý český fotbalový reprezentant, pozn. aut.) a ten je mistr odpovědí. Toho novináři milují, protože odpoví na všechno. Pak je ale otázka, jestli vlastně něco řekl, protože když si to pustíte ze záznamu, tak odpoví na dobré i patné, nikoho neurazí, ani klub, ani fanoušky, i když třeba mluví proti nim. To je opravdu mistr odpovědí a takových sportovců je víc. Takže nemám problém zeptat se na cokoliv, ale zase z toho pohledu, kde pracuju. Neptám se na bulvární věci. Na tiskovce Radka Štěpánka se neptám, jestli už jsou s Nikol (Vaidišovou, pozn. aut.) opravdu zase spolu. To mě nezajímá. Možná by to našeho posluchače zajímalo, ale není to ta informace, po které já pasu.

Může se stát, že rozhovor se sportovcem je stereotypní v tom smyslu, že začne říkat fráze. A i když třeba novinář vymyslí neotřelou otázku, tak ten respondent ji odbude jednou větou a zase se vrátí do té staré šablony. Stává se vám to? Případně máte nějaký recept na to, jak z hráče sejmout tu standardizaci?

Musíte vymyslet opravdu dobrou otázku.

A jde to vůbec, když jste často v tom hloučku novinářů v přesile?

Však já si v tom hloučku taky položím svoji otázku. Nebo se ho pak zeptám ještě zvlášť. Mnohdy se mi stává, že se hlouček rozpustí, protože má pocit, že už všechno ví, ale já si ještě něco najdu. Když jsme se teď nedávno viděli na té hokejové tiskovce, tak jsme taky byli v hloučku, ale já jsem se pak ještě na něco doptala. A zrovna na těch odpovědích jsem si to pak postavila. Musí to prostě jít. Když si to novinář chce nějak postavit, tak se musí umět zeptat. Vzpomínám si, že když dělali sport na začátku na Nově, tak jejich otázka zněla třeba: „Tak jak jste viděl dnešní zápas?“ Úplně jsem se tetelila blahem, když jim trenér řekl, že „z lavičky“. Říkala jsem si, že dobře jim tak za takovou blbou otázkou. Když jsem začínala v rádiu, tak za mnou jednou přišel šéf a řekl mi, ať zavolám vítězi nějakého běhu, kterého jsme byli partnerem. Tak jsem si vzala sluchátka a přesně jsem tohle použila: „Tak jak jste viděl ten nedělní závod? A on říká: „Tak v první řadě jsem ho neviděl, to byl závod nevidomých.“ A to pro mě byla taková lekce, že už tu otázku nikdy nepoložím. Otázky se musí pokládat jinak.

Chtěl bych se vás ještě zeptat neformální vztahy se sportovci. Vy už jste naznačila, že si s nimi většinou netykáte, ale řada novinářů ano. Držíte si tak odstup? Snažíte se být objektivní?

Přesně tak. Nemám problém člověku vykat, ani mi nevádí, že Ledecká je o polovinu mladší než já. Beru to tak, že je to projevem nějaké slušnosti. Stejně tak jako mi nevádí si vykat v redakci, tak mi nevádí vykat si těmi sportovci. Vážím si jich za to, co dělají, a je tam ten odstup. Já jsem za média, oni jsou za sport. Ale vím, že třeba kolegové z České televize si se sportovci hodně tykají, ale pak na obrazy už si vykají. Já to takhle nemám. A když mě s tím člověkem náhodou něco svede na tykačku, tak je to něco jiného než vyloženě práce. Příklad. Byli jsme stejně těhotné s Kateřinou Neumannovou, bavily jsme se o dětech, tak jsme si začaly tykat.

Nemáte pocit, že když si s nimi netykáte, tak pak nedostanete takové informace, jako když byste si s nimi tykala?

Je to možné, ale nemusí to být pravidlo. Může se stát, že se třeba něco dozvím, ale on mi pak z pozice toho tykání řekne, že tu informaci nemám zveřejňovat. Tak co potom? Jsem pak novinář s nějakou důvěrnější informací, ale stejně ji nemůžu zveřejnit, protože si to ten sportovec nepřeje. Kdysi dávno byla takhle aféra „Karamelky“. V Drnovicích byli přistiženi dva fotbalisti, kteří brali nějaké podpůrné látky. Tehdy to spadlo na trenéra Dejmalu, že jim něco dal. Novináři se tomu věnovali, vznikl nějaký materiál, ale pak jsem se zákulisně dozvěděla, že ten doping už tam fungoval za trenéra Ježka, který byl významným trenérem reprezentace ještě před Brücknerem. Tak jsem se kolegů ptala? „A to se teda ví? A jeden renomovaný zkušený novinář, kterému je dneska asi šedesát, mi řekl, že oficiálně ne. Tak jsem se ptala, proč to nenapíšou, a on mi odpověděl, že to nemůžou, že by se tím zborčila celá předchozí sláva československého fotbalu, protože právě trénoval i reprezentaci. A teď žít s nějakou takovou informací, kterou nemůžu zveřejnit... Pokud mi někdo vyloženě řekne, že je to mimo záznam, tak mi to aspoň ucelí pohled na věc, ale já s tou informací stejně musím nějak pracovat.

A jak to teda s tím Ježkem dopadlo?

Nikdo to na něj nevytáhl, nikdo to neřekl. To byli tehdy novináři ze sportu z Hattricku, ale nikdo to nezpracoval, protože by se tím zbortilo renomé našeho fotbalu. Takhle fotbalové zákulisí funguje, že každý ví na někoho něco. Takže ve výsledku jsem ráda, že si s lidi z toho prostředí vykám.

Myslíte si, že je rozdíl v přístupu ke sportovnímu audiovizuálnímu rozhovoru, který je určen pro rádio, pro televizi, anebo nově pro web?

My z rádia u rozhovoru nemusíme dobře vypadat. Ale jak jsem říkala, tak jsem taky trochu pracovala v televizi a myslím si, že tam je ta příprava větší.

Jak to myslíte?

Na nějakou akci si teď troufnu jít úplně nepřipravená a udělám z ní rozhovor, ze kterého to nepůjde poznat. A další věc je, že mi nevádí říct, že o něčem nic nevím. Ale myslím si, že lidi z rádia a televize musí být lépe připraveni než ti píšíci. Ti si tam můžou leccos později doplnit. Ale u mě záleží, jak se zeptám nebo nezeptám. Když něco potřebuju vědět, tak mu tu konkrétní otázku musím položit. Ten píšíci si kolikrát vezme výpověď třeba z jiného média. Je to o větší přípravě.

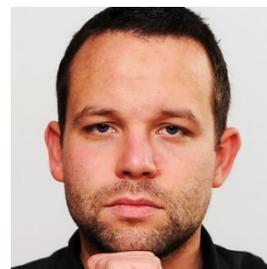
Máte pocit, že sportovní rozhovor se během vaší praxe nějak proměnil? Nebo pozorujete nějaké trendy?

Mám pocit, že je více rozhovorů o těch příbězích. Neříkám, že to jde vždycky, ale už když dělám vstup z nějakého zápasu, tak si tam ten příběh najdu. A když ne, tak si aspoň pomáhám diváky nebo atmosférou. Rozhovory už taky nejsou jenom o výkonu, mnohem víc se ví o soukromí sportovců. Ono to jde asi i ruku v ruce s marketingem, že ten sportovec se neprodává jenom tím, že něco odehraje a zhodnotí svůj zápas, ale i tím, jak vystupuje a co dělá. Když jsem pracovala jednu dobu na Nově ve sportu, tak s tím přišel Železný (ředitel TV Nova, pozn. aut.). Ten chtěl, aby ve zprávách byly příběhy, nejen ve sportu. Dříve když dělala Česká televize reportáž z povodní, tak tam bylo, jak dlouho budou trvat, někdo tam řekl, kolik bude škod, někdo z pojišťovny a tak. Pak přišla Nova a Železný to začal dělat tak, že tam byla paní Maruška, která měla zatopený sklep. A paní Maruška vyprávěla, jak tam měla mrazák. Pak šli za jiným člověkem, který vyvážel z baráku bahno, protože jim to zatopilo obýváček. Chudáci zrovna měli novou sedačku... To bylo o příbězích a diváky to podle mě opravdu zajímá. Na tomhle principu se snažím dělat rozhovory i já. Aby to mělo kromě sportovního výsledku přidanou hodnotu. To teď vidím v mnohem větší míře. Když si přečtu titulek, tak už to není jenom, že Krpálek vyhrál, ale že třeba Krpálek měl k snídani míchaná vejčička. Tím sportovní rozhovor zasáhne mnohem větší masu lidí. O tom to je a tam by se měl i sportovní rozhovor ubírat. Aby to bylo nejen pro sportovní fanoušky. Moje mamka nerozumí sportu a jde se dívat jenom tehdy, když se kope penalta, protože jí to přijde zajímavé. Takže čtenáře, posluchače i diváka musíte zaujmout něčím takovým.

Příloha č. 4

Rozhovor se sportovním redaktorem – Michal Petrák (*1981)

Specializuje se na fotbal. Jako sportovní novinář začínal v časopise Hatrick, kde působil v letech 1999–2009. Poté se stal reportérem Deníku Sport, v jehož redakci od konce roku 2012 vede oddělení videoobsahu iSport TV. Zúčastnil se fotbalových MS 2006, 2010, ME 2008, 2012 a je autorem rozhovorů s fotbalovými osobnostmi, jakými jsou například Joachim Löw nebo Stefan Effenberg. Na FSV UK vystudoval žurnalistiku a mediální studia.

Datum rozhovoru: 2. ledna 2018, 13:00

Místo rozhovoru: Avion Street Café (u sídla Czech News Center), ul. Komunardů, Praha 7

Okolnosti: —

V oblasti jakého sportu se setkáváte se sportovním rozhovorem?

Primárně ve fotbale, ale i v ostatních sportech. Fotbal dělám celou svoji novinářskou kariéru a naším hlavním obsahem na iSport TV je fotbalová HET liga, na kterou máme práva. Děláme z ní streamy a sestřihy, s čímž souvisí i další obsah. Snažíme se z pořízených záběrů vytěžit maximum.

Nyní se tedy specializujete na fotbal. K němu jste tíhnul už jako nováček?

Ano. Začínal jsem v sezoně 1999/2000 v časopise Hatrick, kde jsem byl jako elév. Dělal jsem ankety, statistiky a takové ty drobnější útvary. V Hatricku jsem vydržel do roku 2009. Od té doby až do roku 2012 jsem působil jako fotbalový redaktor Deníku Sport a když bylo na konci roku 2012 založeno oddělení iSport TV, stal jsem se jeho vedoucím. Od té doby dělám video.

Měl jste k tomu nějaké předpoklady? Říkal jste, že předtím jste působil pouze v tisku.

Vystudoval jsem na Fakultě sociálních věd žurnalistiku a potom navazující magisterský obor Mediální studia. Na žurnalistice jsem dělal televizní specializaci a určitou praxi jsem měl, protože jsem v letech 2009/2010 pracoval pro Nova Sport. Komentoval jsem Premier League, Champions League a celkově fotbalové přenosy. Takže když se tady zakládalo oddělení videoobsahu, tak si mě šéf vypořádal. A já souhlasil.

Dlouhou dobu jste připravoval rozhovory s hráči v tištěné podobě. Pak jste se ale musel přeorientovat v tom ohledu, že výsledek vaší práce bude v audiovizuální formě. Byla to pro vás velká změna?

Změna to byla v tom, že když dělá člověk audiovizuální rozhovor, musí více dbát na formulaci otázek, pokud je chce ve výsledném materiálu využít. Obecně si myslím, že při audiovizuálním formátu otázek a odpovědí musí člověk dbát více na formu. Když jsem dělal rozhovor pro Hatrick, bylo mi jedno,

jestli si s daným člověkem povídám půl hodiny, nebo hodinu. Když to natáčím, už se více soustředím na to, že z toho bude pětiminutová reportáž. Proto je nesmysl si s respondentem povídat hodinu a půl. Více dbám na to, aby rozhovor byl stručnější a jasnější. A z toho plyne, že je mnohdy i povrchnější.

Děláte v současné době také klasické pozápasové „ohlasové“ rozhovory?

Taky.

Když děláte s fotbalistou rozhovor a dostane během prvních dvou otázek uspokojivou odpověď, kterou víte, že použijete, tak rozhovor ukončíte? Nebo se snažíte ještě alespoň chvíli pokračovat?

On je rozdíl, kde ty ohlasové rozhovory děláte. Jsou třeba soutěže, jako je Evropská liga nebo Liga mistrů, kde je mixzóna rozdělená na držitele práv, nadržitele práv a pak ostatní písčící a rozhlas. Já obvykle stojím v části pro nadržitele práv. Tam jsou tři kamery, tři redaktori a já bojuji o to, abych vůbec mohl položit svoji otázku. Vzhledem k tomu, že už mám nějakou praxi, tak otázky většinou kladu nejvíce já. Snažím se postihnout to, co je v zápase důležité. Není to tak, že když zazní jedna odpověď, kterou použiju, tak končím. Snažím se vytěžít maximum zajímavého, ale nesmí to samozřejmě trvat hodinu.

Máte pocit, že videorozhovor, který dělá reportér pro web, se nějak liší od rozhovoru, který je určen pro klasickou televizi?

Myslím si, že v rozhovoru na webu se méně používají otázky v audiovizuální formě. Když třeba Česká televize dělá rozhovor, tak je takový úzus, že ostatní nechají daného redaktora položit asi první tři otázky. Řekl bych, že některá média si na to ještě nezvykla, takže tam dochází k jistému překřikování. Otázky jsou pro mě často nepoužitelné, protože v hloučku novinářů není úplně šikovné s mikrofonem nějak hýbat v tom smyslu, že bych ho nastavoval respondentovi, pak sobě, pak zase zpátky. Takže při těchto rychlých formátech, jako jsou ohlasové rozhovory, používáme na webu formát otázka odpověď, ale ta otázka je psaná. Je tam slide, kde je napsaná otázka, a pak následuje audiovizuální odpověď.

Rozumím tomu správně, že při vedení rozhovoru držíte mikrofon stále u hráče?

Ano, a z tohoto důvodu jsou ty moje otázky prakticky nepoužitelné.

Když jsem si domlouval rozhovor se zkušeným redaktorem Alešem Procházkou z Českého rozhlasu, tak mi už do telefonu říkal, že mu vadí, jak málo prostoru dnes dostává rozhovor ve vysílání. Dříve se prý vysílal klidně celý rozhovor ve formátu otázka odpověď, zatímco dnes jsou to většinou příspěvky složené z komentáře redaktora a krátkých citací sportovce bez otázky. Vnímáte tenhle posun taky?

V rozhlasu asi ano, ale my máme formáty, ve kterých děláme delší rozhovory formou otázka odpověď. To, o čem jsem před chvílí mluvil, je vyloženě praktická záležitost. Jako běžné internetové médium jsme v hloučku novinářů a je to boj o položení otázky. Není prostor rozmýšlet se, jak formulovat otázku, a navíc nějak bojovat s mikrofonem. Je to otázka praxe. Je možné, že Aleš Procházka mluvil o době třeba ještě před patnácti lety, kdy bylo mnohem méně médií. Sám si pamatuju, že v mixzóně bylo pět lidí. Dneska je to boj o místo a strkání se, aby se člověk vůbec dostal k výpovědi. Takže pro ten formát, o kterém jsme se bavili, jsme se rozhodli čistě z praktických důvodů. Pak máme formáty, třeba pořad Overtime, které jsou vyloženě jeden na jednoho, výjimečně na dva, kde sedí moderátor a klade otázky. Je to vlastně videodebata se vším všudy, kde moderátor i přivítá hosta a je to spíše formát, řekl bych, televizního studiového rozhovoru. Ale abych odpověděl na tu otázku... Nemám pocit, že se použití otázek vytrácí záměrně. Dělat ohlasové rozhovory formou otázka odpověď už takhle moc nejde. V naší lize natáčíme ohlasy jenom po těch nejvypjatějších zápasech, po derby Sparta-Slavie, Sparta-Plzeň, Slavia-Plzeň. Kdybychom natáčeli po zápase Bohemians-Zlín, tak si to dovedu představit. Ale už jenom sraz reprezentace je shluk kamer, mikrofonů před plachtou se sponzory.

Ten problém, co vy popisujete, by vyřešil exkluzivní rozhovor. S ním se nesetkáváte?

Ten jde udělat po zápase jenom občas. Využíváme ho většinou ve zmíněném pořadu Overtime.

Když si po zápase vybíráte respondenta, na základě jakého klíče to děláte? Vybíráte nejlepšího střelce, nejsympatičtějšího hráče, nebo třeba nejlepšího řečníka?

Tak řečníka asi ne, protože věřím, že rozmluvím v podstatě kohokoliv. Ale vybíráme takového respondenta, aby to bylo zajímavé. Někoho, kdo v zápase předvedl něco zajímavého, což je přirozeně ten, kdo dal nejvíc gólů, dal vítězný gól nebo třeba vychytil soupeře. Ale taky si vybíráme hráče, kteří předvedli nějaký zákrok, který byl na hraně vyloučení, nebo na základě něj byla odpískána penalta. V takových případech si беру jak toho faulovaného, tak toho, kdo faul udělal, abychom měli pohled obou stran. Snažím se vždycky vybrat někoho, u koho vím, že jeho ohlas bude mít smysl a že bude mít nějakou výpovědní hodnotu. To, jestli člověk umí mluvit, nebo mluví málo, nerozlišuju. Tyhle ohlasové rozhovory беру vyloženě jako rychlý servis pro našeho diváka, kde by se měl dozvědět, co se v zápase stalo z pohledu aktérů. Když to řeknu cynicky, tak na formální kvalitu tolik nehledíme, protože hlavní roli má obsah. Druhá věc je, že často si člověk ani nemá možnost vybírat, protože klub vyšle hráče podle svého uvážení a toho máme k dispozici.

Myslíte si, že rychlost publikace audiovizuálního obsahu na webu je výhodou oproti klasické televizi nebo rozhlasu?

To asi ano. Výhoda taky je, že materiál na web můžeme dát kdykoliv, když ho máme připravený. Nemusíme se ohlížet na to, jestli je zrovna na programu zpravodajství. Nemáme programovou skladbu, která by rozhodovala o tom, kdy ho můžeme publikovat.

Jste konkurenti?

Asi to tak je, ale já to úplně nevnímám.

Myslíte si, že se diváci v dnešní době rozhodují, jestli si kvůli sportovnímu servisu pustí studio České televize nebo Branky, body, vteřiny, nebo si otevřou váš web, kde jsou kromě článku k zápasu také rozhovory?

To asi ještě úplně ne. My třeba nejsme součástí EBU (Evropská vysílací unie s výměnnou sítí, pozn. aut.), takže nemáme k dispozici tolik záběrů jako Česká televize. Nemůžeme třeba poskytnout záběry z krasobruslařského mistrovství světa. V tom, jak zpracováváme fotbalovou ligu, můžeme být konkurence, protože máme k dispozici záběry ze všech zápasů. V ostatním ne. Při basketbalovém mistrovství žen nemáme práva, nemůžeme natáčet, takže nemůžeme přinášet tento obsah. Další věc je, že když jsem byl na mistrovství světa ve fotbale ve Francii (2016, pozn. aut.), tak jsem tam fungoval jako redaktor i kameraman zároveň a měl jsem akreditaci pro neдрžitele práv, což znamená, že neplatila v den zápasu. Když se hrál zápas, točil jsem třeba ve fan zóně nebo dění ve městě. Takže v oblasti naší fotbalové ligy se můžeme vnímat jako konkurence, ale celkově ne.

Preferujete při vedení rozhovoru spíše krátké otázky, nebo se snažíte, aby ve vaší otázce byla obsažena nějaká informace, statistika, nebo třeba i krátká úvaha, na kterou by měl sportovec zareagovat?

Tohle asi nejde postavit přímo proti sobě. Záleží na tom, co od rozhovoru očekávám a čeho s ním chci dosáhnout. Když to bude bilanční rozhovor s Martinem Feninem o jeho kariéře, která neprobíhá tak, jak si na začátku představoval, tak tam musíte nějak diskutovat. Není to souboj, ale musíte tomu respondentovi, který se nějak obhazuje nebo předkládá nějaký pohled na aféry, které má za sebou, předkládat nějaké argumenty. Ptát se ho na sporné okamžiky a podobně. Tam dáváte svůj vhled, svoje informace. Podle mě se nedá říct, co upřednostňovat, záleží na rytmu rozhovoru. Někdy zafunguje, když se úderně zeptám „Proč?“, ale že bych celý rozhovor vedl jednoslovnými nebo dvouslovnými otázkami, to si nedovedu představit.

Pověstné „Sparta–Slavie, 1:0. Proč?“ Otakara Černého asi také nefunguje na každého, že?

U někoho si to dovedu představit, ale u každého určitě ne. Já navíc ani nemám tyhle obecné otázky moc rád. Ohlasy po zápase dělám tak, že už se závěrem zápasu si připravuju otázky a snažím se vybírat ze zápasu jednotlivosti. Ptám se na taktiku, proč se nedařilo na začátku druhého poločasu, proč to drhlo po stranách a tímto způsobem. Snažím se co nejvíce pomoci respondentovi, aby věděl, na co se ptám. Aby nemusel sám řešit, co má říkat. Nemůžu spoléhat na to, že bude dostatečně duchapřítomný a po vyčerpávajícím zápase výřečný, aby dokázal sám vymyslet a zformulovat důvody, na které se ho ptám. Musím mu pomoci tím, že se ho budu ptát na konkrétnosti.

Myslíte si, že je určitým trendem nepokládat otázky na vývoj a výsledek zápasu, ale sledovat spíše nějaký příběh?

Ano, to je důležité slovo, které jsem předtím nezmínil při výběru respondentů. Příběhem je právě třeba ta neodpískaná penalta, neproměněná šance, vychytaná šance. Příklad. Byl jsem jednou na ženském derby Sparty–Slavie a zranila se tam hráčka Sparty. Když ji odnášeli na nosítkách, hráčka Slavie za ní šla a položila na ni deku. Už tenhle moment mě inspiroval k tomu, že jsem s ní udělal rozhovor, který přímo nesouvisel se zápasem. A na webu to pak mělo velkou sledovanost, protože to je silný příběh, když jí v těžké chvíli pomůže soupeřka v derby. Příběh je důležitý.

Hlídáte jako vedoucí sekce, aby tyto rozhovory s příběhy nebyly bulvární?

Tuhle kategorizaci na bulvární a nebulvární ve sportovních médiích moc neberu, protože sport má svým způsobem „bulvární“ charakter. Jsou v něm příběhy, emoce, celebrity, takže těžko se vyhnout tomu, aby cokoli ve sportu nebylo vnímáno jako bulvární. Pokud to vyloženě nebude video o faktech, třeba statistikách. Jakmile jsou tam sportovní aktéři, jsou tam i emoce a už se to dá označit za bulvár. Myslím si, že tohle slovo je u nás hodně zprofanované a ve sportu bych ho nepoužíval. Samozřejmě pokud to vyloženě nebude příběh o tom, že sportovkyně je na dovolené a vykoukla jí bradavka. Pak je to samozřejmě čistě bulvární. Já sám se snažím, byť to jde třeba proti zájmům zaměstnavatele, držet co nejvíce na straně, kde to není označitelné za bulvár.

Když si fotbalová reprezentace udělá večírek s dámami, je vaším úkolem následně jít a zeptat se jich na to v rozhovoru?

Není naším úkolem jet a natočit je při tom. Ale samozřejmě by byla chyba se tomu vyhnout, pokud by následující den byl třeba sraz reprezentace a možnost rozhovorů s hráči. Nezeptat se na to, by byla naprostá novinářská chyba. Na druhou stranu bych to na tom nestavěl. Do jisté míry by bylo na našich videoeditorech, kterou část videa by použili. Kdybych po takové události na místě já, tak si najdu dva tři příběhy, z nichž jeden by byl určitě tenhle, a udělal bych dvě tři reportáže. To, že tahle by byla nejsledovanější, o tom není pochyb.

Myslíte si, že do sportovní žurnalistiky patří konfrontační typ rozhovoru tak, jako je třeba v politické žurnalistice? Vy už jste naznačil, že v některých formátech argumentujete proti respondentovi. Patří konfrontace k vaší práci?

Jednoznačně. Když česká hokejová reprezentace skončí sedmá a máte dostatečnou oporu ve statistikách nebo ve vyhodnocených krocích trenéra, které vedly k neúspěchu, tak v rozhovoru s trenérem je jednoznačně na místě konfrontovat ho se skutečností. Je potřeba se ptát, proč zvolil danou cestu, když se později ukázalo, že nebyla správná.

Lze konfrontaci zvolit jako určitý postup i u ohlasového rozhovoru? Je na to čas?

Když dá hráč gól rukou, je to evidentní a nepřizná se k tomu, tak je to otázka morálky. Je na místě ptát se hráče, proč se nepřiznal. On asi bude argumentovat tím, že to neodpískal rozhodčí, ale je na místě ptát se sportovce při jakémkoliv pochybení na fair play, což je smysl veškerého sportování. Nebo ptát se ho, když dojde ke zranění protihráče. Když odstoupím od morální roviny, tak je namísto ptát se útočníka, který neproměnil čtyři vyložené šance, proč to tak udělal, jak by to bylo lepší udělat příště. Když nepromění čtyři šance, a způsobí tak prohru svého týmu, je to naprosto legitimní.

V době, kdy trénoval fotbalovou reprezentaci Karel Brückner, nebyl ideální vztah mezi realizačním týmem a médii. Trenér nechtěl poskytovat rozhovory a komunikace s týmem byla celkově zhoršená. Může takovým problémům předejít například navázání neformálních vztahů s potenciálními respondenty?

Ano, ale musím říct, že neformální vztahy se navazují čím dál hůře. Je to asi tím, že médií je víc a víc. Řekl bych, že sami hráči pociťují, že jejich vztah s novináři je víc a víc formální. Když jsem začínal, tak nebyl problém zavolat jakémukoliv českému fotbalistovi, který hrál v cizině, a udělat s ním rozhovor nebo za ním zajet na reportáž. Dnes už to jde všechno přes tiskové mluvčí, kteří hlídají vytíženost hráčů, aby nedošlo k nějakému jejich mediálnímu přetížení. Dříve to byla vlastně ta doba Karla Brücknera. V týmu tehdy hrála výraznou roli osobnost trenéra, který je nepopíratelně geniální, ale zároveň dost ješitný. Ke konci jeho působení ve funkci v letech asi 2006 až 2008 docházelo ke konfrontacím nebo konfliktům po kritických článcích nebo při dotazech na tiskovkách. Tam si myslím, že by jedním z vašich respondentů mohl být Pavel Hartman, což je můj kolega ze Sportu. Ten na mistrovství světa v roce 2006 s Karlem Brücknerem velmi válčil ohledně léčení Milana Baroše a Jana Kollera, kteří byli zranění. Tenkrát jsem to sledoval jako novinář Hattricku zvenku, ale vím, že docházelo k častým rozepřím. V roce 2008 po konci na mistrovství Evropy v Rakousku a Švýcarsku se Pavel přímo zeptal Brücknera, jestli by neměl odstoupit. To se nesetkalo úplně s pochopením. Vztah mezi médii a týmem tenkrát samozřejmě narušila třeba kauza pokoje číslo 443 v hotelu Praha, po které měli hráči bobříka mlčení. (V březnu 2007, kdy česká reprezentace absolvovala kvalifikaci na ME, novináři informovali o večírku fotbalistů s prostitutkami. – pozn. aut.)

Mohla být tato nekooperace způsobena částečně i tím, že byli trenér Brückner a hráči příliš obtěžováni novináři?

To určitě ne.

Takže nebyli zvyklí na konfrontaci?

Karel Brückner nebyl zvyklý na konfrontaci. A nepovažoval novináře za plnohodnotné partnery v diskusi. Nepovažoval jejich vzdělání za dostatečné k tomu, aby mu dokázali odborně argumentovat. To byl rozhodně jeden z důvodů. A co se týče hráčů, tam podle mě hrála roli ta kauza pokoje 443, o které psali především bulvární novináři. To asi způsobilo nějaký blok vůči všem novinářům. Ale to

je pouze moje domněnka. V té době jsem ještě reprezentaci nesledoval tak zblízka, protože ji dělali zkušenější kolegové.

Na začátku jste říkal, že se vám podaří rozmluvit každého. Nebyla to tak trochu nadsázka?

Trošku jo.

Jaká je vaše metoda nebo taktika na méně výřečné? Dáváte třeba na začátek rozhovoru nějakou lehčí rozmlouvací otázku?

Podle mě je naprostým základem empatie a snažit se rozhovor vést tím směrem, aby se dotyčný rozpovídal. Asi to nedokážu úplně popsat. Je potřeba vycítit, co člověk potřebuje. Jestli je to pochopení, nebo jestli potřebuje nějak nahrát. Když vidím jiskřičku, že když vedu rozhovor nějakým směrem, tak člověk začne reagovat líp, snažím se z toho těžit. Nejdůležitější je vcítit se do respondenta a snažit se klást otázky tím směrem, aby se rozpovídal. Samozřejmě to byla velká nadsázka, že se mi podaří rozmluvit každého. Ale taky tam hraje roli to, že si nevyberu na velký pětistránkový rozhovor v časopise někoho, o kom vím, že nemluví. Anebo se snažím připravit natolik, že se ptám na absolutní konkrétnosti, abych mu odpovídání co nejvíce zjednodušil. Abych vyloučil to, že se ho zeptám nějakou obecnou otázkou a on musel přemýšlet, co mi odpoví. Jde o to zaměřit se na přípravu a detaily. Psal jsem třeba knížku o historii hradeckého fotbalu a absolvoval jsem spoustu rozhovorů s bývalými hráči, kteří se už ani nechtěli scházet. Ptal jsem se na věci, které se děly v šedesátých, sedmdesátých letech a už si to nepamatovali. Takže bylo klíčové se připravit tak, že jsem jim byl schopný popsat události konkrétního zápasu, o který mi šlo. Dokázal jsem jim to přiblížit tak, že jsem jim řekl, že v daném zápase přšelo, že bylo bahno, co se stalo v prvním poločase, co ve druhém, a tím se jim ty vzpomínky vybavily. Podobná taktika funguje na málomluvného člověka po zápase. Může to být způsobeno nižší mírou inteligence, nedostatkem řečnických schopností nebo nepřátelským postojem k novináři. Dobrá taktika je vcítit se do jeho situace a dobře se připravit, aby měl odpovídání co nejjednodušší. Aby nemusel přebírat iniciativu a sám vymýšlet, co má odpovědět. Otázka musí být co nevystižnější, jasně formulovaná. Jakmile dám otevřenou obecnou otázku, hráč musí přemýšlet, na co se vlastně ptám, co mi má odpovědět, a to už na jeho straně vyžaduje úsilí, což je nežádoucí, když ho chci nějak rozmluvit. Mám za sebou rozhovor pro Hattrick s Lukášem Hartigem, kde to bylo velmi složité. To souviselo se vším, co jsem zmiňoval. Nemyslím to nijak špatně, ale tam to bylo dáno tím, že není nijak velký myslitel, jeho postojem k novinářům, kteří mu můžou vlézt na záda, a možná i ostychem z rozhovorů, protože má v sobě jistá tajemství z extrémně pravicové komunity. Takže dalším faktorem může být to, že se sportovci můžou obávat, aby s novinářem nezabrousili někam, čeho by pak litovali.

Předpokládám, že v delších rozhovorech je na rozmluvení více času...

Když vezmu ohlasový rozhovor po zápase, tak je složité někoho rozmluvit. Hráč přijde ze hřiště udýchaný, upocený a počítám s tím, že je to „jenom“ ohlas. Víím, že když přijde David Lafata, tak bude

odpovídat jednoslovně, dvouslovně. S tím počítám. Druhá věc je, že konkrétně David Lafata mě zná, několik větších věcí jsem s ním už dělal, takže mám pocit, že když mě vidí, tak odpovídá ochotněji. Ale taky platí, že se musím ptát konkrétně a tak dále.

Jaký máte při své profesi vztah k problematice tykání či vykání se sportovci?

Ambivalentní. Nejsem proti tykání se sportovci, řídím se společenskými normami. Když je někdo starší než já, tak mu tykání rozhodně nenabízím. Když je někdo mladší, tak s tím nemám problém. Naposledy jsem dělal naprosto pohodový rozhovor s Vladimírem Daridou o jeho kariéře. Nebylo tam nic kontroverzního, kde bych potřeboval mít odstup, takže jsem mu nabídl tykání. Mám zkušenost, že málokdy sportovci reagují na kameru líp než na člověka s blokem. Člověk s blokem nebo diktafonem je pro ně příjemnější společník, než člověk s mikrofonom a kamerou. Často se stane, že se zadrhnou, což způsobí nějaký blok a v dalším odpovídání jsou prkennější. Dejme tomu, že při takovémto typu rozhovoru беру nabídku tykání jako vstřícný krok, aby se daný člověk cítil líp.

Zmíněný rozhovor s Vladimírem Daridou byl tedy na kameru?

Ano, na kameru.

Takže jste si tykali, i když to byl rozhovor na kameru?

Takhle... My máme výhodu v té naší webovosti. Nemáme prestižní studio Ligy mistrů, jako má Česká televize. Pamatuju si podivné situace, kdy Petr Svěcený vykal ve studiu Pavlu Nedvědovi a ten se ho ve vysílání zeptal, jestli už si náhodou netykají. Těchto situací se chci vyvarovat, takže pokud si s člověkem tykám, tykám si s ním i před kamerou. Zatím jsem v našem prostředí necítil potřebu držet úroveň tak vysoko, že bych si s někým normálně tykal, ale před kamerou bych mu raději vykal. Chtěl jsem se vyhnout možné trapnosti situace. Taky byste člověku musel vysvětlit, že si s ním budete uměle vykat, čímž potlačíte přirozenost. Chci, aby se naši respondenti před kamerou cítili dobře, ne aby přemýšleli, že si musíme vykat.

Velké kluby prý zařizují svým hráčům třeba i mediální školení. Je poznat, že se v tomto ohledu situace změnila?

Nevím, to nedokážu úplně říct. Je více fotbalistů, na kterých je vidět mediální výchova. Někteří sportovci, napadá mě třeba Bořek Dočkal, jsou buď vyškolení, nebo natolik chytří, že odpovídají, ale vlastně nic neřeknou.

To je zajímavé, protože to samé mi říkala Renata Kuková z Impulsu o svém švagrovi Pavlu Kukovi.

Jasně. Ale nemyslím si, že by to souviselo s dobou. Tyhle typy byly, jsou a budou. Možná k tomu přispívá formalizace vztahů, ale neřekl bych, že je to hlavní důvod. Nikdy jsem se nesetkal s člověkem, u kterého bych poznal, že má za sebou mediální školení a že by náš rozhovor bral jako hru, kde by mi

odpovídal tak, že neřekne nic konkrétního. Když už jsem se s tím setkal, řekl bych, že to byl takový typ člověka.

Vezměme si jako příklad třeba Jana Kollera. Myslíte si, že jeho projev se tak razantně zlepšil, protože během kariéry absolvoval stovky rozhovorů?

To si myslím. Jan Koller podle mě není člověk, na kterého by fungovalo nějaké mediální školení. Nejsem si jistý, jestli někdy nějaké podstoupil, protože je svérázný typ, že i kdyby ano, tak by se těmi poučkami asi stejně neřídil. Myslím si, že u něj hrálo obrovskou roli to, že získal nějaký přehled. Pohyboval se po světě, získal zkušenosti a lidsky vyzrál. Na začátku byl opravdu s prominutím tele, který přijelo do Prahy a nevědělo, co se kolem něj děje. Na druhou stranu jeho pozice nebyla nijak jednoduchá, protože fanoušci ve Spartě ho nebrali. A taky to není jeden z nejpřemýšlivějších fotbalistů, které znám. Proto posun, který udělal zrovna on, je obdivuhodný. Dnes je s ním komunikace naprosto diametrálně odlišná.

Posíláte svým respondentům, kteří s vámi mají absolvovat delší rozhovor, nějaké okruhy, aby se mohli připravit?

Ze své iniciativy ne. Pokud si to protistrana vyžádá, tak ano, protože jinak bych ten rozhovor pravděpodobně nedostal. Ale už dlouho jsem se s tím nesetkal. Nepamatuji se, že bych v poslední době někomu posílal okruhy nebo otázky, abych mu pomohl se připravit. Ale asi bych o tom přemýšlel, kdyby ten rozhovor měl být třeba odborně složitý. Kdybych věděl, že si k tomu respondent najde ve svých archivech materiál, zamyslí se nad ním a třeba si to i nějak sepíše, tak bych mu to tímto klidně ulehčil. Protože kdybych se ptal na nějaké jednotlivosti a složitosti a on by z hlavy nevěděl, tak by rozhovor neměl význam. Když jsem absolvoval rozhovory kvůli knížce, o které jsem mluvil, posílal jsem okruhy dopředu SMSkou, ať se ti bývalí fotbalisté podívají třeba na nějaké výstřižky z novin a ať si to oživí. Ale to nesouviselo s mojí současnou prací ani s audiovizuálním rozhovorem.

Ano, to je vlastně rozhovor jako metoda sběru informací.

Přesně tak.

Je to hodně jiné, když děláte rozhovor jenom kvůli informacím? Cítíte se jako novinář také lépe, když víte, že vás nenatáčí kamera?

V tom je to hodně jiné. Když jsem na kameře, tak se snažím formulovat otázku tak, aby byla publikovatelná, abych nekoktal. Když se s někým sejdu za účelem sběru informací, tak na to vůbec nehledím. Snažím se být co nejpříjemnější, abych se s respondentem dostal na stejnou vlnu. To je zase o empatii. Když jsem se scházel s hráči z padesátých let, tak někteří se cítili nedocenění. Tak jsem se jim snažil místy i zalichotit. Je to možná trošku vypočítavé, ale snažil jsem se o to, abych od nich získal potřebné

informace a aby potom ta knížka byla co nejlepší. K tomu jsem využil tuto, dejme tomu, psychologickou hru. Ale na druhou stranu musím říct, že když jsem jim tímto způsobem pochleboval, opravdu jsem si o nich myslel, že byli výborní fotbalisté.

Přípravu na rozhovor a naslouchání respondentovi považujeme za naprostý základ profese. Je něco, co byste z našeho povídání vypíchnul a doporučil méně zkušeným reportérům?

Pokud to okolnosti dovolí, tak příprava je podle mě tak 60 % úspěchu. Nejen, že získáte nějaké informace, ale dostanete se na stejnou vlnu, jako je daný člověk. Když dříve nebyly vztahy tak formalizované a dělal jsem v Hattricku rubriku *Hattrik věří talentu*, tak jsem psal o nějakém mladém fotbalistovi, který ještě nebyl tolik známý. Nebyly o něm informace v archivech a moc jsem se o něm nedozvěděl, tak jsem volal jeho spoluhráčům. Kontaktoval jsem tiskového mluvčího, ptal jsem se, jak se ten hráč chová, jestli je něčím zajímavý, jestli má nějaký koníček a tak dále. Chtěl jsem o něm zjistit co nejvíce, protože to danému článku nebo reportáži vždycky pomůže. I když zjistíte jenom to, že někdo chodí do posilovny třikrát denně. A pak ta empatie. Důležité je snažit se naslouchat a zjistit, jak člověk uvažuje. A podle toho zvolit taktiku, aby rozhovor dopadl co nejlépe.

Příloha č. 5

Rozhovor se sportovním redaktorem – Aleš Procházka (*1950)

Je stálíci redakce Českého (dříve Československého) rozhlasu. Pro tuto instituci pracuje nepřetržitě od roku 1969, tedy téměř 50 let. Specializuje se na lední hokej. Jako rozhlasový reportér a komentátor se zúčastnil téměř dvou desítek hokejových mistrovství světa a šesti olympijských her. V roce 2014 získal Cenu Oty Pavla za celoživotní propagaci sportu a olympijských ideálů.

Datum rozhovoru: 3. ledna 2018, 17:15
Místo rozhovoru: Tiskové centrum, O2 Arena, Praha – Vysočany
Okolnosti: před zápasem Sparta – Třinec (36. kolo Tipsport extraligy)

Jak dlouho se setkáváte se sportovním rozhovorem a v jakých sportech?

Tak daleko snad moje paměť ani nesaáh. Začínal jsem v rádiu externě v 19 letech a byl jsem tam v pozitivním smyslu slova jako holka pro všechno. Tehdy bylo ještě dost malých sportů, na které se jinak ve vysílání příliš nedostávalo, takže s těmi jsem přicházel do kontaktu a nepovažoval jsem to žádné příkoří. Jinak jsem po dobu studia na Fakultě žurnalistiky spolupracoval s rádiem s tou perspektivou, že se budu moct věnovat hokeji, což se pak také stalo. Velká část z rozhovorů, které jsem absolvoval, se týkala právě ledu a příslušenství. Ale docela rád jsem se za sportovci vydával také k vodě, tedy za kanoisty, slalomáři, na sklonku své novinářské kariéry i za veslaři. Měl jsem v pácu i nějaké horolezce a dělal jsem příspěvky na téma „sport pro všechny“, což bylo pro leckooho spíš sport pro kočku, ale daly se tam objevit zajímavé figury.

Pořád mluvíme o Československém, potažmo Českém rozhlase? Nikdy jste nezměnil takříkajíc dres?

Je to ostuda, ale ne.

To není ostuda, řekl bych, že spíše naopak. Co vás drží stále v jedné instituci?

Ted' už mě tam nedrží nic, protože jsem se dožil role externisty–důchodce, ale jinak jsem byl vždycky vděčný, že můžu dělat, co mě baví, a necítil jsem potřebu se poohlížet jinde. Dneska je trošku jiná doba a i řada šikovných borců, kteří v rádiu působili, po dvou letech zjistili, že by si mohli vyzkoušet něco jiného, tak šli za hlasem svého srdce. Já jsem tam zůstal jako pozůstatek rozhlasového středověku na věčné časy.

Ve kterém roce, jste nastoupil?

V roce 1969 jsem nastoupil po maturitě jako elév na roční praxi, pak jsem dělal externě a v roce 1976 jsem po vojně nastoupil jako zaměstnanec.

Takže jste vyrážel do terénu dělat rozhovory, i když jste neměl ještě vystudovanou žurnalistiku?

Chodil jsem do terénu právě na ty menší sporty nebo na taková témata, která pro ty zasloužilé pány redaktory nebyla až tak atraktivní nebo na ně neměli čas. To byly začátky. V momentě, kdy jsem se ocitl ve stálém pracovním poměru, tak se dostávalo ve větší míře i na ten hokej a poměr sil mezi sporty se změnil.

Tomu rozumím, ale říkal jste, že jste začínal po maturitě, takže novinářské řemeslo jste ještě nestudoval. Věděl jste tehdy, jak se takový sportovní rozhovor dělá?

To je jako přemýšlet o detailech třicetileté války. Samozřejmě, že jsem nastupoval do rádia v situaci, která byla naprosto odlišná, než je tomu dnes. Byl tam okruh zkušených redaktorů, ke kterým člověk s patřičným respektem vzhlížel. Hokej dělal nebožtík Stanislav Sigmund, to byla persona v oboru. Už třeba kvůli němu si člověk netroufal někam přijít a brát to na lehkou váhu nebo si hrát na chytráka, aniž by o dotyčném sportovci nebo o tom, co se právě děje, něco věděl. Jednak jsem se učil průběžně na Fakultě žurnalistiky, kde jsem si vybral rozhlasovou specializaci. V rozhlase jsem se pak učil za pochodu od těch, kteří tam pracovali. Dnes je v redakci podstatně jiná sestava, protože jádro tvoří z 90 procent šikovní mladí kluci. Není tam žádné klubko starých chytrých, kteří by rozdávali rozumy. Je jiná doba a já sám jsem nikdy neměl nátlak na to, abych někomu udílel rady, co je dobře, co je špatně, co ať se neopakuje a tak. Když jsem jako začátečník stříhal příspěvek na obrovité staré mašině, tak přišel Stanislav Sigmund a dával pozor, jestli to nešidím. Tyhle ambice jsem sám nikdy neměl. Pro mě to bylo dobře, že jsem se naučil držet při zemi a s pokorou vzhlížet k těm, kteří už měli něco za sebou.

Je něco, co z vašeho pohledu dělají mladí špatně nebo ne úplně nejlépe?

To bych neřekl. Nechci být starý zapšklý pán, který zajde za roh a ví, jak by se mělo všechno dělat, ale netroufá si jim to říct do očí. Myslím si, že jsou to vesměs šikovní hoši a mají výhodu, že jsou stavění pro dnešní dobu. V době, kdy jsem v rádiu začínal já, to asi není potřeba dlouze rozvádět, byla taková doba, že člověk byl spoután mnoha nařízeními a doporučeními. Proto jsem si vážil, že můžu dělat sport, ve kterém to nebylo tak hrozné. Dneska má každý daleko širší pole působnosti, co se týče svých tvůrčích nápadů. Na druhou stranu, když bych to měl srovnat s tím, co bylo... Trošku hůře se smírují s tím, že rozhovory, které se dělají dnes, mají stále kratší stopáž. Když to vezmu konkrétně, tak dnes jsou příspěvky na Radiožurnálu v délce maximálně dvě a půl minuty. Jenomže člověk občas potká zajímavého tvora, o kterém je přesvědčen, že by mohl vyprávět půl hodiny. Někdy, když točím nanečisto a pak z toho dělám příspěvek, tak to na půlhodinu opravdu vydá a já pak mám permanentně pocit provinění, že jsem použil jen zlomek. Je to takový nepsaný zákon doby, že třeba přes den jsou na Radiožurnálu rozhovory pouze ve výjimečných případech. Spíše chtějí jenom takové příspěvky, kde jsou zvukové efekty a kde se ozve více kratších hlasů. Někdy to má opodstatnění, někdy bych s tím polemizoval. Ale nejsem ten, kdo určuje současný trend, a ani se do té role nechci pasovat.

Naznačil jste, že před rokem 1989 byla jiná doba. Nebylo možné ptát se kohokoliv na cokoliv. Pociťil jste v tomto ohledu v devadesátých letech nějakou změnu?

Nějakou převratnou změnu asi spíš cítili ti, kteří pracovali v jiných redakcích. Sportovci, třeba hokejisti, když vyhráli zlatou medaili, tak z toho měl člověk stejnou radost i před rokem 1989. Ale je pravda, že když naši hráli se Sověty, tak to člověk prožíval o to intenzivněji, i když se musel trochu brzdit, aby to tolik nedával najevo. Ale jinak jsem byl vycvičen tak, abych uvažoval jako český člověk, a to tak, že když český sportovec udělal nějaký úspěch, tak jsem z toho měl vždycky radost. Takže tady žádný rozdíl s ohledem na politickou změnu neproběhl. Ale důležitá je jiná věc. Když jsem začínal se žurnalistikou, tak jsem si nějak vsugeroval, že nejdůležitější vlastností je, aby byl člověk slušný. Myslím si, že to mi nedalo zase tolik práce. Ale dnes se spíš nosí taková zdravá dávka drzosti, abych se v té krátké stopáži dostal někomu pod kůži. Měl bych ho provokovat svými otázkami. Speciálně pak někoho, o kom si myslím, že nemá čisté svědomí a tak dále. Tohle se dostává na řadu mnohem častěji než dříve dřív. Není to žádná náhlá změna, ale dlouhodobý vývoj.

Myslíte si, že se přístup novináře k rozhovoru liší, když píše pro noviny, anebo když pracuje pro rozhlas a televizi?

Na to by asi kvalifikovaněji odpověděl ten, kdo si vyzkoušel obojí. Jako rozhlasák, který u toho začínal a u toho taky končí, to asi nemůžu úplně objektivně posoudit. Co mám odpozorováno z terénu, tak písíci novináři mají výhodu v tom, že se sportovci mohou poklábosit, což jsem, upřímně řečeno, nikdy neměl moc rád. Nelíbilo se mi, když dotyčný písíci novinář ukazoval, jak daného borce dobře zná a může si s ním důvěrně pokecat. Člověk s nahrávacím přístrojem mu musel čekat za zády, až se dostane na řadu. Takže tohle štěstí při rozhlasové práci nebývá. Zvláště v případě, kdy je potřeba něco honem rychle vyrobit a poslat do vysílání. V tomto mají novináři větší volnost. Nebo třeba i v tom, že můžou sportovce rozmluvit tím, že do těch svých otázek vsunou nějaké peprnější výrazy, které z toho samozřejmě ve výsledku odstraní. To u nahrávky dost dobře nelze, i když vulgarismy se množí. Naštěstí ne u Českého rozhlasu. Tohle jsou ty rozdíly. Já jsem spíše přicházel do kontaktu s televizními autory rozhovorů, protože jsem cíhal na to, až si vezmou sportovce stranou, abych se k nim dostal dříve než ti novináři písíci, protože ti pak spolykají větší porci času. Zadruhé byla mnohem větší pravděpodobnost, že když si tam přistrčím diktafon, ale to jsem pak nebyl autorem rozhovoru já, že budou mluvit spisovněji, než když si povídají s nějakým písíci Lojzou a říkají si „tyvole tohle a támhleto“. To jsem si musel hned v duchu vygumovat.

Se změnou režimu a poté nástupem internetu se zvýšil počet médií. Jak se vypořádáváte s tím, že po zápase nečekají na rozhovor dva tři novináři, ale deset? Dostáváte se k exkluzivnímu rozhovoru? Protože v různých médiích jsou často stejné rozhovory...

Asi mám to štěstí, že nestihnu přečíst všechna média, takže nemám možnost říct, jestli to tak doopravdy je. Připouštím, že někdy někdo od někoho něco okopíruje, přebírá.

Myslel jsem to tak, že novináři jsou často autory jednoho skupinového rozhovoru...

Bohužel jsou situace, kdy to nelze udělat jinak. Po hokejovém utkání přivede tiskový mluvčí jednoho hráče. S trochou štěstí lze ukořistit alespoň pár otázek navíc, když už jsou všichni hotovi. Tím se odliším od toho, co řekl ostatním. Ale když čas kvapí, tak jsem taky odsouzen k tomu, že beru odpovědi, které poskytl i jim. Ovšem zase si přečtu na hokej.cz nebo jinde, že rozhovor s dotyčným hráčem nebo trenérem by vydal na několik minut, ale já z toho můžu použít jenom čtyři pět vět. A těžko někdo sedí u rádia a říká si, jak je možné, že povídá to samé, jako je napsáno v novinách.

Když máte možnost vybrat si respondenta, jaké faktory v tom hrají roli? Předpokládám, že když někdo dá hatrick, tak je žádoucí jej vzít. Ale stalo se vám někdy, že jste dal přednost třeba lepšímu řečníkovi?

Na ty, kteří dají hatrick, má člověk vždy ze zásady políčeno, pokud dotyčný není hluchoněmý. Byly doby, kdy jsme z Prahy objížděli více stadionů, ale to už dneska nebývá zvykem. Dělají to krajánci. Dnes už Praha dělá jenom Spartu, tu a tam Mladou Boleslav, Kladno... Dřív byla větší možnost znát hráče, takže jsem věděl, kdo je ve kterém mužstvu schopen něco smysluplného říct, i když zrovna nedal tři góly. Je vždycky dobré mít někoho, kdo dovede zápas nějakým způsobem okořenit svým postřehem tak, aby to posluchače zaujalo. Taková hráči byli a jsou. Třeba... Ale to nemá cenu uvádět konkrétní případy.

Pardon. Já budu jedině rád, když uvedete konkrétní příklady.

Asi bych byl příliš surový, kdybych řekl jedno dvě jména a zapomněl na ty ostatní, protože v každém mančaftu se najde někdo, kdo neřekne jenom „Máme štěstí, že nám to tam napadalo.“ nebo „Měli jsme smůlu, že nám to tam nenapadalo.“ Jsou hráči, kteří, i když mančaft prohrál a byli otrávení, tak za novináři jdou a poctivě přemýšlejí a mluví, když se jich člověk na něco zeptá. Takový byl třeba Petr Ton, ale bylo jich samozřejmě víc. Jsou takoví, kteří někdy mají náladu, někdy nemají. Někdy zmizí zadním vchodem, že i kdyby dali čtyři góly, tak se jich člověk nedočká. I když takoví to většinou nedělají.

Když si představíte rozhovor, při němž by novinář i sportovec měli neomezené množství času...

To už si vůbec nedokážu představit.

Kdyby přece jen ano, pokládal byste delší otázky, do kterých byste zahrnul také svůj pohled na věc a vlastní úvahy, nebo byste přesto volil raději krátké a stručné dotazy? Narážím na to, že Otakar Černý se někdy ptal stylem: „Sparta – Slavia, 1:0. Proč?“

Konkrétně až takhle krátká otázka by mi nevycházela z duše. Ale myslím si, že je dobré to střídat. Nemusím mít při otázce vždycky minutový projev, abych dotyčného unavil. Je dobré střídat stručné otázky s tím, že občas něco naznačím. U nás v rozhlase se teď opakovaně apeluje na redaktory, aby se nepokoušeli komukoliv, s kým mluví, podsouvat svůj názor. Můžou konstatovat fakta, zeptat se proč si ten či onen myslí, že to tak bylo, ale říct mu „Tohle se mi nelíbilo a myslí si to i všichni ostatní. Co vy na to?“, to už je na hraně. Neexistuje sice žádná přesná hranice, co se může, a co ne, ale klíčem je se v duchu brzdit.

Když jsem se bavil s vašimi mladšími kolegy, skoro všichni se shodli na jedné věci. Zdá se jim, že zatímco dříve se rozhovory dělaly spíše o výsledku, o brankách, o bodech, o vteřinách, dnes se sleduje spíše nějaký příběh. Máte také takový pocit, že je dnes trendem příběhovost?

Určitě je to tak. Otázka ovšem je, jak vecpat příběh do příspěvku, který má v ranním žurnálu stopáž 1:45, ani to ne. A ještě z toho ten dotyčný nemluví celou dobu sám. To je umění, respektive v některých případech i nemožnost. Ale rozhodně tento trend pár let kvete. Rozebírat, proč něco nějak dopadlo, to už se moc nepěštuje. Na poradách jsme se o tom bavili několikrát, nedávno znova. Komentáře typu proč byly výsledky takové, a ne makové, nejsou v módě. Jsou chtěné spíše perličky, které by mohly posluchače zajímat. Na tohle se lépe přizpůsobují mladí kolegové, kteří nebyli zvyklí na dřívější poměry. Ale i oni se musejí hlídat. Měli by se pořád držet sportovního kopyta a vyvarovat se jakémusi bulvárnímu pojetí. Nejde o to vykládat, jestli byl hráč čtyřikrát rozvedený a bil manželku. Jsou i jiné zajímavosti, které souvisejí se zápasem nebo jakýmkoliv sportovním výkonem.

Myslíte si, že do sportovní žurnalistiky patří konfrontační způsob vedení rozhovoru? Příklad: Když vedou žurnalisté rozhovory s politiky, je tam konfrontace naprosto znatelná a obvyklá. Jak nahlížíte na toto téma?

V tomhle jsem zažil ještě staré časy. Když jsem prošel kolem nějakého sportovce, se kterým jsem dělal párkrát takový rozhovor, mohl jsem být rád, když mi nenastavil nohu. Teď je to trochu jiné. Mimochodem s politiky bych se nechtěl v žádném případě potkávat. Ani kdysi, ani teď. Ale politika proniká i do sportu, protože máme sportovní funkcionáře. Když si vzpomeneme na aférky z doby nedávno minulé, tak tam asi nejde si s nimi bodře potřásat rukou a snažit se jim zavděčit. Člověk se v takovém případě nemůže tvářit, že jsme nejlepší kamarádi, ale musí do nich dloubnout. Na tohle jsou opět otrlejší hoši. Já už s takovými případy nepřicházím do kontaktu a jsem za to vděčný. Nemám na to náuru a asi bych se s tím hůře srovnával než oni. Nevím, jestli je to věkem nebo povahou, ale beru to takhle.

Patří k práci sportovního novináře konfrontovat například fotbalové funkcionáře s jejich finančními aférami a podobně?

Na tuto otázku nehledám odpověď, protože ji za mě našli naši nadřízení. Ti po sportovní redakci chtějí takovéto příspěvky. Pokud se koná nějaké zasedání o tom, jestli je dotyčný vinen, či nevinen, tak sportovní redakce se tomu věnuje.

A co když se jedná o nějaký exces sportovce? Co když fotbalista řídí pod vlivem alkoholu nebo hokejista poruší životosprávu. Měl by sportovní novinář jít a konfrontovat s tím dotyčného?

Teoreticky vzato ano. Ale nepamatuji se, že by byl někdo z mých kolegů takovým provinilcem insulťován. Když se hráč něčím proviní, redakce má za úkol sehnat vyjádření klubu, trenéra i samotného hráče. Vždycky se nemusí povést zastihnout všechny, nejčastěji pak daného provinilce, což je celkem pochopitelné. Ale že by byl v redakci někdo, kdo by se vyloženě pásl na těchto prohřešcích a snažil se stůj co stůj zvednout jim tlak, to ne. Ale jsou situace, kdy je potřeba uchopit i takovéto téma.

Během své reportéřské kariéry jste od sportovců jistě slyšel mnoho frází. Máte nějaký recept na to, jak z nich dostat nové, neotřelé odpovědi?

V tomto případě si lze vypomáhat různě. Pokud to byly rozhovory s delší stopáží, tak... Už ani nevím, jak jsem to dělal. Ale pokud vím, že budu vyrábět kratší příspěvek, který nejde živě do vysílání, a budu mít chvíli času na jeho úpravu, tak se hráče zeptám jinými slovy ještě jednou. Zeptám se ho tak, aby frázi nemohl uplatnit.

Nemáte někdy pocit, že ať se snažíte vymyslet sebelepší kreativní otázku, sportovec stejně zase po chvíli naskočí na původní kolej?

Řekl bych, že ne. Dá se říci, že většinou přehodí výhybku a druhá odpověď je použitelnější.

To je docela jednoduché. Čekal bych, že bude potřeba nějaké složitější strategie.

Tak jednoduché... O tom by se dalo mluvit půl hodiny. Je to takový první manévr, který mě napadá, když slyším tento dotaz.

V úvodu jste říkal, že jste nikdy neměl rád, když novináři s hráči klábosili, a ukazovali tak, jak se s nimi důvěrně znají. Není právě takové neformální navázání kontaktu klíčem k tomu, aby se hráč při rozhovoru více otevřel?

Já závidím některým kolegům, kteří se sportovcem můžou jít na pivo. Jsou takové situace, kdy se můžou plácát po ramenou, říkat si „Tyvole, tak co doma?“ a ono se to pak samozřejmě projeví, když novinář po konkrétním sportovci něco chce. Otevře mu trošku svoje nitro. Já už bohužel pětadvacet let nemůžu požívat alkohol, ne že bych ho v životě vypil nějak hodně, ale tímto jsem odsouzený k tomu, že jsem od nich trošku dál. Někteří sportovci jsou s mými kolegy opravdu kamarádi. Na druhou stranu nejsem ten, který by se od nich držel záměrně dál a nechtěl s nimi mít moc společného,

protože jsem pan novinář. Je fajn si s některými hráči a trenéry tykat. Ne, že bych se z nich snažil něco vytáhnout, klábosení jsem se rozhodně nezdráhal pěstovat, ale nikdy jsem při tom nedržel v ruce zapnuté nahrávací zařízení. To je jiná káva.

Myslíte si, že rozhlasové a televizní rozhovory jsou, co se týče přípravy, realizace a zpracování, prakticky stejné, pouze s tím rozdílem, že v televizi respondenta navíc vidíme?

To se asi budu opakovat. Jde o to, že rozhlasové rozhovory jsou o poznání kratší, v televizi je více prostoru. Je jasné, že když jde o rozhovor mezi třetinami, tak reportér polapí hráče, dá mu taky jenom tři otázky a hráč odpochoduje. Ale jsou studia, kde se rozebírá všechno možné. Proč hráli takhle, co mají zlepšit... Je tam spousta prostoru, kde se můžou hráči vyjádřit. Je tam prostor, aby se někdo něčemu zasmál nebo aby si nad něčím povzdechnul. To v rádiu moc není. V tomto můžeme my reportéři závidět i moderátorům v rádiu, kteří si můžou pozvat nějakou zajímavou sportovní figuru, když mají chuť, a můžou s ní naživo debatovat ve vysílání třeba půl hodiny. To je takové to, co nám chybí.

Vy jste jako redaktor v rozhlase neměl možnost tohle zažít?

Měl, ale už je to hodně dlouho.

Jak dlouho?

Přesně nevím, kdy to přestalo, ale trend je takový, aby se vysílaly kratší a kratší věci. Když je k dispozici někdo ze sportovního světa, kdo by mohl posluchače zaujmout, dostane to na starosti moderátor. Ten si ho pozve, připraví si vlastní otázky, pokud teda neuzná za vhodné konzultovat je s někým ze sportovní redakce, a jde to mimo nás. To vidím jako určitou anomálii.

S nástupem internetu se objevila nová média a také nová možnost publikace audiovizuálního obsahu. Vnímáte tento webový obsah jako konkurenta tradičních vysílacích médií, jakými jsou rozhlas a televize?

Určitě je to konkurent, ale snažím se moc si to nepřipouštět, protože by pak člověk ztratil chuť vydávat se do terénu.

Pardon. Jak to myslíte?

Pamatuju ještě éru, kdy jsem přišel na zimák a na tribunách stála fůra lidí, kteří měli u ucha tranzistoráky a poslouchali pořad *S mikrofonem za hokejem*. To už se pěkných pár let nevidí. Jsou lidi, kteří tento pořad stále poslouchají, ale trend je takový, že přibývají média, která nám konkurují. Ale také kluby si stanovují různé hodiny začátků pro utkání, jedni začnou v pět, další v šest a at' děláme, co děláme, stejně nestihneme všechno. I když jsme pořad natáhli ve všední dny na hodinu a půl. Pro toho, kdo má možnost sednout si k internetu a vyhledat si tyto nové zdroje informací, už to trošku ztrácí přitažlivost.

Předpokládám, že dobrá příprava na rozhovor nebo naslouchání respondentovi je samozřejmost. Je ještě něco, co byste vyzdvihl a poradil začínajícím reportérům?

Těžko říci něco rafinovaného. Jeden začínající kolega se se mnou byl podívat na hokeji v Liberci a ptal se mě na takové věci, ze kterých jsem byl sám trošku vykořeněný. Nevěděl jsem, co mu mám říct, protože velmi často jedním podle citu. Nikdy jsem svoji práci nepojímal vědecky. Pokud si za mnou někdo nepřijde pro radu a neřekne vyloženě, že udělal tohle a tohle a nemá z toho moc dobrý pocit, tak mu nedokážu moc poradit, co má příště změnit. Moc bych se nepouštěl do toho dávat nějaké všeob-
jímací rady.

Příloha č. 6

Rozhovor se sportovním redaktorem – Tomáš Kohout (*1979)

V roce 1998 začínal ve sportovní redakci deníku Právo. Během studií žurnalistiky na Karlově univerzitě nastoupil do Českého rozhlasu, kde od roku 1999 působí dodnes. Specializoval se na klasické lyžování, biatlon, skoky na lyžích či atletiku. Byl pravidelným účastníkem cyklistické Tour de France. V září 2017 sportovní redakci opustil a stal se koordinátorem newsroomu.

Datum rozhovoru: 19. ledna 2018, 9:00
Místo rozhovoru: Český rozhlas, ul. Vinohradská, Praha 2
Okolnosti: —

Jak dlouho a v jakých sportech jste se během své kariéry sportovního novináře setkával se sportovním rozhovorem?

Co se týče sportů, potkal jsem snad všechny. Postupem času se to měnilo, ale když to vezmu na objem, co do počtu lidí, nejvíc rozhovorů jsem udělal asi s fotbalisty. Na fotbaly jsem jezdil na ligu i na mezinárodní soutěže. Pak to byly zejména cyklistika, atletika, lyžování, biatlon... Když se to tak vezme, tak lyžování vlastně odshora až dolů. To byly moje sporty. Začínal jsem v nějakých devatenácti letech, takže teď to bude přibližně dvacet let.

To znamená, že jste začal už na střední škole?

Ne, to bylo až na vysoké škole. Asi po dvou měsících, co jsem byl v Praze, jsem začal dělat ve sportovní redakci deníku Právo. Nejdříve to tedy bylo tištěné médium. Tam jsem byl asi dva roky a rok se mi to potom krylo s rádiem. Ale chvíli to trvalo, než jsem se tady k něčemu dostal. Když to vezmu z pohledu intenzivnější práce, tak jsem tu osmnáct let.

Takže hned od začátku jste se učil dělat sportovní rozhovor jak pro tištěné médium, tak pro audiovizuální...

Ano, krylo se mi to. A paradoxně v rozhlasu se rozhovory začíná. Pro mě je to určitě překvapivé, protože je to podle mě jedna z nejtěžších disciplín. Klasický pozávodní rozhovor je jeden z nejtěžších, nejzábavnějších a nejčistších žánrů, které existují. Zároveň je to pro rozhlasovou práci nejjednodušší z pohledu zpracování. Stačí ho prostříhat a může se použít ve vysílání. V krajním případě se dá udělat trim na začátku, trim na konci vystříhnutí pasáže nahraného rozhovoru, pozn. aut.), když je to mezi tím v pořádku, a dá se to bouchnout do vysílání bez vyčištění, a udělat to kvaziživě, když jde o každou minutu. Ale i na druhotné zpracování je rozhovor nejjednodušší a nejrychlejší. Proto se tím asi začíná. Když jsem přišel do rádia, tak se stříhalo na páscích, takže to bylo o to snáze zpracovatelné. Tam se ani nečistily přeřeky.

Váš kolega Aleš Procházka mi říkal, že se hůře srovnává s tím, že sportovní rozhovor ve formě otázka-odpověď nemá v současném vysílání tolik prostoru. Prý se spíše používají citace sportovců bez otázky redaktora. Jak to vnímáte vy?

Pan Procházka, a záměrně říkám „pan“ Procházka, má naprostou pravdu. Na Radiožurnálu jsme měli dokonce zakázáno dělat rozhovory do vysílání, kde byl slyšet respondent i reportér. Teď už tato výsada zůstala prakticky jenom sportákům. V případě politiky by to bylo omluvitelné pouze v případě, kdy by se jednalo o exkluzivní materiál, anebo to jsou pořady jako Dvacet minut Radiožurnálu. Ale pokud jde o klasický příspěvek na minutu čtyřicet až dvě, což je obvyklá stopáž, to už nikdo jiný dělat nesmí. Dělá se to jako tzv. montáže, skládačky. To jsou hlasy A, B, C, prostě vysekané kousky spojené průvodním slovem reportéra. Myslím si, že je to škoda, protože rozhovor jako interakce dvou lidí je něco, co je pro posluchače na první dobrou srozumitelné, o čemž rádio je. Je to něco, co má návaznost a co plyne tím, jak na sebe lidi reaguji. Asi největší zvěrstvo je, když z vysílání slyším něco, kde mluví člověk A, což je reportér, a člověk B, což je respondent, a je to jenom poskládané. Chápu, že když je hodně materiálu, tak to někdy jinak nejde, nebo se reportér hůře ptal a nemůže použít svoje otázky. Když to takhle slyším, tak je mi to líto, je to škoda a podle mě je to špatně.

Proč se tedy vedení rozhodlo, že se z rozhovorů budou používat jen citace?

Protože upřednostňuje to, aby byly rozhovory živě. Pokud je to možné. Funkci tazatele má v tomto případě moderátor vysílání. Může jít o rozhovory přes telefon, což je nejslabší varianta. Na dvě minuty lidi do studia netaháme. Ale jiné je to třeba v Ranním interview. To je pořad, který začíná v 7:50, váže se k tématu dne a má delší stopáž. Blížíme se třeba ke čtyřem minutám, a to potom za respondenty posíláme tak zvané kávěčko, což je dodávka s vysílačkou, vlastně přenosový vůz. Takže vedení upřednostňuje kvalitu tím způsobem, kdy člověk, který se ptá, je moderátor. A aby byl rozhovor součástí proudu, který nějak plyne, a zapadal do konceptu vysílání. Ale sportáci mají výjimky, třeba teď David Nyč na biatlonu v Anterselvě. Biatlony obsazujeme všechny a ohlasy máme velmi rychle. Do dvaceti minut od toho, kdy Veronika Vítková projede cílem, můžeme mít rychlý rozhovor ve vysílání. Kdyby se to mělo nějak dál zpracovávat, tak by to tak rychle nešlo. I proto tato výsada sportákům zůstala. Navíc při sportovním rozhovoru jsou asi nejvíc vidět emoce. Pokud se jedná o rozhovor po výkonu a sportovec je na tom extrémně dobře, nebo extrémně špatně, tak je tam emoce. A to je kouzlo interakce.

Zmínil jste, že jste začínal v Právu jako pišící novinář. Vidíte nějakou změnu v přístupu k rozhovoru v tom ohledu, jestli se jedná o rozhovor určený pro tisk, nebo naopak pro rozhlasové vysílání?

Myslíte, když se s tím člověkem přímo bavím?

Jestli příprava na rozhovor nebo i sama realizace je trošku jiná, když je určena jiném druhu médií.

Myslím si, že ne, a že to ani nejde. Prostě se spolu dva lidí baví. Rozdíl je v tom, jakou práci s tím budete mít potom. Novináři z tisku si to musí přepsat a někdy si to usnadňují tím, že to nepřepisují doslova. Víím, že třeba Romana Šebrleho to neskutečně vytáčelo. Rozhlasový redaktor se tím musí zase prostříhat, což mu trvá asi déle, protože to musíme hodně čistit, všechna ehm, eee a opakování slov, což je nepříjemná záležitost. Ale na druhou stranu se dá tímto způsobem zkrátit pětiminutový záznam o minutu. Zpracování bude zhruba stejně dlouhé a struktura rozhovoru je podle mě taky stejná, protože pořád se jedná o dialog dvou lidí. I když se ten záznam zpracovává jinak než klasický rozhovor, o čemž jsme mluvili, tak základ je podle mě stejný.

Narážel jsem trochu na jeden aspekt. Darina Vymětalíková mi říkala, že když jde dělat rozhovor pro své médium, tedy pro televizi, tak musí speciálně dbát na přesnou formulaci otázek. Protože se nikdy neví, jestli náhodou nebudou potřeba. Zatímco rozhovory novinářů z tisku se sportovci jsou často spíše „klábosením“, jak to nazval Aleš Procházka...

Tak to ano, v tomto případě máte stoprocentní pravdu. Novinář by se měl ptát vždycky tak, aby se dal rozhovor celý odvysílat. Člověk nikdy neví, jak rychle ho bude potřebovat. Nebo se může stát, že bude potřeba mít i otázku, pokud se jedná o nějaké závažnější téma a bude potřeba ji doložit. Proto si rozhlasový a televizní reportér musí dávat extrémní pozor, jak formuluje otázku a co říká. I když si se sportovcem tyká, což je běžné, když se člověk v tomto prostředí pohybuje déle. S některými sportovci to bylo dost zábavné. Třeba přišel do mix zóny, řekl jsme si „čau“, plácli jsme si a položil jsem mu otázku do vykání. A i když jsem si s ním tykal, tak ten sportovec to hned pochopil a v rozhovoru mi vykal. Třeba takový současný poslanec Jakub Janda byl extrém. Ten ještě používal takové to „pane redaktore“, užíval si to a v každém rozhovoru jsem čekal na nějaké rýpnutí, na které jsem musel naopak já pohotově zareagovat. Ze začátku jsem měl sto chutí vypnout mikrofon a majznout ho s ním, ideálně bez bambule, ale potom jsem v tom spatřil ten neuvěřitelný bonus. Když si do mě rýpnul a byla tam z jeho strany výrazná interaktivita, tak je to pro posluchače plus. Měl tam přidanou hodnotu, to se často nestává. Příklad. Byli jsme v Bischofshofenu na posledním turnaji čtyř můstků a při posledním závodě bylo hrozné počasí. Padaly vločky jak pětikoruny, oni tam navíc neměli jako jedni z posledních chlazenou stopu a Jakub Janda to právě vysvětloval stylem: „Jako všude musí být chlazená stopa, a tady né. Tady můžou mít cokoliv. To je jako kdyby sem Kohout přijel na letních gumách...“ Já jsem na to zareagoval a říkám: „No, mám zimní a v kufru řetězy.“ – „No, to je vono!“ Takže to byl jeden příklad. Potom chudák Martin Hašek ze Sportu (novinář Deníku Sport, pozn. aut.) přemýšlel, jak tuhle situaci zapracovat do svého článku, aby to tam zůstalo i s tou interakcí a „Kohoutem“ a aby to zároveň nemusel svým čtenářům vysvětlovat, kdo je Kohout. Protože to nikoho nezajímá, všechny zajímá respondent. Tohle je plus rozhlasu a televize. Ale všichni si dávají pozor na takání/vykání a i sportovci si dávají pozor na pus, když vidí, že je to mikrofon, a ne diktafon a písíci novinář. A jak jsem zmínil toho Romana Šebrleho... Jistou dobu měl s novináři konflikt. Bylo to v době,

když trošku vyrostl. Myslím si, že to bylo po tom jeho světovém rekordu. (V roce 2001 na mýtinu v rakouském Götzisu překonal jako první desetibojař hranici 9000 bodů. – pozn. aut.) Později mi vysvětloval, že ho štvalo, když něco řekl, věděl, proč to tak chce říct, ale v novinách to napsali jinak. Protože novináři si rozhovory třeba vzájemně přepisují, když je to delší. Jeden udělá první půlku, druhý druhou a podobně. A oni právě nevnímali to gros, co on chtěl sdělit. To ho neskutečně vytáčelo.

To by vlastně vyřešila autorizace, která se ale v běžné zpravodajské sportovní žurnalistice nedělá...

Nedělá. A popravdě, i když ji po mně někdo chtěl, lékaři, psychologové, někdo na doping, tak se mi do toho nechtělo. Byl jsem rád, že si to před vysíláním stihl poslechnout aspoň editor. Rád bych jim to poslal, ale věděl jsem, že z rádia to budou mít dřív než v mailu. Rádio vlastně nemá uzávěrku, lépe řečeno, má ji pořád.

Může tykání přispět k tomu, že se sportovec novináři více otevře?

Neřekl bych. Když se sportovec s novinářem znají, tak si nemusí tykat, aby si nějakým způsobem věřili. Není to nutné. I v osobním životě to mám tak, že si s hodně lidmi vykám, a přitom mi jsou mnohem blíže, než kdybychom si tykali. Na druhou stranu, když bych to měl převést do sportu... Tykám si třeba s Romanem Kreuzigerem, protože ho znám od dob, kdy jezdil jako junior, ale bylo období, kdy se se mnou v podstatě nebavil a já jsem ho nevyhledával. Pro moji práci to nebylo dobře, protože to byl rok, kdy byl s Contadorem pátý na Tour de France a mohl na tom být ještě lépe. Znali jsme se, ale byla tam vzájemná animozita. Začalo to z jeho strany, nebylo to snad ani kvůli mně, spíš si něco špatně vyložil, plus ho ovlivnili třeba kamarádi. A hodně dlouho trvalo, než jsme se dostali na neutrální úroveň. A nestihli jsme to pořádně napravit vlastně ani do té doby, než jsem přestal dělat sportáka. (září 2017, pozn. aut.) To jsme si tykali a dopadlo to takhle. Takže podle mě to nemá vliv, možná z kraje, když si lidi začnou tykat hned v začátcích. Ale my jsme si dlouhou dobu předtím vykali... Ale dělal jsem třeba dokument Olympijský rok s Anežkou Drahotovou a ona je hrozně otevřený člověk a vysype na sebe všechno. I když jsme si vykali. Musel jsem ji upozornit, že když mám sluchátko, tak nahrávám, a všechno, co řekne, je na záznam. Když nechci použít něco, co by člověku mohlo později ublížit, tak vyndám sluchátko a nenahrávám. Jakmile ho nandám, nahrávám. Ona byla schopná tohle vnímat a měli jsme to jako rozlišovací znamení místo tykání/vykání. V tom jsem jeden z posledních rozhlasáků, který nahrává se sluchátky. Bez nich ten záznam technicky za nic nestojí.

Říkal jste, že třeba s Jakubem Jandou vám nevádí přecházet z tykání na vykání. Naproti tomu Michal Petrák, vedoucí videosekce v Deníku Sport, mi říkal, že to může respondenta rozptylovat, že se nesoustředí jenom na obsah odpovědi, ale „zbytečně“ i na formu. Tohle nevidíte jako problém?

Nevidím. A nevadilo to, i když jsem na ně byl ostřejší. Jak už jsem říkal, s hodně lidmi si vykám. Než si s někým začnu tykat, a nenavrhně mi to o hodně starší člověk, tak si klidně vykáme. Nejlepší sportovec, v době, kdy ještě sportoval, byla Kateřina Neumannová. Měl jsem s ní naprosto unikátní vztah. Třeba mi volala, když nastupovala do letadla a říkala, že rozhovor můžeme udělat teď, a ČTK to bude mít, až přistane. S ní jsem si vždycky vykal, což bylo plus, když jsme se pak trošku rozkmotřili kvůli jisté akci v Liberci. Sportovci s tím nikdy neměli problém. Naopak jednou mi vykal Jaromír Jágr, který je pověstný tím, že všem tyká. To bylo asi první rok, co jsem byl v rozhlase, a poslali mě za ním v létě na autogramiádu. Tehdejší šéfredaktor Radiožurnálu o to stál, tak jsem tam vyrazil. Připomínám, že hokej jsem nikdy pořádně nedělal. Tak jsem se ho zeptal, jestli měl v létě jako kluk někdy prázdniny, klasickou flákačku. A on povídá: „Hele jako, když hraješ hokej a seš dobrej už jako žák, tak ty prázdniny, víš co, moc nemáš... I když, jak tak na vás koukám, tak vy hokej moc často asi nehrajete.“ Takže se kouknul, zhodnotil postavu, bylo mu to všechno jasné a vyknuł mi.

Jakým způsobem jste si vybíral respondenty? Byl to vždycky ten nejlepší? Nebo třeba ne ten úplně nejlepší, ale zato dobrý řečník?

To je oříšek. Zvlášť u takových sportů, jako je fotbal nebo hokej. Jednou mi to vysvětlovala jedna psycholožka. Když se v rámci menšího sportu dostane někdo do reprezentace, tak už musí být hodně dobrý, aby se tam probojoval. A takový člověk většinou ovládá také všechny ostatní disciplíny života včetně toho, jak má mluvit. I když zmíněný Jakub Janda byl v začátcích za trest, to se na dvě minuty natáhnout nedalo. Ale u hokejistů a fotbalistů tím, jak je jich hodně, tak se najdou i takoví, kteří jsou dobří ve svém oboru, ale nejsou tak dobří řečníci. Nepotřebují dobře mluvit, stačí jim umět kopat do míče a mlátit do puku. Tam jsem kolikrát váhal, jestli si po zápase vybrat toho nejlepšího nebo klíčového hráče, který neumí mluvit, nebo někoho jiného. Ale co si pamatuju, tak vždycky to dopadlo tak, že i když neuměl mluvit, tak jsem si ho vybral. Je totiž důležitější mít právě jeho hlas ke konkrétnímu zápasu nebo sezoně. Klasický případ je David Lafata. Když hrál v Jablonci, odkud pocházím, tak jsme se potkávali často. Ostatní novináři mě často nechávali vést rozhovory s hráči. To jsme si my rozhlasáci tak nějak vydobyli, že píšící novináři nás nechávají přibližně první dvě minuty ptát. Oni se pak zeptají klidně na totéž, ale ví, že pro nás je klíčová rychlost. Stejně tak pokud televize nemá jiné stanoviště a nepotřebuje akutně rozhovor, tak se dalo vždycky s televizákama domluvit, že rozhlasák rozhovor vedl a oni si z toho pak vzali jenom ty kousky. V tomhle případě navíc byli rádi, že Lafatovi pokládá otázky někdo jiný. Takže i když je sportovec horší rétor, tak to reportér musí zkousnout a musí na to být připravený. Musí se s tím vypořádat, protože je to součástí jeho práce. Nejde říct „ne“ a vyhnout se tomu.

Rozhovory se sportovci mohou být standardizované, často plné frází, floskulí a tak podobně. Máte nějaký recept na to, aby v odpovědích sportovců nezazněly? A když zazní, jak se jim napodruhé vyhnout?

Musím říct, že teď jste trefil „hřebíček na hlavičku“, abych použil hezké klišé. Myslím si, že platí, že sportovec neodpoví blbě, pokud se reportér blbě nezeptá. Proto bych řekl, že je ve sportovních rozhovorech tolik frází. Vždycky jsem se na to snažil dávat velký pozor. Říkáte, že tyto rozhovory vlastně mají svůj jistý vzorec. Mají a nemůžou mít jiný. První otázka musí být na pocity, ale člověk se nemůže zeptat: „Jaký máte pocit?“ Musí to nějak opsat. Například: „Skončil jste na prvním místě. Je to zatím nejvíc, co se vám v kariéře povedlo?“ A on pravděpodobně řekne, že je za to rád. A už to tam máte. Nebo se zeptám: „Dopadl jste ‚tak a tak‘ a vidím, že se vám lesknou oči. To je dojetím, nebo zklamáním?“ Případně: „To už jste si zkusila tu medaili obrečet?“ Něco takového. Zeptat se na něco konkrétního. Jde o to zeptat se jinak než na ty „pocity“. Stejně jako jsem se nikdy nezeptal, a to zvlášť vidím u písíciích novinářů nebo u těch rychlotelevizních rozhovorů: „Jak jste viděl tu akci před gólem?“ To je něco, za co by měl okamžitě vrátit průkazku a jít skládat brambory na nádraží. To se nesmí zeptat, protože je to, jako by tam nebyl. A pokud to opravdu neví, což se může stát, musí to do své otázky nějak zakomponovat. Třeba: „Vy jste tam tu přihrávku dostal nějak nezvykle...“ A on odpoví: „Ne, to je signál, který normálně cvičíme.“ A už tam máte, že je to signál, který cvičí. A ti lidé si pak nedomyslí, že reportér byl za vola. A v tu chvíli klidně může být. To navíc lidi potěší, když je novinář za pitomce, to je vyzkoušené a funguje to. Kouzlo odpovědi je v položené otázce. Když jsem chtěl, aby sportovec řekl něco nezvyklého, tak jsem to slovo třeba použil na závěr otázky. Někdy jsem používal expresivní výrazy, což mi vytýkali, ale zjemňoval jsem to. Dejme tomu postup v KO kole na turnaji čtyř mužstev a ptal bych se třeba Koudelky: „Romane, solidní výkon, nakonec z toho bylo patnácté místo, ale už ten samotný postup do druhého kola byl o chlup, co?“ A on řekne: „No, o chlup to bylo, ale...“ A už se to dá takhle použít do zpráv. Je tam to „o chlup“. I když se lidi baví normálně, tak navazují na to, co padlo v konci otázky. To byl jeden z mých triků.

Takže podsouvání odpovědi je v tomto případě v pořádku?

Podsouvání ve smyslu, že jsem tam chtěl ten výraz. Ale je špatně, a to dělají někteří kolegové například ve fotbalových studiích České televize, že tak dlouho kladou otázku, až si na ni odpoví. To je špatně, to být nesmí. Od novináře musí být základní shrnutí, fakta. Zvláště rádio, což je punk. Stručně, krátce, jasně, bez nějakých kliček. U nás se stopáže opravdu měří, takže kdybych se rozpovídal v otázce, tak si seberu stopáž v odpovědi. Blbě se to potom stříhá. Takže za mě je nejlepší volbou stručná jasná otázka, bez podsouvání, co se týče tématu nebo gros odpovědi, ale zajímavé slovo se tam dá vždycky vpašovat.

Například v politické žurnalistice je obvyklá konfrontace politiků s fakty a rozhovory pro ně nemusí být často úplně příjemné. Mám pocit, že ve sportu tomu tak většinou není. Patří podle vás konfrontace do sportovního rozhovoru?

Jak jste přišel na to, že sportovní žurnalistika není konfrontační?

Mám z vlastního pozorování pocit, že sportovní rozhovory jdou spíše „po srsti“. Že se ke sportovcům nepřistupuje zdaleka tak ostře jako právě v politice.

To je asi tím, že sportovci nejsou s novináři moc velcí kamarádi. S některými z nich jsem byl, nebudu je jmenovat, ale byli jsme schopní se spolu opít. A i v takových chvílích, pod parou, jsem jim říkal, že teď spolu sice kalíme, ale že až se potkáme v mixzóně, tak je šetřit nebudu. A oni to přijali. Kdyby řekli „ne“ a že to snad nemůžu myslet vážně, tak v tu chvíli bych s nimi na to pivo už nikdy nešel. Tohle je potřeba si jasně definovat. A od se může odvíjet i míra konfrontace. Co se týče mě osobně, nikdy jsem neměl problém sportovce konfrontovat s jejich výsledkem. Nikdy. Pak už bylo na nich, jak se s tím vyrovnají. Nepotřebuju jít po srsti, pokud chci dostat informaci. Člověk, který se snaží někomu zalíbit, se nikdy nestane dobrým novinářem. Z dlouhodobého hlediska totiž pozná, že může být se sportovcem kamarád, ale musí to umět oddělovat od své práce. Na druhou stranu zažil jsem situaci, kdy nás, sportáky, poslali do nezvyklého prostředí na ministerstvo. A ti politici absolutně nevěděli, jak se mají chovat. Byli totiž zvyklí, že na tiskových konferencích bývají jejich známí domácí nebo političtí novináři. Ti tam jsou každý den s trošku jiným tématem, ale jsou zvyklí politiky s odpuštěním nenasírat. Seděl jsem na ministerstvu školství s paní ministryní Kuchtovou a bylo to tehdy, co instalovala paní Kateřinu (Neumannovou, pozn. aut.) do čela lyžařského mistrovství světa. Tam byla paní Kuchtová absolutně nešťastná. Kolega Alföldi, tehdy redaktor ČTK, dnes ředitel komunikace ČOV, položil na tiskovce bez vyzvání doplňující otázku a mám nahranou větu paní ministryně, která se naklonila ke své tiskové mluvčí a říká: „Míšo, řid' te trochu.“. Případně Topolánek, tehdejší premiér, měl rok před mistrovstvím světa v Liberci taky tiskovku na vládě, kde měl Kateřinu. Bylo to v červenci... Mimochodem ta tiskovka je velmi zábavná. Najdete ji na vláda.cz, když do vyhledávače zadáte slovo „šatli“ jako doprava, a nějaká guma to tam přepsala takhle. (z anglického shuttle = kyvadlová doprava, pozn. aut.) To byla naprosto fantastická tiskovka, kde Topolánek rozcupoval maskota. Postupně si s tím plyšovým lvíčkem tak „hrál“, až mu urval nožičku. To bylo něco, kde narazil i na sportáky a bylo to těžké téma. Mysleli si, že to udělají o vstupenkách a jejich cenách, ale bylo to zrovna po tom, co se objevilo, že šampionát fakticky řídí Josef Jindra a Kateřina je jenom loutka. (Ačkoliv neměla Kateřina Neumannová s obdobnou pozicí žádné zkušenosti, byla čtyři měsíce po skončení aktivní kariéry jmenována do funkce prezidentky organizačního výboru mistrovství světa v lyžování, které se konalo v roce 2009 v Liberci. Lobbista Josef Jindra byl její tehdejší partner a manažer. – pozn. aut.) Na to tehdy mířila moje první otázka, čímž se naše komunikace výrazně zhoršila. Takže z mých zkušeností jsem to viděl spíš tak, že když sportáři vyrazili do neznámého prostředí a chovali

se tam tak, jak jsou zvyklí, tak na to politici nebo jiní funkcionáři nedokázali reagovat. Nebyli připravení. Sportovec se musí poprat s nějakými vnějšími okolnostmi i s tím, že za ním přijde sportovní novinář, a že bude muset reagovat na jeho otázky.

To je zajímavé. Mám pocit, že v tomto ohledu narazil například diskusní pořad České televize Kamelot. Asi po dvaceti dílech, které byly k hostů více či méně konfrontační, tento pořad skončil. Není to tak, že sportovní novinář si nemůže dovolit být například k těmto lidem příliš tvrdý, protože by přišel o jejich vstřícnost? Nedělají proto větší kauzy raději investigativci z jiných oddělení?

Je to možné. Ale nemyslím si, že tam jsou investigativci, jak říkáte, posílaní proto, že by to nemohli dělat sportáři. U nás to bylo bohužel naopak. Pokud to byla očekávaná informace, tak kauzami typu „ČSTV“ (dnešní Česká unie sportu, pozn. aut.) nebo „FAČR“ se u nás zabývají sportáři. Pokud s něčím přišli investigativci, tak s tím přišli sami, a nám sportákům o tom nedali vědět. V lepším případě to bylo s naším posvěcením, třeba s našimi kontakty, ale s jejich iniciativou. Ale tady v rozhlase je to tak, že i kauzy „Harachov“ a „Česká unie sportu“, to jsme dělali běžně my. Když krachovala Sazka a ČSTV s ní, tak jsem Hušákovi (bývalý ředitel společnosti Sazka, pozn. aut.) volal já. Všechno to padalo na moji hlavu, protože jsem byl jeden z těch, kdo tu byl nejdéle a kdo měl kontakty. Před svým odchodem ze sportu jsem dělal už jenom dopingové kauzy, korupční kauzy a podobné záležitosti. Tady to dělají sportáři a nemyslím si, že by to byl problém. Možná z hlediska toho, že jsme to řešili během svých běžných služeb, běžných sportů a běžné práce. Ale že by s tím měli zpovídání nějakou potíž, to ne.

Aleš Procházka mi potvrdil, že v současné době jdou sportovní rozhovory po příběhu, zatímco dříve byl kladen důraz spíše na výsledek zápasu nebo sportovní výkon. Můžete to potvrdit, vyvrátit, nebo k tomu dodat nějaký vlastní postřeh?

Trefil to podle mě naprosto přesně. Souvisí to i s tím, jak se na sport obecně v rozhlase pohlíží a co se po nás chce. Specializovaný sportovní pořad, kterým byl dříve Sportovní magazín, každý den od 18:20 do 19:00, je teď Sportžurnál, který je v sobotu a neděli od 18:15 do 18:20. Ale i tam po nás chtějí to, že vysíláme pro většinového posluchače. Nejsme specializované sportovní médium, takže se nemůžeme zaměřit na zápasový rozbor. To, že se zápas zlomil v nějaké 35. minutě, tak to jo, ale vyloženě sportovní analýzy neděláme do vysílání vůbec. Jdeme po zajímavostech a chce se po nás detail. Pokud děláme do vysílání rozhovor, tak je to ten povýkonový. Ale nemůže to být jenom o samotném výkonu. Vždycky to má kořeny někde v minulosti a s výhledem do budoucnosti. Postavit to jenom na samotném závodě, to mi přijde strašně škoda a mrhání času v éteru, který je drahý. Já se vám přiznám, že nesnáším pozápasové televizní rozhovory nebo ty hokejové mezi třetinami. Přijde mi, že to jsou úplně zbytečné dvě minuty, protože se to týká jenom zápasu, a objevují se tam otázky typu „Jak to tam padlo?“, z čehož jdu vyloženě do vývrtky. Myslím si, že kdyby se rozhovory vedly trochu jinak, mohlo by to mít i přesah. Ale abych to šmahem neodsoudil, tak zvláště někteří mladší

kolegové dokážou i tenhle rozhovor udělat trošku jinak. Nevím, jak se to líbí v televizi, ale Jirka Štěpán dělá rozhovor obráceně. Není to standardní šablona od A do B, ale dokáže si tam něco najít a začít trošku jinak. Zadruhé pro sportovce je strašně těžké se během dvou sekund přehodit z toho, že běhá po hřišti a snaží se dosáhnout gólu nebo mu zabránit, na to, aby tu situaci nějak zhodnotil. Jednou jsem si to zkusil na mistrovství světa v atletice, kde bývá novinářský závod, běh na 800 metrů. Kolegyně mě hned po závodě přepadla a já jí říkám: „Dej mi chvíli...“ A uvědomil jsem si, že sportovci ji nemají. Ujasnil jsem si, že já jsem ten, ke kterému sportovec jde ještě v trenkách a v tílku, ani se neutře, nebo maximálně s ručníkem, ještě nestihne dojít ani do šatny a už po něm někdo něco chce. Člověk je zpotený, unavený, má dávicí reflex... To se nám stalo v těch atletických mix zónách, že nám sportovec řekl, že se musí na chvíli posadit, nebo se pozvratit. Novinář je první, koho sportovec potká. Nemá kolikrát čas si promluvit s trenérem a sám se nad tím zamyslet. Pro novináře je obrovská výzva podle toho, jak člověk prochází mix zónou, odhadovat, jestli pro něj to třetí místo úspěch, nebo zklamání. Jestli nechtěl víc. Nebo jak se zeptat na ten propadák, který tam určitě bude potřebovat zakomponovat. Stalo se mi, že mi biatlonistky brečely v mixzóně na rameni, nebo že mě naopak jedna seřvala, protože jsem se netrefil a vzal jsem to fakt familiárně. Říkal jsem si, že jsme kamarádi, ale danou situaci jsem nepřčetl správně. Tohle odhadnout, od toho se odvíjí daný rozhovor. Na tom stojí celý sportovní rozhovor. Na těch dvou sekundách novináře, který musí být citlivý a vnímavý a už z chůze sportovce poznat, případně z pozdravu, jak položit otázku. Na olympiádě stojí ženské se stopkama, mají nastavenou minutu dvacet, po minutě začnou ukazovat žlutou kartu „last question“, po minutě dvacet červenou a pak už si při překročení času začnou zapisovat číslo akreditace. Člověk je ve stresu, protože se musí zeptat tak, aby se to dalo použít, musí se na sportovce správně naladit, je v časovém presu a musí se zeptat na všechno, co potřebuje. V hlavě reportéra se honí všechno tohle dohromady, a proto je sportovní povýkonový rozhovor nejtěžší, ale zároveň nejhezčí žurnalistická disciplína. Gros je správně zvolit první otázku, nezeptat se na pocity a pak už to jde samo. A mít respekt ke sportovci. Přijde mi, že některým kolegům, kteří sami daný sport dělají, to nedochází, jak těžké je hned po výkonu smysluplně odpovídat. Sami sportovci mi to takhle říkali u piva.

Příloha č. 7

Rozhovor se sportovním redaktorem – Milan Radosta (*1989)

Patří k prvním all-in-one sportovním reportérům v českých médiích. Absolvoval Vyšší odbornou školu publicistiky v Praze a studuje marketingovou komunikaci na Univerzitě Karlově. Od roku 2011 působí převážně jako videoreportér vydavatelství Mafra a své rozhovory a reportáže publikuje na webovém portálu iDNES.cz. Specializuje se na českou nejvyšší hokejovou a fotbalovou soutěž. V roce 2016 se zúčastnil letní olympiády v Riu de Janeiru.

Datum rozhovoru: 23. ledna 2018, 10:00

Místo rozhovoru: Bifé restaurant, Anděl Media Centrum, ul. Karla Engliša, Praha 5

Okolnosti: —

Jak dlouho se při své praxi v médiích setkáváš se sportovním rozhovorem?

Pro Mafru dělám od roku 2011, ale se sportovním rozhovorem se setkávám déle. Původně jsem byl v redakci jako externista na stříh reportáží. Pak si vedení Mafry řeklo, že už jim nestačí mít jenom sestříhy z fotbalů a z hokejů, ale že chtějí mít příspěvky z terénu. Takže mě vyslali, to si pamatuju, na fotbalový zápas Sparta – Baník. Když jsem dorazil na místo, tak jsem se ptal lidí kolem sebe, jak se to dělá a jak to chodí. Naštěstí tam byli spolužáci ze školy, tehdy už kolegové, a ti mi pomohli. Odvedli mě do mixzóny, tam jsem nastrčil mikrofon a koukal, jak to chodí. To byl úplný začátek. Pak jsem začal chodit na fotbalovou ligu pravidelně. Dva roky jsem vlastně dělal většinu domácích zápasů fotbalové i hokejové Slavie a Sparty.

Myslíš si, že jsi jeden z prvních reportérů all-in-one? Tedy jeden z prvních novinářů, který je zároveň kameramanem, reportérem i stříhačem?

Asi jo. Mám pocit, že ostatní audiovizuální média na to časem taky najela. Od začátku tam se mnou byli lidi, kteří točili pro web Deníku Sport. Ale byli dva, reportér a kameraman. Všichni se mě právě ptali, kde mám toho druhého. A ptali se i samotní sportovci. Pamatuju si, že na hokejové Slavii přišel z kabiny na rozhovor brankář Adam Svoboda a ptal se mě, kde mám „toho druhého“. Tak jsem mu vysvětlil, že dělám sám. Dělal si srandu, že dělám práci pro dva za jedny peníze. Pak se začala přidávat další média, ale opravdu v drtivé většině tam mají zvlášť kameramana a zvlášť redaktora. Já to tedy dělám sám, ale na zahraničních akcích jsem viděl, že to dělají i další média. Přijde kluk, na stativ si postaví klidně velkou televizní kameru, má mikrofon s bambulí na tyči a dělá všechno sám. Natáčí, namlouvá i stříhá. Chápu, že redakce tímto způsobem na velkých akcích šetří, ale dá se to dělat i v normálním provozu.

Říkal jsi, že nejvíce jsi se dostal do kontaktu s fotbalisty a hokejisty. Co další sporty?

Napadá mě samozřejmě tenis, atletika, různé tiskovky... Dneska zrovna přilétají jezdcí z Dakaru. Do terénu chodím sám, když jde právě o nějakou tiskovku nebo když je to menší akce. Tam stačí dát kameru na stativ nebo natočit rozhovor a redakce ví, že to zvládnou sám. Není k tomu potřeba velké umění. Zkoušeli jsme to i v rámci nějaké reportáže, což taky lze, ale je to krkolomnější. Když bych chtěl třeba udělat stand-up, tak si za kameru musí stoupnout někdo z písíčních kolegů nebo firemní fotograf. V tom jsou možnosti dost omezené. Ve většině případů do toho můžu reportérsky vstoupit jenom komentářem. Nemůžu udělat se sportovcem rozhovor před kamerou, takže jsem kolikrát při rozhovoru spíše jenom kameraman.

Michal Petrák z videosekce Deníku Sport mi říkal, že při natáčení rozhovorů musí řešit jeden problém. V hloučku kolem sportovce prý často není tolik místa, aby mohl mikrofon nastavovat při kladení dotazu sobě a pak respondentovi. Prý je lepší nechávat mikrofon u sportovce i při kladení otázek. Tím pádem ale nemají nahrané otázky a jsou nuceni dávat před výpovědi respondentů otázky jako slide v psané podobě. Děláš to taky tak?

Já slidy nikdy nedávám. Snažím se, aby odpovědi byly co nejstručnější a nejdůležitější, takže tam otázky nejsou potřeba. Když se v reportáži objeví fotbalista s titulkem, kdo to je, a začne odpovídat, tak se lidé dovtípí, co tím myslí. Začne říkat třeba: „Dneska to bylo úplně nanic, ale myslím si, že v první půli jsme tak špatní nebyli.“ Tak pochopíš, o co jde, a nemusí tomu předcházet moje otázka na výkon v zápase. Když se stane, že by sportovec měl reagovat na něco konkrétního z mé otázky, tak ten mikrofon rychle nasměřuju blíž k němu, aby zachytil, co se ptám já nebo jiný novinář. Pak to použiju. Ale Michal má pravdu, že je to dost nepraktické. Tím, že tam jsou novináři strnulí s nataženou rukou s diktafonem, tak je to komplikované. Ale když tam potřebuju vložit otázku, kterou nemám nahranou, tak to jde samozřejmě vyřešit psaným slidem. Ale na druhou stranu si vzpomínám, že na mistrovství světa v hokeji tady v Praze jsem si nahrával svoje otázky i odpovědi a pak z toho byl třeba minutu dlouhý kontinuální rozhovor. Normální povídání. Ale divák viděl jenom hokejistu, protože já jsem si u toho držel kameru.

Tímto způsobem jsi fungoval také na olympiádě v Riu 2016?

Přesně tak.

A jak to probíhalo?

Přesně tímto způsobem. S každým medailistou. Olympionici, kteří se umístili do osmého místa, dělali večer po závodě takové díkůvzdání v českém domě. Tam jim všichni poděkovali za výkon a já jsem si je tam většinou chytal, když dorazili, nebo předtím, než šli do studia České televize. Anebo hned po něm. Takže to bylo tak, že jsem držel kameru, mikrofon, dal jsem jim dva tři dotazy a pak jsem k tomu třeba dotáčet nějaké stand-upy.

Tyto tvoje reportáže byly publikované na iDNES.cz samostatně, nebo jako doplněk nějakého textu?

Většinou to byl doplněk psané reportáže. Dám příklad. O Ondřeji Synkovi vyšlo asi deset článků a v každém z nich bylo to moje video o něm. To video je samozřejmě dohledatelné na stránkách i samostatně, kde na to máme vytvořené videopozice. Když si člověk najde stránky iDNES.cz, záložka sport, je tam takový boxík se čtyřmi videi, kde jsou samostatně. V Riu jsem taky dělal jeden rozhovor s šermířem Alexandrem Choupenitchem, když v olympijské vesnici prasklo vodovodní potrubí. Vyplavilo to schody a Choupenitch nám říkal, že mu bylo divné, že se holky tak dlouho sprchují. Říkám to proto, že jsem tam byl tehdy úplně sám. Nikdo z písíciích novinářů tam nebyl. Jenom pak přijela Česká televize a Český rozhlas. Takže jsem k tomu videu jenom rychle spíchl perex, a lidi na to přesto hodně klikali, protože jim to přišlo vtipné.

Jestli tomu dobře rozumím, tak v tomto případě dochází k propojení audiovizuálního obsahu se psaným...

Ano, je tam jenom krátký perex a reportáž mluví sama za sebe. Často k tomu i tak přistupuju. Když vyjde článek k nějakému utkání, tak se mi do toho ve videu nechce znova mluvit, protože si to už člověk přečetl. Navíc mám vyzozorováno, že ve spoustě případů si moje video pustí jenom třetina nebo čtvrtina lidí, kteří si otevrou daný článek od kolegy. Navíc lidi si to čtou v tramvaji nebo v metru a není tam pořádně slyšet. Snažím se, aby ve videu zaznělo něco trochu jiného. Když to jsou ohlasy k zápasu, tak to dávám samostatně bez komentáře, aby si lidi poslechli jenom výpovědi hráčů, které nemusí být v článku tak obsírné. V článku je pár hlasů a ve videu jsou z rozhovoru sestříhané třeba dvě minuty, kde hráč souvisle mluví.

Na základě čeho si vybíráš respondenta? Nechci ti nic podsouvat, ale když dá někdo hatrick, tak ho asi takzvaně berou všichni. Jaké jsou třeba další faktory?

Přímo po zápase беру toho, kdo do něj nějak hodně zasáhl. Ale často dochází k souboji novinář vs. mluvčí týmu o to, koho přivede. A většinou to končí tím, že přivede nějaké dva hráče podle sebe. Možná je to hloupé říkat, ale občas dá hatrick hráč, o kterém se ví, že to není zrovna velký bavič. Že by se u toho, co říká, člověk nějak nasmál. Když mluvčí přivede někoho takového, tak si říkám, že je to škoda. Když ještě v hokejové Slavii hrál Jarda Bednář, tak to byly hlášky zaručené. I když neudělal v zápase nic, tak jsem o něj vždycky prosil. Nebo aby přišel brankář Svoboda. Třeba ve fotbalové Spartě dobře mluví a má dobré průpovědky David Bičík. Dřív se chodilo i za Pavlem Horváthem. Vědělo se, že zápas oglosuje mnohem zábavněji než nějaký kluk, který do zápasu mohl zasáhnout klidně výrazněji. Ideální případ je poprosit o střelce gólu i někoho, kdo utkání vždycky dobře zhodnotí.

Jak často se dostaneš k exkluzivnímu rozhovoru? A teď nemyslím jenom vyloženě po zápase.
Mívali jsme tady Rozstřely.

To znamená studiový rozhovor.

Ano, hosté chodili přímo k nám do studia. To bývalo docela často. Ono se řekne exkluzivní rozhovor... Třeba na olympiádě mám vlastně všechny sportovce sólo. Ostatní novináři si je odchytnou na závodisti, ale my nejsme držitelé licence, takže tam nesmíme natáčet. Musím počkat, až mi ho někdo přivede mimo areál. V tu chvíli mám exkluzivní rozhovor, protože ho tam mám sám a můžu se ptát na kde co. V běžné praxi, když není takováto velká akce, se k tomu dostanu, řekl bych, třeba jednou za měsíc.

Když se ještě krátce vrátím k situaci po zápase. Je při klasickém zpravodajském servisu z hokeje a fotbalu šance vymanit se z hloučku a udělat si svůj rozhovor zvlášť?

Na hokeji by se to možná dalo. Ale záleží na tom, jakou exkluzivitu si představuješ. Když bys chtěl mít člověka deset patnáct minut sám pro sebe, abys mohl najít nějaké hlubší téma, tak to po zápase není úplně praktické. Ale když si to domluvíme, tak se to dá udělat normálně přes týden. S písíicím kolegou třeba jedeme za nějakým hokejistou na Moravu, klidně do Třince nebo Vítkovic. On si s ním zpracuje nějaké téma, já jiné a pak to třeba propojíme. Takhle je to lepší. Všichni sportovci i funkcionáři jsou klidnější, vstřícnější, pohostinní a nevadí ji, že spolu mluvíme třeba i půl hodiny. Po zápase je kolikrát vidět, že jsou opravdu unavení, častokrát podráždění a celkově dávají najevo, že už by chtěli jít. Po pár otázkách kolikrát pronesou, že už by to stačilo.

Myslíš si, že do sportovní žurnalistiky patří konfrontační typ rozhovoru, jako ho vidáme v politické žurnalistice? Novináři politiky konfrontují s nepříjemnými fakty, ale mám pocit, že ve sportovní oblasti to v takové míře běžné není...

Asi není. Myslím si, že sportovní žurnalistika je především o tom, že se někomu něco povedlo. To, co se stalo, je z velké části něco pozitivního. Vlastně vyzdvihuješ nějaké pozitivní případy a situace. I když nějaký tým prohraje, tak to není nic špatného. Když se ale objeví nepříjemné kauzy s podvody, dotacemi, dopingem, tak proč ne. Dochází k tomu. Na druhou stranu je tady takový jev, že novináři jsou se sportovci, řekl bych, skoro přátelé. Neřekl bych, že úplně, ale spíš je to takové pragmatické, pracovní přátelství. Novináři jsou rádi, že se se sportovci mohou přátelit a že k nim mají bližší přístup. Ale častokrát z toho může plynout to, že spolu sice lépe vycházejí, ale že novinář není tak kritický. Může se stát, že v sobě novinář bude mít nějakou autocenzuru a daného sportovce nebo sportovkyni tolik „nenatře“. Může si říct, že se brzo zase potkají, a proto bude mírnější. Z těchto důvodů to nemusí být tak konfrontační jako třeba v politice, která je mezi lidmi vnímaná a priori negativně. Pořád se tam hledá, k čemu došlo, kdo se s kým nedohodl, kdo se s kým pohádal a kdo na sebe co vytáhl. Tam se spíš hledá něco negativního než ve sportovní žurnalistice. Ale na druhou stranu, když je nějaký konflikt, tak si myslím, že sportovní novináři konfrontační jsou a je to dobře. Pak ale můžou sportovci ukončit kontakt, přestat se bavit a jsou v tom kolikrát striktní.

Takže konfrontace do sportovní žurnalistiky patří, jestli jsem tě správně pochopil.

V určitých případech patří. Nikdo by se tomu neměl vyhýbat, ale myslím si, že to není tak nutné. Třeba angličtí fotbaloví reportéři jdou do hrozné konfrontace, i když tým vyhraje. Šijou do trenéra i hráčů a vycházejí obrovské titulky, že tenhle má končit, tenhle hrál hrozně a podobně. Tam je konfrontace velká. V naší zemi to není tak hrozné. Ale na konfrontaci není nic špatného, když je odůvodněná.

Proč to v Anglii běžně funguje, a u nás ne?

Je to asi nějakým nastavením trhu a tím, která média to přináší. Mají jich tam dost a asi vědí, že to na jejich čtenáře funguje. Přijde mi, že u nás, co člověk vidí ze čtenosti a sledovanosti v reálném čase, když se v našem sportu stane nějaká kauza a novináři šijou do sportovců a trenérů, tak to lidi záhy přestanou číst, protože je to otráví. Mám takový pocit. Nevím, jak je to u bulvárních médií, které šokují už svými titulky. Když se nedaří a novináři do toho ještě víc šijou, tak zájem našich čtenářů dost uvadá a začínají si hledat pozitivní příspěvky.

V odpovědích hráčů po zápase jsou často slyšet fráze. Máš nějaký recept na to, jak od sportovců získat neotřelé výpovědi?

Po zápase je to dost těžké. Záleží hodně na respondentovi a chce to najít něco osobního. Otázka musí být směřovaná přímo na osobu sportovce. Musíš vědět hodně o zápase, na kterém jsi, a zeptat se co nejkonkrétněji. Když před tebe předstoupí hráč, tak začne říkat takovou tu klasiku: „Tak byl to těžkej zápas, ale jsme rádi, že jsme to zvládli. Hlavní jsou tři body. Ten můj gól padl tak a tak.“ Ale když třeba ten daný hráč vyrostl v Baníku a teď hraje za Slavii právě proti Baníku, tak se ho můžeš zeptat, co prožíval, když hrál proti svému mateřskému klubu. Třeba to nevyjde a řekne, že je to pro něj jako každý jiný zápas, a bude pořád uzavřený. Ale důležité je snažit se najít něco podobného. Když je člověk milý, není útočný a nechce od sportovce jenom nějakou senzaci, tak se většinou uvolní a může z toho rozhovoru vzejít něco hezčího. Po výkonu jsou ale sportovci často v takovém módu, kdy se jim nechce zrovna moc přemýšlet nad odpovědí. Oni taky ví, že novináři ty jejich floskule a cliché prostě odkývou. Jim to totiž kolikrát stačí. Neptají se jinak, nezkoušejí odpovědi nějak rozvádět. Takže sportovci automaticky najedou na ten svůj mód, aby něo řekli, tím si to odbyli a doufají, že to bude stačit.

Ostatní novináři, se kterými jsem mluvil před tebou, se shodli na tom, že dnes fungují příběhy. Dříve se prý dělaly rozhovory o taktice, o samotném výkonu, ale dnes chtějí vedoucí pracovníci redakce příběhy. Vnímáš to taky tak?

Jo, je to vyzorované, že lidi už nebaví jenom mluvící hlavy, které hodnotí zápas. Nevím, jak to máš ty, ale abych si já pustil ze zájmu přímý ohlas k výkonu týmu, tak to by se muselo jednat o nějaký fotbalový evropský pohár nebo nějaký velký zápas hokejového týmu. Ano, když vyhraje mistrovství světa, tak chci slyšet, jaký to byl zápas a jaký to byl turnaj. Ať klidně mluví o výkonu. Ale v lize po běžném zápase se hledá spíše příběh, něco osobního. Když se hráči v týdnu narodí dítě a on dá v neděli vítězný gól, tak nechceš slyšet, že Plzeň byla těžký soupeř a že vycházeli ze zajištěné obrany.

Chceš tím rozhovorem říct, že když dal gól, tak byl dojatý a dost možná si vzpomněl na svoji dcerunku a je to dárek pro ni. Něco podobného. To jsou silná vyjádření, na která lidi reagují. Přejde mi, že i sám hráč odpovídá v takových případech srdečněji a upřímněji. Není to jenom nějaká fráze a ty máš radost, že to bylo něco jiného a že svým divákům přineseš, jak jsi správně řekl, nějaký příběh. Příběhy táhnou a chtějí se v žurnalistice, v reklamě, všude. Dneska to bez příběhu skoro nejde. Média si svoje čtenáře a diváky namlsala tady těmi příběhy a upozadila rozebírání výkonu, a tím pádem už ani diváci nemají o hodnocení výkonu zájem. Když budu upřímný, tak mně osobně baví mnohem víc, když s člověkem udělám nějaký příběh, než když se dozvím, jak se jemu nebo jí hrálo.

Myslíš si, že když ty jako muž jdeš dělat rozhovor se sportovkyní – ženou, tak se to do rozhovoru nějak projevuje?

No, to nevím. Nikdy jsem o tom takhle nepřemýšlel. Obecně se snažím, když s někým jdu dělat třeba půlhodinový rozhovor, navázat už před natáčením nějaký dialog. Zatímco se všechno připravuje, tak si povídat o všem možném a ukázat, že nejsem nějaký blbec, který je zaujatý a bude při rozhovoru nepříjemný. Ukázat, že z nich nebudu tahat věci z osobního života a podobně. Prostě naznačit, že se nemusí ničeho bát a bude to v klidu. Asi to nerozlišuju, jestli jdu dělat rozhovor s mužem, nebo ženou. Nevybavuju si žádný případ.

Vím, že jsi tenkrát dělal rozhovor s masérkou hokejové Sparty Barborou Krajsovou. Není to sice sportovec, ale to, že se jednalo o ženu, se podle mě neslo celým tím rozhovorem. To byl vlastně taky exkluzivní rozhovor, že?

Ano, to bylo exkluzivní. V redakci jsme se dozvěděli o tom, že na Spartě dělá fyzioterapeutku holka a je hrozně hezká, upovídaná a vysmátá. Tak jsme si říkali, že bude super, když to ukážeme. Protože lidi mají zakódováno, že když je někdo masér, tak je to chlap v kratásech, tvrd'ák, v šatně hrajou Kabáti a podobně. Bylo to osvěžení a na jednu stranu i kalkul, protože diváci uvidí krásnou holku, která pracuje s tvrdýma hokejistama. Byl tam ten kontrast, což už samo o sobě dělá reportáž prvoplánově zajímavou. Ale není to asi tak, že bych k tomu přistupoval jinak, protože je to holka samo o sobě. Nebo možná... U žen je možná trochu těžší najít cestu, aby to bylo uvolněné povídání. Možná tam bývá ostych, obava, že budu mít nepříjemné dotazy. Kdežto chlapi jsou takoví přímí, nebojí se. Jednou se mi stalo, že jsem natáčel s českýma basketbalistkama. Byly hrozně uvolněné a byla s nimi sranda, ale jakmile začalo natáčení, tak se najednou uzavřely. Odpovídaly holýma stručnýma větama a já jsem byl z toho dost zaražený. Asi to byla nějaká jejich opatrnost, kterou mají vypěstovanou z dřívějšíka. Ale spíš to nerozlišuju.

Poslední otázka. Snažíš se napodobit formátem svých rozhovorů televizi? Nebo si myslíš, že web má jiná pravidla?

Moc to neřeším. Když máš na internetové televizi s někým půlhodinový rozhovor ve studiu, tak je to podobné jako v normální televizi. Když dělá Česká televize studiový rozhovor, tak se tam dva lidé baví,

je to prokládané reportážemi a jsou tam střihy, aby to nebyl jeden statický záběr. To samé děláme i na webu. Ale obecně se to snažím dělat po svém, aby to bylo takové... Ne, že jsem tam jako nějaký tvrdý moderátor, ale aby se host cítil příjemně a aby z toho vyšla nějaká pohoda. Ne, že se nezeptám na žádnou nepříjemnější otázku, ale aby to prostě na diváky působilo příjemně a uvolněně. A aby to byla sranda, když tomu okolnosti přejí a není to vážné téma. Snažím se, aby to bylo zapamatovatelné a aby bylo poznat, že jsem ten rozhovor dělal já. Aby to bylo nějakým způsobem signifikantní.

Příloha č. 8

Rozhovor se sportovcem – Roman Šebrle (*1974)

Patří k historicky nejúspěšnějším českým sportovcům. Jako atletický vícebojář se zúčastnil osmi mistrovství světa a čtyř olympijských her. Nejvíce se věnoval desetiboji. Má zlatou medaili z LOH v Aténách (2004) a z MS v Ósace (2007). V roce 2001 se na mýtinku v rakouském Götzisu stal prvním desetibojařem na světě, který překonal hranici devíti tisíc bodů – 9026. Na jedenáct let tak stanovil nový světový rekord. Sportovní kariéru ukončil v roce 2013.

Datum rozhovoru: 6. duben 2017, 17:30
Místo rozhovoru: —
Okolnosti: interview proběhlo telefonicky

Když jste jako sportovec začínal a dostavily se první úspěchy, byl jste nervózní mluvit před kamerami a do diktafonů?

Když si na to vzpomenu... Tak si asi ani nevzpomenu. To znamená, že to muselo být spíš takové pozvolné, než že bych něco vyhrál a najednou byla nějaká mediální bouře. Tím, jak jsem byl lepší a lepší, se ta intenzita asi zvyšovala. Takže nějaké rozhovory přišly, ale nebylo to nic, z čeho bych musel být nervózní. Žádnou prvotní nervozitu si nepamatuju.

Po skončení sportovní kariéry jste začal působit v médiích, takže jste se vlastně ocitl na druhé straně. Jak vnímáte vztah sportovců a novinářů? Změnilo se váš přístup k médiím?

Změnilo se to úplně. Když je člověk sportovec, tak ho zajímá jenom to, jak trénuje, a když netrénuje, tak je v podstatě pořád unavený. Všechno ostatní ho odvádí od sportu, takže se mu nechce ani do nějakých rozhovorů. A když už nějaký dělá, tak se hlídá, co říct, a co neříct, protože jsou novináři, se kterými máte skvělé vztahy a jsou novináři, se kterými máte taky dobré vztahy, ale věděl jsem, že si to jakoby trochu přizpůsobují tomu, jak by to chtěli slyšet. Znal jsem novináře, jmenovat ho nebudu, budiž mu země lehká, se kterým jsem výborně vycházel, ale on mi položil otázku, já jsem mu odpověděl a on říká: „Aha, takže dalo by se říct, že...“ A já říkám: „No, to by se nedalo říct. To už ten význam trochu mění, takhle jsem to nemyslel.“ Tak jsem mu to zopakoval znova a on zase: „Takže by se v podstatě dalo říct...“ A já: „Né, né, prosím tě napiš to tak, jak jsem ti to říkal.“ A pak to stejně napsal tak, že to bylo trochu pozměněné. Takže tohle si člověk trochu hlídá. Ale jak říkám, když jsem byl sportovec, tak mě to trochu odvádělo od sportování a tak jsem to taky bral. Teď, když jsem na té druhé straně barikády, a už nejsem pořád tak unavený, tak je to pro mě mnohem lepší.

Bylo pro vás lepší, když jste dělal rozhovor pro rozhlas nebo pro televizi, protože jste věděl, že vaše odpovědi nebude nikdo přepisováním měnit?

Takhle... Oni to nedělali schválně. Třeba to bylo dlouhé, tak vypustili větu. Ale ona ta věta byla pro mě jako pro sportovce třeba v daném kontextu důležitá. Ty kluky znám a vím, že to jsou nadšenci, že o sportu píšou rádi a že by nikdy nic takového schválně neudělali. Ale samozřejmě, že když je potom člověk v tom živém médiu, v rádiu nebo v televizi, tak je to mnohem lepší, protože ty myšlenky jsou interpretovány přesně tak, jak je člověk řekne.

Jako respondent mi vás doporučil Tomáš Kohout, který právě říkal, že jste měl nějaké negativnější zkušenosti s píšícími novináři. Nevím, jestli se jednalo přímo o tuto, ale mohl byste, aniž byste jmenoval, přiblížit, o co tehdy šlo?

On si to rád přepisoval do svých slov. To byly fakt blbosti... Teda nebyly to blbosti, ale byly to věci, které si už nepamatuju. Něco jsme rozebírali a on si to upravil, že už to neznělo tak, jak jsem chtěl. Ale přesně si už opravdu nevzpomínám, o co šlo.

Stalo se vám také, že by vám novinář ve své otázce vkládal do úst nějakou odpověď?

Asi ano, řekl bych, že u sportovců se to stává často. Například když jsem byl nejlepší na světě a jel jsem na mistrovství světa, tak jsem chtěl pochopitelně zlatou medaili. Byl jsem v rankingu číslo jedna, předtím jsem vyhrál dva závody, ale nedovolil bych si říct: „Jedu si pro zlato.“ Nevypustil bych to nikdy z pusy. Měla by tam být určitá pokora. Říkal jsem něco ve smyslu, že „bych chtěl zlato, poperu se o něj a že uvidíme, jak to dopadne“. A druhý den vyšel titulek, jako že to přímo říkám já: „Jedu si pro zlato.“ Tyhle věci se mi stávaly. Asi mě to úplně neštvalo, ale věděl jsem, že jsem to takhle určitě neřekl. Nebo další taková klasická věc byla, když se na olympijské hry dostal golf. Ti kluci věděli, že golf hraju, tak se mě na to ptali. Řekl jsme jim, že je to skvělé a že už tam měl dávno být. A ptali se mě, jestli až skončím s atletikou, tak jestli se budu věnovat golfu a jak vysoko to chci dotáhnout. Tak jsem jim řekl, že samozřejmě co nejvýš, že to nebudu hrát jenom tak. A oni teda, jestli chci až na olympiádu. Tak jsem jim řekl, že když mi to půjde, tak proč ne. No a druhý den vyšel titulek, že „Šebrle chce na olympiádu“. Takže tohle je taková klasika. Tohle jste asi myslel, že jo?

Ano...

Já to i dost chápu teď z druhé strany, že ty titulky takové musí být, aby lidi přilákaly a aby to bylo zajímavé. Tohle jsou věci, které nikomu neubližují. Když nebylo něco úplně změněné, tak mi to nevadilo.

Jakou roli hrálo, když za vámi přišel reportér, se kterým jste se dobře znal?

V takových případech jsem se míň hlídal. Věděl jsem, že můžu říct cokoliv a že to napíše dobře. Byli někteří, kteří hledali senzace, když jsme se například rozcházeli ve skupině s Tomášem Dvořákem. Musel jsem se opravdu hodně hlídat, aby to bylo napsané tak, jak jsem opravdu chtěl.

Žádal jste někdy o autorizaci?

To jsem asi nikdy nežádal. Věděl jsem, že na to stejně nebudu mít čas. Ale věděl jsem, že někteří trochu hledají senzace, tak jsem se hlídal rovnou sám.

Sportovci se občas při rozhovorech dopouštějí frází a cliché. Hokejisti, fotbalisti říkají „tak určitě“ a podobně. Myslíte si, že se vám během kariéry sportovce dařilo se frázím vyhýbat?

To opravdu netuším, jestli jsem měl nějakou frázi, nebo ne. Samozřejmě si myslím, že ne, ale kdo ví.

Myslíte si, že je vhodné, aby novináři zpovídali sportovce hned po sportovním výkonu? Když mají tep 240, je vhodné, aby po nich někdo chtěl nějaké závěry?

Určitě. Myslím si, že to je to asi to nejzajímavější na novinářské práci. Jak pro novináře, tak potom pro fanoušky. Po výkonu má sportovec samozřejmě absolutně největší emoce a to asi toho fanouška zajímá nejvíc. Ale musí to být adekvátní otázky. Když se prohraje a redaktor se zeptá „Jak se cítíte?“, tak co byste mu na to řekl... Musí to být takové otázky, které navedou sportovce, aby řekl něco zajímavého pro diváka. Ta bezprostřednost má určitě svoje kouzlo.

Mluvil jsem na toto téma se sportovním psychologem Jiřím Šlédrem a ten mi říkal, že podle něj se novináři sportovců ptají často na to, co se jim nepovedlo, a oni se tak k těmto negativním momentům musejí vracet. Prý to z pohledu psychiky a dalšího výkonu není vhodné. To vám nevadilo?

V tom má asi pravdu. Na druhou stranu ti nejlepší sportovci se s tímhle vyrovnají.

Během své kariéry jste jistě absolvoval i jiné rozhovory než po výkonu, třeba pro časopisy nebo pro rádiové nebo televizní pořady. Myslíte si, že takové interview je serióznější, než když máte v uvozovkách jenom rychle něco říct po výkonu?

Ani bych neřekl, že je to serióznější. Je to něco jiného. Po výkonu jsou emoce největší, takže je to zajímavé. Ale stejně tak je zajímavé, když je člověk v klidu a říká něco o svém soukromí, o tom, jak trénuje, a podobně. Obojí má něco do sebe.

Ted' pracujete v televizi. Už jste se na této mediální straně někdy dostal do pozice toho, kdo klade otázky?

Zatím ne.

A chtěl byste?

Asi ne.

A proč ne, jestli to můžu vědět?

Nevím, asi bych nechtěl... Asi by záleželo na tom, kdy, kde a jak by to bylo. Natočit nějakou reportáž by mě třeba zajímalo, protože bych viděl i to pozadí novinářů, které sportovec jinak nevidí. Na druhou stranu někdy asi není příjemné dělat rozhovory, když se sportovcům nedaří. Pak záleží na tom, kdo to je, jaká je to osobnost, jakou má povahu. Takže teďka mě neláká dělat rozhovory. Ale není to tak, že bych to nikdy nechtěl dělat.

Jak jste vnímal to, když se vás někdo zpovídal před výkonem? Nevadilo vám spekulovat nad něčím, co se ještě nestalo?

Záleží jak dlouho před výkonem. Když to bylo s nějakým větším odstupem, tak sice člověk měl nějaké myšlenky a nechtěl se nechat rozptylovat, ale tolik to nevadilo. Ale čím blíže byly ty rozhovory směrem k výkonu, tak to bylo horší, protože přece jenom za sportovcem je určitá práce, mnohdy celoroční, a chce ji někde zúročit. Nechce se před závodem někde rozptylovat. Speciálně ne nějakými vážnými rozhovory, které by zabíhaly do detailů. Ale s těmi nejdůležitějšími médii jsem dělal rozhovory třeba den před závodem. Věděl jsem, na co se mě přibližně budou ptát a co jim asi tak budu odpovídat. Ale když by se mě někdo ptal v daný den před výkonem, tak to by se mi jako sportovci moc nelíbilo.

Takže z vašeho pohledu je důležité, aby měli novináři určitý cit pro to, kdy je vhodné žádat o interview?

Stoprocentně. Ale sportovci novináře nevnímají jako nějakou příťaž, to určitě ne. My jsme je naopak vždycky vnímali jako takové partáky, už proto, že to je určití komunikační kanál směrem k fanouškům. Nikdy jsem to nebral tak, že by mě otravovali nebo něco takového.

To rád slyším... Po tom, co jste ukončil svou atletickou kariéru, nezastesklo se vám někdy, že už ten mediální zájem není takový?

Nikdy jsem nedělal atletiku kvůli mediálnímu zájmu, abych byl známý nebo abych byl někde vidět. Mě to bavilo. Takže potom jsem neměl problém, když mediální zájem šel dolů. Ale na druhou stranu od té doby, co jsem v televizi, tak nemám pocit, že by byl úplně menší.

Ale ty dotazy už nesměřují ke sportu...

To je pravda. Už mě nepoznávají děti, které byly vždycky takové bezprostřední a fantastické. Ale to k tomu patří. Bral jsem to tak, že ta sláva, dělání rozhovorů, že vás každý poznává, musíte se fotit, dávat autogramy... Bral jsem to tak, že to k tomu patří, že už to nebude, ale že přijdou noví hrdinové, kteří si to zaslouží, a myslím si, že je to takhle správně.

Příloha č. 9

Rozhovor se sportovkyní – Miroslava Topinková Knapková (*1980)

Během své kariéry se stala nejúspěšnější českou veslařkou. Závodí v kategorii skif, ve které získala všechny prestižní mezinárodní tituly. V letech 2002–2015 pětkrát vyhrála Mistrovství Evropy a dvakrát Světový pohár. Vrcholem její kariéry byly roky 2011 a 2012. Nejdříve se stala šampionkou na Mistrovství světa ve Slovinsku a poté vybojovala zlatou medaili na LOH v Londýně. Po mateřské dovolené se na začátku roku 2018 opět zapojila do tréninku.

Datum rozhovoru: 23. dubna 2018, 16:15
Místo rozhovoru: —
Okolnosti: interview proběhlo telefonicky

Za svou kariéru jste jistě poskytla stovky rozhovorů. Už jste se smířila s tím, že jste osobou, od které se očekává, že se bude vyjadřovat do médií?

Ono to souvisí s profesí sportovce, protože sportovní novináři se sportovců ptají na jejich výkony a vůbec na trénink. Beru to tak, že to spolu souvisí.

Dostala jste se někdy do situace, kdy toho na vás bylo moc? Nebylo to například v roce 2012 po zlaté medaili z olympiády v Londýně?

Je pravda, že po olympiádě toho bylo hodně. Už si to moc nevybavuju, ale vím, že půl roku po tom toho bylo dost. Ale že by toho bylo až tak hodně... Asi to bude i tím, že už jsem sport dělala nějakou dobu. Kdybych byla začínající sportovec, který sportuje pět let, tak by mi to asi přišlo hodně náročné, ale tím, že jsem v té době dělala vrcholový sport asi dvanáct let a už jsem s novináři byla zvyklá mluvit, tak mi to tak hrozné nepřišlo.

Dá se říci, že jste bývala na začátku kariéry nervózní, ale s přibývajícím počtem rozhovorů nervozita ustoupila?

Na začátku jsem určitě nervózní byla. Ona ta média byla dříve i jinak postavená. Když jste se chtěl o sportovci něco dozvědět, tak jste si musel koupit noviny a vlastně jakýkoliv kontakt s novinářem pro mě byl velmi významný, jestli se to tak dá říct. V dnešní době o sobě sportovec může dát vědět na sociálních sítích, na Facebooku, na Instagramu, a přijde mi, že s novináři ani nemusí mluvit, aby o něm fanoušci věděli. Když jsem v roce 2000 začínala, tak se o mě mohli fanoušci dozvědět jenom z novin nebo z televize. Bylo to pro mě trochu stresující a byla jsem nervózní, to je pravda.

Právě jste narazila na jeden aspekt sportovně-mediálního prostředí, a to ten, že rozhovory už neslouží jenom jako prostředek například k okomentování výkonu, ale je to součást marketingových nástrojů sportovních klubů a dalších subjektů. Pracovala jste při rozhovorech vědomě se sebe prezentací?

Nejsem ten typ, který by se dokázal dobře prezentovat. Neumím to, nevyhledávám to a nemám tu potřebu. Na jednu stranu je to možná škoda, protože jsem během své kariéry měla nějaké výsledky a mohla jsem je nějak zužitkovat. Na druhou stranu to pro mě není přirozené prezentovat se a dávat o sobě nějak hodně vědět.

Pokládají vám někdy novináři hloupé otázky?

Někdy jo. Je pravda, že jak jsme se bavili o tom Londýně, tak tam jsme se hodně potkávali s ostatními medailisty a dělali jsme si srandu z toho, která je nejběžnější otázka, co už nás moc nebaví a tak. Ale brali jsme to s nadhledem, protože jsme chápali, že novináři se musí na něco zeptat. Na druhou stranu některé otázky byly takové zvláštní.

Asi tuším, na co narážíte. Co se vám honí hlavou, když se vás novinář zeptá tradičně na to, jaké jsou vaše pocity?

No... Je to taková zvláštní otázka. Ale myslím si, že je ještě jedna horší – jak jsem se cítila, když jsem vyhrála. Nebo – jak jsem se cítila, když jsem protнула cílovou pásku. To je asi ta úplně nejhorší.

To je vlastně taková řečnická otázka, že? Asi jste se cítila dobře...

Nebo – jak se cítíte jako mistr světa. To jsou otázky, na které jsem nikdy nevěděla, co mám odpovědět. Je jasné, že když vyhraje, tak jste v euforii a máte radost. Je to spíš takové řečnické a zvláštní.

Na druhou stranu, když čtenář novin, posluchač rádia nebo televizní divák vidí, že jste zvítězila, tak ho ty vaše pocity asi opravdu zajímají. Jak by se podle vás měl novinář v takové chvíli zeptat?

To je právě umění dobrého novináře. Já nevím, jak by se měl ptát. Já novinář nejsem, jsem sportovec a moje povolání je dělat sport, podávat sportovní výkony.

Tomu rozumím. Jestli jsem vás dobře pochopil, tak neodsuzujete, že se na to ptají, ale to, že nejsou při kladení otázek kreativní...

V podstatě je to taková manipulativní otázka. Co na to jako můžu odpovědět, jak se asi můžu cítit, když jsem vyhrála olympiádu. Přijde mi to, že nevědí, na co se zeptat.

Odpovídalo by se vám lépe třeba na tuhle otázku? Kdyby vám někdo před pěti lety řekl, že budete olympijskou vítězkou, co byste si pomyslela?

Asi by se mi na ni odpovídalo líp, viděla bych v tom větší logiku. Tomu novináři neřeknu, že se cítím blbě, když jsem vyhrála olympiádu. Když se teď o tom bavíme, tak si uvědomuju, že novinář asi chce, abych vyjádřila emoce. Ale jinak v tu danou chvíli jsem tak trochu nechápala, proč se mě na to ptají.

Posuneme se dál. Jste ostražitější, když děláte rozhovor například pro televizi na kameru, než když jste s novinářem sama a povídáte si s ním na diktafon?

Když je to na kameru, tak je to i s obrazem a dávám si víc pozor. Ne, že by se člověk nemohl opravit, ale přijde mi, že to zaznamená i všechno okolo. Jsem určitě ostražitější, když mluvím na kameru, než když mluvím s novinářem na diktafon. Když je to na diktafon, tak se člověk může opravit, může něco říct jinak. Přijde mi to pohodovější. Ale to má asi každý sportovec jinak. Kamera člověka zabírá, jak mluví, jak vypadá, jak se vyjadřuje, jaké má neverbální gesta, výraz...

Když jsem mluvil s Roman Šebrlem, říkal mi, že určité plus rozhovorů pro rozhlas a televizi je to, že jsou odpovědi autentické. Zatímco když mluvíte na diktafon, tak písící novinář si vaše výpovědi může trochu upravit...

To je pravda. Mně se stalo, že si to teda upravili hodně. Když jsem dělala první rozhovory do novin, tak jsem byla hrozně překvapená, že novináři dávají do uvozovek věty, které jsem vůbec neřekla. Ale nějak jsem to časem přijala. Ono to bylo poznat i tím, že jsem z Moravy a byly tam výrazy, které bych jako Moravák nikdy neřekla. To poznala i moje rodina, že bych v životě takový výraz nepoužila. Ale oni to fakt napsali přímo do uvozovek, jako že jsem to řekla. Ale chápu, že ty články jdou asi napsat různě. Po těchto zkušenostech, kdy z článku vyplynulo úplně něco jiného, jsem se nejdřív s novináři ani nechtěla bavit. Třeba nadpis byl úplně o něčem jiném. Mrzelo mě, že se nezajímají o ten sport, o výkon nebo jak jsem se dostala na mezinárodní úroveň. Kolikrát je zajímaly jenom drby, byl to takový bulvár. Je pravda, že některé lidi to zajímá, ale mrzelo mě, že se na to ptali sportovní novináři.

Stalo se vám, že by vám některý z nich něco podsouval? Že jste něco nechtěla říct, ale on se vám to snažil vložit do úst?

Ano, o tom jsem právě teď mluvila. To bylo na začátku mé sportovní kariéry, když už jsem za sebou měla nějaké úspěchy. Tenkrát mě vzali na plac, jako že jsem byla placený sportovec, a oni mi pořád podsouvali, co bych si za ten plat měla koupit. Tehdy to byl jenom půlplat, měla jsem brát asi 8 tisíc, tak jsem jim říkala, že se asi konečně pořádně najím. A oni pořád: „A co byste si teda koupila?“ A já, že fakt nevím. A oni: „Počkejte, tak co byste si teda koupila kromě toho jídla?“ Tak jsme jim řekla, že třeba nějaké tenisky. A oni mě pořád manipulovali: „A máte kabelku?“ „Nemám.“ „No a nekoupila byste si kabelku?“ Tak já říkám: „Tak já si teda koupím třeba kabelku.“ No a pak vyšel článek s nadpisem „Za svůj první plat si koupím kabelku“. Tak jsem si říkala: „Cože?! Tak dobře no...“ Lidi, kteří mě znali, se u toho taky pobavili. Nebo jindy napsali, co jsem vůbec neřekla. To bylo v jiných novinách.

Na webu někdo napsal jako moje vyjádření, které jsem ale neřekla, a myslím, že Blesk si to sebral a udělal z toho nadpis něco ve smyslu „Karstenová je dobrá, ale ne tak jako Richard v posteli“ nebo něco takového. (Jekatěrina Karstenová, běloruská veslařka, pozn. aut.) Prostě nesmysl. Tak se mě všichni ptali, kdo je Richard, a já jsem jim musela říkat, že žádného Richarda neznám. Takže jsem se s tím setkala. Ale myslím si, že nejsem tak mediálně zajímavá, tohle jsou jenom takové perličky. Vyloženě negativní zkušenost nemám.

Stala jste se maminkou, máte Adélku. Jak se stavíte k tomu, když se vás novináři ptají čistě na soukromí, na rodinu?

Už to беру tak, že odpovím jenom na to, na co chci. Ale v podstatě mi to nevadí. Kdyby mi to vadilo, tak si dokážu říct, že nebudu odpovídat.

Takže nemáte problém odmítnout například novináře ze zmíněného Blesku, který po vás chce pouze informace ze soukromí?

Záleží na tom, jestli je to sportovní novinář, nebo novinář...

Ono se to mnohdy překrývá...

Je to pravda. Ale nevím. Možná bych na to kývla, ale podle toho, na co by se ptali, tak bych odpovídala, nebo ne. Nejsem úplně striktní, že bych o soukromí nic neprozradila, ale zase nejsem ten typ, že bych chtěla něco sama od sebe prozrazovat. Když se mě někdo na něco zeptá, tak to ráda sdělím, ale sama od sebe nemám potřebu se někde prezentovat.

Chtěl bych se ještě vrátit k těm rozhovorům těsně po výkonu. Víím, že u vašeho sportu to asi není tak horké jako u hokejistů nebo fotbalistů, kteří musí mluvit prakticky hned po tom, co opustí led nebo trávník, ale přesto... Myslíte si, že je možné, aby sportovec erudovaně a seriózně hodnotil svůj výkon těsně po tom, co dorazil do cíle a je vyčerpaný?

Je to samozřejmě hodně náročné. Myslím si, že novináři, kteří se nás ptají, by si to mohli taky vyzkoušet. Víím, že novináři mají nějaké svoje závody na Kladně, kde závodí mezi sebou. Jednou jsem tam byla a říkala jsem jim, že bychom si to mohli obrátit. Když doběhnou tu patnáctistovku a jsou úplně mrtví, nejsou schopní říct, jak se jmenují, tak bychom se jich mohli na něco ptát, aby se vcítili do role sportovce, kdy ten mozek úplně nefunguje, protože je úplně vyšťavený. Dát dohromady nějakou složitější větu není jednoduché.

O tom mi vyprávěl redaktor Českého rozhlasu Tomáš Kohout. Říkal mi, že si to právě uvědomuje. Pomáhá vám osobně v takové situaci, když se novinář ptá na konkrétnosti z daného závodu? Abyste nemusela sama vymýšlet, jakým směrem se v rozhovoru vydáte?

Určitě ano. Záleží taky na tom... Po výkonu hrají velkou roli emoce. Když se vám něco povede, tak jste happy, když ne, tak jste našťvaný. Člověk potřebuje chvíli času, aby to zpracoval. Nebo aspoň já to tak

mám. Potřebuju chvíličku odstup od toho konce závodu. Radši odpovídám ne hned po dojetí, ale o něco později.

Poslední otázka. Rozhovory můžeme v zásadě rozdělit na ty, co se odehrávají bezprostředně po výkonu na sportovišti, a na ty, které se odehrávají například ve studiu v televizi, kde s vámi sedí moderátor a kontinuálně si s vámi povídá. Dá se říci, který z nich máte radši?

Asi mám raději ty ve studiu, kdy nejsem unavená a vyčerpaná po závodě. Ale taky záleží na tom, s kým ten rozhovor děláte. Někdy můžete být po závodě vyčerpaný a mít vysoký tep, ale když jste s dobrým novinářem, který pokládá dobré otázky, tak se to dá taky v pohodě zvládnout. Ale obecně je to pro mě lepší ve studiu, protože tam jsem víc v klidu. Mám víc času a je to takové lepší. Když jsem strašně unavená, mám nad něčím přemýšlet a měla bych to říkat v nějaké kultivované formě, aby tomu ostatní porozuměli a aby to mělo hlavu a patu, tak to někdy není úplně jednoduché.

Příloha č. 10

Rozhovor se sportovcem – Jiří Welsch (*1980)

Působil v americké NBA, což se dosud povedlo pouze čtyřem českým basketbalistům. V zámoří odehrál v letech 2002–2006 celkem 247 utkání. V týmu Cleveland Cavaliers nastupoval společně s nejlepším basketbalistou světa LeBronem Jamesem. Za národní tým odehrál pět evropských šampionátů. Po svém návratu ze zahraničních angažmá získal pět titulů v dresu Nymburka.

Datum rozhovoru: 24. dubna 2018, 14:50

Místo rozhovoru: —

Okolnosti: interview proběhlo telefonicky; žádost o rozhovor byla provedena 22. 4. po skončení ohlasového rozhovoru k utkání Ústí n. Labem – Pardubice, ve kterém hosté s Jiřím Welschem v závěru ztratili dobře rozehrané čtvrtfinálové utkání a prohráli v prodloužení o jediný bod 87:88

Navážu tam, kde jsme předešlým skončili. Je těžké zformulovat po utkání odpovědi, aby měly hlavu a patu, když je hráč po výkonu unavený?

Začal bych tím, že jste mě v neděli zastihl v jednom z nejslabších momentů za hodně dlouhou dobu. Pokud se tedy bavíme o sportu. Ten rozhovor, který jsme spolu vedli, asi nebyl úplně příkladný. Většinou jsem výřečnější a aktivnější. Za to vám asi dlužím omluvu, protože v daný moment jsem byl úplně někde jinde. Snažil jsem se na vás koncentrovat, ale mám pocit, že se mi to úplně nepovedlo. Takže... Jestli je těžké po zápase zformulovat myšlenky, když je člověk unavený? Myslím si, že mi nikdy nedělalo problémy formulovat odpovědi, protože jsem poměrně výřečný člověk. Spíše než únava tam hrají roli emoce, což se právě stalo i v tu neděli. Je těžké něco hodnotit, když se předtím stane něco intenzivního, co člověk hodně prožívá. Nemyslím si, že únava je hlavní problém, spíše to mentální rozpoložení a emoce.

Roman Šebrle mi říkal, že po výkonu samozřejmě býval unavený, ale že si uvědomoval, že novinář potřebuje reakci právě kvůli emocím okamžitě. Vnímáte to stejně?

Určitě. Odpověděl bych asi stejně. To, co novinář hledá, je podle mě bezprostřední reakce. To je to nejupřímnější a taky to, co chtějí lidi slyšet. Ale někdy se může stát, že to sportovci nezvládnou a vyřknou věci, které by chtěli vzít zpátky. Ale to už bohužel nejde.

Absolvoval jste stovky rozhovorů, ať už po utkání, nebo ty ostatní. Dostáváte hloupé otázky? Nebo takové, na které neodpovídáte rád?

Na tuhle otázku asi neumím úplně odpovědět. Během těch let jsem si uvědomil... Občas jsem měl tendenci si myslet, že ten člověk, který je na druhé straně, se ptá nedobře, hloupě, ale časem jsem si

uvědomil, že je umění zeptat se dobrou otázkou. Když jsem se nad tím zamýšlel a vžil jsem se do role reportéra, tak jsem si uvědomil, že to není jednoduché zformulovat otázku a najít ten správný point. Myslím si, že je to velké umění. Nemůžu říct, že bych měl neoblíbené otázky nebo že dostávám hloupé otázky. Došel jsem zkrátka k závěru, že to není jednoduché.

Zkušenější kolegové mi říkali, že je po utkání je vhodné ptát se na konkrétní věci. Prý není dobré ptát se obecně na taktiku a očekávat, že sportovec sám přispěje něčím zajímavým. Odpovídá se vám lépe právě na konkrétní otázky, které se týkají konkrétních situací?

Určitě ano. Je lepší, když se novinář ptá konkrétně. Obecné otázky vedou k obecným odpovědím a někdy i k prázdným frázím. Takže je určitě lepší ptát se na konkrétní situace.

Někteří sportovci, a nejenom sportovci, se při ohlasových rozhovorech uchylují právě k frázím. Například hokejisté jsou známí tím, že říkají „tak určitě“, „jak říkám“ a podobně. Z čeho si myslíte, že to plyne?

Zajímavá otázka. Tak určitě to plyne z nějaké přirozenosti. Vidíte, taky jsem začal „tak určitě“... Člověk má buď talent se vyjadřovat, nebo jej nemá. Další věc je, že většina sportovců na to není připravovaná. Když mě draftovali do NBA a šel jsem do Ameriky, tak jsme tehdy měli takzvaný Rookie Transition Program, takový zaváděcí program, kde se sešli všichni nováčci a měli vzdělávací semináře a přednášky na nejrůznější témata. Gamblerství, profesionalismus... A jedním z témat bylo, jak přistupovat k médiím, jak mluvit s novináři, jak odpovídat na otázky. To bylo jedinkrát v životě, kdy jsem tohle zažil. Takže si myslím, že je to tím, že sportovci se to nemají kde naučit. Vy žurnalisti to studujete, máte vysokou školu. Sportovci sportují. Přijde mi, že když je člověk dobrým sportovcem, je uznávaný a respektovaný, tak lidi automaticky očekávají, že umí taky mluvit a je chytrý. Ale když je úspěšný sportovec, tak to neznamená, že se musí umět perfektně vyjadřovat. Abych to shrnul, tak to závisí na daném jedinci, jak umí mluvit, a také na tom, jak na to je nebo není připravovaný.

Rozumím. Ještě bych se vrátil k tomu „tak určitě“... Vypozoroval jsem, že sportovci odpovídají tímto způsobem v případě, kdy novinář nezformuluje otázku dobře v tom smyslu, že si ve své otázce sám odpoví. Pak sportovci nezbývá nic jiného, než vyjádřit souhlas odpovědí „ano“ nebo „tak určitě“...

Přesně tak! Častokrát dostáváme otázky, po kterých nemáme vyjadřovat svůj názor, ale máme jenom potvrzovat to, co chce novinář slyšet. On naformuluje otázku tak, co by chtěl slyšet, a protože to umí, tak sportovci na druhé straně nezbývá než říct „tak určitě“, a potvrdit mu, že souhlasí s tím, co říká.

Cítíte se lépe, když s vámi vede rozhovor známý reportér nebo moderátor?

Myslíte známý jako osobně, nebo veřejně známý?

Známý v tom smyslu, že už jste s ním měl nějakou pozitivní zkušenost.

To na to vliv samozřejmě má. Jsou lidé, kteří se ve sportovní branži pohybují dlouhou dobu a se kterými se setkáváme dvacet let, co jsem na úrovni reprezentace nebo co jsem byl v zahraničí. S těmi lidmi mám za ty roky vytvořený nějaký vztah, ačkoliv je to vztah profesionální. Ale mám k nim vytvořenou určitou důvěru. Častokrát se stává, že je vlastně na daném novináři, jak mojí odpověď naformuluje a použije. Je to určitě o důvěře. Znáám sportovní novináře, se kterými rád mluvím, protože vím, že dokážou pochopit, co chci říct. Pak určitě záleží i na odbornosti. Je pro mě jednodušší a lepší bavit se s člověkem, který zná basketbalové prostředí a ze kterého cítím, že mu rozumí, než se bavit s někým, kdo basketbal v životě nehrál a ty otázky mu jenom někdo napsal.

S mými kolegy z České televize Janem Smetanou nebo Jakubem Bažantem se asi znáte, že?

S těmi se samozřejmě znám dlouhou dobu, dlouhé roky a je pro mě pohodlnější komunikovat právě s nimi.

Připadáte si někdy mediálně unavený?

Nepřipadám, nikdy jsem ten pocit neměl.

Opravdu? Měl jsem dojem, že například po velkých úspěších sportovců dochází k jejich mediálnímu přetížení. Vám se to nestalo například tehdy, když jste se vrátil z Ameriky do Česka?

Nevzpomínám si, že bych někdy tyhle pocity zažíval. Když jsem hrál v Americe, tak byl zájem o mojí osobu jako o sportovce nejintenzivnější, ale vždycky jsem to bral jako součást toho, co dělám. Jsem sportovec a jsem v tom nějak úspěšný. To přináší pozornost, ale zase to přináší mnohem větší zodpovědnost než jenom hraní na hřišti. Beru to jako součást toho, co dělám, a myslím si, že jsem médiím vždycky vycházel vstříc, než abych z nich byl unavený.

To je fajn slyšet. Poslední otázka. Jsou pro vás příjemnější krátké rozhovory po zápase, nebo rozhovory delšího typu, které se odehrávají například ve studiu v rádiu nebo v televizi s moderátorem a při kterých se probírají hlubší témata?

Nemůžu říct, že bych některý z nich preferoval. Samozřejmě, že ty rychlé rozhovory jsou o nějakém momentálním rychlém sdělení, o aktuálních pocitech, ale myslím si, že jsem docela přemýšlivý člověk, takže mě baví si taky sednout a bavit se o hlubších tématech. Ale to se zase dostáváme k tomu, na co jste se mě ptal před chvílí. Na takový rozhovor je potřeba, aby si ti dva lidi sedli. Aby novinář uměl klást dobré otázky a aby se sportovec, v tomto případě já, cítil komfortně, důvěrně a aby se trochu otevřel. Pak se můžeme bavit o nějakých vnitřních pocitech a řešit věci do hloubky.

Příloha č. 11

Rozhovor se sportovcem – Jaroslav Bednář (*1976)

Vypracoval se mezi nejlepší české hokejisty své generace. Je odchovancem pražské Slavie, se kterou získal v sezoně 2007/2008 extraligový titul. V letech 2001–2004 odehrál 105 utkání v NHL za Los Angeles a Floridu. Na mistrovství světa v roce 2006 vybojoval s národním týmem stříbrné medaile. S celkovými 303 góly v domácí lize a reprezentaci je členem Klubu hokejových střelců. Po třech ročnících v Hradci Králové ukončil v roce 2018 kariéru.

Datum rozhovoru: 25. dubna 2018, 14:30
Místo rozhovoru: —
Okolnosti: interview proběhlo telefonicky

Někteří hráči, jako například Ondřej Kratěna, se netají tím, že rozhovory nemají rádi. Jak jste na tom byl jako hráč vy?

Když jsou dané otázky k věci, mají svoji logiku a opodstatnění, nemám s tím problém.

Byl jste raději, když s vámi dělal rozhovor pro vás známý reportér?

Z určitého pohledu jo, protože když toho člověka znám a už jsem mu nějaký rozhovor dával, tak vím, že ten rozhovor dopadne tak, jak jsme zvyklí. Objeví se to ve stejné podobě, jak ten rozhovor probíhal, nebude tam žádná úprava. Takže samozřejmě z určitého hlediska na tom záleží.

Říkal jste, že otázky musí mít logiku. Jaké otázky, které jste dostával, podle vás neměly logiku?

To jste mě teďka zaskočil. To si asi nevybavuju...

Když se vás novinář zeptá například obligátně na pocity. To je v pořádku, nebo ne?

Když se prohraje, tým vypadne, skončí sezona a přijde negativní otázka, tak si člověk musí uvědomit, co se bude dít další den. Kolikrát člověk reaguje v emocích a zpětně toho potom lituje. Potom to nevypadá moc dobře.

Odpovídalo se vám lépe, když jste zvítězil, než když jste za sebou měl těžké a prohrané utkání?

To je zrovna jedna z takových chytrých otázek, na kterou jsem si před chvílí nemohl vzpomenout. V uvozovkách chytrých. To je jako když se mě zeptáte, jestli máte lepší náladu, když venku prší, nebo když svítí sluníčko. Nebo když jste se vyspal, nebo nevyspal. Příklad bych to tady k tomu.

To je pravda... Novináři potřebují rozhovory po utkání prakticky ihned. Bylo by pro vás jako hráče lepší, kdyby mezi hrou a rozhovory byl větší odstup?

Jsou určité směrnice, které jsou dané a které musí hráč respektovat. Buď se hráči ten zápas povedl a tím novinářem bude vytažen v pozitivním smyslu, anebo je to hráč, který je zvyklý dělat rozhovory pravidelně, de facto dělá takového mluvčího mužstva, a chodí před mikrofon a kameru i v době, kdy se prohrává. Pak s tím ten hráč musí počítat.

Kolegové mi říkali, že konkrétně s vámi vedli rozhovory rádi, protože jste býval i vtipný. To většinou hráči nebývají, když jsou unavení. Stávalo se vám, že i vás rozhovory s nimi bavily?
Samozřejmě, že když je pohoda, tak se odpovídá dobře. Když se naopak prohrává, tak tam toho vtipu asi moc není. Hlavně to není správná doba, kdy by si člověk mohl z něčeho utahovat. Člověk, který je před mikrofonem, to musí umět rozlišovat.

Dařilo se vám brát sport a mediální povinnosti s nadhledem?

Postupem času, když člověk stárne, tak se na to dívá trošku z jiného úhlu a užívá si to víc a víc.

Co si myslíte o televizních rozhovorech, které hokejisti a fotbalisti absolvují mezi třetinami, respektive poločasy? Je vhodné, z pohledu vás – sportovců, aby po vás někdo chtěl smysluplné odpovědi, když jste zadýchaní a máte tep přes dvě stě?

Když dostanu smysluplnou otázku, tak je to v pořádku. Fanoušek, který se dívá na televizi, chce vědět, jak to během toho utkání chodí. Nemá šanci podívat se na to z blízka, podívat se do kabiny. Tyhle rozhovory se dělají po celém světě v jakémkoliv sportu a je to součástí byznysu, který děláme.

Hráči jako Martin Straka nebo Jaromír Jágr, když budu jmenovat ty mediálně nejsledovanější, během své kariéry odmítali tyto rozhovory během utkání, protože nechtěli být rušeni. Vám tohle nikdy nevadilo?

Ale taky mi to někdy vadilo, když se třeba hrálo play off, kde jde o všechno. To mi samozřejmě taky vadilo.

Takže jste neměl problém vzkázat, že nedorazíte, ať se reportér nezlobí?

Taky se mi to stalo. Když jsem měl nějaké šrámy nebo jiné oťukance.

Fotbalisti, hokejisti a další sportovci bývají někdy terčem posměchu kvůli frázím, kterých se během rozhovorů dopouštějí. Známe je „tak určitě“ nebo „jak říkám“ a podobně. Myslíte si, že vám dařilo takovým frázím vyhýbat.

Myslím si, že jsem byl spíš součástí těch, kdo občas takový komentář řekli. Ono se asi těžko bude hodnotit někdo jiný než právě sportovci, kteří jsou v médiích pravidelně. Ti lidi, kteří se smějou, tak

zřejmě žádné rozhovory nedělají. Chtěl bych je vidět, až budou mít ten puls dvě stě, jak budou odpovídat. Z jednoho pohledu to vypadá divně, že jsme totální tupci, ale z druhého pohledu si musíme uvědomit, v jaké jsme situaci.

Mojí domněnkou je, že „tak určitě“ sportovec odpovídá, pokud reportér neformuluje dobře otázku, když si ve své otázce vlastně odpoví. Sportovci pak zbývá jenom potvrdit mu jeho úvahu slov „tak určitě“. Co myslíte?

Plně souhlasím.

Bývalo pro vás jako hráče lepší, když se novinář zeptal otevřenou otázkou? Kdy vám nevymezil pole odpovědi?

Je potřeba se dívat, z jakého úhlu je daná otázka položena a jak se daná komunikace vyvíjí.

Bylo pro vás třeba lepší, když se novinář zeptal konkrétně na nějakou situaci ze zápasu? Třeba popsat, jak padl gól na 2:0?

To je v takové situaci pro hokejistu úplně nejlepší otázka, která může přijít.

Aha. Takže pro vás lepší popsat nějakou situaci, než abyste musel například mluvit o tom, co jste si řekli v kabině o přestávce?

To jde podle mě jedno s druhým. Hodil bych to do jednoho balíku.

Ptám se na to z toho důvodu protože basketbalista Jiří Welsch mi potvrdil, že je pro něj osobně lepší, když se ho novinář ptá na jednotlivosti ze zápasu, než obecně na taktiku. Říkal, že na obecné otázky odpovídá obecně a může sklouzávat k frázím.

To je pořád ten jeden balík podle mě.

Dobře, tak ještě jinak. Když se vás novinář zeptá na taktiku, s jakou jste šli do druhé třetiny, tak dá se na to odpovědět nějak konkrétně a výstižně?

Jak se to vezme. Když se hraje play off, tak se ty taktiky moc nechtějí prozrazovat. Na druhou stranu by bylo lepší ptát se na tyhle věci trenéra, protože hráč se soustředí na pauzu a na to, aby se dobře připravil na další třetinu. Když se ještě vrátím, tak z tohoto pohledu je jednodušší ptát se hráče, který dá gól, jak ten gól vzniknul a jak to probíhalo. V tomhle s Jirkou Welschem určitě souhlasím.

Vy jste dal za svoji kariéru stovky rozhovorů. Když teď necháme stranou ty po utkání... Jak jste se stavěl k rozhovorům delšího typu, kdy jste se s novinářem sešel úplně mimo led nebo ve studiu a měli jste se bavit o hlubších tématech?

Když jsem šel do studia, třeba do České televize, tak jsem býval nervóznější, abych tam sebou neházel, abych tam neukazoval nějaké zlozvyky, nezadrhával se a tak dál. Protože to sleduje hodně lidí. Když mluvím s člověkem přes telefon nebo na diktafon, tak jsem klidnější a odpovídá se mi líp.

Ted' máte možnost něco sdělit novinářské obci. Je třeba něco, co byste doporučil mladým novinářům, aby nedělali, protože vám to nikdy nebylo jako sportovci příjemné?

Jestli to nevadí, tak bych to vzal spíš z druhé strany, to co by měli dělat...

Dobře, povídejte.

Určitě bych byl rád, aby budoucí novináři byli s hráči co nejvíce v kontaktu. Aby k nim přistupovali kamarádsky a aby s nimi hodně komunikovali.

To je možná jedena z problematických věcí. V České televizi nebo v Českém rozhlase se klade důraz na to, aby se toto fanouškovství nebo kamarádčkování spíše potlačovalo. Aby byl novinář objektivní. Vy jste si třeba s novináři rád tykal?

Tak jsem si s nimi tykal, ale pořád mezi námi byl profesionální vztah. Kdykoliv takový novinář potřeboval rozhovor, tak jsem věděl, že když mu ho dám, i když jsem třeba neměl čas nebo jsem byl unavený. Věděl jsem totiž, že napíše přesně to, co si řekneme, je spolehlivý a odvádí kvalitní práci. Na tom jsem si vždycky zakládal.

Nevadilo vám u rozhovorů pro rozhlas nebo televizi, že jste si s takovým novinářem najednou měl vykat?

To si člověk musí uvědomit. Asi jsem si to taky někdy neuvědomil a museli mě opravit, ale tykat si s novinářem mi nikdy absolutně nevadilo, pokud je ten novinář přibližně stejně starý jako já.

Příloha č. 12

Rozhovor se sportovním psychologem – Jiří Šlédr (*1957)

Patří k předním českým psychologům, kteří se zaměřují na oblast výkonnostního a vrcholového sportu. Spolupracoval například s biatlonovou, tenisovou nebo curlingovou reprezentací. Od roku 1982 se věnuje soukromému psychologickému poradenství. Doktorát v oboru pedagogika-psychologie získal na Filosofické fakultě Univerzity Karlovy. Specializuje se na tenis.

Datum rozhovoru: 19. března 2018, 17:00
Místo rozhovoru: HAMR – Sport, a. s., ul. Záběhlická, Praha 10
Okolnosti: —

Myslíte si, že profesionální sportovci chápou vystupování v médiích jako součást své práce?

Začal bych od sportovní výkonnosti. Sportovec v uvozovkách studuje techniku provedení pohybu, taktiku, kondici, psychiku, ale mediální sféru tam jako předmět nemá. To znamená, že on je touto sférou netknut. Na to má svůj realizační tým a manažery, kteří mu pomáhají. Nějaká školení, jak by měl hovořit s novináři, s televizí, s rádiem, vlastně nemá. Je to ad hoc vzniklá situace a buď se s tím popere, a pak je to pro něj normální, anebo je to nenormální. Tam se lidi rozdělují na extroverty a introverty. Extroverti mají jednoznačně ke komunikaci otevřenější přístup, kdežto introverti ne. Ti si chtějí obvykle všechno nechávat pro sebe.

Když se podíváme na české hokejové nebo fotbalové kluby, tak ty mají svá marketingová oddělení a tiskové mluvčí. Je komunikace sportovců s médii v tomto ohledu lépe řešená, než tomu bylo dříve?

Nějakým způsobem ano. Jenom bych chtěl ještě připomenout, že každý rozhovor bere sportovci čas, který by potřeboval sám pro sebe, aby zrelaxoval, nebo aby se naopak na něco připravil. Když je to mezi prvním a druhým setem nebo první a druhou třetinou, tak je to to samé. On potřebuje vypnout a nabrat energii. Další činnost mu to neumožňuje a rozhovor je další výkon. Nejen, že mu bere čas, ale bere mu to i energii a možnost vrátit se do hry nejlepším možným způsobem.

Takže z vašeho pohledu není vhodné, aby novináři během výkonu dělali se sportovci rozhovory? A je vůbec možné, aby sportovec inteligentně a analyticky odpovídal, když má tep 200?

Ukážeme si to na boxu. Tam má kolo tři minuty, pak je minutová přestávka a znova má tři minuty. V momentě, kdy skončí kolo, tak je boxer úplně vyčerpán a základní pravidlo je, že trenér s ním vůbec nemluví. V přestávce ho jenom ošetří, dá mu ručník, dá mu napít a mlčí. Mlčí tak dlouho, dokud si boxer neřekne „ted“. Protože on se potřebuje zbavit toho, co bylo, a načerpat další energii. Informaci, kterou by dostal okamžitě, by vůbec nevnímal. Pokud se například v hokeji dělají rozhovory mezi

třetinami, tak nejen, že to bere energii a čas, ale vrací to sportovce do minulosti k tomu, co se stalo. Je možné, že už si to sám se sebou vyřešil, zjistil, co mu šlo, co mu nešlo a co má udělat, ale potom po něm někdo chce, aby se k tomu vrátil a okomentoval to. Českou specialitou přitom je, že musí komentovat negaci, to co bylo špatně. Když se podíváme na jednotlivé rozhovory, tak se tam pořád hledá něco špatného, negativního, tím pádem psychika pracuje s tím, s čím by vzhledem k dalšímu výkonu neměla. Tím se sportovec cyklicky dostává do předešlého stavu.

Rozumím vám tedy správně, že k rozhovorům uprostřed nebo bezprostředně po výkonu máte jako odborník na psychiku negativní vztah?

Když je to uprostřed výkonu, tak určitě. Když je to po něm, tak bych to rozdělil na to, kdo vyhrál a kdo prohrál. Ten, kdo vyhrál, tak má pozitivní emoce a je prakticky okamžitě schopný něco sdělovat. Pokud by se to týkalo například šermu, kde mají kvalifikace a zápasy jsou krátké, mají pět minut na přípravu na další zápas, tak je to taky špatně. V takových případech není možné, aby novináři sportovci sebrali čas, který potřebuje. Výkon je mnohdy krátký časový okamžik. Typicky třeba skokani na lyžích. Dvě hodiny v uvozovkách nic nedělají, potom dvacet vteřin ano, a pak zase hodinu a půl nic. A pak zase dvacet vteřin skáčou. Další příklad, atleti na dráze. Asi by nebylo ideální, aby někdo hovořil se sprinterem těsně předtím, než běží stovku. U takových sportů potřebuje být sportovec hodinu před výkonem absolutně nerušen. Nesmí tam mít žádný takzvaný stresogenní činitel, tedy něco, co je pro něj nepřírozené. Nelze univerzálně definovat, co to je, protože každý jsme jiní a každý potřebujeme něco jiného.

Ovšem takové rozhovory o přestávkách mezi výkony se u některých sportů ve sportovně-mediální praxi vžily...

Vžilo se to hlavně ze strany novinářů a kolikrát sportovci něco musí říct. Chtějí, nebo spíš musí se prezentovat, protože potřebují sponzory a potřebují na sebe navázat finanční zdroje. Sportovci jsou prakticky chudí a pouze ti, kteří jsou na vrcholu, si po několika letech něco vydělají. A musí si vydělat několik let dozadu, protože do nich předtím někdo něco investoval. Takže s médii spolupracují vlastně i z tohoto důvodu. Myslím si, že třeba dvě třetiny sportovců z toho nejsou nijak nadšené. Pak v té jedné třetině bude skupina, které je to jedno a zbytek se ještě bude dělit na to, jestli zrovna vyhráli, nebo ne. Nikdo vám neřekne, že je nadšený z rozhovoru, když prohrál. Kdyby tam byl odstup, tak je to něco jiného. Tak je to třeba ve Fed Cupu, kde je po zápase odstup desítek minut. Tenista si může dát sprchu, mozek s odstupem funguje jinak a sportovec odpovídá normálním způsobem. Ale obecně... Zkuste se zeptat Tigera Woodse, proč to poslal někam do rybníka, a skončíte tam taky.

Pokud zůstaneme u tenisu... Například o Tomáši Berdychovi se ví, že když nemá náladu, tak s novináři zachází poměrně razantně a nemá problém dát najevo, že ho rozhovor nebaví. Můžou sportovní novináři způsobovat sportovcům frustraci?

Určitě můžou. My se tady bavíme pouze o tom samotném sportu, ale nebavíme se o zázemí sportovce. Novinář neví, co sportovec prožil v daném dni, co bylo včera, co ho trápí z dlouhodobého hlediska. A může toho mít na sobě dost. Potom stačí jenom cvrknout a pohár přeteče. To je to, co novinář, nemůže vědět, a někdy i dobře míněná otázka může způsobit něco úplně jiného. Další věc je, že mu třeba někdo může pořád dokola připomínat, že „prohrál, prohrál, prohrál“, ale to je něco, co už přece sám ví. Když se pes řízne o plot, tak přiběhnou ostatní psi a začnou mu lízat ránu, aby ho v podstatě uchlácholili. Když udělá chybu sportovec, tak přijde první, druhý, sedmnáctý novinář a všichni se ho ptají, proč to udělal. Proč to tak „špatně“ udělal. Ale on už to nechce slyšet. Pracuji s dětmi už někde od věku deseti let, kteří sem chodí do poradny, a řešíme úplně normální věci. Oni třeba dostávají od trenéra informace, v jakémkoliv sportu, co udělali špatně. A když se pak bavíme, tak se dozvídám, že to nepotřebují slyšet, protože to sami dobře ví. Ptá se jich na to tatínek, maminka, lidi v klubu nebo v reprezentaci a pak se to zacykluje a není to dobře. Média jsou důležitá, ale na druhou stranu by měl novinář vycítit, že někdy je lepší nebýt v daný okamžik tolik slavný, protože svou prací může někoho potopit. Spousta sportovců před výkonem nečte noviny ani internet, protože je tam tolik informací typu „co by kdyby“, že kdyby se na to zaměřili, tak je to zatíží a je to úplně špatně.

Tomu rozumím. Ale pokud se vrátím k tomu, že se novináři ptají na negativní věci, tak tam podle mě dochází k profesnímu střetu. Protože novinář potřebuje rozhovor s Tomášem Berdychem ať už vyhraje, nebo prohraje...

Ano, k tomu je tiskovka. Tam ať se zeptá. A velkou roli hraje také to, jakým způsobem položí otázku, jak vycítí emoce sportovce. Nemůže se ho ptát na něco, na co je už předem jasná odpověď. Měl by mu položit otázku tak, což je těžké, aby neopakoval, co je zřejmé. Měl by se zeptat na něco specifického. A taky nenavádět a netlačit ho do nějaké odpovědi.

Hokejista Ondřej Kratěna se v jednom z rozhovorů pro projekt Bez frází vyjádřil, že rozhovory nevyhledává, protože nemá rád, když musí někde hovořit. Dá se naučit kooperace s médii, když sportovec právě nemá zájem?

To je jako kdybyste chtěl po cholericovi, aby vždycky řešil situaci racionálně. To v podstatě nejde. Pokud je někdo vzdálen tomu, co se po něm chce, tak se sice může částečně odevzdat, ale nebude to přirozené. Může sice mluvit, ale nebude nic cítit. To je rozum a emoce. Co chce novinář slyšet? Emoce, které mají racionální podtext. A to je potom těžké dát to dohromady. Emoce jsou v takovém případě někde jinde a rozum říká něco neutrálního a zbytečného. Jsou sportovci, kteří si chtějí nechat vlastní myšlenky pro sebe a nechtějí je nikomu sdělovat. To jsou obvykle ti introverti.

Někdy se může stát, že sportovec odmítne poskytnout médiím po svém výkonu rozhovor. Novináři se potom dostávají do situace, kdy přicházejí o svého respondenta, a tím pádem i o jeden z předmětů své práce. Předpokládám, že to ale sportovcům nelze vyčítat...

To je přece základní pravidlo slušného chování. Pokud se člověk necítí na to, aby mluvil, a nemusí mluvit, tak by to měli ostatní respektovat. Vždyť to by byl nesmysl. Stejně by říkal něco, co by necítil nebo nevnímal. To je jako kdybyste se ptal česky Číňana a chtěl odpověď. Sportovec je v té chvíli Číňan a není schopný vůbec odpovědět, protože je v danou chvíli mentálně jinde.

Ze sportovce tedy nemá smysl páčit odpověď za každou cenu...

Ne, novinář potřebuje člověka, se kterým je schopen tady a teď komunikovat. Pokud je člověk myšlenkově jinde, třeba řeší, že ho čekají státnice z nějakého předmětu, tak co by měl odpovídat. Myslí na něco úplně jiného.

Myslíte si, že taky z tohoto důvodu říkají sportovci fráze a cliché? Že se snaží pouze něco „odmluvit“ a odejít?

K frázím se sportovec uchyluje tehdy, pokud se dostává do cyklického kolečka principiálně stejných otázek. I když jsou otázky formulovány, jejich princip může být stejný. Pokud se tak stane, tak sportovci mají naučeno pár odpovědí, při kterých vůbec nemusí přemýšlet. Tak to prostě je.

Vidíte problém v tom, jak sportovní novináři kladou otázky?

Mám teď přednášku pro medicínskou sekci olympijského výboru, která se jmenuje „Proč sportovci vyhrávají“. Všimněte si, že už v tom názvu není nic negativního. Je tam jenom to, co způsobuje, že vyhrávají. Ve sféře novinářské by se měli také ptát lidí na to pozitivní, na ty silné stránky. Ale když se podíváme, jak novináři kladou sportovcům otázky, tak se permanentně ptají na to negativní. Pouze když vyhraje, tak se ptají na to pozitivní.

To je přeci přirozené, že nemůže zaznít jenom to kladné. Když se například jedná o utkání nějakého týmového sportu, tak je přirozené, že zazní hlasy jak od vítězů, tak od poražených. Potom se to v reportáži doplňuje...

Ted' někdy jsem slyšel několik rozhovorů mezi třetinami v hokeji, protože vrcholí extraliga. Mezi druhou a třetí třetinou dostal hráč krátkou otázku, odpověděl na ni a vytáhl ty světlé okamžiky. Pak ale dostal otázku negativní. On ale opět řekl, že jim to od dané chvíle docela šlo. Odpověděl na to po svém, protože to cítil jinak, než byla ta otázka položená. Takže z hlediska psychiky může sportovec dostat nevhodnou otázku, ale pokud je připravený a odolný, tak se s takovou otázkou vypořádá.

Z vašich odpovědí vyznívá, že by se novináři sportovců vůbec neměli ptát na negativní věci, aby nenarušili jejich psychiku. Tak by to bylo správné?

Máme rozhovory před, při a po výkonu. Před výkonem to není v žádném případě vhodné a při něm také ne. Až budete psát článek, tak já se vás taky budu ptát na různé věci. A budu se klidně ptát velmi pozitivně. Co jste dělal odpoledne, jak se máte a podobně. Ale vy máte ten časový deadline. Co napíšete? Bude to určité narušení. Říká se tomu intervenující proměnná. Zkuste míchat vajíčka a učit se u

toho třetí sloku Prvního máje. Bud' spálíte vajíčka a naučíte se to, nebo budete mít dobré vajíčka, ale nenaučíte se to. To je v podstatě to samé. Když musí sportovec absolvovat rozhovor, tak je to odklání pozornosti a ztráta koncentrace. Psychika sportovce by měla být v nějakém permanentním flow, a neměla by být odkláněná do činností, které jsou úplně mimo výkon.

Pokud opustíme povýkonové rozhovory a budeme se bavit např. o rozhovorech ve studiu, tak v tom nevidíte problém? Mediálně zkušeného sportovce by asi nemělo standardní interview rozhodit, že?

Jak jste správně řekl – mediálně zkušeného. Protože mediální školení u sportovců chybí. Třeba Petra Kvitová sama říkala, že tři roky po prvním Wimbledonu byla permanentně pod tlakem médií. Byla najednou úplně všude a změnil se jí rytmus života. Tam, kde měla volno, trénink nebo relaxaci, tam najednou nemohla nic z toho dělat.

Protože věnovala ten čas médiím?

Přesně tak. Zkuste si dělat svoji práci a přitom obcházejte kolegy a bavte se s nimi. Schválně jak dopadnete. Budete pravděpodobně úplně vyčerpaný. Pokud to tak budete dělat několik měsíců nebo let, tak tu svoji hlavní činnost nemůžete dělat naplno, chybí vám relax. Člověk se v životě potřebuje uvolnit, protože až potom může zvýšit kvalitu svého výkonu ve své hlavní činnosti. Pokud mu to někdo ukradne, jednou mluví pro noviny, pak pro televizi, pak do rádia, tak to není dobře. Obrovsky to vyčerpá. Asi před rokem se stalo, že po nějakém prohraném utkání ve fotbale, se novináři chtěli ptát trenéra. On přišel na tu tiskovku, protože musel, ale na jakoukoliv otázku mlčel. Pak novináři pochopili, že fakt nic neřekne, on se sbalil a odešel. Protože na to v tu chvíli neměl. Tak co by jim říkal, když na to nemá...

Měl jste někdy klienta, který měl vzhledem k médiím blok? Případně dá se takový blok nějak odbourat?

Měl, ale nemůžu nikoho jmenovat. Dá se to odbourat přípravou. Sportovec se musí na mediální tlak připravit dopředu, vědět, jak ten tlak odstřelit, anebo jak se před ním uzavřít. Podívejme se teď aktuálně, co udělala Ester Ledecká po tom, co vyhrála. (2x zlatá medaile ze ZOH 2018, pozn. aut.). Tomáš s Ondrou (trenéři, pozn. aut.) to v podstatě zavřeli a řekli, že k ní nikdo nesmí. Realizační tým udělal správnou věc, protože kdyby to neudělali, tak by se to pravděpodobně nafouklo a ona by musela každému něco sdělovat. A jakmile to chce jeden, tak to chtějí všichni. To je potom pro sportovce strašné. Jak by se v tomhle potom měla připravit na něco jiného? Šlo by to vyřešit tak, že by novináři vyslali jednoho svého zástupce. Ať si třeba stihnou. Pokud přijde jeden novinář, má deset otázek, stihne se to za čtvrt hodny, tak je to sportovec schopen zvládnout. Zvláště pokud je to nějak dopředu domluvené. Vy jste mi v podstatě taky poslal dopředu, o čem se chcete bavit. Pokud sportovec ví, co jej čeká jako celek, tak je to pro něj pozitivní. Ale nemělo by na něj být otázek moc a nesmí být emocionálně „vysávací“, aby mu nevzaly úplně všechnu energii.

Z pohledu sportovce a vás to chápu, ovšem z pohledu médií by to takhle asi nefungovalo. Například otázky nemohou být úplně triviální, aby se sportovce nijak nedotkly.

Triviální ne... Ale je umění se zeptat. Viděl jsem jednou v televizi rozhovor, při kterém se novinář zeptal, možná, že to bylo dokonce s tím Berdychem, a on otevřel pusku a chvíli na novináře koukal a potom říká „Promiňte, ale já prohrál.“ Nebo naopak. Bylo vidět, že novinář vůbec nevěděl, která bije, na tom zápase nebyl a jenom přišel na tiskovku.

To si nevybavuji... Možná, že tam ten novinář byl a spletl se. Nechci nikoho omlouvat, ale novináři mají často během zápasu i po něm spoustu povinností, se skočením utkání posílají články, reportáže, potom rychle běží na rozhovory, přitom vymýšlejí otázky... Někdy je to složité, a právě proto se sportovním rozhovorem zabývám.

Tomu rozumím. Jako firma děláme už osmým rokem přes speciální software analýzy soupeřů pro Fed Cup a já po těch utkáních sedím společně s novináři a vidím, jak pracují. Vedle nich na místě dělám analýzu, takže vím, jak to probíhá. Tam jde o to, že novinář by měl vědět, jestli je to jeho hlavní činnost, tedy že se chce ptát, nebo jestli je to něco vedlejšího. Jestliže je to jenom tak něco mimochodem, protože dělá ještě něco jiného, tak ať tam vůbec nechodí, protože se splete. Sportovec, který předvedl nějaký výkon, je vyčerpaný, i psychicky, a nemůže dostat otázku, která ho nějak duševně zničí. Pak se může stát, že kvůli takové zkušenosti přijde příště na tiskovku a už dopředu bude negativní, protože mnohokrát zažil špatné nebo v daný okamžik nevhodné otázky.

Uleví sportovci psychicky hodně, když mluví s novinářem, kterého dobře zná a se kterým má bezproblémový vztah?

Samozřejmě. Tam je tzv. emocionální kompatibilita, což je základ dobrého rozhovoru. Jakmile vznikne dobrá kompatibilita, tak rozhovor proběhne v pohodě. Když jsem byl já v DVTV s Veselovským, tak jsme se v životě neviděli, ale podívali jsme se na sebe a v půlvtéřině bylo jasné, že to bude v pohodě. Bylo jasné, že ať se mě zeptá, na co se mě zeptá, tak že mu na to odpovím s úsměvem. Takže pokud je tam na emocionální úrovni konektivita a všechny vazby fungují normálně, tak komunikace probíhá bez problému. A to se týká nejenom sportovců, ale i politiků, herců, zpěváků a ostatních. Když jim položí naprosto stejnou otázku novinář, se kterým mají dobrou zkušenost, a novinář, se kterým mají negativní zkušenost, tak v tom druhém případě za ní budou hledat něco jiného. Budou tam hledat v uvozovkách nějaký podraz. Například sportovci ví, že když se přepisuje rozhovor, tak se nepřepisuje doslova, ale tak, aby to dobře vyznělo. Bohužel to ale není kontrolováno tím, kdo to říkal, takže to může někdy vyznít špatně. Otázka je, do jakého konce novinář rozhovor dovede, jestli je to pro sportovce pozitivní, nebo je to negativní. Jestli mu to vyčítá, jestli ho posuzuje... To je asi nejhorší vlastnost člověka – permanentně někoho soudit.

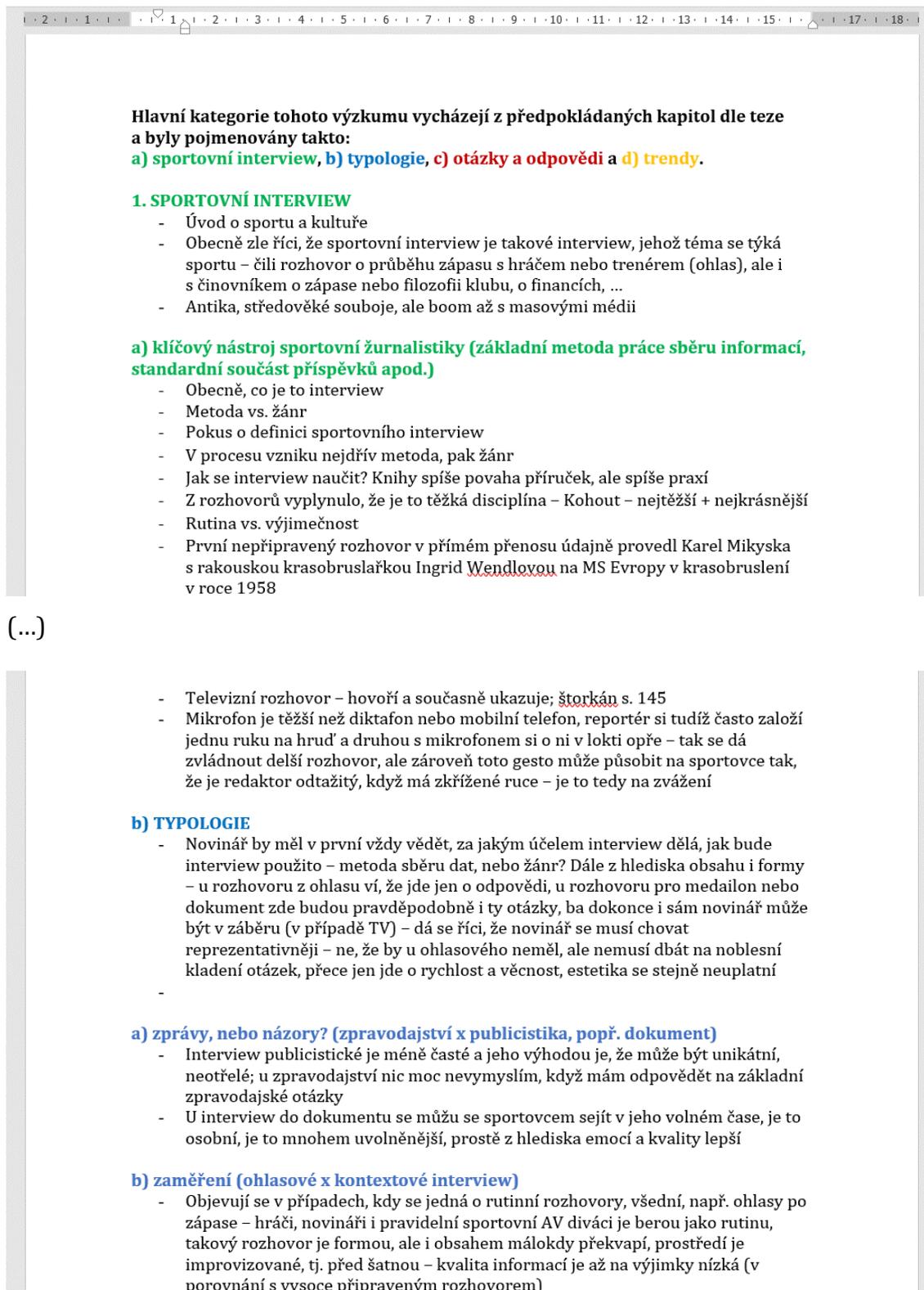
Jestli jsem vás správně pochopil, tak kdybyste měl sportovním novinářům něco vytknout, tak je to zejména negace a rozhovory před výkonem a při něm. Jinak by novináři měli jednat podle pravidel slušného chování. Je to tak?

Ano, a nehledat senzaci. A opravdu neposuzovat, protože oni nebyli přímo na tom sportovišti. Zvenku to sice mohlo vypadat nějak, ale to vnitřní prožívání sportovce může být úplně někde jinde. Pak bychom se dostávali k tomu, že je to na kvalifikovaný posudek, klinický rozhovor, aby se do hloubky zjistilo, co daný sportovec prožíval.

Příloha č. 13

Ukázka kódování dat

19. 2. 2018 – obsaženy poznámky z rešerše literatury, pozorování a 7 výzkumných rozhovorů

Hlavní kategorie tohoto výzkumu vycházejí z předpokládaných kapitol dle teze a byly pojmenovány takto:
a) sportovní interview, b) typologie, c) otázky a odpovědi a d) trendy.

1. SPORTOVNÍ INTERVIEW

- Úvod o sportu a kultuře
- Obecně zle říci, že sportovní interview je takové interview, jehož téma se týká sportu – čili rozhovor o průběhu zápasu s hráčem nebo trenérem (ohlas), ale i s činovníkem o zápase nebo filozofii klubu, o financích, ...
- Antika, středověké souboje, ale boom až s masovými médii

a) klíčový nástroj sportovní žurnalistiky (základní metoda práce sběru informací, standardní součást příspěvků apod.)

- Obecně, co je to interview
- Metoda vs. žánr
- Pokus o definici sportovního interview
- V procesu vzniku nejdřív metoda, pak žánr
- Jak se interview naučit? Knihy spíše povaha příruček, ale spíše praxí
- Z rozhovorů vyplynulo, že je to těžká disciplína – Kohout – nejtěžší + nejkrásnější
- Rutina vs. výjimečnost
- První nepřipravený rozhovor v přímém přenosu údajně provedl Karel Mikyska s rakouskou krasobruslařkou Ingrid Wendlovou na MS Evropy v krasobruslení v roce 1958

(...)

- Televizní rozhovor – hovoří a současně ukazuje; štokán s. 145
- Mikrofon je těžší než diktafon nebo mobilní telefon, reportér si tudíž často založí jednu ruku na hrud' a druhou s mikrofonem si o ni v lokti opře – tak se dá zvládnout delší rozhovor, ale zároveň toto gesto může působit na sportovce tak, že je redaktor odtažitý, když má zkřížené ruce – je to tedy na zvážení

b) TYPOLOGIE

- Novinář by měl v první vždy vědět, za jakým účelem interview dělá, jak bude interview použito – metoda sběru dat, nebo žánr? Dále z hlediska obsahu i formy – u rozhovoru z ohlasu ví, že jde jen o odpovědi, u rozhovoru pro medailon nebo dokument zde budou pravděpodobně i ty otázky, ba dokonce i sám novinář může být v záběru (v případě TV) – dá se říci, že novinář se musí chovat reprezentativněji – ne, že by u ohlasového neměl, ale nemusí dbát na noblesní kladení otázek, přece jen jde o rychlost a věcnost, estetika se stejně neuplatní

a) zprávy, nebo názory? (zpravodajství x publicistika, popř. dokument)

- Interview publicistické je méně časté a jeho výhodou je, že může být unikátní, neotřelé; u zpravodajství nic moc nevymyslím, když mám odpovědět na základní zpravodajské otázky
- U interview do dokumentu se můžu se sportovcem sejit v jeho volném čase, je to osobní, je to mnohem uvolněnější, prostě z hlediska emocí a kvality lepší

b) zaměření (ohlasové x kontextové interview)

- Objevují se v případech, kdy se jedná o rutinní rozhovory, všední, např. ohlasy po zápase – hráči, novináři i pravidelní sportovní AV diváci je berou jako rutinu, takový rozhovor je formou, ale i obsahem málokdy překvapí, prostředí je improvizované, tj. před šatnou – kvalita informací je až na výjimky nízká (v porovnání s vysoce připraveným rozhovorem)

- Rozhovor na stadionu, rozhovor ve studiu, rozhovor nachystaný např. v kabině...
- Kde udělat rozhovor – co má být v záběru u TV – u hřiště, u dráhy, prostě na místě výkonu; u publicistiky nebo dokumentu klidně v kabině, nějak to naaranžovat

c) OTÁZKY A ODPOVĚDI

- Myšlenka: má novinář dělat rozhovor vždy jen tak dlouhý, jak se domnívá, že to bude stačit? Neměl by ohlas udělat třeba delší, i když ví, že se to neodvysílá, ale proto, aby se s hráčem lépe poznal, respektive využil situaci k načerpání informací do dlouhodobé přípravy??? Výsledek: zohlednit rozpoložení sportovce/tlak uzávěrky/vhodnost situace – prostě s citem; ale trápit introvertního sportovce i štáb nekonečným rozhovorem – chyba; z rozhovoru by měly odcházet s dobrým nebo alespoň neutrálním pocitem obě strany
- Dá se říci, že u rozhovoru, jehož funkcí je pobavit ve smyslu humoru (např. talk show), jsou otázky stejně důležité, jako odpovědi x naopak u sportovního interview dochází velkému ústupu tazatele (novináře) do pozadí, protože nejdůležitější jsou informace od sportovce – u ohlasu (monologického interview), je to markantní, u hloubkových rozhovorů méně, ale stejně jde o toho sportovce – ale stejně je to i v obecné žurnalistice, u zpravodajství více, u publicistiky méně
- Kdy přerušit respondenta? Když nemluví k věci, když mluví dlouze, když si to vyžádají vnější okolnosti – hluk, neukáznění pozorovatelé interview, technické problémy – nenatáčí kamera, nefunguje diktafon
- Při interview by měl novinář myslet několik tahů dopředu – když položím otázku, jak ji asi respondent pochopí a čím bych mohl navázat
- Důležité je poslouchat respondenta
-

a) jazyk redaktora a sportovce (vrstvy českého jazyka, úskalí komunikace s cizinci apod.)

- Redaktor by vždy měl dbát na jazykovou kulturu
- Když ve výsledku budou i otázky redaktora, musí se tomu přizpůsobit – zvolit vyšší vrstvu jazyka, ale hlavně dobře artikulovat; když otázky nebudou použity,

(...)

- Velké plus je, když redaktor danému sportu nejen rozumí, ale když ho také hrál – viz rozhovor s Darinou, která sice pozná taktiku, ale nerozumí věcem přímo ze hry, jako je třeba osobní kontakt – tomu rozumí experti

d) eticky sporné oblasti (např. rozhovory týkající se soukromí sportovce, vztahu ke spoluhráčům/protihráčům/vedení klubu apod.)

- Prvek zdvořilosti (viz bakalářka) – vždy by tam měl být
- Prvek veřejného zájmu – do nepříjemného rozhovoru jít jenom s cílem veřejného zájmu – hrozí že se zhorší náš vztah s respondentem

d) trendy.

a) ???

b) ???

c) ???

d) ???

???